

Sveučilište u Zagrebu

Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet

Roberta Matković

**POVEZANOST KORIŠTENJA
INTERNETA I SPECIFIČNIH MREŽNIH
SADRŽAJA S KVALITETOM
PARTNERSKOG ODNOSA MEĐU
RODITELJIMA**

DOKTORSKI RAD

Zagreb, 2026.

Sveučilište u Zagrebu

Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet

Roberta Matković

**POVEZANOST KORIŠTENJA
INTERNETA I SPECIFIČNIH MREŽNIH
SADRŽAJA S KVALITETOM
PARTNERSKOG ODNOSA MEĐU
RODITELJIMA**

DOKTORSKI RAD

Mentori:

izv. prof. dr. sc. Ajana Löw Maštruko

izv. prof. dr.sc. Lucija Vejmelka

Zagreb, 2026.

University of Zagreb

Faculty of Education and Rehabilitation Sciences

Roberta Matković

**CORRELATION BETWEEN THE
INTERNET USAGE, VARIOUS ONLINE
CONTENT AND THE QUALITY OF
PARENTS' INTIMATE RELATIONSHIP**

DOCTORAL DISSERTATION

Supervisors:

Associate Professor Ajana Löw Maštruko, PhD

Associate Professor Lucija Vejmelka, PhD

Zagreb, 2026.

Klasa: 643-01/25-01/102
Ur. broj: 251-74/26-07/3
Zagreb, 27. travnja 2026.

Na temelju članka 28. Statuta Sveučilišta u Zagrebu Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta, Fakultetsko vijeće Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta na svojoj 7. redovitoj sjednici održanoj 27. travnja 2026. godine donijelo je sljedeću

ODLUKU

o prihvaćanju ocjene doktorskog rada i imenovanje Povjerenstva za obranu doktorskog rada

u sklopu doktorskog studija *Prevenzijska znanost i studij invaliditeta*

I.

Fakultetsko vijeće **prihvaća izvješće Povjerenstva za ocjenu doktorskog rada** pristupnice **Roberte Matković, prof. sociolog** pod naslovom *„Povezanost korištenja interneta i specifičnih mrežnih sadržaja s kvalitetom partnerskog odnosa među roditeljima“*.

II.

Imenuje se Povjerenstvo za obranu doktorskog rada pristupnici **Roberte Matković, prof. sociolog** u sastavu:

1. prof.dr.sc. Martina Ferić, Sveučilište u Zagrebu Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, predsjednica
2. izv.prof.dr.sc. Dora Dodig Hundrić, Sveučilište u Zagrebu Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, članica
3. prof.dr.sc. Marijana Majdak, Sveučilište u Zagrebu Pravni fakultet, Studijski centar socijalnog rada, vanjska članica.

III.

Pristupnica može pristupiti obrani doktorskoga rada najranije u roku od 31 dan, a najkasnije u roku od 60 dana od objave rada na mrežnim stranicama Fakulteta. Poziv na javnu obranu mora biti objavljen najmanje 8 (osam) dana prije obrane.

Dekan:

izv.prof.dr.sc. Ante Bilić Prčić

Dostaviti:

1. Članovima Povjerenstva, na znanje
2. Pristupnici, na znanje
3. U zapisnik FV-a
4. U dosje studentice
5. Pismohrani

Sadržaj

1. UVOD	1
1.1. Korištenje interneta i modernih tehnologija.....	1
1.2. Specifični online sadržaji i njihovo korištenje u općoj populaciji.....	2
1.2.1. Društvene mreže.....	3
1.2.2. Aplikacije za dopisivanje.....	4
1.2.3. Online igre.....	4
1.2.4. E- pošta.....	4
1.2.5. Online kupovina.....	5
1.2.6. Pretraživanje i pregledavanje sadržaja za odrasle.....	6
1.3. Utjecaj korištenja interneta i modernih tehnologija na kvalitetu partnerskih odnosa.....	7
1.3.1. Kvaliteta partnerskog odnosa.....	10
1.3.2. Roditeljstvo i kvaliteta partnerskih odnosa.....	13
1.4. Teorijski okvir rada.....	16
1.4.1. Simbolički interakcionizam.....	16
1.4.2. Teorija socijalnog zamjenjivanja.....	17
1.4.3. Dijalektička teorija interpersonalnih odnosa.....	18
1.5. Povezanost korištenja specifičnih online sadržaja i kvalitete partnerskog odnosa.....	20
1.5.1. Društvene mreže.....	21
1.5.2. Aplikacije za dopisivanje.....	23
1.5.3. Online igre.....	25
1.5.4. E-pošta.....	27
1.5.5. Online kupovina.....	28
1.5.6. Pretraživanje i pregledavanje sadržaja za odrasle.....	30
1.6. Uloga partnerskih ponašanja u odnosu na korištenje interneta i kvalitetu partnerskog odnosa.....	34
1.6.1. Zanemarivanje partnera zbog upotrebe mobitela.....	34
1.6.2. Pozitivna i negativna ponašanja u partnerskom odnosu.....	40
1.7. Postojeće preventivne intervencije.....	41
1.8. Racionala istraživanja.....	44
2. METODA	50
2.1. Cilj istraživanja.....	50
2.2. Problemi i hipoteze istraživanja.....	50
2.3. Uzorak.....	53

2.4. Instrumenti	55
2.5. Postupak provedbe istraživanja	66
2.6. Načini osiguravanja poštivanja etičkih standarda istraživanja	68
2.7. Obrada podataka	69
3. REZULTATI	71
3.1. Deskriptivni prikaz i opis korištenih varijabli	71
3.2. Povezanost učestalosti korištenja interneta i kvalitete partnerskog odnosa roditelja	77
3.3. Povezanost korištenja specifičnih online sadržaja i kvalitete partnerskog odnosa roditelja	81
3.4. Posredujuća uloga partnerskog zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i pozitivnih i negativnih partnerskih ponašanja kod roditelja u partnerskom odnosu između korištenja interneta i kvalitete partnerskog odnosa roditelja	89
4. RASPRAVA	108
4.1. Doprinis učestalosti korištenja interneta, vremena svakodnevnog korištenja interneta i ukupnog dnevnog korištenje interneta kvaliteti partnerskog odnosa roditelja	108
4.2. Doprinis učestalosti i vremena svakodnevnog korištenja specifičnih online sadržaja kvaliteti partnerskog odnosa roditelja	112
4.3. Posredujuća ulogu partnerskog zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i pozitivnih i negativnih partnerskih ponašanja kod roditelja u odnosu između korištenja interneta i kvalitete partnerskog odnosa roditelja	122
5. VERIFIKACIJA HIPOTEZA	136
6. DOPRINOS PROVEDENOG ISTRAŽIVANJA	146
6.1. Znanstveni doprinis provedenog istraživanja	146
6.2. Praktične implikacije rezultata istraživanja	147
6.3. Ograničenja rezultata istraživanja	151
7. ZAKLJUČAK	156
8. PRILOG	158
9. LITERATURA	194
Životopis autorice	215
Objavljeni radovi	216

Zahvale

Na kraju ovog zahtjevnog, ali vrijednog putovanja, želim izraziti iskrenu zahvalnost svima koji su na različite načine pridonijeli nastanku ovog rada.

Prije svega, zahvaljujem svojim mentoricama na stručnom vodstvu i podršci. Hvala vam na vremenu i poticajima koji su me usmjeravali kroz svaki korak istraživanja i pisanja. Vaša znanja i sugestije bili su mi dragocjeni oslonac.

Zahvaljujem članicama povjerenstva na izdvojenom vremenu i povjerenju koje su mi ukazale prihvaćanjem ove zahtjevne uloge. Cijenim korisne komentare i vrijedan doprinos unapređenju ovog rada.

Zahvaljujem svom suprugu na podršci i što je preuzeo obavezu kuhanja dok sam pisala. Održao je riječ danu pred nekih 25 godina, kada smo oboje kuhali u jednoj televizijskoj emisiji, tada kao studenti i kao par. Hvala mu na strpljenju, osobito kad su sadržaji ovog rada postajali dio svakodnevnih razgovora.

Posebno hvala mom malom krugu velikih ljudi, prijateljima koji su bili uz mene kroz godine studiranja. Hvala što ste slušali moje beskrajne monologe o temama koje možda nikada niste htjeli razumjeti, ali ste ih razumjeli zbog mene. Hvala na osjećaju podrške baš u pravom trenutku.

Na kraju, ovaj rad posvećujem svojoj djeci. Njih troje su moj najveći izvor snage, smisla i ustrajnosti. Njihova životna radost podsjećala me na svrhu svega što činim i davala mi razlog da nastavim. Ovaj rad dugujem njima, zbog svih trenutaka koje su strpljivo dijelili s mojim obavezama. Uz njih je put do cilja bio lakši!

Svima vama! Hvala što vas imam i što osjećam vašu prisutnost!

Informacije o mentorici: izv. prof. dr. sc. Ajana Löw Maštruko,

Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet

Izv. prof. dr. sc. Ajana Löw Maštruko rođena je 1986. godine u Zagrebu. Studij psihologije upisala je 2004., a završila 2009. godine, kada se zapošljava kao znanstvena novakinja na Odsjeku za psihologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu. U okviru poslijediplomskog doktorskog studija psihologije u Zagrebu 2014. je stekla stupanj doktorice znanosti u polju psihologije, grani socijalne psihologije. Na Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu u Zagrebu je 2018. godine izabrana u znanstveno-nastavno zvanje docentice u polju psihologije te zaposlena na Katedri za statistiku i znanstvenu metodologiju, gdje drži nastavu na prijediplomskom, diplomskom i poslijediplomskom studiju, a od 2023. godine u zvanju izvanredne profesorice. Od početka istraživačkog rada do danas bila je članica istraživačkih timova na nekoliko kompetitivnih međunarodnih i domaćih znanstvenih i znanstveno-stručnih projekata, koji su se bavili istraživanjem partnerskih odnosa te istraživanjem posljedica kriznih događaja u zajednicama. 2016. godine dobila je Državnu nagradu za znanost u kategoriji popularizacije i promidžbe znanosti. Objavila je ukupno 22 znanstvena rada a1 kategorije i jednu znanstvenu knjigu. Rezultate istraživačkog rada predstavila je s 47 priopćenja na domaćim i međunarodnim znanstvenim skupovima. Suurednica je znanstvene knjige te je povremeni recenzent nekoliko znanstvenih časopisa. Usavršavala se na Università della Svizzera Italiana (Švicarska) te je završila još nekoliko edukacija u inozemstvu. U suautorstvu je objavila priručnik koji se koristi u nastavi nekoliko studija. S timom suradnika implementirala je u hrvatski obrazovni sustav prvi hrvatski znanstveno-utemeljeni program prevencije nasilja u vezama adolescenata te je sudjelovala u međunarodnom znanstveno-stručnom projektu čiji je cilj bio razviti IT platformu, temeljenu na empirijskim smjernicama za psihosocijalnu pomoć u kriznom upravljanju. Polazi višegodišnje poslijediplomsko usavršavanje za kognitivno-bihevioralnog terapeuta. Objavila je pet stručnih radova, sudjelovala je s tri priopćenja na stručnim skupovima, održala je jedno stručno predavanje te je objavila e-brošuru u sklopu Nastavno-kliničkog centra Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta. Radila je kao savjetovateljica i voditeljica psihoedukativnih grupa. Članica je Hrvatske psihološke komore.

Informacije o sumentorici: izv. prof. dr. sc. Lucija Vejmelka,

Studijski centar socijalnog rada, Pravni fakultet

Izv. prof. dr.sc. Lucija Vejmelka, izvanredna profesorica na Studijskom centru socijalnog rada Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, znanstveno, istraživački i praktično je usmjerena na područja subjektivne i digitalne dobrobiti, ranjivim skupinama djece i mladih i njihovih roditelja i skrbnika u suvremenim društvenim kontekstima.

Njezin istraživački opus obuhvaća teme problematičnog korištenja interneta, vršnjačkih odnosa, alternativne skrbi za djecu, grupnog rada te etičkih i metodoloških aspekata rada s djecom i mladima. Kao voditeljica i suradnica na brojnim nacionalnim i međunarodnim projektima, uključujući i regionalna istraživanja o online seksualnom uznemiravanju te međunarodne projekte poput deSHAME i COST akcija. Redovito uključuje mlade istraživače u sve faze znanstvenog rada.

Uz znanstvenu izvrsnost, aktivna je i u profesionalnim mrežama. Članica je više stručnih tijela, ko-osnivačica FICE Hrvatske te glavna urednica znanstvenog časopisa *Ljetopis socijalnog rada* (WOS, SCOPUS).

Stalna suradnica je Centra za sigurniji internet te voditeljica programa cjeloživotnog obrazovanja *Koristi i rizici suvremenih tehnologija*. Redovito gostuje na stranim sveučilištima i međunarodnim suradnjama.

Sažetak

Uporaba interneta i digitalnih tehnologija postala je sastavni dio svakodnevnog života, pa tako i partnerskih odnosa. Iako digitalne tehnologije mogu olakšati komunikaciju, organizaciju obiteljskog života i emocionalnu povezanost, dosadašnja istraživanja ukazuju da određeni oblici online aktivnosti mogu narušiti bliskost, prisutnost i kvalitetu međusobne interakcije u vezi. Posebno je važno razumjeti ove procese u kontekstu roditelja, čiji su vremenski, emocionalni i organizacijski resursi dodatno opterećeni brigom o djeci. Stoga je cilj ovoga istraživanja bio ispitati povezanost korištenja interneta i specifičnih mrežnih sadržaja s kvalitetom partnerskog odnosa među roditeljima, kao i procese koji utječu na tu povezanost.

Istraživanje je provedeno na nacionalnom uzorku od 666 roditelja djece viših razreda osnovnih škola iz različitih dijelova Republike Hrvatske, u razdoblju od travnja do lipnja 2023. godine. Kao prediktori kvalitete partnerskog odnosa razmatralo se koliko vremena i kako često ispitanici koriste internet općenito te koliko vremena i kako često koriste različite specifične online sadržaje. Ispitanici su samoprocjenjivali vlastito vrijeme i učestalost korištenja interneta i specifičnih online sadržaja te su procjenjivali percipirano partnerovo vrijeme i učestalost korištenja interneta i specifičnih online sadržaja. U fokusu su bili konstrukti zanemarivanja partnera zbog upotrebe mobitela te obrasci pozitivnih i negativnih partnerskih ponašanja kao medijatori odnosa između prediktora i kvalitete odnosa.

Rezultati istraživanja potvrdili su većinu postavljenih hipoteza o povezanosti korištenja interneta i kvalitete partnerskog odnosa. Provedene hijerarhijske regresijske analize pokazuju da je kvaliteta partnerskog odnosa roditelja povezana sa svakodnevnim vremenom korištenja interneta. Negativan učinak na kvalitetu odnosa zabilježen je ponajprije kod pregledavanja sadržaja za odrasle te kod partnerovog dopisivanja s drugim osobama, dok je partnerovo korištenje interneta za online kupovinu u nekim slučajevima bilo povezano s višom kvalitetom odnosa. Ključni nalaz istraživanja odnosi se na potvrđenu posredujuću ulogu zanemarivanja partnera zbog upotrebe mobitela te pozitivnih i negativnih partnerskih ponašanja. Rezultati medijacijskih analiza pokazuju da se povezanost između korištenja interneta i kvalitete partnerskog odnosa u velikoj mjeri ostvaruje posredno, putem zanemarivanja partnera zbog upotrebe mobitela te pozitivnih i negativnih partnerskih ponašanja. Različiti oblici online ponašanja povezani su s većim zanemarivanjem te s manje pozitivnih i više negativnih partnerskih ponašanja, što je potom povezano s nižom kvalitetom partnerskog odnosa.

Neobranjena verzija = Pre-defense version

Ovi nalazi doprinose razumijevanju suvremenih partnerskih odnosa roditelja u digitalnom kontekstu te pružaju okvir za razvoj preventivnih i savjetodavnih intervencija usmjerenih na uravnoteženo korištenje interneta i digitalnih tehnologija te jačanje pozitivnih partnerskih interakcija.

Ključne riječi: kvaliteta partnerskih odnosa, specifični mrežni sadržaji, pozitivna i negativna partnerska ponašanja, doživljavanje i zanemarivanje partnera zbog upotrebe mobitela

Correlation between internet usage, various online content and the quality of parents' intimate relationship

Summary

The use of the Internet and digital technologies has become an integral part of everyday life, including intimate relationships. Although digital technologies can facilitate communication, the organization of family life, and emotional connection, previous research indicates that certain forms of online activity may undermine closeness, presence, and the quality of interpersonal interaction within a relationship. It is particularly important to understand these processes in the context of parenthood, where time, emotional, and daily routines are additionally shaped by childcare responsibilities.

Despite the wide availability of data on internet use and specific online content at both global and national levels, there are important gaps in understanding how these influence/relate to relationship quality. First, there is a lack of empirical data focused on clearly defined populations, especially internet users in relationships and parents.

Furthermore, existing studies often focus on general internet use or a single type of online content, usually analyzed separately or even at the level of one platform. This approach limits the understanding of the complex digital environment in which different types of content are used simultaneously. This could potentially lead to biased or incomplete conclusions. The lack of a comprehensive approach makes it difficult to distinguish the specific contribution of different online content to relationship quality. This gap is especially present in the Croatian context.

In addition, the literature rarely examines the processes that mediate the relationship between internet use and relationship quality among parents. Although partner phubbing is often highlighted as an important factor, it is rarely studied together with other relational variables such as positive and negative partner behaviors. Also, most studies lack a dyadic perspective, meaning they fail to include both self-assessment of one's own behavior and the perception of the partner's behavior limiting understanding of relationship dynamics.

Finally, there is also a theoretical gap. Previous studies rarely apply integrated theoretical frameworks that simultaneously include symbolic, temporal, and relational aspects of digital behavior. The absence of such models limits a full understanding of the mechanisms through

which internet use and specific online content affect relationship quality, especially in the context of parenting.

Based on the identified gaps, the main goal of the study was to examine the relationship between internet use, and specific online content, and relationship quality among parents. It also aimed to test the mediating role of partner phubbing and positive and negative partner behaviors. The study addressed how the frequency of internet use is related to relationship quality, how specific online content is related to relationship quality, and whether these relationships are mediated by partner phubbing and partner behaviors.

The study was conducted on a national sample of 666 parents of children in the upper grades of primary school from different regions of the Republic of Croatia, between April and June 2023, as part of the broader research project “deShame 2 Croatia”, implemented by the Centre for Missing and Exploited Children/Centre for a Safer Internet. The theoretical framework was based on an integrated approach combining symbolic interactionism, the social displacement hypothesis, and relational dialectics theory.

As predictors of relationship quality, both time and frequency of general internet use, and time and frequency of use of different specific online content were considered. Participants provided self-assessments of their own time and frequency of internet and specific online content use, and also assessed perceived partner’s time and frequency of use. The focus was on the constructs of partner phubbing and patterns of positive and negative partner behaviors as mediators between predictors and relationship quality.

The study was conducted in accordance with relevant ethical principles and regulations. Participants were informed about the purpose of the study, data use, anonymity, confidentiality, and voluntary participation, with the possibility to withdraw at any time.

To examine the contribution of frequency of internet use, time of daily internet use, and total daily internet use to relationship quality, two hierarchical regression analyses were conducted. In the first analysis, self-assessed variables were used, while in the second analysis, the same variables were used but as perceived for the partner. Higher relationship quality was associated with younger age, better financial conditions, longer relationship duration, and shorter self-assessed time of daily internet use, as well as shorter perceived time of daily partner’s internet use.

To examine the relationship between the use of specific online content and relationship quality, nine types of content were included (Social networks, Messaging applications, Chat rooms or internet forums, Online games, News portals, E-mail, Web browsing for product/service/health information, Online shopping, and Searching and viewing adult content). These were measured through self-assessed frequency and time of use, as well as perceived partner's frequency and time of use. Four hierarchical regression analyses were conducted.

Higher relationship quality was associated with lower self-assessed frequency and shorter self-assessed time of daily searching and viewing adult content. Regarding perceived partner behavior, higher relationship quality was associated with lower perceived frequency and shorter perceived time of daily partner's use of messaging applications, as well as lower perceived frequency and shorter perceived time of partner's searching and viewing adult content. In contrast, longer perceived time of daily partner's online shopping was associated with higher relationship quality. The use of social networks and online gaming did not prove to be significant predictors. These findings were controlled for age, financial conditions, and relationship duration.

To test the mediating role of partner phubbing and positive and negative partner behaviors, 18 mediation analyses were conducted. The results show that the relationship between different aspects of online behavior and relationship quality is mediated by self-assessed and perceived partner phubbing and by self-assessed and perceived partner behaviors. The patterns depend on the type of online content, the level of measurement (time vs. frequency), and the perspective (self vs. partner).

Time of daily internet use showed significant effects in both self-assessment and perception. For self-assessed time, the effect was fully indirect through self-assessed partner phubbing and further through self-assessed positive and negative partner behaviors. For perceived partner's time, mediation was also confirmed, partial through perceived positive partner behaviors and full through perceived negative partner behaviors. Searching and viewing adult content showed significant effects for both frequency and time, and for both perspectives. For self-assessed frequency, the effect operated through self-assessed partner phubbing and through self-assessed partner behaviors, including chain effects. For self-assessed time, the effect operated only through partner behaviors, without mediation by phubbing. For

perceived frequency and time, partial mediation was found through perceived partner phubbing and partner behaviors. Use of messaging applications showed effects only at the perception level. For perceived frequency, the effect was exclusively indirect. For perceived time, full mediation was found. Finally, perceived time of daily partner's online shopping was not related to relationship quality, either directly or indirectly.

The mediation results show consistent directions of relationships. Online behaviors are negatively related to relationship quality and positively related to partner phubbing. They are also negatively related to positive partner behaviors and positively related to negative partner behaviors. Furthermore, partner phubbing is negatively related to relationship quality and positive behaviors, and positively related to negative behaviors. Positive partner behaviors are positively related to relationship quality, while negative partner behaviors are negatively related.

A key finding of the study concerns the mediating role of partner phubbing and positive and negative partner behaviors. Digital activities tend to undermine relationship quality when they lead to reduced mutual attention, fewer positive interactions, and an increase in emotional distance or conflict. Additional insights from the results revealed recurring patterns that should be highlighted. Almost consistently, the mediation analyses showed a chain effect, where internet use and specific online content are related to relationship quality through partner phubbing and through positive and negative partner behaviors. Partner phubbing proved to be a consistent mediator in the relationship between internet use and specific content and relationship quality. It was also consistently related to a higher frequency of negative and a lower frequency of positive partner behaviors. Finally, the absence of positive partner behaviors had a stronger negative impact on relationship quality than the presence of negative behaviors, highlighting the importance of actively maintaining closeness and support rather than merely avoiding conflict.

The findings confirmed most of the proposed hypotheses regarding the association between Internet use and relationship quality, including the mediating role of partner phubbing and positive and negative partner behaviors. The results indicate that the quality of parents' intimate relationships is not associated with the overall amount of time spent online, but by everyday patterns and the specific types of online content used. A negative association on relationship quality was observed primarily in relation to using sexually explicit content and

partner messaging with other individuals, while partner's online shopping was, in some cases, associated with higher relationship quality. The use of social networks and online gaming did not prove to be significant predictors.

These findings contribute to the understanding of contemporary intimate relationships among parents in the digital context and provide a theoretical and empirical framework for developing preventive and counseling interventions aimed at promoting balanced and mindful use of digital technologies, as well as strengthening positive partner interactions in family life.

Key words: Relationship quality, specific online activities, positive and negative partner behaviors, perceived and enacted partner phubbing

1. UVOD

1.1. Korištenje interneta i modernih tehnologija

Uporaba interneta i mobilnih uređaja za specifične online aktivnosti uvelike je promijenila našu svakodnevicu. Prema globalnom izvještaju evidentno je kako broj korisnika interneta i mobilnih uređaja konstantno raste (Kemp, 2025c)¹. Zanimljivo je primijetiti kako je trend rasta kontinuiran. Prema najnovijim podacima vidljivo je kako 70,5% svjetske populacije koristi mobitele za pristup sadržajima na internetu (Kemp, 2025c). Podatci za kućanstva u Hrvatskoj sugeriraju kako 77% osoba ima pristup fiksnom, a 83% mobilnom internetu (Državni zavod za statistiku, 2024). Posljednjih nekoliko godina taj udio stagnira, a podatak o broju aktivnih mobilnih priključaka, koji s obzirom na ukupnu populaciju iznosi 132,9%, upućuje kako stanovnici Hrvatske posjeduju i koriste više mobilnih uređaja odjednom (Kemp, 2024a). Globalno, prosječno vrijeme korištenja interneta kod populacije od 16 do 64 godine, bez obzira na vrstu uređaja ili na sadržaj iznosi 6 sati i 38 minuta (Kemp, 2025a). Na temelju ovih podataka možemo zaključiti kako je pristupanje sadržajima na internetu najčešće upravo putem mobitela te kako korisnici koriste različite sadržaje na internetu koji su im dostupni bilo kada i bilo gdje.

¹ U ovom radu prikazani su podatci o korištenju interneta i specifičnih online sadržaja uglavnom autora Simona Kemp. On je digitalni analitičar, osnivač analitičke tvrtke Kepios te je glavni autor serije Global Digital Reports, jedne od najopsežnijih analiza digitalnog razvoja u svijetu. Platforma DataReportal predstavlja središnje mjesto na kojem se objavljuju ova istraživanja te je osmišljena kako bi organizacijama, istraživačima, novinarima, akademskoj zajednici i donositeljima odluka omogućila pristup pouzdanim podacima o razvoju interneta, mobilnih tehnologija, društvenih mreža i digitalnih navika korisnika. Podaci koji se nalaze u izvještajima prikupljaju se u suradnji s velikim međunarodnim istraživačkim i analitičkim organizacijama, među kojima su GWI, Statista, GSMA Intelligence, Similarweb, Semrush, data.ai (Sensor Tower), Ookla, Locowise, SocialInsider i Skai. Ti partneri pružaju velike količine statističkih i analitičkih podataka koji se temelje na međunarodnim istraživanjima, velikim uzorcima korisnika i standardiziranim metodologijama prikupljanja i obrade podataka. Upravo zbog kombinacije više pouzdanih izvora, velike količine prikupljenih podataka i kontinuiranog ažuriranja, izvještaji DataReportala smatraju se jednim od najrelevantnijih i najčešće korištenih izvora za praćenje digitalnih trendova u svijetu te su često prvi izbor za izvještavanje o razvoju digitalnog okruženja. Podaci se prikazuju na globalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini. Glavna poglavlja izvještaja obično obuhvaćaju pregled globalnog digitalnog stanja, korištenje interneta, mobilnu povezanost i mobilne uređaje, korištenje društvenih mreža, online ponašanje korisnika, digitalno tržište i elektroničku trgovinu te posebne profile država koji prikazuju ključne digitalne pokazatelje za svaku zemlju.

1.2. Specifični online sadržaji i njihovo korištenje u općoj populaciji

Korisnici interneta na globalnoj razini najčešće se informiraju (62,8%) i održavaju kontakte sa prijateljima i obitelji (60,2%), u tijeku su s novostima i događajima (55%), gledaju filmove i videe (54,7%), traže upute kako nešto napraviti (51,1%), traže nove ideje i inspiracije (46,9%), slušaju glazbu (46,7%), pretražuju proizvode (45,2%) te niz drugih aktivnosti, gdje je, od petnaest glavnih promatranih razloga korištenja interneta online igranje na četrnaestom mjestu (30,4%) (Kemp, 2025c). U usporedbi s 2024. godinom, u 2025. zabilježen je porast zastupljenosti svih analiziranih svrha korištenja interneta. Najizraženiji rast vidljiv je kod održavanja kontakta s obitelji i prijateljima (s 56,6% na 60,2%) te praćenja vijesti i aktualnih događaja (s 51,9% na 55,0%). Porast je zabilježen i u gledanju video sadržaja (s 52,3% na 54,7%) te općem pregledavanju sadržaja (s 42,6% na 45,2%). Umjerenije promjene prisutne su kod općenitog informiranja (s 60,9% na 62,8%), istraživanja kako nešto učiniti (s 49,4% na 51,1%) i slušanja glazbe (s 45,1% na 46,7%). Najmanje promjene bilježe obrazovne svrhe (s 38,6% na 38,7%) i poslovna istraživanja (s 29,9% na 30,1%). Rezultati upućuju na stabilan i široko rasprostranjen rast digitalne angažiranosti u svim promatranim domenama (Kemp, 2024b; Kemp, 2025c).

U Hrvatskoj se internet najčešće koristi za slanje poruka (npr. Skype, Messenger, WhatsApp, Viber) (91%), za informacije o proizvodima i uslugama (88%), upotrebu e-pošte (85%), čitanje novina i časopisa (85%), gledanje videozapisa (npr. Youtube, Instagram, TikTok) (78%), telefoniranje ili videokonferenciju (npr. Skype, Facetime, WhatsApp, Viber) (75%), usluge e-bankarstva (74%), društvene mreže (73%), informacije o zdravlju (66%), slušanje glazbe (58%), usluge e-uprave (54%), gledanje komercijalnih streamova (npr. Netflix, HBO, Amazon, Disney+) (52%), zakazivanje pregleda kod liječnika (31%), prodaju proizvoda i usluga (30%) te naposljetku za igranje ili preuzimanje igara (29%) (Državni zavod za statistiku, 2024). Na temelju ovih navika korisnika interneta u Hrvatskoj i rezultata dosadašnjih istraživanja², više

² Korištenje interneta za čitanje informativnih portala (npr. Jutarnji, Večernji, Index, Telegram, Gloria...) te korištenje internetskog preglednika (npr. Google Chrome...) za informacije o proizvodima, uslugama, receptima, zdravlju i sl. neće biti detaljno razmatrano zbog pretpostavke da je u korištenju ovih sadržaja zapravo ključan čimbenik vrijeme tj. koliko partneri koriste ove specifične sadržaje te će vrijeme korištenja interneta biti spomenuto kroz rezultate istraživanja. Nadalje, obilježje internet foruma i chat soba je da korisnici najčešće stupaju u interakciju s drugima, njima nepoznatim korisnicima interneta. Prema nekim spoznajama, aktivnosti kroz chat sobe gotovo da se ne koriste, odnosno, zamijenjene su novijim sadržajima društvenih mreža (Clark i sur., 2017). Prema dostupnim izvorima, nema istraživanja gdje se promatrala povezanost isključivo korištenja

pažnje u nastavku će biti posvećeno online stranicama za prijenos (npr. You Tube, Tik Tok i sl. koje omogućuju korisnicima jednostavno objavljivanje i dijeljenje video sadržaja s velikim brojem korisnika putem interneta) i društvenim mrežama, aplikacijama za dopisivanje, online igrama, e-pošti, online kupovini te pretraživanju i pregledavanju sadržaja za odrasle.

1.2.1. Društvene mreže

Društvene mreže definiramo kao online servise koje pojedincima omogućuju stvaranje javnog ili polujavnog profila unutar ograničenog sustava, umrežavanje s drugim korisnicima te pregledavanje sadržaja koji su kreirali drugi korisnici (Boyd i Ellison, 2007). Musladin (2012; str. 69) ističe kako su to „...*besplatni online servisi koji korisnicima omogućuju raznovrsne načine komunikacije sa svijetom i mogućnost vlastite prezentacije. Zbog ubrzanoga načina života, danas je to i najjednostavniji način komuniciranja. Društvene mreže su ubrzale razvoj odnosa, širenja informacija i utjecaja*”. Društvene mreže koristi 62,3% svjetske populacije, a ako samo promatramo korisnike interneta od 16 do 64 godine na globalnoj razini, društvene mreže koristi njih 93,2% (Kemp, 2024b). U Hrvatskoj, 69,8% cjelokupne populacije koristi društvene mreže (Kemp, 2024a), a u dobi od 16 do 74 godine koristi ih 73% stanovništva (Državni zavod za statistiku, 2024). Što se tiče popularnosti, YouTube je najpopularniji kanal, ali njegova klasifikacija nije jednoznačna u smislu promatra li se kao društvena mreža ili kao video platforma (Kemp, 2025f). Prema nekim statističkim pokazateljima zaključeno je kako je WhatsApp drugi po broju korisnika, potom Facebook pa Instagram (Kemp, 2025f). Budući da je WhatsApp primarno aplikacija za dopisivanje, Facebook (Meta) možemo promatrati kao najpopularniju globalnu društvenu mrežu koju u Hrvatskoj koju koristi 48,2% populacije starije od 13 godina (Kemp, 2024a) i to najčešće putem mobilnih uređaja (65,3% koristi isključivo mobilni uređaj, 32,4% koristi i mobilni i neki drugi uređaj, a samo 2,4% koristi laptop za pristup Facebooku) (Kemp, 2022). Društvene mreže se koriste za održavanje kontakta sa starim prijateljima, za pronalazak nekih novih prijatelja, za izražavanje vlastitih stavova, bilo dijeljenjem postova i objava bilo komentarima i reakcijama na tuđe objave te u konačnici dijeljenja trenutaka iz svog života.

chat soba i internet foruma s kvalitetom partnerskih odnosa te možemo pretpostaviti kako korištenje ovih specifičnih sadržaja može biti povezano s kvalitetom partnerskih odnosa slično kao i kod korištenja društvenih mreža i kod razmjenjivanja poruka.

1.2.2. Aplikacije za dopisivanje

Dopisivanje (engl. *texting*) je čin ili aktivnost slanja i primanja tekstualnih poruka s jednog mobitela na drugi (Merriam-Webster, n.d.). Izraz „texting” se u ovom značenju prvi puta spominje 1999. godine. Dostupnost interneta na mobilnim uređajima i aplikacije za dopisivanje doprinijele su raširenosti ove aktivnosti. Prema statističkim izvještajima, tijekom prosinca 2024. godine, svake minute je poslano 18,8 milijuna poruka (Dixon, 2025). Najpopularnija aplikacija za dopisivanje je WhatsApp (Ceci, 2025c) koju barem jednom mjesečno koristi 2 milijuna korisnika diljem svijeta od čega 83% korisnika koristi WhatsApp svaki dan (StatsUp, 2025). Whatsapp je najpopularnija aplikacija i u Hrvatskoj (Dailal, 2022) gdje 91% korisnika koriste internet za slanje poruka (npr. WhatsApp, Viber, Skype) (Državni zavod za statistiku, 2024).

1.2.3. Online igre

Na globalnoj razini, za 2025. godinu se procjenjuje kako 30,4% korisnika interneta igra online igre (Kemp, 2025c) te se bilježi porast igrača u usporedbi s 2024. godinom (Kemp, 2024b). Prema broju igrača po kontinentima, najviše igrača bilježi se u Aziji, dok je Europa na drugom mjestu (Clement, 2025), gdje svaki drugi stanovnik u dobi od 6 do 64 godine igra online igre (Video Games Europe, 2024). Stereotipno se očekuje kako igre igraju djeca i mladi te kako su svojstvene muškoj populaciji. Podatci pobijaju stereotipe i ukazuju kako žene čine 43,5% online igrača, kako je prosječna dob igrača 31,4 godine, kako je $\frac{3}{4}$ igrača starije od 18 godina i kako se povećanje broja igrača primjećuje u dobnoj skupini od 45 do 65 godina (Video Games Europe, 2024). Najnoviji podatci ukazuju kako 70,3% korisnika u dobi 55 - 64 godine igra online igre dok to čini 55,8% starijih od 65 godina (Kemp, 2025e). Kemp (2025e) pretpostavlja kako stariji korisnici vjerojatno ne koriste igraće konzole poput adolescenata, da nisu intenzivni igrači te ističe kako akcijske igre dominiraju kod korisnika interneta mlađih od 44 godine dok su starije generacije sklonije rješavanju zagonetki i društvenim igrama na internetu.

1.2.4. E- pošta

Prema statističkim izvještajima, Gmail je vodeći svjetski pružatelj usluga e-pošte, a e-poštu, bez obzira na pružatelja, 75% korisnika interneta koristi barem jednom mjesečno i taj udio polako, ali ipak raste (Kemp, 2025b). U usporedbi s drugim uslugama i promatranim sadržajima, izglednije je da će korisnici interneta provjeriti e-poštu nego čitati vijesti ili obaviti

online kupovinu. U 2024. godini svake minute poslano je 251,1 milijun e-poruka, gotovo duplo više od reproduciranih sadržaja na društvenim mrežama te višestruko više od Google pretraživanja (5,9 milijuna Google pretraživanja svake minute) (Dixon, 2025). Zanimljivo je da je učestalost upotrebe e-pošte zapravo dosljedna u svim dobnim skupinama između 16 - 64 godine te kako raste i među mlađim dobnim skupinama. Osim ovih statističkih podataka, iz svakodnevnog života znamo da je e-pošta preduvjet za kreiranje računa za korištenje mobilnih uređaja te kako su mobilni uređaji putem e-pošte povezani s brojnim aplikacijama, ažuriranjima i pohranom podataka, što jednim dijelom može objasniti ove statističke pokazatelje.

1.2.5. Online kupovina

Prema podacima DataReportala³ temeljenih na statističkim izvještajima iz više izvora primijećen je uvjerljiv rast prihoda od online kupnje u 2024., a u usporedbi s 2023. godinom bilježi se porast internetskih prihoda od kupovine robe široke potrošnje za 14,6% (Kemp, 2025d). Činjenica je da se u ukupnom prihodu od prodaje robe široke potrošnje u 2024. godini 17,3 % ostvaruje putem e-trgovine, što upućuje na to da je fizički odlazak u kupovinu i dalje dominantan obrazac ponašanja na globalnoj razini. U 2025. godini broj korisnika koji putem interneta kupuju robu široke potrošnje povećao se za 8,5% u odnosu na 2024. godinu. Gotovo 56% odraslih internetskih korisnika obavlja online narudžbe svaki tjedan, a približno polovica njih pritom navodi da tjedno naručuje namirnice, što upućuje na to da su ti proizvodi među najčešće naručivanim kategorijama putem interneta. Korisnici najčešće kupuju proizvode modne industrije, hranu, kućanske uređaje i elektroniku (Kemp, 2025d). Slična je situacija i u Hrvatskoj, gdje 52% internetskih korisnika kupuje robu i usluge putem interneta te je prema statističkim izvještajima vidljivo kako udio kupaca putem interneta lagano raste, a najčešće se kupuje odjeća i obuća, ulaznice za priredbe, telekomunikacijske usluge te kozmetički proizvodi (Državni zavod za statistiku, 2024).

³ DataReportal je online platforma koja objavljuje statističke izvještaje i analize o korištenju interneta, društvenih mreža i digitalnih tehnologija na globalnoj i nacionalnoj razini, pri čemu se analize temelje na podacima prikupljenima iz različitih relevantnih izvora, uključujući istraživačke agencije, digitalne platforme, tehnološke kompanije te međunarodne statističke organizacije. Zbog sveobuhvatnosti i pouzdanosti navedenih podataka, u ovom se radu koriste podatci objavljeni na platformi DataReportal, čiji je autor i urednik Simon Kemp.

1.2.6. Pretraživanje i pregledavanje sadržaja za odrasle

Pretraživanje i pregledavanje sadržaja za odrasle zapravo je drugi naziv za pornografski sadržaj koji korisnici interneta koriste. Mnogi autori najprije raspravljaju o samoj definiciji pojma pornografije i online pornografije te o metodološkim pristupima u istraživanju njezina korištenja (Campbell i Kohut, 2017; Short i sur., 2012). Jedna od ponuđenih definicija je kako se korištenje pornografije smatra *„uobičajenim, ali stigmatiziranim ponašanjem, u kojem se jedna ili više osoba namjerno izlažu prikazima golotinje koje mogu, ali ne moraju uključivati prikaze seksualnog ponašanja ili aktivno traže, stvaraju, mijenjaju, razmjenjuju ili pohranjuju takve materijale. Korištenje pornografije može uključivati jedan ili više tipova online i offline materijala te se može odvijati u različitim prostornim, društvenim i ponašajnim kontekstima.“* (Kohut i sur., 2020., str. 12). Velik broj recentnih studija dodatno ne razlikuje online i offline pornografiju, pa se često koristi termin „korištenje pornografije“ (engl. *„pornography use“*) pri čemu se pornografija sve češće promatra kao primarno online fenomen zbog dominantne uloge interneta u njezinoj distribuciji (Morichetta i sur., 2021). S druge strane, online seksualne aktivnosti obuhvaćaju širok raspon ponašanja povezanih sa seksualnošću koja omogućava upravo pristup i priroda interneta (Döring, 2009) i ne bi se trebale izjednačavati s korištenjem offline pornografije (Parker i Wampler, 2003; Whitty, 2003). Internet je omogućio lakši pristup sadržajima, dostupnosti u kućnom okruženju, anonimnost, privatnosti i tajnost korištenja, što je doprinjelo povećanju korištenja pornografije ali i širenje korištenja na nove skupine korisnika (Manning, 2006). Shaughnessy i suradnici (2011) klasificirali su online aktivnosti u tri glavne kategorije: aktivnosti bez seksualnog uzbuđenja (npr. traženje informacija o seksualnosti), aktivnosti bez interakcije koje izazivaju uzbuđenje (npr. gledanje eksplicitnog sadržaja) te aktivnosti koje uključuju interakciju s drugom osobom (npr. dijeljenje seksualnih fantazija putem poruka). U tom kontekstu, Ambrosini i suradnici (2025) idu korak dalje i operacionaliziraju online seksualna ponašanja kroz konkretna ponašanja temeljena na prethodnoj literaturi. Oni razlikuju traženje seksualno uzbudljivog online sadržaja (npr. erotske ili seksualno eksplicitne fotografije, videozapise, i sl.), objavljivanje vlastitog seksualno uzbudljivog sadržaja putem interneta, dijeljenje seksualnih fantazija s nekim drugim online putem (bilo u pisanom obliku bilo putem npr. mikrofona ili web kamere), online dijeljenje s drugima erotskih ili seksualno eksplicitnih fotografija i/ili videozapisa kako drugih osoba tako i vlastitog sadržaja, korištenje web stranica ili aplikacija za upoznavanje u seksualne svrhe,

samozadovoljavanje uz gledanje seksualno eksplicitnih fotografija ili online videozapisa, sudjelovanje u seksualnim aktivnostima s partnerom uz gledanje seksualno eksplicitnih online fotografija i/ili online videozapisa te sudjelovanje u erotskim aktivnostima koje se prenose uživo, pri čemu se one emitiraju u stvarnom vremenu jednoj ili više osoba putem web kamere (Ambrosini i sur., 2025).

Iako je istaknut značajan porast korištenja online pornografije u posljednja dva desetljeća (Lewczuk i sur., 2022), primjećuje se ograničena dostupnost objedinjenih globalnih podataka o učestalosti korištenja sadržaja za odrasle. Istraživanja sugeriraju da između 33 % i 75 % ljudi sudjeluje u pornografskim aktivnostima te kako su muškarci češći korisnici (Lewczuk i sur., 2022; Martínez-Serra i Cardenal, 2025; Ofcom, 2024; Wéry i Billieux, 2017). Realnije procjene o korištenju pornografskog sadržaja mogu se donijeti na temelju dostupnih podataka o internetskom prometu, gdje pornografski sadržaj čini značajan dio ukupne internetske aktivnosti u svijetu. Procjenjuje se kako otprilike 4 % svih aktivnih online stranica sadrži pornografski materijal (Buchholz, 2019). Nema dostupnih objedinjenih podataka koji bi ukazivali koliko je korištenje sadržaja za odrasle zastupljeno. Tako se primjerice procjenjuje kako vodeću globalnu online stranicu sa sadržajima za odrasle i pornografiju mjesečno posjećuje otprilike 928 milijuna jedinstvenih posjetitelja te da broji oko 5,25 milijardi mjesečnih posjeta (Ceci, 2025a; Ceci, 2025b). Drugu po popularnosti globalnu online stranicu posjećuje gotovo 613 milijuna korisnika i broji 3,47 milijardi mjesečnih posjeta (Ceci, 2025a; Ceci, 2025b). Prema najnovijim podatcima za rujan 2025., u prvih 50 najpopularnijih online stranica koje posjećuju stanovnici Hrvatske nalaze se tri online stranice koje nude sadržaje za odrasle (Similarweb, 2025). Na temelju objektivnih podataka utvrđeni su specifični obrasci korištenja online pornografije. Korištenje online pornografije koncentrirano je na manji broj dominantnih platformi te ujedno slijedi i dnevne ritmove, gdje je primjećeno kako se te stranice najčešće posjećuju u jutarnjim i večernjim satima (Martínez-Serra i Cardenal, 2025).

1.3. Utjecaj korištenja interneta i modernih tehnologija na kvalitetu partnerskih odnosa

Sve su istaknutiji znanstveni naponi koji pokušavaju opisati kako korištenje interneta i modernih tehnologija utječe na romantične odnose i na kvalitetu partnerskog odnosa.

Promatramo li partnerske odnose kroz utjecaj korištenja tehnologije, često se ističu pozitivni i negativni učinci, ali i utjecaj kroz promjene u obrascima ponašanja. Tako Hefner i Kahn (2014) spominju online upoznavanje partnera i online održavanje veze gdje se odnos nastavlja razvijati u realnom okruženju i funkcionira slično drugim romantičnim odnosima u kojima su se partneri upoznali u „tradicionalnim“ kontekstima licem u lice. Slično tome, Langlais i suradnici (2024) su ispitivali razlike u kvaliteti veze na temelju toga jesu li se partneri upoznali osobno ili putem aplikacije za upoznavanje te su utvrdili kako nema razlike u kvaliteti veze, odnosno, kako formiranje veza putem aplikacija za upoznavanje može imati slične kvalitete kao i one veze koje se formiraju osobno.

Caughlin i Sharabi (2013) u svom istraživanju ističu da partneri koji, uz izravnu komunikaciju, u svoj odnos uključe i komunikaciju putem suvremenih tehnologija, svoj odnos doživljavaju kao prisniji i zadovoljavajući. U skladu s tim, Holtzman i suradnici (2021) također pronalaze povezanost između komunikacije partnera putem suvremenih tehnologija sa njihovim većim zadovoljstvom vezom, kako za parove koji održavaju vezu na daljinu tako i za parove bez geografske udaljenosti. Iako korištenje tehnologije u međusobnoj komunikaciji između partnera može doprinijeti razvoju i poboljšanju odnosa, može doći do dodatnih nejasnoća i različitog tumačenja uslijed neverbalne međusobne komunikacije te može potaknuti distanciranje i narušiti povjerenje među partnerima (Hertlein i Ancheta, 2014, Kelly i Miller-Ott, 2018; Ruppel i sur., 2021).

Zanimljivo je spomenuti dvije eksperimentalne studije gdje je utvrđeno kako je već sama prisutnost mobilnog uređaja na vidljivom mjestu, bez njegovog korištenja, povezana s negativnim učincima na percepciju bliskosti između sugovornika, na percepciju povezanosti i kvalitetu razgovora te sa smanjenim osjećajem empatije i razumijevanja kod sugovornika. Ove negativne povezanosti istaknutije su ako je tema razgovora bila osobne prirode (Przybylski i Weinstein, 2012). Nekoliko godina kasnije ovaj eksperiment je djelomično repliciran te u novoj studiji nisu potvrđeni prvobitni nalazi gdje su autori došli do zaključka kako se takvi nalazi mogu objasniti promjenama u normativnim stajalištima (Crowley i sur., 2018).

Koliko su Internet i s njim povezani načini komunikacije promijenili načini partnerske interakcije pokazuje i primjer kod adolescenata. Iako adolescenti smatraju kako je neprihvatljivo raskinuti romantičnu vezu putem modernih tehnologija, 27% njih je prekinulo romantičnu vezu putem poruke, a 18% je doživjelo prekid romantične veze pomoću

društvenih mreža, bilo slanjem privatne poruke na društvenim mrežama, bilo promjenom statusa veze (Lenhart i sur., 2015). Koliko je važna uloga tehnologije pokazuju i rezultati kvantitativnog istraživanja gdje sudionici predviđaju kakvu bi ulogu umjetna inteligencija mogla imati u procesu prekida romantične veze. Sudionici, između ostalog, ističu kako umjetna inteligencija može pomoći u poticanju samorefleksije, pružanju neutralnih drugih mišljenja i pomoći u planiranju koje vodi do prekida veze ili poslužiti kao komunikacijski posrednik, podržavajući formulacije i ton kako bi se olakšalo emocionalno izražavanje tijekom razgovora o prekidu veze. Treba naglasiti kako i sami sudionici izražavaju zabrinutost oko uključivanja umjetne inteligencije u proces prekida veze (Fu i sur., 2024).

Konačno, do sada je utvrđena povezanost dostupnosti interneta pa onda i korištenje interneta s povećanom stopom razvoda (Liu i sur., 2023; Zheng i sur., 2019). Time se naglašava važnost proučavanja utjecaja suvremenih tehnologija na svakodnevni život, budući da njihova sveprisutnost i oslanjanje na tehnološka rješenja brže nego ikada mijenjaju same korisnike, njihove stavove, ponašanja i navike.

Koliko je korištenje interneta i mobilnih telefona važno za partnerski odnos govori i činjenica kako partneri komuniciraju, dogovaraju se i raspravljaju o korištenju modernih tehnologija, kako o međusobnoj komunikaciji, tako i o komunikaciji s drugim korisnicima (Lenhart i Duggan, 2014). Pokazalo se da međusobni dogovori o korištenju modernih tehnologija, uz jasno definirana pravila i njihovo dosljedno poštivanje, mogu pomoći u usklađivanju različitih očekivanja partnera osobito kada je riječ o međusobnoj dostupnosti (Miller-Ott i sur., 2012; Miller-Ott i Kelly, 2015). Razgovor o načinu korištenja može premostiti i jaz u različitom razumijevanju partnerovog korištenja modernih tehnologija i specifičnih sadržaja na internetu. Naime, primijećeno je kako osobe u vezi različito percipiraju svoje i partnerovo korištenje mobitela. Dok se vlastito korištenje mobitela opisuje kao rješavanje zadataka ili korištenje pod situacijskim okolnostima, partnerovo korištenje mobitela se tumači kao obrazac ponašanja ili namjere, te i to može biti jedan od uzroka negativne povezanosti korištenja mobitela i romantične intimnosti među partnerima (Amichai-Hamburger i Etgar, 2016). Vejmelka (2020) u svom preglednom radu o komunikaciji između partnera u moderno doba ističe potrebu za boljim razumijevanjem suvremenih trendova u području partnerske komunikacije i partnerskih odnosa, kao i potrebu istraživanja u području sustavnog proučavanja partnerskih odnosa u digitalnom okruženju kako bi se, između ostalog, mogli

unaprijediti pristupi stručnjaka obiteljske medijacije jer bi upravo izmijenjeni obrasci ponašanja i navike među partnerima mogli biti predmetom medijacijskih susreta. Drugim riječima, korištenje interneta i modernih tehnologija neizostavna su ponašanja kada promišljamo o unaprjeđenju kvalitete partnerskog odnosa.

1.3.1. Kvaliteta partnerskog odnosa

Za dublje razumijevanje implikacija koje korištenje interneta i modernih tehnologija ima na kvalitetu partnerskih odnosa, nužno je najprije razmotriti što podrazumijeva pojam kvalitete partnerskog odnosa te konceptualno razgraničiti pojam kvalitete partnerskog odnosa od pojma zadovoljstva partnerskim odnosom.

Potreba za ljubavlju i pripadanjem jedna je od temeljnih ljudskih potreba (Glasser, 1984; Baumeister i Leary, 1995), a zadovoljenje te potrebe može se realizirati i kroz pozitivne i kvalitetne romantične partnerske odnose. Za mnoge ljude partnerski i romantični odnos je najvažniji međuljudski odnos koji razviju tijekom života te je samim time kvaliteta partnerskih odnosa jedan od važnih čimbenika blagostanja, kako pojedinca u tom odnosu, tako i čitave obitelji (Bradbury i sur., 2000). Pojedinci koji su u romantičnoj vezi skloniji su pozitivnije procjenjivati svoje mentalno i fizičko zdravlje u odnosu na one koji nisu u partnerskom odnosu (Lamb i sur., 2003). Pozitivni i kvalitetni romantični partnerski odnosi doprinose dobrobiti pojedinca, kroz porast razine zadovoljstva životom te kvalitete njegovog mentalnog i fizičkog zdravlja, a samim time i dobrobiti čitave zajednice (Mackey i sur., 2004 prema Blažeka Kokorić, 2005).

Kvalitetan partnerski odnos može se definirati kao „*stupanj do kojeg supružnici percipiraju da njihovi partneri zadovoljavaju njihove potrebe i želje*” (Peleg, 2008., str. 388) te slično, kao emocionalno stanje zadovoljstva interakcijama i iskustvima partnerskog života (Ward i sur., 2009). Bradbury i suradnici (2000) identificirali su važne prediktore kvalitete partnerskog odnosa kroz interpersonalne procese (tumačenje partnerovih postupaka, emocionalni odgovori, fiziološke reakcije tijekom sukoba, obrasci ponašanja, socijalna podrška i nasilje), roditeljstvo, prijašnja iskustva koja partneri donose u odnos, vanjske stresore te socioekonomske čimbenike. Sve ove situacije, obilježja i ponašanja mogu utjecati na kvalitetu partnerskog odnosa, a hoće li, u kojoj mjeri i u kom smjeru utjecati ovisi o sposobnosti partnera u odnosu kako komuniciraju, jesu li brižni i iskreni jedno prema drugom, imaju li sposobnost izražavanja emocija, u kojoj mjeri izražavaju poštovanje, povjerenje i poštenje

(Hielscher i sur., 2021) te imaju li sposobnost rješavanja sukoba (Finkel i sur., 2009; Noonan i Charles, 2009). Sličnu konceptualizaciju dimenzije kvalitete partnerskog odnosa iznio je Stanley (2007) koji navodi kako se kvaliteta braka može promatrati kroz bračnu sreću, bračni sukob, predanost, socijalnu podršku, bračnu interakcija, bračnu neslogu, opraštanje i nasilje u obitelji te navodi da se ove dimenzije mogu promatrati i kao jedinstveni pokazatelj ukupne kvalitete braka. Osim kvalitete partnerskog odnosa u literaturi često nailazimo i na pojam zadovoljstva partnerskim odnosom. Iako se često ova dva pojma u svakodnevnom značenju promatraju kao sinonimi, u znanstvenom pogledu riječ je o dva različita konstrukta gdje kvaliteta partnerskog odnosa podrazumijeva objektivne i subjektivne karakteristike partnerske interakcije, gdje svakako valja istaknuti visoko povjerenje, predanost, intimnost i zadovoljstvo odnosom (Gere i MacDonald, 2013) kao čimbenicima koji doprinose kvaliteti partnerskog odnosa. Zadovoljstvo partnerskim odnosom odnosi se isključivo na subjektivnu procjenu veze koja se temelji na pozitivnim ili negativnim osjećajima i stavovima prema partneru u vezi te na osjećaju u kojoj mjeri pojedinci osjećaju da njihov partner zadovoljava njihove potrebe (Cepukiene, 2019; Cizmeci, 2017; Fincham i Rogge, 2010). Drugim riječima, zadovoljstvo partnerskim odnosom je jedan od aspekata kvalitete partnerskog odnosa, u smislu da je kvalitetan partnerski odnos onaj odnos gdje partneri samoprocjenjuju visoko zadovoljstvo vezom, pretežno pozitivnim stavovima prema partneru i niskim razinama neprijateljskog i negativnog ponašanja (Robles i sur., 2014).

Suživot u partnerskom odnosu kojeg partneri opisuju kao kvalitetan i zadovoljavajući ima pozitivne posljedice na partnere gdje oni učinkovitije žive, rade i uče, dok stresni ili disfunkcionalni odnosi mogu negativno utjecati na sreću, zdravlje i produktivnost (Reis i Sprecher, 2009; Umberson i Williams, 2005). Prema dosadašnjim istraživačkim nalazima, partnerski odnosi, kvaliteta i zadovoljstvo istima povezani su sa subjektivnim blagostanjem, pa tako ljudi koji su zadovoljni svojim partnerskim odnosom, zadovoljniji su i svojim životom u cjelini (Be i sur., 2013; Whitton i sur., 2014). Osim blagostanja, partnerski odnosi se povezuju sa zdravstvenim stanjem te je primijećeno kako ljudi koji žive u stabilnim i zadovoljavajućim odnosima izvještavaju o boljem zdravstvenom stanju (Robles, 2014) i žive dulje (Whisman i sur., 2018). Suživot u partnerskom odnosu koji prate problemi i nesklad može biti veoma stresan (Funk i Rogge, 2007) gdje stres povećava rizik mentalnih i tjelesnih zdravstvenih

problema. Stoga je sasvim razumljiva težnja znanstvenika i istraživača koji nastoje utvrditi rizične čimbenike u kvaliteti partnerskog odnosa.

Zajednički provedeno slobodno vrijeme je jedan od čimbenika bračnog zadovoljstva kada partneri mogu razvijati zajedničke interese i vještine komuniciranja (Sharaievska i sur., 2013). Vrijeme je ograničen resurs, a korištenje interneta smanjuje raspoloživo vrijeme koje pojedinci mogu provesti u međusobnoj interakciji s bliskim prijateljima, obitelji te kroz zajedničke aktivnosti s partnerom (Nie, 2001). Upravo vrijeme provedeno na internetu negativno utječe na zadovoljstvo bračnim životom te povećava bračnu nestabilnost (Tong i sur., 2021). U istom istraživanju utvrđeno je kako je vrijeme provedeno na internetu povezano s manjim angažmanom u obavljanju kućanskih poslova (Tong i sur., 2021) pa ako uzmemo u obzir kako je do sada utvrđeno da je veće zadovoljstvo odnosom i za žene i za muškarce povezano s pravednijom podjelom kućanskih poslova, ali i kako je povezanost između nepravedne podjele kućanskih poslova i razmišljanja o razvodu primijećena samo kod žena (Frisco i Williams, 2003), razumljiva je poveznica između vremena provedenog na internetu i zadovoljstva partnerskim odnosom. Isto tako, primijećeno je kako način korištenja mobilnih telefona utječe na neke aspekte naših života. Prilikom korištenja mobitela često se obavlja nekoliko radnji i zadataka istovremeno (pregledavanje društvenih mreža, odgovaranje na poruku koja je taj čas pristigla, reagiranje na notifikaciju) što se uobičajeno naziva „multitasking”. Takav način korištenja mobitela, gdje se zapravo mentalno fokus prebacuje s jedne teme na drugu povezano je s nižim procjenama romantične intimnosti za osobe u partnerskom odnosu te je takva povezanost primijećena kod percepcije partnerovog multitaskinga, ali ne i vlastitog (Amichai-Hamburger i Etgar, 2016). Često se polemizira je li korištenje modernih tehnologija i vrijeme provedeno online povezano s nižom kvalitetom partnerskog odnosa ili je realnost zapravo obrnuta, odnosno da se češće pribjegava korištenju modernih tehnologija i sadržajima na internetu zbog loših partnerskih odnosa. Halpern i Katz (2017) su svojom longitudinalnom studijom dali odgovor na ovo pitanje i potvrdili, bar u slučaju pisanja poruka, da češće pisanje poruka u prisutnosti drugog partnera utječe na nižu kvalitetu partnerskog odnosa, a ne obrnuto. Osim vremena korištenja interneta, važno je napomenuti i način korištenja. Koncept *technoference*, o kojem će biti više riječi kasnije, označava prekid u međuljudskoj interakciji uzrokovan primjenom tehnoloških uređaja (McDaniel i Coyne, 2016). U kontekstu partnerskih odnosa, *technoference* se odnosi na prekide i ometanja tijekom komunikacije i zajednički

provedenog vremena uzrokovane korištenjem tehnoloških uređaja, pri čemu pažnja jednog partnera biva preusmjerena s interpersonalne interakcije na tehnologiju, što se povezuje s nižom kvalitetom partnerskog odnosa (Arikewuyo i sur., 2020; Coyne i sur., 2012; Halpern i Katz, 2017; Han i sur., 2025; Roberts i David, 2016; Roberts i David, 2022). Takvi prekidi mogu kumulativno narušiti obrasce kvalitetne komunikacije, smanjiti intimnost i povećati osjećaj emocionalne distance među partnerima.

1.3.2. Roditeljstvo i kvaliteta partnerskih odnosa

Polazeći od koncepta kvalitete partnerskih odnosa općenito, koja ovisi o brojnim obilježjima poput individualnih osobina partnera i njihovoj međusobnoj interakciji, treba imati na umu kako kvaliteta partnerskih odnosa ovisi i o nekim drugim čimbenicima, poput dobi partnera u odnosu i duljini trajanja odnosa. Longitudinalne studije ukazuju kako zadovoljstvo partnerskim odnosom kontinuirano opada (Bradbury i Karney, 2004; Bühler i sur., 2021; Umberson i sur., 2005). Prema meta-analizi Bühlera i suradnika (2021) utvrđeno je da zadovoljstvo partnerskim odnosom opada do 40. godine života te kako zadovoljstvo partnerskim odnosom opada tijekom prvih 10 godina trajanja veze. Kvaliteta partnerskih odnosa povezana je i s nekim životnim promjenama, gdje je jedna od najistaknutijih promjena kada partneri postanu roditelji (Mitnick i sur, 2009). Kada uspoređujemo skupine roditelja i onih koji nisu roditelji, evidentan je pad kvalitete partnerskog odnosa kod roditelja (Twenge i sur., 2003). U promatranju utjecaja roditeljstva na kvalitetu partnerskih odnosa ključno je razmatriti razdoblje tranzicije na roditeljstvo i kako partneri doživljavaju svoju ulogu s obzirom na razinu ranjivosti, stresnih događaja i adaptivnih procesa (Karney i Bradbury, 1995). Ako roditelji i prije rođenja djeteta imaju traumatična iskustva, ako rođenje djeteta dožive kao stresan događaj te ako imaju loše sposobnosti prilagodbe rođenju djeteta, sve će nabrojeno negativno utjecati na kvalitetu njihovog odnosa. Nadalje, kvaliteta partnerskog odnosa roditelja često se povezuje s manjkom sna (Gjerdingen i Center, 2003), s manjkom slodobnog vremena u kojem se partneri mogu posvetiti jedno drugome (Petch i Halford, 2008), promijenjenim obrascima intimnosti (O'Brien i Peyton, 2002), razinom socijalne podrške (Pateraki i Roussi, 2012; Yan i sur., 2024) te podjelom roditeljske odgovornosti (Durtschi i sur., 2016). U već spomenutoj meta-analizi Bühler i suradnika (2021) utvrđena je medijatorska uloga roditeljstva gdje su primijećene niže srednje razine zadovoljstva vezom kod partnera s djecom u usporedbi s partnerima bez djece ali i kako se partneri s djecom i oni bez djece ne razlikuju u prosječnoj

promjeni zadovoljstva vezom. Pojašnjenje ovih rezultata nalazimo u longitudinalnoj studiji Doss i suradnika (2009) gdje rezultati istraživanja ukazuju kako i partneri s djetetom/ djecom i oni bez djece pokazuju slične promjene i pad kvalitete partnerskog odnosa tijekom prvih godina braka, s tim da se te promjene kod roditelja događaju naglo nakon rođenja djeteta, a kod partnera bez djece promjene se događaju postupno tijekom vremena. Nalazi o utjecaju roditeljstva na kvalitetu partnerskih odnosa sugeriraju kako djeca mijenjaju dinamiku partnerskih odnosa svojih roditelja pogotovo u prvim godinama tranzicije na roditeljstvo te kako postoje brojni drugi individualni, kontekstualni i interpersonalni čimbenici (Reić Ercegovac i Penezić, 2012) koje treba uzeti u obzir kada opisujemo utjecaj roditeljstva na kvalitetu partnerskih odnosa.

Iako se zamjetan broj empirijskih studija bavi utjecajem interneta i tehnologija na dinamiku partnerskih odnosa općenito, malo radova je fokusirano isključivo na utjecaj korištenja interneta na kvalitetu partnerskih odnosa roditelja. Promatrajući utjecaj korištenja uređaja u odnosu roditelj-dijete, Mackay i suradnici (2022) ističu da takvo roditeljsko ponašanje ometa ili prekida svakodnevne normalne obiteljske odnose i interakcije. Ako imamo na umu kako roditeljska uloga podrazumijeva vremenska ograničenja i odgovornost za skrb o djeci, korištenje interneta smanjuje ionako ograničene i rijetke trenutke zajedništva roditelja. Recimo, provedeno je istraživanje gdje se ispitala povezanost pretjeranog korištenja pametnih telefona kod majki s povezivanjem majke i dojenčadi, mentalnim zdravljem majke i funkcioniranjem obitelji u Jordanu. Studija nije utvrdila povezanost između korištenja pametnih telefona i povezivanja majke i dojenčadi ili mentalnog zdravlja majke, ali je utvrdila kako pretjerano korištenje pametnih telefona majki može biti povezano s nezdravim funkcioniranjem obitelji (Ali i sur, 2020). McDaniel i Radesky (2018) su primijetili kako je roditeljsko korištenje telefona i mobilnih uređaja dok su u blizini djece postalo uobičajeno što može biti povezano s negativnim ishodima roditeljstva i djeteta, od niže svijesti i osjetljivosti, manje verbalnih i neverbalnih interakcija, manje koordiniranog roditeljstva i zajedničkog roditeljstva, nezadovoljstva vremenom provedenim zajedno i negativnim reakcijama djeteta (npr. problematičnih ponašanja).

Iz svega do sada izloženog može se uvidjeti kako korištenje interneta i modernih tehnologija može biti povezano s nižom kvalitetom partnerskog odnosa, gdje roditeljstvo samo po sebi donosi izazove u partnerskoj dinamici koji ne moraju nužno biti dugoročni i negativni za

kvalitetu partnerskog odnosa te naposljetku kako korištenje interneta i modernih tehnologija roditelja mogu biti povezani s negativnim ishodima na obiteljsku dinamiku, roditeljstvo samo po sebi i na ishode djeteta, što također može biti negativno povezano s kvalitetom partnerskog odnosa. Možemo zaključiti kako je fenomen složen i kako puno čimbenika može biti presudno ali i kako nema dosljednih dokaza koji ukazuju kako korištenje interneta i modernih tehnologija negativnije utječu na kvalitetu partnerskog odnosa roditelja u usporedbi s partnerima koji nisu roditelji.

Zaključno, korištenje interneta i modernih tehnologija, kao neizostavni dio naše svakodnevnice može utjecati na različite aspekte naših života, a budući da je partnerstvo jedan od važnih aspekata, postavljaju se pitanja kako su učestalost korištenja interneta i učestalost korištenja različitih sadržaja povezani s kvalitetom partnerskog odnosa te koji procesi objašnjavaju tu povezanost.

Unatoč rastućem broju istraživanja o utjecaju digitalnih tehnologija na romantične odnose koja potvrđuju da korištenje digitalnih tehnologija može promijeniti obrasce komunikacije među partnerima, dosadašnji nalazi su kontradiktorni i često nedovoljno diferencirani s obzirom na vrste digitalnih aktivnosti i specifične procese u odnosu među partnerima. Većina provedenih studija ne razlikuje *vrste online sadržaja* niti ispituje *posredujuće procese* poput zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i pozitivnih/negativnih ponašanja u vezi, osobito u kontekstu partnera koji imaju djecu. Velik broj radova bavi se općenitim korištenjem interneta ili ukupnim vremenom provedenim na uređajima, dok je manje istraživanja usmjereno na specifične mrežne sadržaje (npr. društvene mreže, dopisivanje, online igre, pornografski sadržaji) te kako ti sadržaji oblikuju partnersku dinamiku. Dodatno, većina dostupnih istraživanja odnosi se na opću populaciju parova, dok su partneri koji su ujedno i roditelji znatno manje istraženi, iako roditeljstvo donosi izrazite promjene u raspoloživom vremenu, emocionalnim resursima i prioritetima unutar odnosa. Time ostaje nedovoljno razjašnjeno *kako* i *zašto* digitalne prakse roditelja pridonose ili narušavaju kvalitetu odnosa. U ovom istraživanju fokus je usmjeren na četiri međusobno povezana konstrukta: učestalost korištenja interneta, vrste korištenih specifičnih online sadržaja, partnerskog zanemarivanja zbog upotrebe mobitela te pozitivna i negativna ponašanja u partnerskom odnosu, kako bi se ispitalo njihovo zajedničko djelovanje na procjenu kvalitete partnerskog odnosa kod roditelja. Ovo istraživanje polazi od pretpostavke da učestalost i vrsta internetskih aktivnosti ne djeluju

samostalno, nego kroz obrasce pažnje, dostupnosti i emocionalne uključenosti partnera, te da se njihov utjecaj na kvalitetu partnerskog odnosa može u potpunosti razumjeti tek ako se uzmu u obzir procesi koji posreduju u njihovoj svakodnevnoj interakciji.

1.4. Teorijski okvir rada

Kako bi se odgovorilo na postavljena istraživačka pitanja, koristit će se sveobuhvatni teorijski okvir nastao kombinacijom tri postojeće teorije: simboličkog interakcionizma, teorije socijalnog zamjenjivanja i dijalektičke teorije interpersonalnih odnosa. Kombinacija triju teorijskih pristupa omogućuje višerazinsko razumijevanje fenomena. Simbolički interakcionizam objašnjava kako se u digitalnoj komunikaciji formiraju značenja i interpretacije partnerovih online ponašanja. Teorija socijalnog zamjenjivanja objašnjava kako digitalne aktivnosti mogu zamijeniti vrijeme i emocionalnu prisutnost u vezi, dok dijalektička teorija tumači kako ti procesi generiraju napetost između autonomije i povezanosti. Njihovom integracijom obuhvaćaju se simbolički, vremenski i relacijski procesi koji povezuju obrasce online ponašanja s percepcijom kvalitete partnerskog odnosa.

1.4.1. Simbolički interakcionizam

Simbolički interakcionizam je razvijen kako bi objasnilo funkcioniranje društva, polazeći od mikrorazine, od razine pojedinca i njegovih subjektivnih stajališta te interpretacija i simbola koji se pojavljuju tijekom komunikacije i interakcije licem u lice (Blumer, 1969). Blumer (1969) ističe nekoliko osnovnih načela, poput toga kako pojedinci djeluju na temelju značenja koja objekti imaju za njih; kako se interakcija događa unutar određenog društvenog i kulturnog konteksta u kojem su i pojedinci i situacije definirane na temelju pojedinačnih značenja, kako značenja proizlaze iz interakcija s drugim pojedincima i društvom te naposljetku, kako se značenja kontinuirano stvaraju i rekreiraju kroz procese tumačenja tijekom interakcije s drugima (Blumer, 1969). Prema navodima Cartera i Fullera (2016) živimo u vremenu sveprisutnih društvenih medija, interneta i mobitela, gdje virtualne komunikacijske tehnologije zauzimaju prostor tradicionalnih interakcija licem u lice bilo da ih podupiru ili zamjenjuju. Upravo tehnološke inovacije redefinišu interakcije i njihovo zajedničko značenje, stoga odnos između pojedinca, tehnologije i društva mora biti fokus simboličke interakcije (Carter i Fuller, 2016).

Ovaj teorijski okvir može biti široko primjenjiv za razumijevanje kako korištenje interneta i modernih tehnologija utječe na našu svakodnevnicu, kako se pod utjecajem korištenja interneta i tehnologije mijenjaju naša ponašanja te kako i zašto takva ponašanja imaju različita značenja u različitim kontekstima. Do sada se simbolički interakcionizam koristio kao okvir za razmatranje promjena prilikom upoznavanja i doživljavanja seksualnosti pod utjecajem korištenja interneta (Brickell, 2012), za kreiranje online identiteta na stranicama za upoznavanje (Yurchisin i sur., 2005) i za razumijevanje utjecaja interneta na samoformiranje kod adolescenata (Zhao, 2005). U suvremenim partnerskim odnosima simbolički interakcionizam omogućuje razumijevanje kako se značenja koja partneri pridaju korištenju interneta mijenjaju kroz interakciju. Na primjer, korištenje mobitela tijekom zajedničkog vremena jedan partner može protumačiti kao „multitasking” ili neutralan čin, dok drugi može protumačiti kao simbol zanemarivanja (Amichai-Hamburger i Etgar, 2016). Takav nesklad u tumačenju simbola upućuje na važnost zajedničkog pregovaranja značenja u digitalnoj komunikaciji, procesa koji izravno utječe na kvalitetu odnosa i osjećaj bliskosti. U specifičnom kontekstu partnerskih odnosa, simbolički interakcionizam je već korišten kao dio šireg teorijskog okvira kako bi se ispitao utjecaj upotrebe tehnologije kod partnera na zadovoljstvo slobodnim vremenom, sukob i kvalitetu odnosa (Halpern i Katz, 2017; McDaniel i sur., 2021) gdje se autori referiraju na Denzin (1992) koji sugerira da naše interakcije predstavljaju simbole koji mogu poslati poruku partneru gdje se korištenje tehnologije općenito ili u prisutnosti partnera može protumačiti kao da se uređaj cijeni više od partnera. Na taj način, simbolički interakcionizam pomaže objasniti mehanizam kroz koji se digitalni obrasci korištenja interneta prevode u emocionalne posljedice, primjerice osjećaj povezanosti ili isključenosti. Pojmovi značenja, interpretacije i zajedničkog definiranja situacija postaju ključni za razumijevanje kako partneri konstruktivno ili destruktivno reagiraju na tehnologiju u svom odnosu.

1.4.2. Teorija socijalnog zamjenjivanja

Teoriju simboličkog interakcionizma potrebno je nadograditi specifičnijom teorijom socijalnog zamjenjivanja koja sugerira kako više vremena provedenog na internetu, smanjuje vrijeme u interakciji licem u lice s bliskim prijateljima i obitelji (Kraut i sur., 1998; Nie, 2001). Drugim riječima, vrijeme provedeno na internetu smanjuje vrijeme koje korisnici provode s važnim ljudima iz svoje okoline. Upravo zajedničko provedeno vrijeme važno je za zadovoljstvo i

stabilnost veze (Johnson i sur., 2006) te za održavanje i poboljšanje partnerskog odnosa (Moore i Henderson, 2018.). Teoriju socijalnog zamjenjivanja u kontekstu modernih tehnologija važno je promatrati ne samo kao zamjenu količine vremena, već i kvalitete interakcije. Naime, digitalne aktivnosti mogu istodobno smanjiti fizičku, ali i emocionalnu prisutnost partnera. Emocionalna odsutnost tijekom zajedničkog vremena (primjerice zbog ekstenzivnog korištenja društvenih mreža) predstavlja suvremeni oblik socijalne zamjene gdje digitalni kontakti i sadržaji preuzimaju mjesto partnerove pažnje i emocionalne razmjene. U prilog tome idu nalazi Byadwal i suradnika (2015) koji su utvrdili kako postoji značajna negativna razlika u razini bračnog zadovoljstva i zadovoljstva životom među parovima koji su grupirani kao česti i rijetki korisnici računala. McDaniel i suradnici (2021) u svom su istraživanju utvrdili kako oni pojedinci koji više koriste tehnologiju ili oni koji doživljavaju svoje partnere kao češće korisnike tehnologije osjećaju niže zadovoljstvo slobodnim vremenom, doživljavaju više sukoba u slobodno vrijeme provedeno u paru i niže zadovoljstvo odnosom. Lenhart i Duggan (2014) ističu kako dio partnera ulazi u sukobe zbog upotrebe modernih tehnologija kao i zbog prekomjernog korištenja interneta jednog od partnera te kako oko četvrtine partnera doživljava napetosti u partnerskom odnosu zbog tehnologije uslijed čega percipiraju negativan utjecaj digitalnog okruženja, pogotovo onda kada upotreba mobitela i društvenih mreža ometa njihovu međusobnu komunikaciju. Ova teorija time postavlja temelje za razumijevanje kako učestalost i svrha online aktivnosti mogu posredno smanjiti percipiranu podršku, zajedništvo i intimnost u partnerskim odnosima roditelja, čime se objašnjavaju promjene u njihovoj subjektivnoj procjeni kvalitete odnosa.

1.4.3. Dijalektička teorija interpersonalnih odnosa

Kako bi ispitali ima li vrsta sadržaja koje korisnici koriste i vrijeme koliko ih koriste utjecaja na kvalitetu partnerskog odnosa, koristit će se dijalektička teorija interpersonalnih odnosa (Baxter, 1988), prema kojoj ljudi imaju, između ostalog⁴, dvije oprečne motivacije: motivaciju za autonomijom i motivaciju za povezanosti. Ni jedan od ova dva konstrukta ne može se definirati kao isključivo pozitivan ili isključivo negativan konstrukt, već su opisani kroz kontradikciju da i potreba za autonomijom i potreba za povezanosti trebaju biti ispunjeni. Ono što u toj kontradikciji doprinosi kvalitetnom odnosu je ravnoteža između ta dva konstrukta te

⁴ Dijalektička teorija interpersonalnih odnosa, osim motivacije za autonomijom i povezanosti ističe i motivaciju za predvidljivosti i novosti te motivaciju prema otvorenosti i zatvorenosti, gdje se druge dvije dijalektike neće uzeti u obzir u ovom razmatranju.

se težnja za ravnotežom između autonomije i povezanosti opisuje kao zdravo funkcioniranje odnosa (Baxter i Simon 1993). Drugim riječima, partneri „žrtvuju” dio svoje individualne autonomije ili neovisnosti, kako bi ostvarili povezanost, dok s druge strane, previše povezanosti uništava odnos jer se gube pojedinačni identiteti (Baxter i Simon, 1993). Poteškoće u uspostavljanju ravnoteže između autonomije i povezanosti dovode do nezadovoljstva odnosom (Allen i sur., 1996) i navode se kao jedan od razloga prekida romantičnih odnosa (Baxter i Simon, 1993). Vrijeme koje partneri provode skupa ili odvojeno ističe se kao jedan od primjera kroz koji se može postići ili narušiti ravnoteža između autonomije i povezanosti (Baxter, 1988), gdje se autonomija očituje kroz provođenje vremena odvojeno od partnera, a povezanost kroz provođenje vremena u nekim zajedničkim aktivnostima (Baxter i Simon, 1993). Međutim, problem nastaje kada se autonomija pretvori u isključenost, primjerice, kada partner koristi mobilni uređaj dok je fizički prisutan. U tom smislu, partnersko zanemarivanje zbog upotrebe mobitela može se konceptualizirati kao neravnoteža u dijalektičkom odnosu, gdje potreba za autonomijom nadmašuje potrebu za povezanošću.

Za uspješnost veze mladih parova od presudne važnosti su pitanja vezana uz ravnotežu između bliskosti i distance, količinu vremena provedenog zajedno i odvojeno te sudjelovanje u zajedničkim i individualnim aktivnostima (Feeney, 1999). Osim vremena koje partneri provode odvojeno, druženje s prijateljima također predstavlja autonomiju u partnerskom odnosu, koja podrazumijeva ugodno provedeno vrijeme u aktivnostima provedenim daleko od romantičnog partnera uz postojanje mogućnosti kako bi drugi odnosi mogli bolje zadovoljiti osjećaj povezanosti (Goldsmith, 1990). Dosadašnja primjena dijalektičke teorije interpersonalnih odnosa u kontekstu korištenja interneta i suvremenih tehnologija odnosila se ponajprije na objašnjavanje međusobne partnerske komunikacije gdje je utvrđeno kako previše poruka i poziva ili kako pozivi i poruke upućeni u vrijeme različito od očekivanog mogu utjecati na narušenu autonomiju partnera, što pak može uzrokovati sukobe, dok se težnja za ravnotežom može postići dogovaranjem i postavljanjem pravila o količini poruka i poziva te o vremenu kada se poruke i pozivi primaju/šalju (Duran i sur., 2011). Nadalje, Fox i suradnici (2014) su koristili isti teorijski okvir u proučavanju ponašanja partnera koji koriste Facebook, gdje je utvrđeno kako spomenuta društvena mreža može pojačati osjećaj povezanosti, ali i ugroziti osjećaj autonomije u slučaju pojačanog nadzora partnera. Na temelju rezultata autori

zaključuju kako Facebook vjerojatno mijenja način na koji ljudi razvijaju, održavaju i prekidaju romantične veze, dok su sami ispitanici opisali kako Facebook ima negativan učinak na romantične veze u cjelini (Fox i sur., 2014). Ako primijenimo općenite značajke dijalektičke teorije, korištenje tehnologije možemo gledati kao izraz autonomije pojedinca, jer je to vrijeme koje provodi samostalno, koristeći sadržaje koji ga zanimaju. Nadalje, sadržaji koji zadovoljavaju potrebu partnera za informiranjem o dnevnim događanjima ili sadržaji koji omogućavaju opuštanje mogu imati manji utjecaj na povezanost s partnerom, nego druženje s drugim ljudima putem društvenih mreža gdje osim autonomije pojedinca u partnerskom odnosu dolazi i do slabljenja povezanosti s partnerom. Dijalektička teorija pruža okvir koji objašnjava zašto pojedinci različito reagiraju na digitalne aktivnosti partnera što ovisi o osobnim granicama između bliskosti i neovisnosti. Korištenje tehnologije koje pojačava osjećaj kontrole ili nadzora ugrožava autonomiju, dok korištenje koje zamjenjuje intimni kontakt ugrožava povezanost. Kvaliteta partnerskog odnosa ovisi o sposobnosti partnera da održavaju ravnotežu autonomije i povezanosti.

Kombiniranjem ovih teorijskih pristupa moguće je obuhvatiti sve tri razine djelovanja digitalnih obrazaca ponašanja. Simbolički interakcionizam objašnjava mikroproces tumačenja značenja digitalnih ponašanja, teorija socijalnog zamjenjivanja objašnjava strukturni i emocionalni učinak zamjene neposredne interakcije online aktivnostima, a dijalektička teorija interpersonalnih odnosa tumači važnost dinamičke ravnoteže između povezanosti i autonomije u partnerskoj svakodnevici. Ovaj sinergijski pristup omogućuje da se upotreba interneta i specifičnih online sadržaja razmotri ne samo kao kvantitativan fenomen učestalosti korištenja, nego i kao kvalitativni proces oblikovanja značenja, balansa i emocionalne razmjene u partnerskom životu roditelja. Time se teorijski okvir pozicionira kao inovativan model u istraživanju digitalne svakodnevice u obiteljskom kontekstu.

1.5. Povezanost korištenja specifičnih online sadržaja i kvalitete partnerskog odnosa

Korištenje interneta podrazumijeva pregledavanje i korištenje različitih specifičnih online sadržaja, od društvenih mreža i aplikacija za dopisivanje do internetskih igara i platformi za kupovinu. Nadalje, korištenje različitih specifičnih online sadržaja može biti povezano s

promjenama u obrascima komunikacije, emocionalne povezanosti i percepcije bliskosti među partnerima, gdje način i učestalost korištenja pojedinih specifičnih online sadržaja može biti povezano s kvalitetom partnerskog odnosa. Analiza pojedinih online sadržaja stoga omogućuje dublje razumijevanje mehanizama putem kojih moderni mediji doprinose ili narušavaju partnersku dinamiku.

1.5.1. Društvene mreže

Analizom 14 recentnijih studija objavljenih u razdoblju od 2019. – 2023. godine (Nguyen Tien, 2025), povezanost korištenja društvenih mreža i kvalitete partnerskog odnosa može se promatrati kroz relacijske čimbenike (ukupna kvaliteta veze kroz zadovoljstvo vezom, predanost vezi, bračno nezadovoljstvo i dobrobit veze) i bihevioralne čimbenike (sukob, zlouporaba digitalnih spojeva i općenito negativni ishodi), dok individualne karakteristike (osobne emocije i psihološka stanja) nisu detektirane u analiziranim radovima. Također, medijatori i moderatori su na sličan način kategorizirani u individualne (ljubomora, osjećaj uzrujanosti, nepovjerenje, sumnja i negativna emocionalna stanja), relacijske (predanost vezi, ljubav i privlačnost, zadovoljstvo u vezi i romantični stres u vezi) i bihevioralne čimbenike (praćenje, nevjera, aktivno naspram pasivnog korištenja društvenih mreža, komunikacija, sukob, smanjena posvećenost, traženje alternativa) čime se naglašava važnost uključivanja brojnih čimbenika kako bi što bolje razjasnio odnos između korištenja društvenih mreža i kvalitete partnerskih odnosa (Nguyen Tien, 2025). Dosadašnji nalazi o utjecaju korištenja društvenih mreža na kvalitetu partnerskih odnosa uglavnom se referiraju na korištenje Facebooka, koji se najčešće koristi za održavanje kontakta s drugima i za redovito praćenje aktivnosti prijatelja (Joinson, 2008). Istraživanja upućuju kako korištenje Facebooka može povećati ljubomoru među partnerima ako jedan od njih uoči dvosmislene informacije na profilu drugoga (Muisse i sur., 2009) te kako su neslaganja oko statusa na Facebooku bila povezana s nižim razinama zadovoljstva partnerskim odnosom kod žena (Papp i sur., 2012). Clayton i suradnici (2013) su primijetili kako češće korištenje Facebooka negativno utječe na partnerski odnos, češće je povezano s prevarom, prekidom i razvodom, kako je negativni utjecaj posredovan sukobom koji nastaje zbog korištenja Facebooka te kako ovi nalazi vrijede za partnerske odnose koji traju manje od 3 godine. Autori su takve nalaze objasnili time što učestaliji i intenzivniji korisnici Facebooka često zanemaruju svoga partnera, bilo neizravno, bilo izravno kroz moguću komunikaciju s bivšim partnerima, gdje se može razviti ljubomora, koja

može dovesti do daljnjih sukoba pa čak i prekida odnosa (Clayton i sur., 2013; Nguyen Tien, 2025). Ovakvi nalazi nisu specifični samo za korisnike Facebooka, već se i kod korisnika Instagrama nalaze slični obrasci povezanosti korištenja i kvalitete partnerskog odnosa (Bouffard i sur., 2021). Zanimljivo, „lajkanje“ (reakcija sviđanja) objava osobama suprotnog spola povećava uzrujanost i ljubomoru pogotovo ako je na fotografiji atraktivna osoba (Quiroz i sur., 2024). Čimbenik koji se istaknuo za korisnike Facebooka je prikazivanje statusa veze gdje je utvrđeno da su partneri koji prikazuju svoj status veze zadovoljniji vezom, predaniji svom partnerskom odnosu i rjeđe gledaju druge korisnike Facebooka kao moguće alternative svom partneru (Lane i sur., 2016). Još jedna studija ukazuje na negativnu povezanost korištenja Facebooka i kvalitete partnerskog odnosa, ali autori impliciraju rezultate na sve društvene mreže pa tako iznose kako je češće korištenje društvenih mreža pozitivno povezano s problematičnim partnerskim odnosom i češćim razmišljanjem o razvodu te negativno povezano s kvalitetom partnerskog odnosa (Valenzuela i sur., 2014). Autori takve nalaze objašnjavaju iz pozicije društvenih mreža i iz pozicije kvalitete partnerskog odnosa: moguće da korištenje društvenih mreža negativno utječe na kvalitetu partnerskih odnosa i posljedično uzrokuje razvod, jer može stvoriti naviku korištenja i ovisnost, omogućiti nevjeru jednog partnera te izazvati osjećaje ljubomore kod drugog partnera. Drugi promatrani smjer objašnjava mogućnost da loša kvaliteta partnerskih odnosa i potencijalni razvod dovode do povećanog korištenja društvenih mreža jer kroz korištenje društvenih mreža korisnici ostaju povezani s prijateljima i obitelji čime postižu psihičko blagostanje. Isto tako, zbog značajke filtriranja korisnika mogu naići na osobe koje se nalaze u istim ili sličnim problemima čime dobivaju emocionalnu podršku (Valenzuela i sur., 2014).

Kada odnos korištenja društvenih mreža i kvalitete partnerskog odnosa promatramo iz pozicije kvalitete partnerskog odnosa, primijećeno je kako partneri koji žive u kvalitetnijim i zadovoljnijim odnosima više pažnje posvećuju zajedničkim objavama te da je percipiranje drugih osoba kao alternative partneru povezano s rjeđim zajedničkim objavama na društvenim mrežama (Sharabi i Hopkins, 2021). Nadalje, Fejes-Vékássy i suradnici (2022) nalaze kako se ponašanje na Instagramu mijenja ovisno o fazama veze. Izdvajaju se početak veze, njezino održavanje i prekid. Na početku veze uočava se smanjena aktivnost na Instagramu te objavljivanje osobnijih sadržaja. Tijekom veze prisutna je komunikacija s partnerom putem društvene mreže i dijeljenje sadržaja povezanih s partnerskim odnosom. Nakon prekida veze

uočava se povećana aktivnost korisnika kroz npr. učestalije objavljivanje sadržaja o društvenom životu, praćenje aktivnosti bivšeg partnera, brisanje zajedničkih fotografija te objavljivanje sadržaja s neizravnim porukama upućenima bivšem partneru (Fejes-Vékássy i sur., 2022). Osobe koje su zadovoljnije svojom vezom češće objavljuju objave i sadržaje (npr. zajedničke sadržaje i zajedničke fotografije) kojima bi to pokazale jer im je važno predstaviti svoj partnerski odnos putem Instagrama. Slijedom toga, veći anagažman na društvenim mrežama u smislu pozitivnih partnerskih odnosa povezan je sa većom sigurnosti u vezi, dok je veća nesigurnost u vezi povezana s većom sklonošću traženju alternativnih odnosa putem društvenih mreža (Coundouris i sur., 2021). Ljubomora predstavlja ključnu ulogu u angažmanu na Instagramu (Fejes-Vékássy i sur., 2022) ali i na Facebooku, gdje se pokazalo da su ljubomora i online nadzor partnera⁵ posrednik između korištenja društvene mreže i kvalitete partnerskog odnosa (Elphinston i Noller, 2011). Osobe koje su sklonije ljubomori više vremena provode na Instagramu i javno objavljuju svoju vezu te se u već spomenutom pregledu recentnih istraživanja ljubomora pokazala kao najistaknutiji medijator u odnosu kvalitete partnerskog odnosa i korištenja društvenih mreža (Nguyen Tien, 2025). Nongpong i Charoensukmongkol (2016) u svom istraživanju potvrđuju kako se pretjerano korištenje društvenih mreža tijekom zajedničkog vremena može tumačiti kao neprikladno ponašanje koje dovodi do problema u partnerskom odnosu. Iako razina problema ovisi o brojnim čimbenicima pa između ostalog i o tome koristi li društvene mreže jedan ili oba partnera, koriste li društvene mreže jednako često ili jedan češće od drugoga, takvo ponašanje neminovno narušava kvalitetu partnerskog odnosa.

1.5.2. Aplikacije za dopisivanje

Povezanost slanja poruka s kvalitetom partnerskog odnosa možemo promatrati kao slanje poruka u partnerskoj međusobnoj komunikaciji i kao slanje poruka nekim drugima u prisutnosti partnera. Prema kvalitativnoj studiji međusobno slanje poruka omogućava partnerima češću komunikaciju te obično šalju poruke kada žele podijeliti s partnerom nešto na dnevnoj osnovi, neku brzu informaciju, ugovaraju sastanak, u rješavaju dnevnih kućanskih zadataka, za izražavanje emocija te naglašavaju upotrebu emotikona čime nadopunjuju

⁵ Online nadzor partnera odnosi se na različite oblike praćenja i provjeravanja aktivnosti partnera na društvenim mrežama, poput pregledavanja partnerovog profila, provjeravanja popisa prijatelja, komentara i „lajkova“, pregledavanja fotografija ili provjeravanja s kim partner komunicira putem poruka.

nedostatak neverbalne komunikacije (Hertlein i Chan, 2020). Nedostatak komunikacije putem poruka u partnerskom odnosu je izostanak tona i govora tijela dok se nešto želi reći i podijeliti s partnerom te mogući nesporazumi zbog dvosmislenosti poruka i/ili krivog tumačenja poruke. Problem može biti i kada partner ne odgovori u očekivanom vremenu ili kada uopće ne odgovori što je popraćeno osjećajima straha, tjeskobe i manjka pažnje (Hertlein i Chan, 2020). Kad se partneri ponašaju različito u vezi vremena odgovaranja na poruku ili ako poruku pošalju u situacijama sukoba, javlja se osjećaj tjeskobe koji dovodi do procesa stvaranja značenja, što dodatno povećava razinu stresa i tjeskobe (Hertlein i Chan, 2020). Uloga percipirane sličnosti u načinu slanja poruka između romantičnih partnera pokazala se povezanom sa zadovoljstvom partnerskim odnosom. Naime, kod partnera koji percipiraju da su slični po učestalosti dopisivanja i da su slični po tome tko prvi započinje dopisivanje primijećene su više razine zadovoljstva partnerskim odnosom, čime zaključujemo da je usklađenost u dopisivanju važan čimbenik zadovoljstva odnosom (O'Hadi i sur., 2018) u digitalnom okruženju.

Slanje poruka u prisutnosti nekog drugog smatra se nepristojnim ponašanjem te ostavlja negativniji dojam kada je slanje poruka bilo samoinicijativno za razliku od slanja poruka kao odgovor na pristiglu poruku (Vanden Abeele i sur., 2016). Isto tako, slanje poruka u prisutnosti nekog drugog smanjuje kvalitetu razgovora (Vanden Abeele i sur., 2016). Dopisivanje s nekim drugim u prisutnosti partnera, umjesto da partneri komuniciraju međusobno, povezano je s češćim sukobima zbog takvog ponašanja i nedostatkom intimnosti jer je pažnja jednog partnera usmjerena na nekog drugog. Upravo sukob i nedostatak intimnosti moderiraju povezanost između dopisivanja partnera i percipirane kvalitete partnerskog odnosa. Naime, ne samo da je utvrđeno da je češće dopisivanje s drugima povezano s nižom kvalitetom odnosa, već je utvrđeno kako upravo učestalost dopisivanja jednog partnera u prisutnosti drugog dovodi do niže kvalitete partnerskog odnosa te je odbačen argument kako partneri češće koriste mobitel i dopisuju se kao posljedica loših partnerskih odnosa i način izbjegavanja partnera (Halpern i Katz, 2017). Način i kontekst korištenja digitalne komunikacije oblikuju partnersku dinamiku u suvremenim odnosima. Dok međusobno i usklađeno dopisivanje može jačati povezanost, dopisivanje u prisutnosti partnera može dovesti do narušene intimnosti, sukoba i smanjene kvalitete partnerskog odnosa.

1.5.3. Online igre

Rezultati istraživanja govore u prilog da osim što videoigre igraju mladi, u njima sudjeluju i generacije odraslih korisnika interneta koji su u braku i koji imaju vlastitu djecu (Bil i sur., 2021; Duarte, 2026; Entertainment Software Association, 2025; James i Jones, 2025; Statista Research Department, 2025; Yee, 2006). Ng i Wiemer-Hastings (2005) iznose podatak kako 82% igrača online videoigara igra nakon 18:00 sati, što je u partnerskom i bračnom suživotu vrijeme uobičajeno predviđeno za druženje, razgovor i sudjelovanje u obiteljskom i partnerskom provođenju slobodnog vremena. Što se tiče igranja online igara i njihove povezanosti s kvalitetom partnerskog odnosa, Ahlstrom i suradnici (2012) su promatrali razlike između onih koji ne igraju i onih koji igraju masovne mrežne igre uloga (engl. *massively multiplayer online role-playing games* – MMORPG) te utvrdili da 76% parova u kojima su oba partnera igrala MMORPG igre prijavljuju pozitivan utjecaj na partnerski odnos. U partnerskom odnosu u kojem igra samo jedan partner, negativan učinak na njihov odnos prijavili su i oni partneri koji ne igraju i oni koji igraju. Osim činjenice igra li jedan ili oba partnera, pokazalo se da na zadovoljstvo brakom mogu utjecati česte svađe oko igranja, kvaliteta drugih zajedničkih aktivnosti partnera u slobodno vrijeme ili zajednički odlazak na spavanje (Ahlstrom i sur., 2012). Igranje online igara može pozitivno utjecati na život igrača jer kroz grupne online igre interaktivno okruženje pruža mogućnost za stvaranje prijateljskih i emocionalnih odnosa, što dodatno pojačava užitak igranja (Cole i Griffiths, 2007) ali upravo interaktivno umrežavanje može biti razlog sukoba i svađa kada jedan partner igra, a drugi ne. Analizom forumskih postova gdje su se okupile žene igrača masovnih mrežnih igara vidljivo je kako su žene raspravljale o problemima koje su utjecali na njihov obiteljski život, na njihov partnerski suživot, o emocionalnim stresnim situacijama uzrokovanim igranjem njihovih partnera te partnerova komunikacija s drugim igračima što dodatno pogoršava partnersku lošu komunikaciju i stvara dodatne napetosti u odnosima (Lianekhammy i Van de Venne, 2015).

Često se spominju akcijske videoigre kao neprimjereno okruženje koje pojačava agresiju kod igrača. Coyne i suradnici (2012) ispitali su 1333 parova u partnerskom odnosu, gdje je 34% žena i 68% muškaraca igralo neku online igru, a kod muškaraca su najčešće zastupljene upravo tzv. igre pucanja iz prvog lica (*First-Person Shooters* – FPS). Utvrđeno je kako je vrijeme igranja kod muškaraca pozitivno povezano s češćim konfliktima oko vremena i oko sadržaja igara. Partneri koji su izjavili da su imali češće sukobe oko igara češće su se ponašali agresivno i imali

fizičke sukobe. Ispitala se i posrednička uloga te je utvrđeno kako povećana agresija nije izravno povezana s igranjem i vremenom igranja već je povezana sa sukobom oko igranja. Autori ističu kako je upravo vrijeme koje partner provede igrajući igru izvor sukoba jer je to vrijeme koje partneri mogu provoditi zajedno, kako su masovne igre igranja uloga problematične jer zahtijevaju vrijeme i pružaju mogućnost online interakcije s drugim korisnicima te kako nasilni sadržaji igara i napetosti izazvane sadržajem igre mogu povećati nasilne reakcije prema partneru (Coyne i sur., 2012).

Levin (2024) je ispitala postoji li povezanost između zadovoljstva odnosom i vrste video igre (videoigre otvorenog tipa i videoigre linearnog napredovanja⁶) koju igraju oba partnera te njihovu povezanost s obrascima komunikacije. Rezultati ukazuju kako nema razlike u zadovoljstvu partnerskim odnosom kod partnera s obzirom na vrstu igre ali je primijećeno kako je pozitivna i konstruktivna komunikacija ključna za zadovoljstvo odnosom te kako je ovisnost o video igrama povezana s negativnim komunikacijskim obrascima. U kontekstu kvalitete partnerskih odnosa treba spomenuti i romantične videoigre (RVG; igra se temelji na tzv. simulatoru spojeva). Polazeći od kultivacijske teorije, Song i Fox (2016) ispitali su odnos igranja ovakvih igara kod žena s nerealnim i idealiziranim uvjerenjima o partnerskim odnosima. Vrijeme igranja nije bilo ključno za idealizirana romantična uvjerenja ali je utvrđen neizravan medijacijski efekt preko identifikacije s avатарom i parasocijalnim odnosom s virtualnim partnerom. Drugim riječima, nije važno koliko igraju nego način na koji doživljavaju igru jer su se žene koje su više igrale, više i identificirale sa svojim avатарom i razvile snažnije parasocijalne odnose s virtualnim partnerom što je povezano s većim idealiziranim romantičnim uvjerenjima.

Sasvim novo svjetlo na povezanost kvalitete partnerskog odnosa i igranja online igara baca rad Nortona i suradnika (2020) na velikom uzorku od 6.756 parova iz 16 europskih zemalja gdje se ispitivao odnos učestalosti igranja online videoigara općenito (bez specificiranja vrste igre), kvalitete partnerskog odnosa i prihvaćanja igranja od strane partnera. Nalazi pokazuju, kako je češće igranje online igara pozitivno povezano s kvalitetom partnerskog odnosa, pri čemu je veća učestalost igranja jednog partnera povezana s višim procjenama partnerske prilagodbe kod drugog partnera. U istraživanju se kvaliteta partnerskog odnosa procjenjuje kroz koncept

⁶ Videoigre otvorenog tipa su one gdje igrač sam odlučuje i kreira smjer igranja, bez linearnih ciljeva i granica te videoigre linearnog napredovanja su one gdje igrač rješava zadatke i izazove kako bi linearno napredovao.

partnerske prilagodbe, koji se odnosi na stupanj slaganja partnera u donošenju odluka i vrijednostima, njihovu međusobnu povezanost te zadovoljstvo odnosom. Rezultati također pokazuju kako prihvaćanje igranja od strane partnera moderira odnos između učestalosti igranja i kvalitete odnosa. Prihvaćanje se odnosi na razinu ugone koju osoba osjeća prema tome da njezin partner sudjeluje u igranju videoigara. Kada je razina prihvaćanja viša, veća učestalost igranja povezana je s višim procjenama partnerske prilagodbe, odnosno kvalitetnijim partnerskim odnosom, dok je pri nižoj razini prihvaćanja ta povezanost negativna.

Vrijeme koje osoba provede igrajući online igre nije jedini pokazatelj problematičnog igranja. Preokupacija igrom često je vezana sa simptomima povlačenja, anksioznosti, nemogućnosti smanjivanja igranja, skrivanja od bližnjih, gubitka interesa za druge aktivnosti i hobije i sl. (American Psychiatric Association, 2013), što ugrožava dobrobit osobe koja igra, ali i bližnjih u njegovoj okolini. Problematično igranje partnera povezano je značajno češće s problemima u partnerskom odnosu, u usporedbi s odnosima gdje se partnerovo igranje online igara može opisati kao „u riziku“ od razvoja problematičnog igranja ili kod partnera koji nemaju problem s igranjem. U partnerskim odnosima gdje jedan partner pokazuje ponašanja problematičnog igranja identificirane su poteškoće na svim ispitivanim dimenzijama, poput financija, emocionalne dobrobiti, tjelesnog zdravlja, posla, no najčešće poteškoće su prijavljivane u području odnosa (npr. zanemarivanje kućanskih obaveza, povlačenje iz društvenih događaja i sukob u vezi) (Szász-Janocha i sur., 2023).

Neosporno je kako igranje online igara može biti povezano s kvalitetom partnerskih odnosa te često zbog vremena provedenog u igranju nastaju sukobi koji mogu narušiti odnos, ali isto tako važni su i drugi kontekstualni i individualni čimbenici kao vrsta igre, interakcija s drugim igračima, ali i sama dinamika partnerskog odnosa.

1.5.4. E-pošta

Prema dostupnim istraživanjima e-pošta se često spominje u kontekstu održavanja odnosa s rođacima i prijateljima s tim da su primijećene spolne razlike u smislu da žene češće koriste takav vid komunikacije, češće navode pozitivne učinke e-maila i bolju kvalitetu obiteljskih odnosa, češće pišu e-mailove o emotivnim i osobnim stanjima i češće intenzivno razmjenjuju mailove s članom obitelji i kako je komunikacija e-poštom važan alat za održavanje obiteljskih odnosa posebice kada članovi obitelji ne žive blizu (Boneva i sur., 2001; Chesley i Fox, 2012; Stern i Messer, 2009).

U rijetkim studijama koje su se bavile korištenjem e-maila u partnerskim odnosima ističe se jedno kvalitativno istraživanje provedeno na uzorku od 17 ispitanika prosječne dobi od 34,4 godine (Hertlein i Chan, 2020). Sudionici su korištenje e-pošte kao oblik partnerske komunikacije doživljavali službenim, te ili ga ne koriste u komunikaciji s partnerom ili e-poštu koriste za razmjenjivanje službenih zadataka i dokumenata. Autori su primijetili kako se prilikom razmjenjivanja e-pošte između partnera nije događalo pogrešno tumačenje komunikacije, što je recimo bio slučaj prilikom razmjenjivanja tekstualnih poruka ili razgovora putem telefona (Hertlein i Chan, 2020). Također, korištenje e-pošte kao način komunikacije među partnerima daje partnerima vremena da razmisle o odgovoru, bez ishitrenih i burnih reakcija te je za neke partnere korištenje e-pošte način komuniciranja kada već sukob nastane, kako bi smireno napisali jedno drugome što žele reći i znaju da su se međusobno „čuli” (Hertlein i Ancheta, 2014). U već spomenutom kvalitativnom istraživanju, jedna sudionica je izjavila da je e-pošta za nju obično označava komunikaciju vezanu za posao (Hertlein i Chan, 2020). Istraživanje Shafer i suradnika (2017) ukazuje kako žene čiji partneri rade duže od predviđenih 8 sati imaju znatno veći percipirani stres i znatno nižu kvalitetu odnosa u usporedbi sa ženama čiji partneri rade 8 sati dnevno te kako kod muških partnera i njihove percipirane kvalitete partnerskog odnosa nema razlike ako njihove partnerice rade duže ili ne. Na temelju ovih spoznaja ako korištenje e-pošte promatramo kao vid poslovne komunikacije te, ako jedan od partnera koristi e-poštu i nakon radnog vremena kao oblik rada od kuće, moguće je da bi korištenje e-pošte moglo biti negativno povezano s kvalitetom partnerskog odnosa.

1.5.5. Online kupovina

U znanstvenoj literaturi gotovo da nema istraživanja koja izravno analiziraju povezanost kupovine putem interneta i kvalitete partnerskih odnosa. Najbliže toj temi istraživao je Gündoğan (2025) koji je ispitao odnos između ovisnosti o kupovini putem interneta i zadovoljstva brakom. U istraživanju je sudjelovalo 556 ispitanika u partnerskom odnosu, a rezultati su pokazali da je ovisnost o kupovini putem interneta značajno povezana sa sagorijevanjem partnera u odnosu i zadovoljstvom brakom, pri čemu je sagorijevanje partnera imalo posredničku ulogu u odnosu između ovisnosti o kupovini putem interneta i bračnog zadovoljstva (Gündoğan, 2025).

Veći broj studija ispituje povezanost kupovine putem interneta s obiteljskim funkcioniranjem (Topino i sur., 2022; Baniashraf i sur., 2025). U istraživanju koje su proveli Topino i suradnici (2022) rezultati su pokazali da je kompulzivna kupovina putem interneta negativno značajno povezana sa sigurnim stilom privrženosti te pozitivno povezana s nesigurnim stilom privrženosti. Taj je odnos bio posredovan obiteljskom povezanošću i pretjeranom uključenosti članova obitelji. Drugim rječima, sigurni stil privrženosti bio je povezan s većom obiteljskom povezanošću i nižom uključenosti članova obitelji što je rezultiralo nižom razinom kompulzivne online kupovine. Suprotno tome, nesigurni stil privrženosti bio je povezan s nižom obiteljskom povezanošću i većom pretjeranom uključenosti članova obitelji, što je bilo povezano s višom razinom kompulzivne kupovine putem interneta. Ovakvi rezultati mogu se povezati i s istraživanjima o kvaliteti partnerskih odnosa, koja pokazuju da je siguran stil privrženosti povezan s većim zadovoljstvom i stabilnošću odnosa, dok su anksiozni i izbjegavajući stilovi privrženosti povezani s nižom kvalitetom partnerskog odnosa (npr. Butzer i Campbell, 2008; Candel i Turliuc, 2019; Gleeson i Fitzgerald, 2014).

Meta-analiza koja sintetizira 10 radova o kompulzivnoj online kupovini pokazuje da takav oblik kupovine može imati i određene praktične prednosti, poput uštede vremena i veće dostupnosti proizvoda, što može olakšati svakodnevno funkcioniranje kućanstva i ostaviti više vremena za obiteljske i društvene aktivnosti (Čevik, 2025). Međutim, ista istraživanja upozoravaju da pretjerana kupovina putem interneta može dovesti do problema samokontrole i kompulzivnog kupovanja, što može imati negativne ekonomske i socijalne posljedice za pojedinca i obitelj (Čevik, 2025). Upravo negativne ekonomske posljedice uzrokovane prekomjerenom online kupovinom mogu imati posredne učinke na kvalitetu partnerskog odnosa. Na primjer, Kelley i suradnici (2018) pokazuju da su financijski stres i financijske poteškoće povezani s nižom kvalitetom bračnog odnosa, pri čemu su viša razina financijskog stresa i financijskih briga povezane s nižim procjenama bračne kvalitete kod oba partnera. Slično tome, financijska neslaganja među partnerima povezana su s učestalijim i intenzivnijim sukobima u braku te su među najvažnijim prediktorima negativnih strategija rješavanja konflikata među supružnicima (Dew i Dakin, 2011; Dew i sur., 2012).

U svjetlu iznesenih istraživačkih saznanja, online kupovina može imati pozitivne učinke na kvalitetu partnerskih odnosa ako se online kupovinom postigne ušteda vremena, lakše svakodnevno funkcioniranje kućanstva i više vremena za obiteljske i društvene aktivnosti, ali i

negativne učinke ako pokazuju obilježja prekomjerenog kupovanja, koje može dovesti između ostalog i do financijskih poteškoća.

1.5.6. Pretraživanje i pregledavanje sadržaja za odrasle

Kao što je već spomenuto, mnogi radovi polemiziraju oko definicije što je pornografija te o metodologiji istraživanja korištenja pornografije, ali i njenog utjecaja na kvalitetu partnerskog odnosa (Campbell i Kohut, 2017; Short i sur., 2012). Pornografski sadržaji pojavom interneta postali su dostupniji, a samim time raste broj korisnika koji pregledavaju pornografske sadržaje (Lewczuk i sur., 2022; Manning, 2006). Upravo zbog dominantne uloge interneta u distribuciji pornografskih sadržaja, pornografija se sve češće promatra kao primarno online fenomen (Morichetta i sur., 2021). Primjećeno je kako se u dijelu empirijskih istraživanja o pornografiji u posljednjih 20 godina ne radi jasna razlika između online i offline pornografije, već se pornografiju češće definira samo kao sadržaj (slike, video, tekst) neovisno o mediju koji u tom slučaju mogu biti internetske stranice ali i literatura, časopisi ili drugi mediji (Kohut i sur., 2016; Kohut i sur., 2021; Lambert i sur., 2012; Maddox i sur., 2009; Perry, 2017; Perry i Schleifer, 2017; Perry, 2021). Nolin i suradnici (2024) su utvrdili kako se pornografija može koristiti putem više medija, a rezultati istraživanja ukazuju na različite povezanosti sa seksualnim zadovoljstvom i zadovoljstvom u vezi ovisno o vrstama pornografskih medija. Konkretnije, korištenje videozapisa i slikovnih sadržaja bilo je povezano s nižim zadovoljstvom vezom, dok je korištenje videozapisa dodatno bilo povezano i s nižim seksualnim zadovoljstvom korisnika te njihovih partnera. Korištenje pisanih materijala bilo je povezano s nižim seksualnim zadovoljstvom, dok su audio sadržaji pokazali različite obrasce povezanosti ovisno o spolu korisnika.

Veći broj studija pokazuje da je učestalija konzumacija pornografije povezana sa smanjenim zadovoljstvom odnosom (Bernarte i sur., 2016; Ferron i sur., 2017; Maddox i sur., 2009; Muusses i sur., 2015; Nolin i sur., 2024; Stack i sur., 2004; Ševčíková i sur., 2023; Willoughby i Dover, 2024). Primjerice, Maddox i suradnici (2009) ispitivali su različite dimenzije kvalitete odnosa, uključujući komunikaciju, predanost, seksualno zadovoljstvo i nevjeru, pri čemu su utvrdili da osobe koje nikada nisu koristile seksualno eksplicitne sadržaje iskazuju višu kvalitetu odnosa na svim pokazateljima u usporedbi s onima koji su takve sadržaje koristili samostalno. Slično tome, Willoughby i Dover (2024) pokazuju da su umjerena i intezivna individualna uporaba online pornografije povezane s nižim zadovoljstvom odnosom i manjom stabilnošću

veze, čak i kada se kontroliraju relevantne varijable poput ovisnosti o pornografiji i religioznosti. Ovi nalazi sugeriraju da način korištenja, osobito individualno i učestalo korištenje, može imati važnu ulogu u objašnjenju negativnih ishoda kvalitete partnerskih odnosa.

Osim nalaza temeljenih na presječnim istraživanjima, longitudinalni podaci dodatno produbljuju razumijevanje ove povezanosti. Naime, Muusses i suradnici (2015) ukazuju na recipročnu prirodu odnosa između korištenja online pornografije i kvalitete partnerskog odnosa gdje niža kvaliteta odnosa može potaknuti češće korištenje online pornografije, dok istovremeno češće korištenje dodatno narušava kvalitetu odnosa. Takav dvosmjerni odnos upućuje na mogućnost razvoja negativnog ciklusa unutar partnerskih odnosa. Međutim, važno je istaknuti da nisu sva istraživanja potvrdila postojanje ovakvog obrasca. S druge strane, postoje nalazi gdje nije utvrđena statistički značajna povezanost između bračnih problema i korištenja pornografije, ni u smjeru da problemi prethode korištenju, niti da korištenje prethodi bračnim problemima (Webster, 2022), što dodatno potvrđuje neujednačenost nalaza u ovom području.

Uz opće pokazatelje kvalitete odnosa, dio istraživanja usmjeren je na međupartnerske učinke korištenja pornografije, odnosno na to kako korištenje jednog partnera utječe na drugog partnera. Bridges i Morokoff (2011) utvrdile su da je veća učestalost korištenja seksualnih medija kod muškaraca povezana s nižim vlastitim zadovoljstvom partnerskim odnosom i nižim seksualnim zadovoljstvom. Suprotno tome, veća učestalost korištenja seksualnih medija kod žena nije povezana s njihovim vlastitim seksualnim zadovoljstvom i zadovoljstvom partnerskim odnosom, ali jest s višim seksualnim zadovoljstvom njihovih muških partnera (Bridges i Morokoff, 2011). Autori dodatno ističu spolne razlike u motivima korištenja, pri čemu muškarci pornografiju češće koriste u svrhu masturbacije, dok se žene češće uključuju u zajedničku seksualnu aktivnost s partnerom (Bridges i Morokoff, 2011). Ove nalaze djelomično su potvrdili Nolin i suradnici (2024), koji također utvrđuju da je korištenje pornografskih videozapisa povezano s nižim vlastitim zadovoljstvom partnerskim odnosom i seksualnim zadovoljstvom. Međutim, za razliku od nalaza Bridges i Morokoff (2011), Nolin i suradnici (2024) bilježe i negativne partnerske učinke, odnosno povezanost korištenja pornografije s nižim seksualnim zadovoljstvom partnera, pri čemu ne izdvajaju spolne razlike u obrascima tih

učinaka. Ovi nalazi naglašavaju važnost analize partnerskih dinamika, a ne isključivo individualnih učinaka.

Daljnje produblјivanje razumijevanja ovog odnosa vidljivo je u istraţivanjima koja ispituju posredniĉke mehanizme. Takva istraţivanja sugeriraju da povezanost izmeĊu korištenja pornografije i kvalitete odnosa nije nuţno izravna, veĉ se odvija putem drugih psiholoških i relacijskih ĉimbenika. Primjerice, utvrĊeno je kako korištenje online pornografije negativno utjeĉe na predanost u odnosu, što posljediĉno dovodi do nestabilnosti veze (Bernarte i sur., 2016). S druge strane, pokazalo se kako korištenje online pornografije ne objašnjava izravno zadovolјstvo odnosom ili seksualno zadovolјstvo, veĉ je taj odnos posredovan kibernetiĉkom nevjerom (Ferron i sur., 2017). Autori kibernetiĉku nevjeru definiraju kao specifiĉan oblik nevjere koji se odvija u digitalnom okruţenju, a obuhvaća emocionalnu i/ili seksualnu ukljuĉenost s osobom izvan primarne partnerske veze putem interneta. Pritom emocionalna kibernetiĉka nevjera ukljuĉuje emocionalnu ukljuĉenost s drugom osobom tijekom stabilne veze, primjerice kroz zavodljivo ponašanje, izraţavanje ili razvijanje osjeĉaja ljubavi ili davanje komplimenata. Seksualna kibernetiĉka nevjera podrazumijeva seksualne interakcije u online okruţenju, poput razmjenjivanja vlastitog seksualno eksplicitnog sadrţaja ili online interakcije prilikom seksualnih radnji (Ferron i sur., 2017). Iako autori konstrukt definiraju primarno kroz specifiĉna ponašanja, njihovi nalazi upućuju na to da je kibernetiĉka nevjera povezana s nepovolјnim relacijskim ishodima što se moţe interpretirati kao narušavanje granica primarnog odnosa, pri ĉemu i online oblici nevjere, unatoĉ izostanku fiziĉkog kontakta, mogu imati posljedice sliĉne nevjeri u stvarnom svijetu. Nadalje, Willoughby i Dover (2024) istiĉu da percipirana ovisnost djelomiĉno posreduje odnos izmeĊu korištenja pornografije i kvalitete odnosa, dok religioznost i spol djeluju kao moderatori. Konkretno, viša religioznost i muški spol povezani su s izraţenijim negativnim odnosima izmeĊu korištenja pornografije i kvalitete odnosa. Ovi nalazi upućuju na nuţnost ukljuĉivanja kontekstualnih ĉimbenika u interpretaciju dobivenih rezultata.

U skladu s navedenim, istraţivanja sve ĉešće naglašavaju ulogu sociodemografskih ĉimbenika. Primjerice, Ševĉiková i suradnici (2023) utvrdili su mali negativan utjecaj korištenja pornografije na zadovolјstvo odnosom kod osoba u dobi od 50 do 64 godine u usporedbi s osobama stariјima od 64 godine, dok se zadovolјstvo uĉestalošću seksualnih odnosa pokazalo snaţnijim prediktorom ukupnog zadovolјstva odnosom. Vaillancourt-Morel i suradnici (2020)

utvrdili su rodno diferencirane učinke korištenja pornografije. Kod žena, neovisno o spolu partnera, korištenje pornografije bilo je povezano s većom vlastitom i partnerovom seksualnom željom te većom vjerojatnošću partnerske seksualne aktivnosti. Nasuprot tome, kod muškaraca je korištenje pornografije povezano s nižom seksualnom željom partnera i kod muškaraca u heteroseksualnim odnosima s manjom vjerojatnošću partnerske seksualne aktivnosti. S druge strane, Stack i suradnici (2004) pokazuju da je slabija povezanost s religijom jedan od snažnijih prediktora korištenja online pornografije. Ovi rezultati upućuju na kompleksnost učinaka koji variraju ovisno o sociodemografskim i individualnim čibenicima, ali i strukturi odnosa te dodatno naglašavaju potrebu za kontekstualiziranim pristupom u interpretaciji učinaka pornografije.

Posebnu skupinu čine istraživanja temeljena na uzorcima parova, koja omogućuju precizniji uvid u obrasce zajedničkog i individualnog korištenja pornografije. Bridges i Morokoff (2011) pokazale su da je zajedničko korištenje seksualnih medija povezano s višim zadovoljstvom odnosom u usporedbi s individualnim korištenjem. Slično tome, Maddox i suradnici (2009) pokazuju da osobe koje pornografiju koriste isključivo s partnerom iskazuju veću predanost i višu razinu seksualnog zadovoljstva u odnosu na one osobe koje je koriste samostalno. Ovi rezultati još pokazuju da osobe koje nikada nisu koristile pornografiju imaju višu ukupnu kvalitetu odnosa u usporedbi s onima koji je koriste individualno (Maddox i sur., 2009). Dodatno, Webster (2022) bilježi porast kvalitete braka nakon zajedničkog gledanja pornografije s partnerom. Ovaj nalaz upućuje na to da zajedničko korištenje može biti povezano s pozitivnim promjenama u percepciji odnosa, a u raspravi autorica dodatno ističe kako takvi obrasci korištenja mogu biti povezani s većom seksualnom aktivnošću i otvorenošću za nova seksualna iskustva unutar odnosa. Ovi nalazi sugeriraju da kontekst korištenja, osobito uključivanje partnera i korištenje online sadržaja za odrasle kao zajednička aktivnost, može ublažiti ili preoblikovati očekivane negativne učinke pornografije.

Nasuprot tome, nalazi vezani uz samostalno korištenje pornografije ukazuju na potencijalno nepovoljnije ishode, ali i određenu nekonzistentnost. Rezultati istraživanja gdje se uspoređivala učestalost individualnog korištenja pornografije i procijenjeni učinci na bračnu kvalitetu pokazuju da ne postoji statistički značajna razlika u bračnoj kvaliteti s obzirom na intenzitet samostalnog korištenja (Webster, 2022). Dodatno, većina sudionika izvijestila je da se bračna kvaliteta nakon samostalnog korištenja pornografije nije značajno promijenila, što

dodatno podupire zaključak o izostanku izravnog negativnog učinka. Međutim, Willoughby i Dover (2024) pokazuju da su opća i prekomjerena individualna uporaba pornografije povezane s nižim zadovoljstvom odnosom i manjom stabilnošću veze. Ovi kontradiktorni nalazi dodatno naglašavaju potrebu za diferenciranjem između različitih obrazaca korištenja i njihovih kontekstualnih odrednica.

Kada promatramo povezanost između korištenja online pornografije i kvalitete partnerskog odnosa, istraživanja dosljedno ukazuju kako povezanost postoji, ali i kako su nalazi heterogeni te obuhvaćaju negativne i rjeđe pozitivne učinke. Ova heterogenost upućuje na složenost fenomena te na važnost razlikovanja specifičnih obrazaca korištenja, individualnih karakteristika te konteksta partnerskog odnosa u kojem se korištenje odvija.

1.6. Uloga partnerskih ponašanja u odnosu na korištenje interneta i kvalitetu partnerskog odnosa

Dosadašnje spoznaje ističu važnost uzimanja u obzir načina na koji se internet i suvremene tehnologije koriste u međusobnoj partnerskoj interakciji, kao i činjenicu da sama kvaliteta te interakcije značajno doprinosi kvaliteti partnerskog odnosa. U nastavku će poseban naglasak bit će stavljen na pojavu zanemarivanja partnera uslijed upotrebe mobitela kao najčešćeg uređaja kojim se pristupa internetu i specifičnim online sadržajima te na obrasce pozitivnih i negativnih ponašanja koji se javljaju u interakciji partnera. Analiza ovih čimbenika omogućuje dublje razumijevanje mehanizama putem kojih digitalne navike mogu oblikovati kvalitetu partnerskog odnosa.

1.6.1. Zanemarivanje partnera zbog upotrebe mobitela

Rast upotrebe uređaja sam po sebi nije zabrinjavajući, ali način kako se tehnologija koristi, kada ometa interakciju ljudi i narušava kvalitetu zajednički provedenog vremena jest. McDaniel i Coyne (2016) skovali su pojam „tehnoferece“ koji označava smetnje uzrokovane tehnologijama (uključujući sve tehnologije poput telefona, televizije, tableta, računala i sl.) kroz prekid razgovora, ometanja rutine kao što je vrijeme obroka te osjećaje okoline koji su nastali uslijed prekida interakcije zbog tehnologije (McDaniel i Coyne, 2016; McDaniel i Radesky, 2018). Kvalitetno zajednički provedeno vrijeme je vrlo važno za stabilnost i kvalitetu partnerskog odnosa (Sharaievska i sur., 2013), ali zbog toga što tehnologije odvlače pažnju,

često čujemo kako su partneri fizički prisutni, ali su zapravo odsutni (Aagaard, 2016), što umanjuje kvalitetu zajednički provedenog vremena.

Posjedovanje mobilnih uređaja je široko rasprostranjeno, a pristupanje internetskim sadržajima putem mobilnih uređaja češće je u usporedbi s ostalim uređajima (Državni zavod za statistiku, 2024; Kemp, 2025c). Kada se mobitel upotrebljava u prisutnosti druge osobe, u vrijeme zajedničkog druženja i tijekom međusobne interakcije, pritom ignorirajući osobu, čime se prekida komunikacija (Cizmeci, 2017.) može se govoriti o zanemarivanju zbog upotrebe mobitela (engl. *phubbing*) (Roberts i David, 2016), što je specifičnije i uže opisano ponašanje od „ometanja upotrebom tehnologije, engl. *tehnoference*”. Iz opisa je vidljivo kako se radi o negativnom ponašanju koja uključuje zanemarivanje osobe i može se gledati kao nepoštivanje osobe.

Pojam *phubbing* su prvi istraživali Roberts i David (2016), kada su otkrili negativnu povezanost između percepcije partnerove upotrebe mobitela za vrijeme zajedničkog druženja i percipiranog zadovoljstva partnerskim odnosom. Iako se zanemarivanje zbog mobitela može događati u bilo kojoj drugoj interakciji (Barbed-Castrejón i sur., 2024) upravo je najčešće vezan za partnerski odnos i partnersku interakciju gdje već spomenuto rašireno posjedovanje mobitela s pristupom internetu utječe da su takva ponašanja postala učestala (npr. Holohan, 2015).

Brojni rezultati istraživanja zanemarivanja zbog upotrebe mobitela negativno se povezuju s kvalitetom partnerskog odnosa. Prema nekim nalazima, zanemarivanje je izravno povezano s nižom kvalitetom partnerskog odnosa (Arikewuyo i sur., 2020; Coyne i sur., 2012; Halpern i Katz, 2017; Han i sur., 2025; Roberts i David, 2016; Roberts i David, 2022). Druga istraživanja, međutim, ukazuju na neizravnu povezanost, pri čemu različiti kontekstualni, individualni i socijalni čimbenici mogu pojačati osjećaj zanemarivanja zbog upotrebe mobitela ili posredovati u odnosu između upotrebe mobitela i kvalitete partnerskog odnosa. Korištenje mobitela u svakodnevnim međuljudskim interakcijama često se doživljava kao oblik odsutnosti, opisano kao situacija u kojoj je sugovornik fizički prisutan, ali zbog usmjerenosti na tehnologiju pokazuje odgođene reakcije, mehaničnu intonaciju, nepomičnost tijela i izostanak kontakta očima, čime se narušava prirodan tijek razgovora i stvara dojam ravnodušnosti (Aagaard, 2016). Povezanost češćeg zanemarivanja partnera uslijed korištenja mobitela tijekom interakcije i nižeg zadovoljstva partnerskim odnosom može se objasniti

posrednim psihološkim procesima. Istraživanje Beukeboom i Pollmann (2021) pokazuje da je taj odnos posredovan osjećajem socijalne isključenosti, slabije percipirane partnerove reakcije i manjom intimnošću u interakciji. Kada partner tijekom razgovora usmjerava pažnju na mobilni telefon, sugovornik može imati dojam da je ignoriran ili isključen iz interakcije, što smanjuje percepciju partnerove uključenosti te narušava osjećaj bliskosti u odnosu. Autori također ukazuju da uključivanje partnera u korištenje telefona, primjerice objašnjenjem razloga zbog kojeg se telefon koristi u prisutnosti, može ublažiti te negativne učinke jer smanjuje osjećaj isključenosti, potiče osjećaj intimnosti u razgovoru te ublažavai doživljaj zanemarivanja partnera uzrokovan upotrebom mobitela (Beukeboom i Pollmann, 2021). Slično tome, McDaniel i Wesselmann (2021) pokazuju da percepcija zanemarivanja ovisi i o procijenjenoj važnosti razloga za korištenje mobitela. Sudionici istraživanja su izvještavali o manjem osjećaju zanemarivanja partnera kada je korištenje mobitela bilo objašnjeno važnim razlogom (npr. hitna situacija), dok je osjećaj zanemarivanja bio veći kada je razlog procijenjen kao beznačajan.

Osim osjećaja isključenosti, s doživljajem zanemarivanja povezan je i osjećaj da partner koji zanemarivanje doživljava smatra kako njegov partner ne cijeni njihovu vezu, što dodatno pridonosi smanjenju kvalitete partnerskog odnosa. Posebno su ispitanici koji doživljeno zanemarivanje tumače kao namjerno partnerovo ponašanje skloniji osjećaju da partner umanjuje važnost njihove veze, što dovodi do izraženijeg nezadovoljstva partnerskim odnosom (Roberts i David, 2022). Zanemarivanje jednog partnera zbog korištenja mobitela može kod drugog izazvati niz negativnih emocija poput neizvjesnosti i anksioznosti (Schokkenbroek i sur., 2022). Isto tako, osjećaj zanemarivanja zbog upotrebe mobitela može biti dodatno pojačan anksioznim stilom privrženosti gdje osoba može biti osjetljivija na partnerovo ignoriranje te reagirati jako emotivno kad partner gleda u mobitel jer to doživljava kao odbijanje ili gubitak pažnje (Han i sur., 2025).

U svjetlu korištenja tehnologije i interneta, gdje osobe mogu održavati kontakte s prijateljima i možda bivšim partnerima, gdje mogu upoznavati ostale korisnike interneta, nameće se pitanje povjerenja među partnerima. Nedostatak povjerenja ima izravan utjecaj ne samo na sukobe i namjeru prekida nego i na češće pregledavanje partnerovog mobitela bez njegovog znanja (Arikewuyo i sur., 2020) te češće praćenje i nadziranje partnerovih online aktivnosti (Schokkenbroek i sur., 2022), a takvo ponašanje je opet povezano s konfliktima i namjerom

prekida jer se percipira kao nadzor i ograničavanje slobode. Neka istraživanja sugeriraju kako na kvalitetu odnosa ne utječe ni vrijeme koliko partneri koriste tehnologiju ni sadržaji koje koriste, već upravo sukob koji nastane među partnerima zbog korištenja tehnologije u vrijeme kada bi partneri mogli provoditi vrijeme zajedno (Coyne i sur., 2012), dok drugi ističu važnost posredujuće uloge sukoba između zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i niže kvalitete partnerskog odnosa (Halpern i Katz, 2017). U studiji gdje je 145 parova svakodnevno, tijekom 10 dana izvještavalo online putem o korištenju tehnologije za vrijeme zajedničkog vremena utvrđeno je kako korištenje tehnologije utječe na kvalitetu svakodnevnog odnosa, na način da dovodi do nižeg zadovoljstva i češćih sukoba tijekom vremena provedenog zajedno, a zatim nezadovoljstvo i sukobi utječu na kvalitetu partnerskog odnosa (McDaniel i sur., 2021).

Kada se osobe nalaze u društvu nekoga tko ih zanemaruje zbog korištenja mobitela, češće će i sami početi koristiti mobitel, a izloženost doživljenom zanemarivanju i činjenje zanemarivanja potiče ljude da zanemarivanje zbog upotrebe mobitela počinju doživljavati kao društveno prihvatljivo ponašanje (Chotpitayasunondh i Douglas, 2016). Žene su ovakvom normalizacijom ponašanja sklonije opravdati svoje postupke dok je kod muškaraca primijećeno da normalizaciji ponašanja doprinosi doživljavanje zanemarivanja zbog upotrebe mobitela (Chotpitayasunondh i Douglas, 2016). U već spomenutom istraživanju Carnelley i suradnika (2023) korišten je dnevnički istraživački dizajn u kojem su oba partnera tijekom 14 uzastopnih dana svakodnevno putem online upitnika procjenjivala vlastita i partnerova ponašanja povezana s korištenjem mobilnog telefona tijekom međusobne interakcije. Sudionici su pritom procjenjivali percepciju partnerova korištenja mobitela tijekom, kao i vlastito korištenje mobitela u prisutnosti partnera. Istodobno su svakodnevno procjenjivali i kvalitetu partnerskog odnosa toga dana zadovoljstvo odnosom, predanosti odnosu i povjerenje u partnera. Podaci su analizirani na dnevnoj razini kako bi se ispitalo kako promjene u svakodnevnim iskustvima korištenja mobitela prate promjene u procjeni kvalitete odnosa. Rezultati su pokazali da je percepcija partnerova zanemarivanja putem korištenja mobitela bila povezana s nižom procjenom kvalitete veze toga dana, dok vlastito korištenje mobitela u prisutnosti partnera nije bilo povezano s procjenom kvalitete odnosa (Carnelley i sur., 2023). Ovi nalazi upućuju na to da je u svakodnevnim interakcijama za procjenu kvalitete odnosa važnija percepcija partnerova ponašanja nego procjena vlastitog ponašanja.

Zanemarivanje partnera zbog upotrebe mobitela (engl. *phubbing*) podrazumijeva korištenje uređaja u prisutnosti druge osobe, neki autori su osim kontekstualnih čimbenika promatrali i specifične mrežne aktivnosti zbog kojih osoba u interakciji koristi mobitel. Većina istraživanja spominje zapravo prekomjerno, problematično i kompulzivno korištenje interneta i mobitela, odnosno ovisnost o internetu i ovisnost o mobitelu (Al-Saggaf i O'Donnell, 2019; Aljasir, 2022; Jouty i sur., 2024; Karadağ i sur., 2015) kao prediktore zanemarivanja zbog korištenja mobitela. U kontekstu specifičnih online sadržaja, nalazi sugeriraju kako je zanemarivanje zbog korištenja mobitela ili povezano ili posljedica ovisnosti o pojedinim online sadržajima kao na primjer ovisnosti o društvenim mrežama općenito (Al-Saggaf i O'Donnell, 2019; Aljasir, 2022; Karadağ i sur., 2015; Verma i sur., 2019) ili specifično s problematičnim korištenjem Instagrama (Balta i sur., 2020), potom ovisnosti o online igrama (Aljasir, 2022; Verma i sur., 2019), ovisnosti o porukama (Al-Saggaf i O'Donnell, 2019; Aljasir, 2022; Karadağ i sur., 2015) i ovisnosti o WhatsApp aplikaciji (Verma i sur., 2019). Osim ovisničkih ponašanja primijećeno je kako je učestalo slanje poruka (Halpern i Katz, 2017) i učestalo korištenje Facebooka (Błachnio i Przepiorka, 2019) pozitivno povezano sa zanemarivanjem zbog upotrebe mobitela te kako osoba ne mora nužno imati razvijenu problematičnu upotrebu.

Iako većina dosadašnjih istraživanja potvrđuje i objašnjava negativnu povezanost između zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i zadovoljstva vezom, odnosno kvalitete partnerskog odnosa, postoje i drugačiji nalazi. Primjerice, Wang i suradnici (2021) nisu utvrdili značajnu povezanost između zanemarivanja i kvalitete partnerskog odnosa na ukupnom uzorku, ali su istaknuli moderatorski učinak bračnog statusa i samopoštovanja kao moguća objašnjenja tih razlika. Naime, kod osoba s visokim samopoštovanjem, partnerovo zanemarivanje bilo je značajno povezano s nižim zadovoljstvom vezom dok kod osoba s niskim samopoštovanjem, zanemarivanje nije imalo značajan utjecaj. Moguće objašnjenje je da osobe niskog samopoštovanja već imaju niska očekivanja i zadovoljstvo, te je samo kod partnera u braku primijećeno kako je zanemarivanje zbog upotrebe mobitela povezano s nižim zadovoljstvom partnerskim odnosom. Iako je zanemarivanje partnera zbog upotrebe mobitela po opisu i definiciji negativna pojava koja je negativno povezana s kvalitetom i/ ili zadovoljstvom partnerskim odnosom, ipak postoje saznanja kako je, promatrano na razini jednog dana, doživljavanje zanemarivanja zbog upotrebe mobitela negativno povezano s percipiranom kvalitetom veze, ali kako takvi učinci nestaju u dugoročnom promatranju, odnosno prosječno

doživljavanje zanemarivanja u dva tjedna ne predviđa kvalitetu veze nakon dva mjeseca (Carnelley i sur., 2023). Vrijedi spomenuti još jedno istraživanje koje nije potvrdilo povezanost između zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i zadovoljstva partnerskim odnosom, gdje je jedno od ponuđenih objašnjenja takvog nalaza kako su sudionici percipirali da njihovo korištenje mobilnih uređaja u prisutnosti partnera nije zbog nezadovoljstva svojom okolinom ili kao bijeg od stvarnosti, već je mobitel postao neophodan u svakodnevnom životu, a takvo korištenje dominantan obrazac ponašanja (Aljasir, 2022).

Evidentno je kako je zanemarivanje zbog upotrebe mobitela povezano s kvalitetom partnerskog odnosa te kako dosadašnji nalazi ukazuju na višedimenzionalnu prirodu zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i njegove povezanosti s kvalitetom partnerskog odnosa te kako mehanizmi povezanosti ovise o brojnim čimbenicima koje treba uzeti u obzir.

U kontekstu promatranja korištenja interneta, modernih tehnologija i kvalitete partnerskih odnosa, moguće je kako korištenje interneta i korištenje različitih sadržaja može biti uzrok više ili manje pozitivnih i negativnih ponašanja među partnerima, gdje zapravo percepcija partnerovog ponašanja utječe na percipiranu kvalitetu partnerskog odnosa. Kao što je već spomenuto, dostupna istraživanja dovode u vezu korištenje tehnologije s kvalitetom i češće zadovoljstvom partnerskim odnosom, što je samo jedna od dimenzija kvalitete partnerskog odnosa. Prema dostupnoj literaturi, nekoliko istraživanja povezuje određena negativna ponašanja partnera s korištenjem interneta, ali prema dostupnoj literaturi nema istraživanja gdje su mjerena pozitivna i negativna partnerska ponašanja (naklonost i antagonizam) u odnosu na korištenje interneta i korištenje različitih sadržaja, kako bi se upotpunila spoznaja o utjecaju interneta i modernih tehnologija na kvalitetu partnerskog odnosa.

Većina dostupne literature donosi zaključke o ponašanju partnera na temelju korištenja jednog sadržaja (npr. samo društvene mreže, samo online igre) dok nedostaje sustavni prikaz kako je korištenje različitih sadržaja povezano s kvalitetom partnerskog odnosa te je li presudno samo vrijeme koje partneri provode pred ekranima ili ipak ima utjecaja jesu li u korištenje sadržaja na internetu uključeni drugi korisnici interneta (npr. korištenje društvenih mreža) ili nisu (npr. pregledavanje informativnih sadržaja). Također, treba imati na umu kako svjedočimo ubrzanom razvoju modernih tehnologija, kreiranju novih sadržaja, ali i unaprjeđenju postojećih platformi što naglašava potrebu za kontinuiranim istraživačkim naporima.

1.6.2. Pozitivna i negativna ponašanja u partnerskom odnosu

Međusobna interakcija ključna je domena kvalitete partnerskog odnosa i zadovoljstva odnosom (Vangelisti i Huston, 1994) te se može promatrati kroz međusobna pozitivna i negativna ponašanja partnera (Robles i sur., 2014). Jelić i suradnice (2014) ističu brojne relevantne teorije u području partnerskog odnosa koje pretpostavljaju odnos između međusobnog ponašanja partnera i zadovoljstva partnerskim odnosom čime se potvrđuje važnost specifičnih ponašanja kao odrednica zadovoljstva odnosom, ali i kvalitete odnosa. Pozitivna i negativna ponašanja (naklonost i antagonizam) zapravo su dvije različite dimenzije, a prisutnost jedne ne znači nužno odsustvo druge dimenzije ponašanja (Caughlin i Huston, 2006; Gable i sur., 2003). Općenito se smatra kako je percepcija ponašanja supružnika objektivna mjera za procjenu kvalitete partnerskog odnosa (Jelić i sur., 2014). Drugim riječima, partnerski odnos u kojem nema negativnih ponašanja ne znači da je kvalitetan partnerski odnos ako izostanu pozitivna ponašanja. Caughlin i Huston (2006) su predložili tipologiju s obzirom na pozitivna i negativna ponašanja koja partneri izražavaju jedno prema drugome gdje partnerski odnosi u kojima ima više pozitivnih i manje negativnih ponašanja odražavaju toplu bračnu klimu, za razliku od partnera koji izražavaju više negativnih, a manje pozitivnih ponašanja te njihov odnos odražava neprijateljsku emocionalnu klimu. Partnerski odnosi u kojima su visoko zastupljena i pozitivna i negativna ponašanja odražavaju burnu emocionalnu klimu dok oni u kojima su rijetko zastupljena i pozitivna i negativna ponašanja odražavaju monotonu i jednoličnu bračnu klimu (Caughlin i Huston, 2006). Upravo emocionalna klima partnerskog odnosa visoko je povezana sa zadovoljstvom odnosom, samo što se drugačije operacionalizira, kroz pozitivna i negativna ponašanja gdje međusobna pozitivna ponašanja pridonose dok negativna ponašanja štete kvaliteti partnerskog odnosa (Jelić i sur., 2014). Također, važno je održavanje ravnoteže između pozitivnih i negativnih ponašanja što se pokazalo ključno za dugotrajni uspjeh odnosa (Caughlin i Huston, 2006). Istraživanje provedeno u Hrvatskoj na 302 bračna para ukazuje kako su međusobna ponašanja snažan pokazatelj bračnog zadovoljstva, gdje su oni ispitanici koji percipiraju više partnerove naklonosti i oni koji percipiraju manje partnerovog antagonizma, zadovoljniji svojim brakom te kako je upravo ova interakcija snažniji prediktor u predviđanju bračnog zadovoljstva od nekih drugih kontekstualnih varijabli (Jelić i sur., 2014). Zanimljivo je primijetiti u spomenutom istraživanju kako partneri koji imaju djecu pokazuju više negativnih i manje pozitivnih

ponašanja pa se može zaključiti kako roditeljstvo negativno utječe na kvalitetu i zadovoljstvo partnerskim odnosom preko pozitivnih i negativnih ponašanja, te osim toga, kako se uslijed dobi partnera i duljine braka mijenja način međusobnog ponašanja partnera (Jelić i sur., 2014). Rezultati Bartle-Haring i suradnika (2024) ističu potrebu za razumijevanjem međudjelovanja pozitivnih i negativnih karakteristika. U njihovu istraživanju osjećaj sreće u vezi bio je određen interakcijom pozitivnih i negativnih karakteristika, pri čemu su pozitivne karakteristike (otvoreni razgovor, partner kao oslonac, emocionalna povezanost, opće zadovoljstvo vezom) predviđale veću sreću samo u prisutnosti određenih negativnih karakteristika (zahtijevanje, kritika, netrpeljivost). Ovi nalazi ukazuju na važnost ravnoteže između ugodnih i neugodnih iskustava u dugotrajnim odnosima, odnosno da zdravi parovi mogu tolerirati određenu razinu konflikta ako postoji dovoljno pozitivne razmjene.

1.7. Postojeće preventivne intervencije

Do sada već spomenuta eksperimentalna istraživanja potvrđuju da tehnologija može narušiti kvalitetu neposredne interakcije. Przybylski i Weinstein (2012) naglašavaju kako i sama prisutnost mobilnog uređaja u prostoriji tijekom razgovora smanjuje percipiranu empatiju i povezanost među partnerima. Na tom tragu razvijene su intervencije koje potiču digitalnu samoregulaciju i svjesnu prisutnost, često u obliku kratkih, strukturiranih programa. Primjer takvog pristupa su intervencije planiranja temeljene na principu „ako–onda” (Gollwitzer, 1999). Sudionici formuliraju jednostavne planove ponašanja poput „*Ako večeramo, onda mobilne uređaje odlažem u drugoj prostoriji.*” Takve intervencije traju svega dva do tri tjedna i dokazano povećavaju samokontrolu te smanjuju automatizirane digitalne reakcije (pogledavanje ekrana, provjeravanje je li stigla poruka, automatsko reagiranje na zvučnu obavijest i sl.). U novijem istraživanju Radtke i suradnika (2024), provedena dvotjedna intervencija planiranja kod osoba u partnerskom odnosu rezultirala je smanjenjem zanemarivanja partnera zbog mobitela kod sudionika u intervenciji, ali je isto tako naglašeno kako nisu sudjelovala oba partnera u intervenciji, te kako je intervencija uspješna u smanjenju vlastitog zanemarivanja partnera zbog upotrebe mobitela ali je izostao učinak u smislu povećanja intimnosti i kvalitete partnerskog odnosa. Sami autori ističu važnost uključivanja oba partnera u intervenciju kako bi se provjerio učinak. Recentno istraživanje je pokazalo kako su češći razgovori o korištenju društvenih mreža i veća učestalost međusobne digitalne

komunikacije među partnerima povezani s višom pozitivnom kvalitetom veze, dok su nasuprot tome rjeđi razgovori i dogovori o korištenju društvenih mreža povezani s višom razinom negativne kvalitete veze (Matković i sur., 2025). Preventivni pristup usmjeren na korištenje interneta i modernih tehnologija je *mindfulness* koji razvija svjesnu pažnju i emocionalnu samoregulaciju. U meta-analizi Ru i suradnika (2025), koja je obuhvatila 29 studija s više od 17.000 ispitanika, potvrđena je značajna negativna povezanost između *mindfulnessa* i problematične uporabe pametnih telefona. Način na koji *mindfulness* može utjecati na problematično korištenje mobitela koje opisuje istraživanje Aldbyani i suradnika (2025) koji su utvrdili složenu interakciju između *mindfulnessa* i upotrebe pametnih telefona posredovanu učenjem samoregulacije dok digitalni *detox* koji je moderirao odnos između učenja samoregulacije i problematičnog korištenja mobitela dodatno pojačava učinak samoregulacije.

Nadalje, stručnjaci smatraju kako su online intervencije dobar izbor jer su široko dostupne, često besplatne, maksimalno prilagodljive dnevnom tempu osobe i mogu premostiti prepreke kao nedostatak terapeuta ili osjećaja srama zbog traženja pomoći, primjerice kod problematičnog korištenja pornografije (Baumeister i sur., 2024; Bóthe i sur., 2021). Bóthe i suradnici (2021) testirali su online intervenciju usmjerenu na smanjenje korištenja pornografije *Hands-Off*, koja se sastoji od šest tjednih modula i *booster* modula mjesec dana nakon intervencije. Moduli su sadržavali redom opći pregled intervencije i motivaciju sudionika; identificiranje rizičnih situacija te potom razvijanje strategija za suočavanje s rizičnim situacijama; promjena navika kroz poticanje ugodnih aktivnosti; identificiranje okidača žudnje i razvijanje strategija za smanjenje žudnje; poticanje uravnoteženih misli; strategije za održavanje postignutih promjena; te naposljetku pomoć u planiranju očuvanja uspjeha. Sudionici eksperimentalne skupine izvijestili su o nižoj učestalosti korištenja pornografije, nižoj samopercipiranoj ovisnosti o pornografiji, nižoj žudnji za pornografijom i većoj samoefikasnosti u izbjegavanju pornografije. Baumeister i suradnici (2024) su slično tome testirali online tehniku samopomoći kroz imaginarnu prekvalifikaciju koja se inače do tada učinkovito koristila za smanjenje žudnje i smanjenje konzumacije supstanci poput alkohola i nikotina. Cilj imaginarne prekvalifikacije jest promjena ponašanja putem osvještavanja nesvjesnih fizioloških procesa, pri čemu se kroz video lekcije potiče razvoj negativnih emocija prema korištenju pornografije i uređaju pomoću kojeg se pregledava, dok

se istodobno potiču pozitivne emocije prema alternativnim oblicima ponašanja. Rezultati praćenja nakon 6 tjedana koliko traje intervencija su pokazali značajno smanjenje problematičnog korištenja pornografije i značajno povećanje kvalitete života, kao sekundarnog ishoda intervencije u eksperimentalnoj skupini u usporedbi s kontrolnom skupinom sudionika.

Naposlijetku, intervencije koje ciljaju na razvoj pozitivnih emocija, empatije i zahvalnosti pokazuju konzistentne učinke. Fredrickson i suradnici (2008) tijekom 6 grupnih sesija održavali su intervenciju meditacije u jednom radnom okruženju s ciljem smanjenja stresa te poboljšanja zdravlja i dobrobiti. Tijekom intervencije provodila se grupna meditacija i razlagali su se načini kako koncept meditacije integrirati u svakodnevni život, gdje je zadatak bio bar 5 dana u tjednu, do sljedeće sesije prakticirati meditaciju kod kuće. Meditacije su bile usmjerene na ljubav i suosjećanje prema sebi, prema voljenim osobama, prema poznanicima i strancima te konačno prema svim živim bićima. Sudionici su tijekom vremena značajno povećali pozitivne emocije i posljedično razvili osobne resurse poput smisla, društvene podrške i zadovoljstva životom. Uchino i suradnici (2016) slično su ponovili studiju i utvrdili kako *Loving-Kindness Meditation* intervencija⁷, osim što povećava pozitivnost odnosa, smanjuje negativnost odnosa i utječe na poboljšanje psihološke dobrobiti. Hofmann i suradnici (2011) u svom preglednom radu ističu kako je *Loving-Kindness Meditation* intervencija povezana s povećanjem pozitivnog afekta i smanjenjem negativnog afekta te u kombinaciji s empirijski podržanim tretmanima može pružiti brojne korisne strategije za različite psihološke probleme koji uključuju međuljudske procese, poput socijalne anksioznosti, bračnih sukoba i ljutnje. Za razliku od ovog zaključka primjena *Loving-Kindness Meditation* intervencije kao dodatka terapiji parova nije dovela do značajnih poboljšanja zadovoljstva vezom (Gao, 2025) što ne isključuje njen pozitivan utjecaj na parove prije identificiranih poteškoća u partnerskom odnosu, u smislu preventivne intervencije održavanja zdrave ravnoteže pozitivnih i negativnih međusobnih ponašanja. Intervencije zahvalnosti imaju sličan učinak gdje je percipirana zahvalnost partnera poseban i relativno stabilan konstrukt koji se može poboljšati ciljanim intervencijama. Online aplikacije (poput *OurRelationship*⁸ i *Prevention and Relationship*

⁷ https://learnhowacademy.org/loving-kindness-metta-meditation/?gad_source=1&gad_campaignid=23127612650&gbraid=0AAAABAljvwbU7IXTCSs64CdR7RasK7mcs&gclid=CjwKCAjwu9fHBhAWEiwAzGRC_1VT5LaWkAUWAemRFF3mGrUrChVfzFmnb30GhUueaiW7NYEZIE_yBoCXEgQAvD_BwE&cn-reloaded=1

⁸ <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.ourrelationship.activities.twa>

*Enhancement Program*⁹⁾ mogu učinkovito potaknuti partnere da izražavaju i percipiraju više zahvalnosti, što doprinosi većoj povezanosti i otpornosti odnosa, a ti mehanizmi promjene mogu poboljšati ukupnu kvalitetu partnerskog odnosa (Barton i sur., 2024). Zajedničko ovim intervencijama je što ih uz početno vođenje partneri mogu uvesti u svakodnevni život čime mogu održavati kvalitetu partnerskih odnosa.

1.8. Racionala istraživanja

Prema dostupnim izvještajima, dobro je dokumentirana zastupljenost korištenja interneta i korištenja većine specifičnih online sadržaja kako na globalnoj razini tako i u hrvatskom kontekstu. Ovakav analitički pristup izostaje za korištenje sadržaja za odrasle, gdje se podatci temelje na ukupnom internetskom prometu, na broju posjeta te na popularnosti stranica koje sadrže sadržaje za odrasle.

Ono što nedostaje su sustavni podatci o korištenju interneta i specifičnih online sadržaja u jasno definiranim podskupinama populacije, primjerice među korisnicima interneta koji su u partnerskom odnosu ili korisnicima interneta koji su ujedno i roditelji, što predstavlja važan istraživački nedostatak.

Suvremena istraživanja sve intenzivnije ispituju utjecaj interneta i digitalnih tehnologija na romantične odnose, pri čemu se ističu i pozitivni i negativni učinci. Nalazi pokazuju da se veze formirane putem interneta i aplikacija za upoznavanje po kvaliteti ne razlikuju značajno od onih započetih u tradicionalnim kontekstima, dok digitalna komunikacija među partnerima može doprinijeti većoj bliskosti i zadovoljstvu u vezi. Istodobno, nedostatak neverbalnih znakova i stalna prisutnost tehnologije mogu dovesti do nesporazuma, smanjenja empatije i narušavanja povjerenja među partnerima. Tehnologija također mijenja obrasce ponašanja u odnosima, uključujući načine prekida veze i upravljanje komunikacijom, osobito među mlađim generacijama. Na razini odnosa, važnu ulogu imaju međusobni dogovori o korištenju tehnologije, koji mogu pomoći u usklađivanju očekivanja i smanjenju konflikata.

Unatoč sve većem broju istraživanja koja se bave utjecajem digitalnih tehnologija na romantične odnose, uočava se nedostatak empirijskih uvida u specifične populacijske skupine,

⁹ <https://prepinc.com/>

osobito roditelje u partnerskim odnosima. Dosadašnja literatura uglavnom promatra opću populaciju ili pojedine dobne skupine, pri čemu zanemaruje kontekst roditeljstva koji može značajno oblikovati obrasce korištenja tehnologije, komunikaciju među partnerima i dinamiku odnosa. S obzirom na specifične izazove i uloge povezane s roditeljstvom, poput povećanih obveza, vremenskih ograničenja i koordinacije obiteljskog života, opravdano je pretpostaviti da korištenje digitalnih tehnologija u toj skupini ima posebne karakteristike i implikacije za kvalitetu partnerskog odnosa. Stoga postoji potreba za sustavnim istraživanjima koja će se usmjeriti upravo na roditelje kao specifičnu i nedovoljno istraženu populaciju. Digitalno okruženje postalo je prostor u kojem se prepliću rad, obitelj, roditeljstvo i privatnost, čime se dodatno naglašava važnost istraživanja ove populacije.

Što se tiče korištenja specifičnih online sadržaja i njihove povezanosti sa kvalitetom partnerskog odnosa, uvidom u postojeću literaturu utvrđeno je kako različiti specifični online sadržaji mogu djelovati i pozitivno i negativno na kvalitetu partnerskog odnosa. Njihov učinak ponajprije ovisi o načinu korištenja, učestalosti, kontekstu i značenju koje partneri pridaju online sadržajima. Društvene mreže najčešće se povezuju s ljubomorom, nadzorom partnera i sukobima, iako u nekim odnosima mogu služiti i za javno potvrđivanje veze. Aplikacije za dopisivanje mogu povećati bliskost i olakšati svakodnevnu komunikaciju, ali i potaknuti nesporazume, tjeskobu i smanjenu intimnost, osobito kada se koriste u prisutnosti partnera za komunikaciju s drugima. Online igre mogu imati pozitivan učinak kada predstavljaju zajedničku aktivnost ili kada ih partner prihvaća, dok prekomjerno ili jednostrano igranje češće dovodi do sukoba i udaljavanja. E-pošta u partnerskim odnosima uglavnom ima funkcionalnu ulogu, ali može biti korisna za smireniju komunikaciju u sukobu, dok online kupovina može olakšati svakodnevni život, ali u prekomjernom obliku pridonijeti financijskom stresu i partnerskim napetostima. Sadržaji za odrasle povezuju se s vrlo heterogenim istraživačkim nalazima, gdje individualno i učestalo korištenje je češće povezano s nižom kvalitetom odnosa, dok zajedničko korištenje u nekim slučajevima može biti povezano s većim seksualnim zadovoljstvom i otvorenosti među partnerima. Općenito, specifični online sadržaji ne utječu na partnerski odnos sami po sebi, već je njihov učinak na kvalitetu partnerskog odnosa kontekstualan i višedimenzionalan, a ne jednoznačno pozitivan ili negativan.

Na temelju dostupnih istraživanja koja ispituju povezanost korištenja pojedinih specifičnih online sadržaja i kvalitete partnerskog odnosa, uočava se nekoliko važnih metodoloških i

konceptualnih ograničenja. Prvo, kao i kod općenitog korištenja interneta, tako i kod korištenja specifičnih online sadržaja nedostaju istraživanja koja se sustavno usmjeravaju na specifične populacijske skupine, osobito roditelje u partnerskim odnosima. Drugo, postojeća istraživanja najčešće su usmjerena na pojedinačne tipove online sadržaja, a nerijetko i na specifične platforme ili aplikacije, što ograničava mogućnost sveobuhvatnog razumijevanja digitalnog okruženja partnera i roditelja. Promatranje jednog specifičnog online sadržaja izolirano od drugih oblika online aktivnosti povećava mogućnost pogrešne interpretacije nalaza. Naime, moguće je da je korištenje različitih specifičnih online sadržaja međusobno povezano u svakodnevnom ponašanju korisnika. Posljedično, procijenjeni odnosi između pojedinog specifičnog online sadržaja i kvalitete partnerskog odnosa mogu biti pristrani ili precijenjeni jer ne uzimaju u obzir kumulativne i interakcijske učinke različitih digitalnih aktivnosti. Nadalje, izostanak sveobuhvatnijeg pristupa otežava razlikovanje konkretnih doprinosa pojedinih specifičnih online na kvalitetu partnerskog odnosa. Slijedom navedenog, postoji jasna potreba za istraživanjem koja će integrirati više vrsta specifičnih online sadržaja unutar jedinstvenog okvira kako bi se omogućilo bolje razumijevanje povezanosti između digitalnih navika i kvalitete partnerskog odnosa roditelja. Dosadašnja istraživanja u hrvatskom kontekstu rijetko diferenciraju učinke specifičnih online sadržaja, zbog čega se ističe potreba za boljim razumijevanjem povezanosti između digitalnog ponašanja roditelja u partnerskom odnosu i dinamike njihova odnosa.

Vezano uz korištenje interneta i specifičnih online sadržaja te njihovu povezanost s kvalitetom partnerskog odnosa, u literaturi se često ističe fenomen zanemarivanja partnera uslijed korištenja mobilnih uređaja. Zanemarivanje partnera zbog upotrebe mobitela opisuje se kao prekid ili ometanje partnerske interakcije zbog korištenja uređaja, što je najčešće povezano s nižom kvalitetom odnosa. Negativni učinci najčešće se objašnjavaju popratnim osjećajem ignoriranja, smanjenom intimnošću i povećanim sukobima. Iako su nalazi pretežno negativni, učinci ovise o kontekstu, individualnim razlikama i učestalosti ponašanja. S druge strane, kvaliteta odnosa može se operacionalizirati kroz pozitivna i negativna partnerska ponašanja u međusobnoj interakciji partnera. Do sada je utvrđeno da pozitivna i negativna ponašanja predstavljaju dvije relativno neovisne dimenzije, pri čemu veća prisutnost pozitivnih i manja prisutnost negativnih ponašanja doprinosi većoj kvaliteti i zadovoljstvu odnosom, dok je njihova međusobna ravnoteža ključna za dugoročnu stabilnost odnosa.

Prema dostupnoj literaturi nije poznato da su se istovremeno ispitivali zanemarivanje partnera zbog upotrebe mobitela te pozitivna i negativna partnerska ponašanja u ulozi medijatora u odnosu između korištenja interneta i kvalitete partnerskog odnosa u hrvatskom kontekstu. Također, nije poznato da je kvaliteta partnerskog odnosa istovremeno promatrana kroz samoprocjenu vlastitog korištenja interneta, samoprocjenu korištenja specifičnih online sadržaja, činjenja zanemarivanja partnera zbog upotrebe mobitela te samoprocjenu vlastitih pozitivnih i negativnih partnerskih ponašanja, kao i kroz percepciju tih istih varijabli kod partnera. Odnosno, nije poznato kako se kvaliteta partnerskog odnosa procjenjivala kroz percepciju partnerova korištenja interneta, percepciju partnerova korištenja specifičnih online sadržaja, doživljavanje zanemarivanja zbog upotrebe mobitela te percepciju partnerovih pozitivnih i negativnih partnerskih ponašanja. Te u konačnici, nije poznato da su se zanemarivanje upotrebom mobitela i pozitivna i negativna ponašanja kao medijatori odnosa između korištenja interneta i specifičnih online sadržaja i kvalitete partnerskih odnosa ispitivala sa specifičnoj populaciji roditelja.

Na temelju iznesenih podataka o zastupljenosti korištenja interneta i specifičnih online sadržaja, razumijevanje odnosa između digitalnih navika i kvalitete partnerskih odnosa od iznimne je važnosti za suvremene socijalne politike usmjerene na dobrobit roditelja i djece. Način na koji partneri koriste digitalne tehnologije oblikuje njihove obrasce međusobne komunikacije, razinu razumijevanja i suradnju u roditeljskim ulogama. Suvremene digitalne prakse postale su nezaobilazan dio svakodnevice, pa je nužno pobliže istražiti na koji način specifične online aktivnosti utječu na kvalitetu partnerskih odnosa roditelja.

Na temelju identificiranih nedostataka u postojećoj literaturi, primarni cilj ovog istraživanja jest ispitati povezanost između korištenja interneta i specifičnih online sadržaja te kvalitete partnerskog odnosa među roditeljima, kao i utvrditi posredujuću ulogu zanemarivanja partnera zbog upotrebe mobitela te pozitivnih i negativnih partnerskih ponašanja u tom odnosu. Polazeći od definiranog cilja, istraživanje nastoji odgovoriti na pitanje kako je učestalost korištenja interneta povezana s kvalitetom partnerskog odnosa kod roditelja, na koji je način korištenje specifičnih online sadržaja povezano s kvalitetom partnerskog odnosa te jesu li ti odnosi posredovani zanemarivanjem partnera zbog upotrebe mobitela i pozitivnim i negativnim partnerskim ponašanjima.

Kako bi se odgovorilo na ova postavljena istraživačka pitanja, koristit će se sveobuhvatni teorijski okvir nastao kombinacijom tri postojeće teorije: simboličkog interakcionizma, teorije socijalnog zamjenjivanja i dijalektičke teorije interpersonalnih odnosa. Simbolički interakcionizam naglašava kako partneri pripisuju značenja digitalnim ponašanjima, pri čemu isto ponašanje (npr. korištenje mobitela tijekom zajedničkog vremena ili komunikacija putem društvenih mreža) može biti interpretirano kao neutralno, funkcionalno ili kao znak zanemarivanja i smanjene uključenosti, što izravno utječe na percepciju kvalitete odnosa. Teorija socijalnog zamjenjivanja objašnjava kako korištenje interneta i različitih online sadržaja može zamijeniti vrijeme i emocionalnu prisutnost u partnerskoj interakciji, čime dolazi do smanjenja zajedničkih aktivnosti, podrške i intimnosti, što se reflektira u nižoj procjeni kvalitete odnosa. Dijalektička teorija interpersonalnih odnosa dodatno pojašnjava kako digitalne aktivnosti oblikuju ravnotežu između autonomije i povezanosti, pri čemu korištenje interneta može istovremeno predstavljati izraz individualne slobode, ali i izvor udaljavanja ako narušava osjećaj bliskosti ili potiče percepciju isključenosti. Integracijom ovih pristupa omogućuje se cjelovitije razumijevanje kako obrasci korištenja interneta i specifičnih online sadržaja djeluju kroz procese interpretacije, raspodjele vremena i emocionalne dinamike u partnerskom odnosu.

Međutim, prema dostupnim spoznajama, nije poznato da je do sada primijenjen ovako obuhvatan teorijski model koji istovremeno integrira navedene pristupe u istraživanju digitalnih aktivnosti i kvalitete partnerskog odnosa, što predstavlja važan doprinos teorijskom razvoju i proširenju postojeće literature.

Zaključno, ovo istraživanje odgovara na identificirane nedostatke primjenom integriranog pristupa koji istovremeno obuhvaća različite specifične online sadržaje, posredujuće procese (zanemarivanje partnera zbog upotrebe mobitela te pozitivna i negativna partnerska ponašanja) i perspektive samoprocjene i percepcije partnerova ponašanja. Dodatno, fokusiranjem na roditelje kao specifičnu i nedovoljno istraženu populaciju omogućuje se preciznije razumijevanje konteksta u kojem digitalne aktivnosti oblikuju kvalitetu partnerskog odnosa. Time istraživanje doprinosi i empirijski i teorijski, nudeći sveobuhvatniji model za objašnjenje povezanosti digitalnih aktivnosti i partnerske dinamike u kvaliteti partnerskih odnosa roditelja.

Digitalno okruženje postalo je prostor u kojem se prepliću rad, obitelj, roditeljstvo i privatnost. U Hrvatskoj, kao i u većini europskih zemalja, korištenje interneta postalo je dijelom svakodnevne obiteljske rutine, čime se brišu granice između javnog i privatnog prostora. Unatoč brojnosti istraživanja o utjecaju digitalnih medija na dobrobit pojedinaca, istraživanja usmjerena na digitalne navike roditelja i kvalitetu partnerskog odnosa kao složenu dijadu unutar obiteljskog sustava rijetka su, posebno u hrvatskom kontekstu. Ovim se istraživanjem popunjava, između ostalog i taj nedostatak. U tom smislu, istraživanje provedeno u hrvatskom okviru ima dvojaku važnost, osim što empirijski opisuje obrasce ponašanja roditelja i partnera u hrvatskom kontekstu, ima i primijenjenu važnost jer može pridonijeti razvoju preventivnih i obrazovnih programa usmjerenih na održavanje partnerske kvalitete u digitalno opterećenim obiteljima. Empirijski i teorijski istraživački doprinos ogleda se u dubljem razumijevanju partnerskih odnosa roditelja kroz detaljno istraživanje specifičnih online sadržaja i vremena korištenja interneta kao i kroz uvođenje novih konstrukta (zanemarivanje zbog upotrebe mobitela, pozitivna/negativna ponašanja) značajnih za partnersku dinamiku. Rezultati istraživanja mogu omogućiti okvir za razvoj preventivnih programa utemeljenih na dokazima i edukacija u digitalno opterećenim obiteljima s ciljem ostvarivanja kvalitetnih osnova, digitalne ravnoteže i dobrobiti.

2. METODA

2.1. Cilj istraživanja

Primarni cilj doktorskog istraživanja je istražiti povezanost korištenja interneta i specifičnih online sadržaja s kvalitetom partnerskog odnosa među roditeljima te istražiti medijacijsku ulogu zanemarivanja partnera zbog upotrebe mobitela te pozitivnih i negativnih partnerskih ponašanja u odnosu između korištenja interneta i specifičnih online sadržaja te kvalitete partnerskog odnosa. U objašnjavanju povezanosti kvalitete partnerskog odnosa i korištenja interneta kao i specifičnih online sadržaja primijenit će se teorijski okviri simboličkog interakcionizama, teorije socijalnog zamjenjivanja i dijalektičke teorije interpersonalnih odnosa.

2.2. Problemi i hipoteze istraživanja

Na temelju cilja, postavljaju se sljedeća pitanja:

1. Kako je učestalost uporabe interneta povezana s kvalitetom partnerskog odnosa roditelja?
2. Kako je uporaba specifičnih online sadržaja povezana s kvalitetom partnerskog odnosa roditelja?
3. Je li povezanost između uporabe interneta (učestalost i specifične online aktivnosti) i procijenjene kvalitete partnerskog odnosa roditelja posredovana zanemarivanjem partnera zbog upotrebe mobitela te pozitivnim i negativnim partnerskim ponašanjima?

Kako bi se odgovorilo na cilj istraživanja i postavljena istraživačka pitanja, postavljaju se sljedeći istraživački problemi te hipoteze u skladu s okvirom predloženih teorija i dosadašnjih empirijskih saznanja.

Problem 1: Ispitati povezanost između učestalosti uporabe interneta i procjene kvalitete partnerskog odnosa roditelja.

Hipoteza 1: Postoji negativna povezanost između učestalosti uporabe interneta i procijenjene kvalitete partnerskog odnosa.

Hipoteza 1.1: Roditelji u partnerskom odnosu koji se općenito češće koriste internetom procjenjuju nižu kvalitetu partnerskog odnosa nego roditelji u partnerskom odnosu koji se rjeđe koriste internetom.

Hipoteza 1.2: Roditelji u partnerskom odnosu koji percipiraju kako se njihovi partneri općenito češće koriste internetom procjenjuju nižu kvalitetu partnerskog odnosa nego sudionici istraživanja koji percipiraju kako se njihovi partneri rjeđe koriste internetom.

Problem 2. Ispitati povezanost između uporabe specifičnih online aktivnosti i procjene kvalitete partnerskog odnosa roditelja.

Hipoteza 2: Postoji negativna povezanost između korištenja specifičnih mrežnih sadržaja i procijenjene kvalitete partnerskog odnosa.

Hipoteza 2.1: Roditelji u partnerskom odnosu koji se češće koriste internetom za društvene mreže i igranje online igara procjenjuju nižu kvalitetu veze.

Hipoteza 2.2: Roditelji u partnerskom odnosu koji percipiraju kako se njihovi partneri češće koriste internetom za društvene mreže i igranje online igara procjenjuju nižu kvalitetu veze.

Hipoteza 2.3: Roditelji u partnerskom odnosu koji češće igraju online igre u odnosu na uporabu interneta za društvene mreže procjenjuju nižu kvalitetu veze.

Hipoteza 2.4: Roditelji u partnerskom odnosu koji percipiraju kako njihovi partneri češće igraju online igre u odnosu na uporabu interneta za društvene mreže procjenjuju nižu kvalitetu veze.

Problem 3. Ispitati posredujuću ulogu partnerskog zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i pozitivnih i negativnih partnerskih ponašanja kod roditelja u partnerskom odnosu između korištenja interneta i kvalitete partnerskog odnosa roditelja.

Hipoteza 3: Postoji posredujuća uloga partnerskog zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i pozitivnih i negativnih partnerskih ponašanja kod roditelja u partnerskom odnosu između korištenja interneta i kvalitete partnerskog odnosa roditelja.

Hipoteza 3.1: Roditelji u partnerskom odnosu koji češće koriste internet više će činiti partnersko zanemarivanje upotrebom mobitela te će činiti manje pozitivnih i više negativnih partnerskih ponašanja, što će biti povezano s nižom kvalitetom veze.

Hipoteza 3.2: Roditelji u partnerskom odnosu koji češće koriste društvene mreže više će činiti partnersko zanemarivanje upotrebom mobitela te će činiti manje pozitivnih i više negativnih partnerskih ponašanja, što će biti povezano s nižom kvalitetom veze

Hipoteza 3.3: Roditelji u partnerskom odnosu koji češće igraju online igre više će činiti partnersko zanemarivanje upotrebom mobitela te će činiti manje pozitivnih i više negativnih partnerskih ponašanja, što će biti povezano s nižom kvalitetom veze.

Hipoteza 3.4: Roditelji u partnerskom odnosu koji procjenjuju kako se njihovi partneri češće koriste internetom više će doživljavati partnersko zanemarivanje upotrebom mobitela te će doživljavati manje pozitivnih i više negativnih partnerskih ponašanja, što će biti povezano s nižom kvalitetom veze.

Hipoteza 3.5: Roditelji u partnerskom odnosu koji procjenjuju kako njihovi partneri češće koriste društvene mreže više će doživljavati partnersko zanemarivanje upotrebom mobitela te će doživljavati manje pozitivnih i više negativnih partnerskih ponašanja, što će biti povezano s nižom kvalitetom veze.

Hipoteza 3.6: Roditelji u partnerskom odnosu koji procjenjuju kako njihovi partneri češće igraju online igre više će doživljavati partnersko zanemarivanje upotrebom mobitela te će doživljavati manje pozitivnih i više negativnih partnerskih ponašanja, što će biti povezano s nižom kvalitetom veze.

2.3. Uzorak

Ciljna populacija ovog doktorskog istraživanja su punoljetni građani Hrvatske, roditelji djece viših razreda osnovnih škola, koji su u partnerskom odnosu 6 mjeseci i dulje. Uzorak sudionika istraživanja je probabilistički klusterski u više etapa, gdje je prvi klaster županija (20 županija i Grad Zagreb), drugi klaster jedna osnovna škola u svakoj županiji (uključena 21 osnovna škola) te treći klaster po dva razreda svake generacije od petog do osmog razreda (ukupno 168 razreda). Druga etapa uzorkovanja je po slučajnom odabiru, a treća etapa uzorkovanja sistematska (sva četiri razreda s istom oznakom, npr. ako je odabran 6b, u uzorak su uključeni 5b, 7b i 8b). Nakon suglasnosti ravnatelja škole kako je škola spremna posredovati u provedbi istraživanja, u svakoj školi imenovani su koordinatori istraživanja. Uz pomoć koordinatora istraživanja i uz pomoć razrednika odabranih razreda, poslana je molba i poziv za sudjelovanjem u istraživanju svim roditeljima/skrbnicima odabranih razreda, pri čemu je bilo predviđeno da po svakom učeniku upitnik ispuni jedan roditelj/skrbnik. Dodatni kriterij za uključivanje ispitanika u konačnu obradu je bio duljina trenutnog partnerskog odnosa te je postavljeno eliminacijsko pitanje: „Jeste li u partnerskom odnosu / vezi koji traje 6 mjeseci i duže”. Prikupljanje podataka je počelo u travnju 2023. godine.

Nakon mjesec dana provedbe, sredinom svibnja 2023. godine primijećen je nizak odaziv roditelja. Stoga je molba i poziv za sudjelovanjem proširena na još jedan dodatni razred od 5. do 8. razreda. Od 21 uključene škole, njih 10 je imalo mogućnost uključivanja dodatnih razreda (preostalih 11 škola je već uključilo sve razrede, jer imaju jedan ili dva razreda po generaciji).

Klusterskim uzorkovanjem odabranih škola i razreda 2962 djece odnosno njihovih roditelja je dobilo poziv za sudjelovanje u istraživanju, a nakon proširivanja poziva na dodatne razrede, u školama gdje je to bilo moguće, još je 884 roditelja dobilo poziv te je konačno 3846 djece, odnosno njihovih roditelja dobilo poziv za sudjelovanje u istraživanju. Na poziv se odazvao 761 roditelj, što je 19,79% od ukupnog broja roditelja koji su mogli sudjelovati. Nakon uvida u podatke i isključivanja dijela ispitanika koji nisu u partnerskom odnosu u minimalnom trajanju od 6 mjeseci, zadržano je 666 upitnika, odnosno 666 roditelja je sudjelovalo u doktorskome istraživanju.

Prema sociodemografskim podacima (Tablica 1, Tablica 2, Tablica 3), u istraživanju je sudjelovalo više ženskih ispitanika (N = 603, 90,54%), ispitanici su prosječne starosti 42,2 godine, najčešće završene četverogodišnje srednje škole (N = 237, 35,59%) i najčešće zaposleni

na neodređeno (N = 511, 76,73%), procijenjenih prosječnih financijskih prilika (N = 369, 55,41%). Što se tiče sociodemografskih obilježja partnera, prosječna starost partnera je 44,61 godina, najčešće su ostvarili četverogodišnje srednjoškolsko obrazovanje (N = 252, 37,84%) te su najčešće zaposleni na neodređeno (N = 573, 86,04%). Ispitanici i njihovi partneri trenutno su prosječno u vezi 18,2 godine.

Tablica 1. Sociodemografski podatci ispitanika: spol, obrazovanje i radni status

		ispitanici		partneri	
		N	%	N	%
spol	muški	63	9,46		
	ženski	603	90,54		
radni status	Nezaposlen/a	86	12,91	22	3,30
	Zaposlen/a na određeno	55	8,26	53	7,96
	Zaposlen/a na neodređeno	511	76,73	573	86,04
	Mirovina	8	1,20	18	2,70
	Drugo	6	0,90		
obrazovanje	Nezavršena osnovna škola	2	0,30	1	0,15
	Osnovna škola	22	3,30	35	5,26
	Trogodišnja strukovna škola	129	19,37	203	30,48
	Četverogodišnja srednja škola	237	35,59	252	37,84
	Preddiplomski studij / Prvostupnik	68	10,21	45	6,76
	Diplomski studij / Magisterij struke	196	29,43	120	18,02
	Doktorat	9	1,35	9	1,35
	Drugo	3	0,45	1	0,15

N = frekvencija, % = udio

Tablica 2. Sociodemografski podaci ispitanika: dob ispitanika, dob partnera i trajanje trenutnog partnerskog odnosa

	M	Mnd	Mo	SD	Min	Max
dob ispitanika	42,20	42	43	5,40	28	65
dob partnera	44,61	44	43	5,81	25	65
trajanje trenutne partnerske veze	18,12	18	20	5,94	0,50	37

M= aritmetička sredina, Mnd = Medijan, Mo = Mod, SD = standardna devijacija, Min = minimalna vrijednost, Max = maksimalna vrijednost

Tablica 3. Sociodemografski podatci ispitanika: financijske prilike

		N	%	M	Mnd	Mo	SD	Min	Max
Procjena financijskih prilika kućanstva	Puno lošije od većine	10	1,50						
	Djelomično lošije od većine	20	3,00						
	Ni lošije ni bolje od većine	369	55,41	3,42	3	3	0,74	1	5
	Donekle bolje od većine	217	32,58						
	Puno bolje od većine	50	7,51						
Mjesečna primanja kućanstva	do 664 € (do 5 000 kn)	35	5,26						
	od 665 € do 1327 € (od 5001 do 10 000 kn)	133	19,97						
	od 1328 € do 1990 € (od 10 001 do 15 000 kn)	199	29,88	2,94	3	3	0,91	1	4
	više od 1990 € (više od 15 000 kn)	173	25,98						
	ne želim reći	126	18,92						

N = frekvencija, % = udio, M = aritmetička sredina, Mnd = Medijan, Mo = Mod, SD = standardna devijacija, Min = minimalna vrijednost, Max = maksimalna vrijednost

2.4. Instrumenti

Kako bi se ispitala postavljena istraživačka pitanja i hipoteze, u istraživanju se koristilo nekoliko upitnika. Odabrani upitnici namijenjeni su mjerenju ključnih varijabli obuhvaćenih istraživanjem. Sudionici su putem njih procjenjivati različite aspekte ponašanja i iskustava relevantnih za predmet istraživanja. U nastavku su opisani korišteni instrumenti i način njihove primjene.

Sociodemografski upitnik konstruiran je za potrebe ovog istraživanja. Sadrži pitanja kojima se prikupljaju podatci o sudionicima istraživanja (dob, spol, obrazovanje, radni status, procjena financijskih prilika kućanstva, partnerski status, trajanje partnerskog odnosa) i podatci o njihovim partnerima (dob, obrazovanje, radni status).

Samoprocjena učestalosti i vremena svakodnevnog korištenja interneta i specifičnih online sadržaja sastoji se od pitanja nastalih prilagodbom *Upitnika učestalosti korištenja društvenih mreža i online video igara* (Mandić, 2022) i *Upitnika o korištenju internetom* (Vejmelka i sur., 2017). Sadrži 11 različitih specifičnih online sadržaja, gdje je sudionicima istraživanja u uputi naznačeno da označe učestalost uporabe specifičnih online aktivnosti u svoje slobodno vrijeme, kada ne obavljaju redovan službeni posao. Sudionici istraživanja su za svaku specifičnu online aktivnost odgovarali na skali od 7 stupnjeva, od „0 = Nikad čuo/la”, „1 = Nikad nisam koristio /la” do „6 = Svakodnevno”. U obradi podataka sudionici koji su odgovorili „0 = Nikad čuo/la” su grupirani kao „1 = Nikad nisam koristio/la”. Kako bi utvrdili vrijeme svakodnevnog korištenja specifičnih online aktivnosti, ispitanici su na istih 11 specifičnih aktivnosti procjenjivali vrijeme svakodnevnog korištenja, na skali od 6 stupnjeva, gdje su odgovori od „0 = ne koristim svaki dan” te „1 = Manje od 1 sat dnevno” do „5 = 8 sati i više dnevno”. Sudionicima istraživanja je također u uputi naznačeno da označe vrijeme svakodnevnog korištenja specifičnih online sadržaja u svoje slobodno vrijeme, kada ne obavljaju redovan službeni posao. Kako bi se dobio uvid u ukupno dnevno korištenje interneta u slobodno vrijeme, postavilo se još jedno dodatno pitanje: „Procijenite koliko se ukupno dnevno koristite internetom izvan službenog radnog vremena” uz mogućnosti odgovora od „1 = Manje od 1 sat dnevno” do „9 = 8 sati i više” te „10 = Ne koristim se internetom”. U obradi odgovor „10 = Ne koristim se internetom” definiran je kao *missing* vrijednost.

Za potrebe odgovora na postavljena istraživačka pitanja, a kako bi se dobila učestalost i vrijeme svakodnevnog korištenja društvenih mreža kreirana je varijabla na temelju odgovora učestalost korištenja „Online stranice za prijenos (engl. *streaming*) (npr. You Tube)” i „Društvene mreže (npr. Instagram, Facebook, Twitter)” gdje je zadržan odgovor koji odražava češću učestalost korištenja. Na primjer, ako sudionik istraživanja nikada (1) ne koristi online stranice za prijenos, a društvene mreže nekoliko puta tjedno (5) učestalost korištenja društvenih mreža za tog ispitanika je nekoliko puta tjedno (5). Isti postupak kreiranja varijabli primijenjen je za učestalost igranja online igara, na temelju pitanja koliko često koriste „Online

igre u kojima igrate sami" i „Online igre s umreženim drugim igračima" kako bi dobili učestalost igranja online igara, te je isti postupak primijenjen kod kreiranja varijabli vremena svakodnevnog korištenja društvenih mreža i vremena svakodnevnog igranja online igara.

Na 9 tvrdnji o vlastitoj učestalosti korištenja specifičnih online sadržaja ispitanika provedena je faktorska analiza glavnih komponenti (engl. *principal component analysis* – PCA) te se uvidom u Keiser-Meyer-Olkin test (KMO = 0,838) i Bartlettov test sferičnosti ($\chi^2(36) = 1706,408$, $p < 0,001$) pokazuje kako su podaci prikladni za daljnju analizu (Tabachnick i Fidell, 2013). Uključene tvrdnje objašnjavaju 38,10% varijance učestalosti korištenja specifičnih online sadržaja ispitanika. Na temelju vrijednosti karakterističnih korijena iznad 1, uvida u *scree plot*, postotka objašnjene varijance i teorijske utemeljenosti uključenih tvrdnji, s Varimax rotacijom, podatci ukazuju kako uključene tvrdnje čine jednu dimenziju, s unutarnjom pouzdanošću Cronbach $\alpha = 0,783$.

Kako bi se dobio uvid u faktorsku strukturu 9 tvrdnji o vlastitom vremenu svakodnevnog korištenja specifičnih online sadržaja ispitanika, provedena je faktorska analiza glavnih komponenti (engl. *principal component analysis* – PCA) te se uvidom u Keiser-Meyer-Olkin test (KMO = 0,768) i Bartlettov test sferičnosti ($\chi^2(36) = 1237,350$, $p < 0,001$) pokazuje kako su podaci prikladni za daljnju analizu (Tabachnick i Fidell, 2013). Uključene tvrdnje objašnjavaju 33,08% varijance vremena svakodnevnog korištenja specifičnih online sadržaja ispitanika. Na temelju vrijednosti karakterističnih korijena iznad 1, uvida u *scree plot*, postotka objašnjene varijance i teorijske utemeljenosti uključenih tvrdnji, s Varimax rotacijom, podatci ukazuju kako uključene tvrdnje čine jednu dimenziju, s unutarnjom pouzdanošću Cronbach $\alpha = 0,744$.

Na temelju ovih odgovora ispitanika u analizi rezultata su uključene sljedeće varijable:

- **Samoprocjenjena učestalost korištenja specifičnih online sadržaja** kroz učestalost korištenja promatranih 9 specifičnih online sadržaja od nikad do svakodnevno, gdje je točno navedeno na koji specifični online sadržaj se rezultati odnose, gdje viši rezultat označava učestalije korištenje: Samoprocjenjena učestalost korištenja društvenih mreža, Samoprocjenjena učestalost korištenja aplikacija za dopisivanje, Samoprocjenjena učestalost korištenja chat room ili internet foruma, Samoprocjenjena učestalost igranja online igara, Samoprocjenjena učestalost korištenja informativnih portala, Samoprocjenjena učestalost korištenja e-pošte, Samoprocjenjena učestalost korištenja internetskog preglednika za informacije o

proizvodima, uslugama, receptima, zdravlju i sl., Samoprocjenjena učestalost korištenja online kupovine i Samoprocjenjena učestalost pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle.

- **Samoprocjenjena učestalost korištenja interneta** je kreirana kao zbroj svih devet odgovora na skali Samoprocjenjene učestalosti korištenja specifičnih online sadržaja, gdje viši rezultat označava učestalije korištenje interneta.
- **Samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog korištenja specifičnih online sadržaja** kroz vrijeme svakodnevnog korištenja promatranih 9 specifičnih online sadržaja, od ne koristim svakodnevno do 8 sati i više, gdje je točno navedeno na koji specifični online sadržaj se rezultati odnose, gdje viši rezultat označava više vremena svakodnevnog korištenja: Samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog korištenja društvenih mreža, Samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog korištenja aplikacija za dopisivanje, Samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog korištenja chat room ili internet foruma, Samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog igranja online igara, Samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog korištenja informativnih portala, Samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog korištenja e-pošte, Samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog korištenja internetskog preglednika za informacije o proizvodima, uslugama, receptima, zdravlju i sl., Samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog korištenja online kupovine i Samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle.
- **Samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog korištenja interneta** je kreirano kao zbroj svih devet odgovora na skali Samoprocjenjenog vremena svakodnevnog korištenja specifičnih online sadržaja, gdje viši rezultat označava više vremena svakodnevnog korištenje interneta.
- **Samoprocjenjeno ukupno dnevno korištenje interneta** se temelji na jednom pitanju „Procijenite koliko ukupno dnevno koristite internet“ s napomenom „Molimo Vas da procjenu donesete samo za ono vrijeme korištenja interneta koje se NE odnosi na Vaše službeno radno vrijeme“. Ponuđeni odgovor „Ne koristim internet“ je označen kao *missing* vrijednost. Viši rezultat označava više ukupno dnevno korištenje interneta .

Za **percepciju učestalosti i percepciju vremena svakodnevnog partnerovog korištenja interneta i specifičnih online sadržaja** navedeno je 11 sadržaja s uputom sudionicima istraživanja da pokušaju procijeniti učestalost korištenja specifičnih online sadržaja njihovih

partnera. Naznačeno je kako se percipirana učestalost partnerovog korištenja specifičnih online sadržaja odnosi na slobodno vrijeme, kada partner nije na službenom radnom mjestu te kako mogu označiti približnu procjenu učestalosti korištenja specifičnih online sadržaja. Skala odgovora je od „1 = Nikada ne koristi” do „6 = Svakodnevno”. Kako bi dobili uvid u vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja specifičnih online sadržaja, ispitanici su zamoljeni da procijene vrijeme svakodnevnog korištenja specifičnih online sadržaja od „1 = Manje od 1 sat dnevno” do „5 = 8 sati i više dnevno”. Također je naznačeno kako se percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja specifičnih online sadržaja odnosi na slobodno vrijeme, kada partner nije na službenom radnom mjestu. Kako bi se dobio uvid u percepciju partnerovog ukupnog dnevnog korištenja interneta u slobodno vrijeme, sudionicima istraživanja se postavilo još jedno dodatno pitanje „Procijenite koliko se ukupno dnevno vaš partner koristi internetom, za vrijeme izvan njegovog/njezinog službenog radnog vremena” gdje su ponuđeni odgovori od „1 = Manje od 1 sat dnevno” do „9 = 8 sati i više” te „10 = Ne koristi se internetom”. U obradi odgovor „10 = Ne koristi se internetom” definiran je kao *missing* vrijednost.

Za potrebe postavljenih istraživačkih pitanja, kako bi se dobila percipirana učestalost partnerovog korištenja društvenih mreža, kreirana je varijabla na temelju odgovora percipirane učestalosti partnerovog korištenja „Online stranice za prijenos (engl. *streaming*) (npr. You Tube)” i „Društvene mreže (npr. Instagram, Facebook, Twitter)” gdje je zadržan odgovor koji odražava češće korištenje. Na primjer, ako sudionik istraživanja percipira kako njegov/njezin partner nikada (1) ne koristi online stranice za prijenos, a nekoliko puta tjedno (5) društvene mreže, percipirana učestalost partnerovog korištenja društvenih mreža je za tog ispitanika nekoliko puta tjedno (5). Isti postupak kreiranja varijabli primijenjen je za igranje online igara, na temelju pitanja koliko često koriste „Online igre u kojima igraju sami” i „Online igre s umreženim drugim igračima” kako bi se dobila percipirana učestalost partnerovog igranja online igara. Isti postupak je primijenjen za kreiranje varijabli percipiranog vremena svakodnevnog partnerovog korištenja društvenih mreža i percipiranog vremena svakodnevnog partnerovog igranja online igara.

Kako bi se dobio uvid u faktorsku strukturu 9 tvrdnji o percipiranoj učestalosti korištenja specifičnih online sadržaja partnera, provedena je faktorska analiza glavnih komponenti (engl. *principal component analysis* – PCA) te se uvidom u Keiser-Meyer-Olkin test (KMO = 0,839) i

Bartlettov test sferičnosti ($\chi^2(36) = 1820,814$, $p < 0,001$) pokazuje kako su podaci prikladni za daljnju analizu (Tabachnick i Fidell, 2013). Uključene tvrdnje objašnjavaju 39,75% varijance percipirane učestalosti korištenja specifičnih sadržaja partnera. Na temelju vrijednosti karakterističnih korijena iznad 1, uvida u *scree plot*, postotka objašnjene varijance i teorijske utemeljenosti uključenih tvrdnji, s Varimax rotacijom, podatci ukazuju kako uključene tvrdnje čine jednu dimenziju, s unutarnjom pouzdanošću Cronbach $\alpha = 0,806$.

Kako bi se dobio uvid u faktorsku strukturu 9 tvrdnji o percipiranom vremenu svakodnevnog partnerovog korištenja specifičnih online sadržaja partnera, provedena je faktorska analiza glavnih komponenti (engl. *principal component analysis* – PCA) te se uvidom u Keiser-Meyer-Olkin test ($KMO = 0,825$) i Bartlettov test sferičnosti ($\chi^2(36) = 1518,817$, $p < 0,001$) pokazuje kako su podaci prikladni za daljnju analizu (Tabachnick i Fidell, 2013). Uključene tvrdnje objašnjavaju 37,79% varijance percipiranog vremena svakodnevnog partnerovog korištenja specifičnih sadržaja. Na temelju vrijednosti karakterističnih korijena iznad 1, uvida u *scree plot*, postotka objašnjene varijance i teorijske utemeljenosti uključenih tvrdnji, s Varimax rotacijom, podatci ukazuju kako uključene tvrdnje čine jednu dimenziju, s unutarnjom pouzdanošću Cronbach $\alpha = 0,786$.

Na temelju ovih odgovora ispitanika u analizi rezultata su uključene sljedeće varijable:

- **Percipirana učestalost partnerovog korištenja specifičnih online sadržaja** kroz procjenu učestalosti partnerovog korištenja promatranih 9 specifičnih online sadržaja od nikad do svakodnevno, gdje je točno navedeno na koji specifični online sadržaj se rezultati odnose, a viši rezultat označava percipirano učestalije partnerovo korištenje: Percipirana učestalost partnerovog korištenja društvenih mreža, Percipirana učestalost partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje, Percipirana učestalost partnerovog korištenja chat room ili internet foruma, Percipirana učestalost partnerovog igranja online igara, Percipirana učestalost partnerovog korištenja informativnih portala, Percipirana učestalost partnerovog korištenja e-pošte, Percipirana učestalost partnerovog korištenja internetskog preglednika za informacije o proizvodima, uslugama, receptima, zdravlju i sl., Percipirana učestalost partnerovog korištenja online kupovine i Percipirana učestalost partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle.

- **Percipirana učestalost partnerovog korištenja interneta** je kreirana kao zbroj svih devet odgovora na skali Percipirane učestalosti partnerovog korištenja specifičnih online sadržaja, gdje viši rezultat označava percipirano učestalije partnerovo korištenje interneta.
- **Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja specifičnih online sadržaja** kroz percipirano vrijeme svakodnevnog korištenja promatranih 9 specifičnih online sadržaja od „ne koristi svakodnevno” do „koristi 8 sati i više”, gdje je točno navedeno na koji se specifični online sadržaj procjena odnosi, gdje viši rezultat označava više percipiranog vremena svakodnevnog partnerovog korištenja: Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja društvenih mreža, Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje, Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja chat room ili internet foruma, Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog igranja online igara, Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja informativnih portala, Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja e-pošte, Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja internetskog preglednika za informacije o proizvodima, uslugama, receptima, zdravlju i sl., Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja online kupovine i Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle.
- **Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja interneta** je kreirano kao zbroj svih devet odgovora na skali Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja specifičnih online sadržaja, gdje viši rezultat označava više percipiranog vremena svakodnevnog partnerovog korištenja interneta.
- **Percipirano ukupno dnevno partnerovo korištenje interneta** se temelji na jednom pitanju „Procijenite koliko ukupno dnevno Vaš partner koristiti internet“ s napomenom „Molimo vas da procjenu donesete samo za ono vrijeme korištenja interneta koje se NE odnosi na partnerovo službeno radno vrijeme“. Ponuđeni odgovor „Ne koristi internet“ je označen kao *missing* vrijednost. Viši rezultat označava više percipiranog ukupnog dnevnog partnerovog korištenja interneta .

Upitnik percipiranog doživljavanja zanemarivanja partnera zbog upotrebe mobitela (Narić i sur., 2023) kreiran je sa svrhom konstrukcije hrvatske skale percipiranog doživljavanja zanemarivanja partnera zbog upotrebe mobitela. Upitnik procjene sadržava sedam tvrdnji

gdje sudionici istraživanja procjenjuju partnerovo ponašanje u različitim situacijama zajedničkog provođenja vremena. Tvrdnje propituju koliko često sudionici istraživanja percipiraju da njihovi partneri koriste mobilne uređaje za vrijeme zajedničkog obroka, gledanja televizije, u spavaćoj sobi, prije spavanja, za vrijeme zajedničkog izlaska u kafić ili restoran, za vrijeme zajedničke kupovine i zajedničke šetnje ili provođenja vremena u prirodi te naposljetku za vrijeme partnerskog razgovora, neovisno o mjestu na kojem se razgovor odvija (npr.: „Dok ja biram namirnice u trgovini, moj/a partner/ica koristi mobitel.“, „Imam osjećaj kao da sjedim sam/a u kafiću jer moj/a partner/ica koristi mobitel.“). Sudionici istraživanja odgovaraju na skali procjene od „0 = nikada“ do „4 = gotovo uvijek“. Unutarnja konzistencija procjene iznosi Cronbach $\alpha = 0,850$ na hrvatskom uzorku punoljetnih osoba.

Provedena faktorska analiza glavnih osi (engl. *principal axis factoring*- PAF) na svih 7 tvrdnji te se uvidom u Keiser-Meyer-Olkin test (KMO = 0,894) i Bartlettov test sferičnosti ($\chi^2(21) = 2542,840$, $p < 0,001$) pokazuje kako su podaci prikladni za daljnju analizu (Tabachnick i Fidell, 2013). Uključene tvrdnje objašnjavaju 56,29% varijance procjene zanemarivanja partnera zbog upotrebe mobitela. Na temelju vrijednosti karakterističnih korijena iznad 1, uvida u *scree* plot, postotka objašnjene varijance i teorijske utemeljenosti uključenih tvrdnji, s Varimax rotacijom, podatci ukazuju kako uključene tvrdnje čine jednu dimenziju, s unutarnjom pouzdanošću Cronbach $\alpha = 0,898$. Skala percipiranog doživljavanja zanemarivanja partnera zbog upotrebe mobitela kreirana je tako da se računa zbroj svih odgovora i viši rezultat označava više doživljenog zanemarivanja partnera zbog upotrebe mobitela.

Upitnik samoprocjene činjenja zanemarivanja partnera zbog upotrebe mobitela (Narić i sur., 2023) kreiran je sa svrhom konstrukcije hrvatske skale samoprocjene činjenja zanemarivanja partnera zbog upotrebe mobitela. Upitnik samoprocjene sadržava sedam tvrdnji gdje sudionici istraživanja procjenjuju svoje ponašanje u različitim situacijama zajedničkog provođenja vremena. Tvrdnje propituju koliko često sudionici istraživanja koriste mobilne uređaje za vrijeme zajedničkog obroka, gledanja televizije, u spavaćoj sobi, prije spavanja, za vrijeme zajedničkog izlaska u kafić ili restoran, za vrijeme zajedničke kupovine i zajedničke šetnje ili provođenja vremena u prirodi te naposljetku za vrijeme partnerskog razgovora, neovisno o mjestu na kojem se razgovor odvija (npr.: „Kada stigne neka obavijest na mobitel, odmah reagiram, iako moj/a partner/ica i ja nismo završili s obrokom.“, „Prije spavanja koristim mobitel u krevetu isključujući partnera/icu.“). Sudionici istraživanja odgovaraju na skali

procjene od „0 = nikada“ do „4 = gotovo uvijek“. Unutarnja konzistencija skala samoprocjene iznosi Cronbach $\alpha = 0,860$ na hrvatskom uzorku punoljetnih osoba.

Kako bi se utvrdila faktorska struktura, provedena je faktorska analiza glavnih osi (engl. *principal axis factoring* - PAF) na svih 7 tvrdnji te se uvidom u Keiser-Meyer-Olkin test (KMO = 0,898) i Bartlettov test sferičnosti ($\chi^2(21) = 1991,164$, $p < 0,001$) pokazuje kako su podaci prikladni za daljnju analizu (Tabachnick i Fidell, 2013). Uključene tvrdnje objašnjavaju 50,65% varijance samoprocijenjenog zanemarivanja partnera zbog upotrebe mobitela. Na temelju vrijednosti karakterističnih korijena iznad 1, uvida u *scree plot*, postotka objašnjene varijance i teorijske utemeljenosti uključenih tvrdnji, s Varimax rotacijom, podatci ukazuju kako uključene tvrdnje čine jednu dimenziju, s unutarnjom pouzdanošću Cronbach $\alpha = 0,875$. Skala samoprocjene zanemarivanja partnera zbog upotrebe mobitela kreirana je tako da se računa zbroj svih odgovora i viši rezultat označava više samoprocijenjenog činjenja zanemarivanja partnera zbog upotrebe mobitela.

Indeks kvalitete braka (Marriage Quality Index (Norton, 1983)) sastoji se od dvije subskale. Jedna subskala sastoji se od pet pitanja (npr.: „Imamo dobru vezu“, „Moj odnos s partnerom/icom je vrlo stabilan“ i sl.) gdje sudionici istraživanja procjenjuju slaganje sa svakom tvrdnjom na ljestvici od 7 stupnjeva (od „1 = u potpunosti se ne slažem“ do „7 = u potpunosti se slažem“). Druga subskala ima jedno pitanje („Sve u svemu, koliko ste sretni u vezi sa svojim partnerom?“) gdje sudionici istraživanja procjenjuju intenzitet osjećaja sreće na ljestvici od 10 stupnjeva (od „1 = jako nesretan“ do „10 = jako sretan“). Ukupni rezultat je zbroj odgovora na svih 6 pitanja gdje viši rezultat označava višu kvalitetu partnerskog odnosa. Unutarnja pouzdanost skale je Cronbach $\alpha = 0,960$ za žene i Cronbach $\alpha = 0,930$ za muškarce. Upitnik je validiran na hrvatskom uzorku gdje je unutarnja konzistencija Cronbach $\alpha = 0,970$ (Salkicevic i sur., 2014).

Kako bi se provjerila faktorska struktura, provedena je faktorska analiza glavnih osi (engl. *principal axis factoring* - PAF) na svih 6 tvrdnji te se uvidom u Keiser-Meyer-Olkin test (KMO = 0,917) i Bartlettov test sferičnosti ($\chi^2(15) = 5913,774$, $p < 0,001$) pokazalo da su podaci prikladni za daljnju analizu (Tabachnick i Fidell, 2013). Uključene tvrdnje objašnjavaju 84,14% varijance kvalitete partnerskog odnosa. Na temelju vrijednosti karakterističnih korijena iznad 1, uvida u *scree plot*, postotka objašnjene varijance i teorijske utemeljenosti uključenih tvrdnji,

s Varimax rotacijom, podatci ukazuju kako uključene tvrdnje čine jednu dimenziju, s unutarnjom pouzdanošću Cronbach $\alpha = 0,958$.

Inventar ljubavi i antagonizma u braku (Inventory of Affection and Antagonism in Marriage (Huston i sur., 2010) sastoji se od 17 pitanja koje opisuju specifična socio-emocionalna ponašanja gdje sudionici istraživanja procjenjuju koliko često njihov partner pokazuje svako od ponašanja tijekom prošlog tjedna. Sudionici istraživanja odgovaraju na skali odgovora od „1 = niti jednom” do „7 = više od dva puta dnevno”. Pozitivno ponašanje procjenjuje se kroz deset tvrdnji (npr.: „Vaš partner je pohvalio ili Vam dao kompliment za nešto što ste učinili“), a negativna ponašanja sa sedam tvrdnji (npr.: „Vaš partner je pokazao nestrpljenje ili ljutnju tako da je podigao glas ili vikao na Vas.“). Rezultat na subskali se računa kao zbroj svih odgovora tvrdnji jedne subskale te viši rezultat znači više pozitivnih, odnosno više negativnih partnerskih ponašanja. Unutarnja konzistencija za obje subskale te za muške i ženske sudionike istraživanja je bila visoka, u rasponu od Cronbach $\alpha = 0,76$ do Cronbach $\alpha = 0,90$. Skala pozitivnih i negativnih ponašanja u vezi korištena je na hrvatskoj populaciji (Huston i Vangelisti, 1991) gdje je unutarnja konzistencija iznosila za pozitivno ponašanje Cronbach $\alpha = 0,91$ i negativno ponašanje Cronbach $\alpha = 0,84$.

Kako bi se provjerila faktorska struktura, provedena je faktorska analiza glavnih osi (engl. *principal axis factoring*- PAF) na svih 17 tvrdnji te se uvidom u Keiser-Meyer-Olkin test (KMO = 0,917) i Bartlettov test sferičnosti ($\chi^2(136) = 6422,880$, $p < 0,001$) pokazalo da su podaci prikladni za daljnju analizu (Tabachnick i Fidell, 2013). Svih 17 tvrdnji objašnjava 51,72% varijance partnerskih ponašanja. Na temelju vrijednosti karakterističnih korijena iznad 1, uvida u scree plot, postotka objašnjene varijance i teorijske utemeljenosti uključenih tvrdnji, s Varimax rotacijom zadržane su dvije glavne komponente. Na osnovu sadržaja tvrdnji svake komponente, zaključeno je kako prva komponenta odgovara konceptu percipiranih pozitivnih partnerskih ponašanja partnera (10 tvrdnji), a druga komponenta konceptu percipiranih negativnih partnerskih ponašanja partnera (7 tvrdnji). Unutarnja konzistencija dimenzije pozitivnih partnerskih ponašanja iznosi Cronbach $\alpha = 0,937$, a negativnih partnerskih ponašanja Cronbach $\alpha = 0,793$.

Za potrebe ovog istraživanja kreirana je skala **Inventar ljubavi i antagonizma u braku kao samoprocjena** tako što se modificiralo svih 17 tvrdnji izvorne skale na način da sudionici istraživanja mogu izvještavati o učestalosti vlastitih pozitivnih i negativnih ponašanja

usmjerenih na partnera. Sudionici istraživanja procjenjuju koliko često pokazuju svako od ponašanja prema svome partneru, tijekom prošlog tjedna. Sudionici istraživanja odgovaraju na skali odgovora od „1 = niti jednom“ do „7 = više od dva puta dnevno“. Pozitivno ponašanje procjenjuje se kroz deset tvrdnji (npr.: „Pohvalili ste ili ste udijelili kompliment svome partneru za nešto što je učinio.“), a negativna ponašanja sa sedam tvrdnji (npr.: „Pokazali ste nestrpljenje ili ljutnju tako što ste se obrecnuli, podigli glas ili vikali na svog partnera.“). Metrijske karakteristike kreirane skale provjerene su u pilot istraživanju, prije provedbe doktorskog istraživanja, čime je utvrđeno kako kreirana skala pokazuje dobre metrijske karakteristike, gdje je Cronbach Alpha za dimenziju vlastitih pozitivnih partnerskih ponašanja $\alpha = 0,953$, te za dimenziju vlastitih negativnih partnerskih ponašanja $\alpha = 0,874$.

Provedena je faktorska analiza glavnih komponenti (engl. *principal component analysis* – PCA) na svih 17 tvrdnji te se uvidom u Keiser-Meyer-Olkin test (KMO = 0,909) i Bartlettov test sferičnosti ($\chi^2(136) = 7798,077$, $p < 0,001$) pokazalo da su podaci prikladni za daljnju analizu (Tabachnick i Fidell, 2013). Svih 17 tvrdnji objašnjava 61,61%% varijance vlastitih partnerskih ponašanja ispitanika. Na temelju vrijednosti karakterističnih korijena iznad 1, uvida u *scree plot*, postotka objašnjene varijance i teorijske utemeljenosti uključenih tvrdnji, s Varimax rotacijom, zadržane su dvije glavne komponente. Na osnovi sadržaja tvrdnji svake komponente, zaključeno je kako prva komponenta odgovara konceptu vlastitih pozitivnih partnerskih ponašanja (10 tvrdnji), a druga komponenta konceptu vlastitih negativnih partnerskih ponašanja ispitanika (7 tvrdnji). Unutarnja konzistencija dimenzije vlastitih pozitivnih partnerskih ponašanja iznosi Cronbach $\alpha = 0,946$, a vlastitih negativnih partnerskih ponašanja Cronbach $\alpha = 0,833$. Rezultat na subskali se računa kao zbroj svih odgovora tvrdnji jedne subskale te viši rezultat znači više samoprocjenjenih pozitivnih partnerskih ponašanja ispitanika, odnosno više samoprocjenjenih negativnih partnerskih ponašanja ispitanika.

Budući da je ovim nacrtom predviđeno provođenje istraživanja među roditeljima, u hipotezama se dosljedno navela populacija roditelja u partnerskom odnosu na koju se hipoteze odnose. Ovdje treba istaknuti kako su ispitanici sve promatrane varijable i konstrukte procjenjivali za sebe i za partnera. Stoga će se u prikazu rezultata i kasnije kroz raspravu, zbog lakšeg praćenja koristiti izraz „samoprocjena“ i „ispitanik“ kada se rezultati budu odnosili na samoprocjenu učestalosti i vremena svakodnevnog korištenja interneta i specifičnih online sadržaja te na činjenje zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i na pozitivna i negativna

partnerska ponašanja ispitanika. Izrazi „percepcija“ i „partner“ se odnosi na ispitanikovu percepciju učestalosti i vremena svakodnevnog partnerovog korištenja interneta i specifičnih online sadržaja, na doživljavanje zanemarivanja zbog upotrebe mobitela te na pozitivna i negativna partnerska ponašanja partnera u partnerskom odnosu roditelja.

2.5. Postupak provedbe istraživanja

Prikupljanje podataka za doktorsko istraživanje provedeno je u sklopu istraživačkog projekta „deShame 2 Hrvatska“. Projekt „deSHAME“¹⁰ je međunarodni projekt čiji cilj je potaknuti prijavu seksualnog uznemiravanja na internetu među maloljetnicima i poboljšati međusektorsku suradnju u prevenciji i odgovoru na takvo ponašanje. Projekt u Hrvatskoj provodi Centar za nestalu i zlostavljanu djecu¹¹. „deShame 1 Hrvatska“ je istraživački projekt gdje je istraživanje provedeno među srednjoškolcima dok je „deShame 2 Hrvatska“ nastavak istraživačkog projekta koji obuhvaća istraživanje među roditeljima. Cilj „deShame 2 Hrvatska“ istraživanja je prikupljanje podataka o roditeljskim stavovima o online seksualnom uznemiravanju i roditeljskim strategijama vezanim za online sigurnost njihove djece. Za provedbu „deShame 2 Hrvatska“ istraživanja primijenjen je upitnik preuzet od Childnet uz suglasnost za njegovo korištenje, koji je potom preveden dvostrukim slijepim prijevodom na hrvatski jezik i pilotiran na prigodnom uzorku. Doktorsko istraživanje provedeno je u sklopu navedenog šireg istraživačkog projekta, pri čemu su primijenjeni isti postupak pripreme za provedbu, način provedbe i planirani uzorak. Treba napomenuti kako su postavljena istraživačka pitanja ovog doktorskog rada i planirani instrumenti isključivo dio dokorskog istraživanja koji su dodani originalnom upitniku, a podatci prikupljeni navedenim instrumentima korišteni su u pisanju dokorskog rada.

Ciljna populacija „deShame 2 Hrvatska“ istraživanja su roditelji djece od 10 do 18 godina. Kako bi postigli uzorak na nacionalnoj razini, istraživanje „deShame 2 Hrvatska“ provodio se među roditeljima učenika koji pohađaju osnovnu i srednju školu. Dohvat ispitanika „deShame 2 Hrvatska“ je probabilistički klusterski, koji se ostvario slučajnim odabirom jedne osnovne i jedne srednje škole iz svake županije (ukupno 42 škole). Kako je za potrebe dokorskog rada bilo potrebno pilotirati nekoliko kreiranih instrumenata kako bi se provjerile metrijske

¹⁰ <https://www.childnet.com/what-we-do/our-projects/project-deshame/>

¹¹ <https://cnzd.org/>

karakteristike, odlučeno je kako će se prilikom provedbe „deShame 2 Hrvatska“ istraživanja među roditeljima učenika srednjih škola pilotirati dio upitnika za ovo doktorsko istraživanje, a prilikom provedbe „deShame 2 Hrvatska“ istraživanja među roditeljima osnovnih škola prikupljati podatci za ovo doktorsko istraživanje. Dakle, prije provedbe dokorskog istraživanja provedeno je pilot istraživanje s ciljem utvrđivanja metrijskih karakteristika korištenih instrumenata. Ciljna populacija pilot istraživanja su bili punoljetni građani Hrvatske, roditelji djece srednjih škola, koji su u partnerskom odnosu 6 mjeseci i dulje. Uzorak sudionika istraživanja je probabilistički klusterski u više etapa, a način uzorkovanja je isti kao u planiranom doktorskom istraživanju. U svakoj županiji je odabrana jedna srednja škola gdje je poziv za istraživanje poslano roditeljima putem djece u dva razreda po generaciji (šest do osam razreda po školi, ovisno o vrsti srednjoškolskog usmjerenja).

Za provedbu istraživanja dobivena je suglasnost Ministarstva znanosti i obrazovanja i pozitivno mišljenje Etičkog povjerenstva Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Istraživanje je provedeno uz suglasnost Etičkog povjerenstva Pravnog fakulteta (objedinjeno za oba istraživačka vala), Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (za drugi istraživački val u sklopu kojeg je provedeno doktorsko istraživanje) te uz suglasnost Ministarstva znanosti, obrazovanja i mladih (objedinjeno za oba istraživačka vala). Uloga škola je bila proslijediti molbu roditeljima za sudjelovanje u istraživanju. Odabranim školama je poslana obavijest o provedbi istraživanja sa svom popratnom dokumentacijom, na temelju čega je svaki ravnatelj odabrane škole imao mogućnost izraziti suglasnost ili nemogućnost sudjelovanja. U slučaju odustajanja, isti postupak je ponovljen za sljedeću rezervnu školu, unutar iste županije u kojoj se nalazi škola koja je odustala od sudjelovanja. Za svaku školu ravnatelj je imenovao koordinatora istraživanja zbog lakše komunikacije oko provedbe. Održana je jednodnevna edukacija za stručne suradnike i koordinate koju je provodio Centar za nestalu i zlostavljaju djeću o temama istraživanja i o samoj provedbi istraživanja. Koordinator su u suradnji s razrednicima informirali roditelje o istraživanju. Za tu svrhu je pripremljen dokument „Osnovne informacije o istraživanju“ koji je (ovisno o mogućnostima škole) poslan roditeljima u fizičkom obliku, putem elektroničke pošte ili putem poruke (u slučaju kada su razrednici imali formiranu grupu s roditeljima putem aplikacija za dopisivanje). „Osnovne informacije o istraživanju“ sadrže cilj i svrhu istraživanja, informacije o upotrebi podataka te kako je prikupljanje podataka anonimno i dobrovoljno, kako su podatci povjerljivi,

koliko nam je važno čuti glas ispitanika te ih pritom molimo za iskrenost kao i da u svakom trenutku mogu odustati od istraživanja.

Prikupljanje podataka je provedeno putem anketnog upitnika online putem, uz korištenje alata za online istraživanja (Google Forms). Osim detaljnog opisa u „Informacijama o istraživanju“, na poveznici s upitnikom, na početku su ukratko ponovljene najvažnije činjenice o cilju i svrsi istraživanja, o upotrebi podataka te o anonimnosti, povjerljivosti i dobrovoljnosti sudjelovanja, tj. kako ispitanici imaju mogućnost odustajanja te im je postavljeno pitanje jesu li suglasni o sudjelovanju u istraživanju. Upitnik je bilo moguće ispuniti i na pametnom telefonu.

2.6. Načini osiguravanja poštivanja etičkih standarda istraživanja

Ispitanici su uz pomoć razrednika dobili „Osnovne informacije o istraživanju“ koje sadrže cilj i svrhu istraživanja, informacije o upotrebi podataka, kako je prikupljanje podataka anonimno, kako su podatci povjerljivi, koliko su važni njihovi iskreni odgovori te u konačnici kako je njihovo sudjelovanje dobrovoljno i kako mogu odustati od istraživanja u svakom trenutku. Također se navelo i tko provodi istraživanje, kako će uvid u odgovore imati samo istraživači koji sudjeluju u projektu i kako će prikupljeni rezultati biti analizirani i prikazani samo na grupnoj razini.

Prije početka popunjavanja upitnika, otvaranjem poveznice na kojoj se nalazi upitnik, sve navedeno je bilo još jednom ponovljeno u skraćenoj verziji. Nakon toga je postavljeno pitanje pristaju li na sudjelovanje u istraživanju, s obzirom na sve ponuđene informacije (aktivni pristanak). U slučaju negativnog odgovora, ispitanik preskače upitnik i vidljiva mu je zadnja „stranica“ upitnika sa zahvalom i kontaktom istraživačice.

Budući da u istraživanju sudjeluju osobe odrasle dobi, nije se očekivalo da će biti poteškoća prilikom razumijevanja tvrdnji i popunjavanja upitnika. Rizici sudjelovanja u istraživanju procijenjeni su kao minimalni, budući da se radi o korelacijskom istraživanju (ne o eksperimentalnom) te da se od ispitanika očekuje samo promišljanje o učestalosti vlastitih ponašanja i percipirane učestalosti ponašanja partnera. Također, ispitanicima je u uputi bilo navedeno kako u bilo kojem trenu mogu odustati od popunjavanja upitnika. Kontakt mail istraživačice je bio naveden u „Osnovnim informacijama o istraživanju“ i na zadnjoj „stranici“

upitnika te su ju ispitanici mogli kontaktirati u slučaju dodatnih pitanja i potreba za pojašnjenjem. Istraživačica je zaprimila jedan takav upit koji se zapravo može opisati kao komentar na istraživanje. U slučaju da su ispitanici imali neka pitanja vezano za samu temu istraživanja, na navedenim mjestima, pored kontakta istraživačice, bili su navedeni mjerodavni kontakti:

- Centar za nestalu i zlostavljano djecu: info@cnzd.org;
- Besplatni telefon za savjetovanje Centra za sigurniji Internet: 0800 606 606;
- Caritas, Obiteljsko savjetovalište <https://www.czn.hr/karitativni-rad/obiteljsko-savjetovaliste>;
- Društvo za socijalnu podršku: <http://www.drustvo-podrska.hr/>

Navedeni kontakti ustanove/ organizacije su također bili upoznati s ciljem i svrhom istraživanja i dali svoju podršku ovom istraživanju te suglasnost da su voljni pružiti pomoć ispitanicima, ukoliko bude potrebno.

Prikupljeni podaci su u potpunosti anonimni i dostupni samo doktorandici i suradnicima na istraživanju. Podaci su pohranjeni bez identiteta ispitanika, u elektroničkom obliku i čuvat će se 10 godina.

Podaci će se koristiti u svrhu izrade ovog doktorskog rada te u svrhu pisanja znanstvenih radova i izlaganja na konferencijama.

2.7. Obrada podataka

Provedeno doktorsko istraživanje je korelacijsko istraživanje anketnog tipa gdje su podatci prikupljeni u jednoj točki mjerenja. Kako bi odgovorili na postavljena istraživačka pitanja, rezultati istraživanja su prikazani primjenom deskriptivne statistike, korelacijske analize te višestruke regresijske analize s provjerom medijacijskih efekata. Rezultati su obrađeni korištenjem statističkog softvera IBM SPSS Statistics 20 (IBM Corp, 2011).

Normalnost distribucije ispitana je Shapiro–Wilk testom normalnosti distribucije uz dodatno razmatranje asimetričnosti, spljoštenosti i indeksa asimetrije. Vrijednosti indeksa asimetrije manje od 1,96 upućuju na približno normalnu distribuciju (Pett, 2016). Budući da su sve

varijable odstupale od normalne distribucije, za utvrđivanje njihove povezanosti primijenjena je Spearmanova korelacija.

Za provjeru doprinosa kvaliteti partnerskih odnosa, provedena je hijerarhijska regresijska analiza nakon provjere preduvjeta gdje se razmatrala razina mjerenja uključenih varijabli, određivanje minimalne potrebne veličine uzorka, utvrđivanje karakteristika distribucija rezultata te utvrđivanje postojanja multikolinearnosti (Sarstedt i Mooi, 2014). Uključene varijable su na intervalnoj razini mjerenja, uzorak je dovoljan s obzirom na broj uključenih varijabli, uvidom u P-P plot utvrđeno je da vrijednosti slijede liniju normaliteta te da postoji linearna povezanost varijabli, a na temelju VIF vrijednost manjih od 5, utvrđeno je da nema multikolinearnosti.

Za provjeru medijacijskih učinaka provedena je medijacijska regresijska analiza korištenjem PROCESS Modela 6 (Hayes, 2022) kako bi se ispitali doprinosi prediktora na kvalitetu partnerskog odnosa preko medijatora na uzorku od 666 ispitanika uz 5000 *bootstrap* uzoraka.

Analiza medijacije istražuje kako posredujuća varijabla (M) prenosi efekt nezavisne varijable ili prediktora (X) na zavisnu varijablu ili kriterij (Y). Tradicionalni pristup, temeljen na metodologiji Baron i Kenny (1986), sugerira da je za testiranje medijacije potrebno prvo utvrditi značajan ukupni efekt (c) prediktora (X) na kriterij (Y). Ako je ukupni efekt (c) značajan, a direktni efekt (c') nije, riječ je o potpunoj medijaciji, a kada su i ukupni efekt (c) i direktni efekt (c') značajni, riječ je o djelomičnoj medijaciji (Baron i Kenny, 1986; Hayes, 2022). U ovom istraživanju primarno će se primijeniti navedeni tradicionalni pristup u procjeni medijacije. Sukladno ovom pristupu, u situaciji kada ni ukupni efekt (c) ni direktni efekt (c') nisu statistički značajni, zaključilo bi se da nema medijacije. Međutim, suvremeni metodološki radovi ističu da značajan ukupni efekt nije nužan preduvjet za istraživanje specifičnih indirektnih efekata (Preacher i Hayes, 2008; Shrout i Bolger, 2002; Zhao i sur., 2010). Polazeći od suvremenijih metodoloških okvira, smatra se opravdano interpretirati značajne indirektne efekte i u odsutnosti značajnog ukupnog i direktnog efekta. Drugim riječima, iako ukupni efekt (c) i direktni efekt (c') nisu značajni, opravdano je uzeti u obzir značajne indirektne efekte, što znači da odnos prediktora (X) i kriterija (Y) može biti isključivo posredujući putem medijatora (M). Stoga će se u slučajevima u kojima tradicionalni kriteriji ne upućuju na postojanje medijacije dodatno razmotriti i suvremeni pristup, pri čemu će se interpretirati potencijalno značajni indirektni efekti, što Zhao i suradnici (2010) definiraju kao isključivo indirektnu medijaciju.

3. REZULTATI

3.1. Deskriptivni prikaz i opis korištenih varijabli

Kako bi se ispitalo postoji li povezanost između korištenja interneta i procjene kvalitete partnerskog odnosa roditelja, kreirane su varijable

- Samoprocjenjena učestalost korištenja interneta ispitanika
- Samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog korištenja interneta ispitanika
- Samoprocjenjeno ukupno dnevno korištenje interneta ispitanika
- Percipirana učestalost partnerovog korištenja interneta
- Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja interneta
- Percipirano ukupno dnevno partnerovo korištenje interneta

Način kreiranja promatranih varijabli je opisan u poglavlju „2.4 Instrumenti“.

U tablici 4 prikazan je deskriptivni opis kreiranih i korištenih varijabli te na svim varijablama vrijednosti imaju isti smjer, što znači da viši rezultat znači učestalije korištenje interneta, više vremena svakodnevnog korištenja interneta, više ukupnog dnevnog korištenja interneta te višu kvalitetu partnerskog odnosa. Rezultati ukazuju na umjerenu razinu samoprocijenjenog i percipiranog korištenja interneta. Kvaliteta partnerskog odnosa procijenjena je visokom, s prosječnom vrijednošću bliskom maksimalnom rezultatu na skali. U pogledu zanemarivanja partnera zbog upotrebe mobitela, vidljive su umjerene vrijednosti, pri čemu ispitanici nešto višom procjenjuju vlastito doživljavanje zanemarivanja u odnosu na vlastito ponašanje. Nadalje, pozitivna partnerska ponašanja, kako vlastita tako i partnerova, izraženija su u odnosu na negativna ponašanja, čije su prosječne vrijednosti niže, ali uz veću varijabilnost rezultata.

Što se tiče samoprocijenjene učestalosti korištenja specifičnih online sadržaja, uočava se da najveći udio ispitanika u nekom obliku koristi internetski preglednik za informacije o proizvodima, uslugama, receptima i zdravlju (N = 633; 95,05%), e-poštu (N = 630; 94,59%) te društvene mreže (N = 609; 91,44%) i aplikacije za dopisivanje (N=574; 86,19%). Navedene vrijednosti predstavljaju zbroj frekvencija svih kategorija korištenja, neovisno o razini učestalosti (od “manje od jednom mjesečno” do “svakodnevno”). Promatrajući aritmetičke sredine, isti sadržaji izdvajaju se kao relativno najčešće korišteni, pri čemu prevladava odgovor nekoliko puta tjedno (Prilog: Tablica P1).

Tablica 4. Deskriptivni opis varijabli korištenja interneta, kvalitete partnerskog odnosa, doživljavanje zanemarivanja i zanemarivanje partnera zbog upotrebe mobitela, pozitivnim i negativnim ponašanjima ispitanika i partnera (N = 666)

	M	SD	Mnd	Mo	Min	Max
Samoprocjenjena učestalost korištenja interneta ispitanika	29,66	8,52	31	34	9	53
Samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog korištenja interneta ispitanika	15,21	3,65	15	14	9	40
Samoprocjenjeno dnevno korištenje interneta ispitanika	3,00	1,38	3	3	1	9
Percipirana učestalost partnerovog korištenja interneta	27,89	9,27	29	29	9	54
Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja interneta	15,64	4,47	15	15	9	37
Percipirano ukupno dnevno partnerovo korištenje interneta	3,16	1,49	3	3	1	9
Kvaliteta partnerskog odnosa	40,24	7,255	44	45	6	45
Samoprocjenjeno činjenje zanemarivanja partnera zbog upotrebe mobitela	11,58	4,098	11	7	7	28
Percipirano doživljavanje zanemarivanja partnera zbog upotrebe mobitela	12,67	5,056	11.5	7	7	35
Samoprocjenjena pozitivna partnerska ponašanja ispitanika	43,25	14,437	45	50	10	70
Samoprocjenjena negativna partnerska ponašanja ispitanika	12,95	6,127	12	7	7	49
Percipirana pozitivna partnerska ponašanja partnera	41,97	14,426	43	50	10	70
Percipirana negativna partnerska ponašanja partnera	13,45	6,209	12	7	7	49

N = frekvencija, M = aritmetička sredina, Mnd = Medijan, Mo = Mod, SD = standardna devijacija, Min = minimalna vrijednost, Max = maksimalna vrijednost

Specifični online sadržaji koji se češće koriste ujedno su i oni koji se češće koriste na dnevnoj razini. Promatrajući udio ispitanika koji određeni sadržaj koriste svakodnevno (neovisno o trajanju), uočava se da najveći broj ispitanika svakodnevno koristi internetski preglednik za informacije o proizvodima, uslugama, receptima i zdravlju (N = 552; 82,88%), e-poštu (N = 541; 81,23%), društvene mreže (N = 531; 79,73%) te aplikacije za dopisivanje (N = 525; 78,83%). Navedene vrijednosti predstavljaju zbroj frekvencija svih kategorija dnevnog korištenja, osim odgovora „ne koristim svaki dan”. U pogledu trajanja korištenja, za većinu navedenih sadržaja prevladava kategorija „manje od 1 sata dnevno“ (Prilog: Tablica P2).

Što se tiče percipirane učestalosti partnerovog korištenja specifičnih online sadržaja, najveći udio ispitanika navodi da njihovi partneri u nekom obliku koriste internetski preglednik za informacije o proizvodima, uslugama, receptima i zdravlju (N = 597; 89,64%), e-poštu (N = 596; 89,49%), društvene mreže (N = 559; 83,93%), informativne portale (N = 553; 83,03%) te aplikacije za dopisivanje (N = 551; 82,73%). Navedene vrijednosti odnose se na zbroj frekvencija svih kategorija korištenja, neovisno o razini učestalosti. Uvidom u distribuciju odgovora i vrijednosti aritmetičkih sredina, medijana i moda, može se zaključiti kako ispitanici procjenjuju da njihovi partneri navedene sadržaje koriste relativno često, pri čemu prevladava odgovor nekoliko puta tjedno (Prilog: Tablica P3).

Promatrajući percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja specifičnih online sadržaja, uočava se da najveći udio ispitanika navodi kako njihovi partneri svakodnevno koriste e-poštu (N = 495, 74,32%), društvene mreže (N = 478; 71,77%), internetski preglednik za informacije o proizvodima, uslugama, receptima i zdravlju (N = 501; 75,23%), aplikacije za dopisivanje (N = 498; 74,77%) te informativne portale (N = 497; 74,62%). Navedene vrijednosti odnose se na zbroj frekvencija svih kategorija dnevnog korištenja, osim odgovora „ne koristi svaki dan”. U pogledu trajanja korištenja, za većinu navedenih sadržaja prevladava kategorija „manje od 1 sata dnevno“, što potvrđuju i vrijednosti medijana i moda (Prilog: Tablica P4).

S obzirom na to da se više specifičnih online sadržaja može koristiti istovremeno, zbroj vremena svakodnevnog korištenja specifičnih online sadržaja ne odražava ukupno dnevno vrijeme korištenja interneta. Stoga je ispitanicima postavljeno pitanje da procijene vlastito i partnerovo ukupno dnevno vrijeme korištenja interneta, ali koje ne uključuje vrijeme korištenja interneta za vrijeme radnog vremena. Najviše ispitanika procjenjuje kako ukupno dnevno koristi internet 2 sata (N = 207, 31,08%) te najviše ispitanika procjenjuje da njihovi

partneri ukupno dnevno koriste internet 2 sata (N = 153, 22,97%) (Tablica 5). Također, korištenje od 1 do 3 sata dnevno, navodi 77,03% ispitanika kroz samoprocjenu vlastitog vremena korištenja dok 70,87% ispitanika percipira kako njihovi partneri provode od 1 do 3 sata koristeći Internet.

Tablica 5. Deskriptivni prikaz samoprocjene i procjene ukupnog dnevnog korištenja interneta

	ispitanici		partneri	
	N	%	N	%
Ne koristim internet	2	0,30	8	1,20
Manje od 1h	78	11,71	92	13,81
1 h	175	26,28	124	18,62
2 h	207	31,08	195	29,28
3 h	131	19,67	153	22,97
4 h	45	6,76	53	7,96
5 h	15	2,25	24	3,60
6 h	5	0,75	9	1,35
7 h	3	0,45	2	0,30
8 sati i više	5	0,75	6	0,90

N = frekvencija, % = udio

Kako bi se utvrdila povezanost učestalosti korištenja interneta, vremena svakodnevnog korištenja interneta, ukupnog dnevnog korištenja interneta s kvalitetom partnerskog odnosa kako kroz samoprocjenu ispitanika tako i kroz percepciju partnerovog korištenja, provedena je Spearmanova korelacija (Tablica 6). Prema odgovorima ispitanika i njihovoj samoprocjeni vlastitog korištenja interneta, možemo primijetiti značajnu povezanost kvalitete partnerskog odnosa s samoprocjenjenom učestalosti korištenja interneta i samoprocjenjenim vremenom svakodnevnog korištenja interneta ($p < 0,05$). Primijećene povezanosti su niske (Cohen, 1988) i negativnog smjera, što bi značilo da lošiju kvalitetu partnerskog odnosa imaju ispitanici koji učestalije koriste internet i više vremena svakodnevno koriste internet.

Prema odgovorima ispitanika i njihovoj percepciji partnerovog korištenja interneta, možemo primijetiti značajnu povezanost kvalitete partnerskog odnosa s percipiranim vremenom svakodnevnog korištenja interneta partnera i percipiranim vremenom ukupnog dnevnog korištenja interneta partnera ($p < 0,01$). Povezanosti su niske (Cohen, 1988) i negativnog

smjera, što bi značilo da lošiju kvalitetu partnerskog odnosa procjenjuju ispitanici koji percipiraju kako njihovi partneri svakodnevno više vremena koriste internet i više vremena ukupno dnevno koriste internet.

Tablica 6. Spearman korelacija kvalitete partnerskog odnosa, korištenja interneta ispitanika i percepcije korištenja interneta njihovih partnera

	1	2	3	4	5	6	7
1 Samoprocjenjena učestalost korištenja interneta ispitanika	1						
2 Samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog korištenja interneta ispitanika	0,401**	1					
3 Samoprocjenjeno ukupno dnevno korištenje interneta ispitanika	0,237**	0,398**	1				
4 Percipirana učestalost partnerovog korištenja interneta	0,524**	0,261**	0,240**	1			
5 Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja interneta	0,349**	0,445**	0,308**	0,573**	1		
6 Percipirano ukupno dnevno partnerovo korištenje interneta	0,177**	0,292**	0,546**	0,459**	0,527**	1	
7 Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,082*	-0,091*	0,012	-0,071	-0,158**	-0,137**	1

** p < 0,01; *p < 0,05

Povezanosti kvalitete partnerskog odnosa sa samoprocjenjenom učestalošću korištenja razmatranih devet specifičnih online sadržaja ispitanika ispitano je Spearmanovom korelacijom (Prilog: Tablica P5). Od razmatranih sadržaja, utvrđeno je kako postoji značajna povezanost samoprocjenjene učestalosti pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika ($p < 0,05$) s kvalitetom partnerskog odnosa, gdje je smjer povezanosti negativan i nizak (Cohen, 1988). Od ostalih uključenih varijabli, primijećeno je kako je značajna negativna niska povezanost kvalitete partnerskog odnosa sa samoprocjenjenim činjenjem

zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i samoprocjenjenim negativnim partnerskim ponašanjima ispitanika te kako je značajna pozitivna i umjerena povezanost kvalitete partnerskog odnosa s samoprocjenjenim pozitivnim partnerskim ponašanjima ispitanika.

Na temelju Spearmanove korelacije povezanosti kvalitete partnerskog odnosa sa samoprocjenjenim vremenom svakodnevnog korištenja specifičnih online sadržaja ispitanika (Prilog: Tablica P6) vidljivo je kako je samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog igranja online igara i samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle značajno povezano te kako je smjer povezanosti negativan, a povezanost niska (Cohen, 1988). Drugim riječima, više vremena provedenog u svakodnevnom igranju online igara i u pretraživanju i pregledavanju sadržaja za odrasle kod ispitanika je povezano s nižom kvalitetom partnerskog odnosa.

Povezanosti kvalitete partnerskog odnosa s percipiranom učestalošću korištenja specifičnih online sadržaja partnera prikazane kroz Spearmanove korelacije (Prilog: Tablica P7) ukazuju da je percipirana učestalost partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle značajno povezana s kvalitetom partnerskog odnosa ($p < 0,05$). Povezanost je negativna i niska (Cohen, 1988) što bi značilo da je češće percipirano partnerovo korištenje sadržaja za odrasle povezano s nižom kvalitetom partnerskog odnosa. Od ostalih promatranih varijabli, primijećeno je kako je s kvalitetom partnerskog odnosa značajno povezano percipirano doživljavanje partnerskog zanemarivanja zbog upotrebe mobitela te s percipiranim pozitivnim i negativnim partnerskim ponašanjima partnera. Povezanost kvalitete partnerskog odnosa s percipiranim doživljavanjem zanemarivanja je negativna i umjerena, što bi značilo da je doživljeno zanemarivanje povezano s nižom kvalitetom partnerskog odnosa. Što se tiče percipiranih pozitivnih i negativnih partnerskih ponašanja, percipirana pozitivna partnerska ponašanja partnera su visoko pozitivno značajno povezana, dok su percipirana negativna partnerska ponašanja partnera umjereno negativno značajno povezana, što bi značilo da ispitanici percipiraju višu kvalitetu odnosa s više pozitivnih i manje negativnih partnerskih ponašanja partnera.

Povezanosti kvalitete partnerskog odnosa s percipiranim vremenom svakodnevnog korištenja promatranih specifičnih online sadržaja partnera prikazano je kroz Spearmanove korelacije (Prilog: Tablica P8). Utvrđeno je kako je percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja društvenih mreža, aplikacija za dopisivanje, chat rooma i internet foruma,

informativnih portala, internetskog preglednika, pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle značajno i negativno povezano s kvalitetom partnerskog odnosa te da je ta povezanost niska (Cohen, 1988). Drugim riječima, više percipiranog partnerovog svakodnevnog vremena provedenog u korištenju navedenih specifičnih online sadržaja značajno je povezano s nižom kvalitetom partnerskog odnosa.

3.2. Povezanost učestalosti korištenja interneta i kvalitete partnerskog odnosa roditelja

Kako bi se provjerilo objašnjava li samoprocjenjena učestalost korištenja interneta, samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog korištenja interneta i samoprocjenjeno ukupno dnevno korištenje interneta ispitanika kvalitetu partnerskog odnosa ispitanika, provedena je hijerarhijska regresijska analiza (Tablica 7). Prije provedbe analize provjereni su osnovni uvjeti za primjenu regresijske analize te je utvrđeno kako su svi uvjeti za primjenu analize zadovoljeni. U prvom koraku uključene su sociodemografske varijable dob, spol, obrazovanje ispitanika, radni status ispitanika, procjena financijskog stanja kućanstva, trajanje partnerskog odnosa, dob partnera, obrazovanje partnera i radni status partnera. U sljedećem koraku je uključena samoprocjenjena učestalost korištenja interneta ispitanika, a u trećem koraku samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog korištenja interneta ispitanika i samoprocjenjeno ukupno dnevno korištenje interneta ispitanika. Uz provjeru preduvjeta o vrsti varijabli, broju ispitanika, postojanju multikolinearnosti i uvidom u grafički prikaz povezanosti varijabli, slijedi prikaz rezultata. Utvrđeno je da cjelokupni skup prediktora statistički značajno objašnjava kvalitetu partnerskog odnosa ($F(12, 650) = 3,015, p < 0,01$).

Ukupni postotak objašnjene varijance kvalitete partnerskog odnosa iznosi 5,3%. Prvi blok pojedinačno imao je statistički značajan doprinos u objašnjenju kvalitete partnerskih odnosa ($p < 0,01$) te je doprinos sociodemografskih varijabli 4,4% u objašnjenju varijance kvalitete partnerskog odnosa. Pojedinačno gledano, dob ispitanika, trajanje partnerskog odnosa, financijske prilike i samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog korištenja interneta ispitanika značajno pridonose kvaliteti partnerskog odnosa. Viša kvaliteta partnerskog odnosa povezana je s mlađom dobi, boljim financijskim prilikama, duljim trajanjem partnerskog odnosa i kraćim samoprocjenjenim vremenom svakodnevnog korištenja interneta ispitanika.

Tablica 7. Hijerarhijska regresijska analiza za predviđanje kvalitete partnerskog odnosa putem skupa prediktora učestalosti i vremena općenitog korištenja interneta ispitanika

	1. korak		2. korak		3. korak	
	β	t	β	t	β	t
Rod ispitanika	0,025	0,59	0,024	0,57	0,026	0,61
Dob ispitanika	-,154	-2,78**	-0,158	-2,84**	-0,156	-2,82**
Obrazovanje ispitanika	-0,001	-0,02	0,011	0,24	0,020	0,44
Radni status ispitanika	-0,061	-1,51	-0,053	-1,31	-0,047	-1,15
Procjena financijskih prilika	0,128	3,21**	0,131	3,27**	0,128	3,2**
Trajanje trenutne veze	0,117	2,69**	0,118	2,72**	0,121	2,78**
Dob partnera	0,035	0,68	0,034	0,66	0,035	0,67
Obrazovanje partnera	-0,023	-0,51	-0,014	-0,32	-0,014	-0,30
Radni status partnera	-0,047	-1,2	-0,045	-1,15	-0,051	-1,3
Samoprocjenjena učestalost korištenja interneta ispitanika			-0,056	-1,37	-0,042	-0,99
Samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog korištenja interneta ispitanika					-0,086	-1,98*
Samoprocjenjeno ukupno dnevno korištenje interneta ispitanika					0,052	1,24
Ukupni model						
R	0,209		0,216		0,230	
R ²	0,044		0,047		0,053	
Korigirani R ²	0,031		0,032		0,035	
ΔR^2	0,044**		0,003		0,006	

* $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; β – standardizirani regresijski koeficijent; R – koeficijent multiple korelacije; R² – koeficijent multiple determinacije; korigirani R² = korigirani koeficijent determinacije; ΔR^2 – promjena koeficijenta multiple determinacije

Kako bi se provjerilo objašnjava li percipirana učestalost partnerovog korištenja interneta, percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja interneta i percipirano ukupno dnevno partnerovo korištenje interneta kvalitetu partnerskog odnosa, provedena je hijerarhijska regresijska analiza (Tablica 8). Prije provedbe analize provjereni su osnovni uvjeti za primjenu regresijske analize te je utvrđeno kako su svi uvjeti za primjenu analize zadovoljeni. U prvom koraku uključene su sociodemografske varijable dob, spol, obrazovanje ispitanika, radni status ispitanika, procjena financijskog stanja kućanstva, trajanje partnerskog odnosa, dob partnera, obrazovanje partnera i radni status partnera.. U sljedećem koraku je uključena percipirana učestalost partnerovog korištenja interneta, a u trećem je koraku uključeno percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja interneta i percipirano ukupno dnevno partnerovo korištenje interneta. Uz provjeru preduvjeta o vrsti varijabli, broju ispitanika, postojanju multikolinearnosti i uvidom u grafički prikaz povezanosti varijabli, slijedi prikaz rezultata. Utvrđeno je da cjelokupni skup prediktora statistički značajno objašnjava kvalitetu partnerskog odnosa ($F(12, 644) = 4,175, p < 0,01$). Ukupni postotak objašnjene varijance kvalitete partnerskog odnosa iznosi 7,2%. Pojedinačno, prvi i treći blok varijabli imao je statistički značajan doprinos u objašnjenju kvalitete partnerskog odnosa ($p < 0,01$).

Najveći doprinos imao je blok sociodemografskih varijabli (4,4%) te blok percipiranog vremena svakodnevnog partnerovog korištenja interneta i percipiranog ukupnog dnevnog partnerovog korištenja interneta (2,7%). Pojedinačno gledano, dob ispitanika, financijske prilike, trajanje partnerskog odnosa te percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja interneta statistički značajno doprinose kvaliteti partnerskog odnosa. Viša kvaliteta partnerskog odnosa povezana je s mlađom dobi ispitanika, boljim financijskim prilikama, duljim trajanjem partnerskog odnosa te kraćim percipiranim vremenom svakodnevnog partnerovog korištenja interneta.

Tablica 8. Hijerarhijska regresijska analiza za predviđanje kvalitete partnerskog odnosa putem skupa prediktora percipirane učestalosti i vremena općenitog korištenja interneta partnera

	1. korak		2. korak		3. korak	
	β	t	β	t	β	t
Rod ispitanika	0,024	0,57	0,026	0,60	0,036	0,86
Dob ispitanika	-0,159	-2,85**	-0,160	-2,87**	-0,142	-2,57**
Obrazovanje ispitanika	-0,002	-0,05	0,005	0,11	-0,007	-0,14
Radni status ispitanika	-0,055	-1,36	-0,052	-1,28	-0,054	-1,34
Procjena financijskih prilika	0,131	3,26**	0,134	3,34**	0,117	2,92**
Trajanje trenutne veze	0,117	2,70**	0,117	2,69**	0,106	2,47**
Dob partnera	0,035	0,69	0,029	0,55	0,020	0,39
Obrazovanje partnera	-0,018	-0,39	-0,010	-0,22	-,005	-0,10
Radni status partnera	-0,049	-1,22	-0,048	-1,21	-,050	-1,26
Percipirana učestalosti partnerovog korištenja interneta			-0,042	-1,01	0,074	1,51
Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja interneta					-0,142	-2,93**
Percipirano ukupno dnevno partnerovo korištenje interneta					-0,086	-1,85
Ukupni model						
R	0,209		0,213		0,269	
R ²	0,044		0,045		0,072	
Korigirani R ²	0,030		0,030		0,055	
ΔR^2	0,044**		0,001		0,027**	

* $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; β – standardizirani regresijski koeficijent; R – koeficijent multiple korelacije; R² – koeficijent multiple determinacije; korigirani R² = korigirani koeficijent determinacije; ΔR^2 – promjena koeficijenta multiple determinacije

3.3. Povezanost korištenja specifičnih online sadržaja i kvalitete partnerskog odnosa roditelja

Kako bi se ispitalo postoji li povezanost između korištenja specifičnih online sadržaja i kvalitete partnerskog odnosa uzeto je u obzir 9 specifičnih online sadržaja (Društvene mreže, Aplikacije za dopisivanje, Chat room ili internet forumi, Online igre, Informativni portali, E-pošta, Internetski preglednik za informacije o proizvodima, uslugama, receptima, zdravlju i sl., Online kupovina i Pretraživanje i pregledavanje sadržaja za odrasle) i to kroz samoprocjenjenu učestalosti korištenja specifičnih online sadržaja ispitanika i samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog korištenja specifičnih online sadržaja ispitanika te kroz percepciju učestalosti partnerovog korištenja specifičnih online sadržaja i percepciju vremena svakodnevnog partnerovog korištenja specifičnih online sadržaja te su provedene četiri hijerarhijske regresijske analize.

Kako bi se ispitao doprinos samoprocijenjene učestalosti korištenja specifičnih online sadržaja u objašnjenju varijance kvalitete partnerskog odnosa, u model su uključeni prediktori u dva koraka. Prvi blok prediktora čine sociodemografske varijable koje su se u prethodnim analizama pokazale značajne u opisu kvalitete partnerskog odnosa (dob ispitanika, trajanje partnerskog odnosa, procjena financijskog stanja), a drugi blok čine varijable samoprocijenjene učestalosti korištenja specifičnih online sadržaja ispitanika (Tablica 9). Utvrđeno je da cjelokupni skup prediktora statistički značajno objašnjava kvalitetu partnerskog odnosa ($F(12, 652) = 4,611, p < 0,01$). Ukupni postotak objašnjene varijance kvalitete partnerskog odnosa iznosi 7,8%. Svaki od blokova pojedinačno imao je statistički značajan doprinos u objašnjenju kvalitete partnerskog odnosa ($p < 0,01$). Veći doprinos imao je blok sociodemografskih varijabli (4,2%), zatim blok varijabli samoprocijenjene učestalosti korištenja specifičnih online sadržaja ispitanika (3,7%). Pojedinačno gledano, sve uključene sociodemografske varijable statistički značajno doprinose kvaliteti partnerskog odnosa te samoprocijenjena učestalost pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika. Viša kvaliteta partnerskih odnosa povezana je s nižom dobi ispitanika, boljim financijskim prilikama kućanstva, duljim trajanjem veze te rjeđom samoprocijenjenom učestalosti pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika.

Tablica 9. Hijerarhijska regresijska analiza za predviđanje kvalitete partnerskog odnosa putem skupa prediktora samoprocjenjene učestalosti korištenja specifičnih online sadržaja ispitanika

	1. korak		2. korak	
	β	t	β	t
Dob ispitanika	-0,171	-4,03**	-0,167	-3,89**
Financijske prilike kućanstva	0,124	3,26**	0,138	3,55**
Trajanje veze	0,123	2,90**	0,127	3,00**
Društvene mreže			0,020	0,46
Aplikacije za dopisivanje			-0,019	-0,39
Chat room ili internet forumi			-0,009	-0,22
Online igre			0,061	1,56
Informativni portali			-0,085	-1,76
E-pošta			-0,002	-0,04
Internetski preglednik za informacije o proizvodima, uslugama, receptima, zdravlju i sl.			0,067	1,04
Online shopping			-0,050	-1,11
Pretraživanje i pregledavanje sadržaja za odrasle			-0,157	-3,98**
Ukupni model				
R	0,204		0,280	
R ²	0,042		0,078	
Korigirani R ²	0,037		0,061	
ΔR^2	0,042**		0,037**	

* $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; β – standardizirani regresijski koeficijent; R – koeficijent multiple korelacije; R² – koeficijent multiple determinacije; korigirani R² = korigirani koeficijent determinacije; ΔR^2 – promjena koeficijenta multiple determinacije. Napomena: Tablica prikazuje samoprocjenjenu učestalost korištenja (naziv specifičnog online sadržaja) ispitanika, ali zbog preglednosti prikazanih podataka naveden je samo naziv online sadržaja

U modelu koji obuhvaća samoprocijenjeno vrijeme svakodnevnog korištenja specifičnih online sadržaja ispitanika analizirana je povezanost između samoprocijenjenog vremena svakodnevnog korištenja specifičnih online sadržaja ispitanika i kvalitete partnerskog odnosa. Ponovo su prediktori uvedeni u dva koraka. Prvi blok prediktora čine sociodemografske varijable koje su u prethodnim analizama pokazale značajnost u opisu kvalitete partnerskog odnosa (dob ispitanika, trajanje partnerskog odnosa, procjena financijskog stanja), a drugi

blok čine varijable samoprocjenjenog vremena svakodnevnog korištenja specifičnih online sadržaja ispitanika (Tablica 10).

Tablica 10. Hijerarhijska regresijska analiza za predviđanje kvalitete partnerskog odnosa putem skupa prediktora samoprocjenjenog vremena svakodnevnog korištenja specifičnih online sadržaja ispitanika

	1. korak		2. korak	
	β	t	β	t
Dob ispitanika	-0,171	-4,03**	-0,171	-3,92**
Financijske prilike kućanstva	0,124	3,26**	0,132	3,43**
Trajanje veze	0,123	2,90**	0,121	2,82**
Društvene mreže			-0,018	-0,41
Aplikacije za dopisivanje			-0,041	-0,91
Chat room ili internet forumi			-0,026	-0,61
Online igre			0,052	1,22
Informativni portali			-0,047	-1,06
E-pošta			-0,027	-0,50
Internetski preglednik za informacije o proizvodima, uslugama, receptima, zdravlju i sl.			0,029	0,52
Online kupovina			0,007	0,17
Pretraživanje i pregledavanje sadržaja za odrasle			-0,083	-2,06*
Ukupni model				
R	0,204		0,238	
R ²	0,042		0,057	
Korigirani R ²	0,037		0,039	
ΔR^2	0,042**		0,015	

* $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; β – standardizirani regresijski koeficijent; R – koeficijent multiple korelacije; R² – koeficijent multiple determinacije; korigirani R² = korigirani koeficijent determinacije; ΔR^2 – promjena koeficijenta multiple determinacije. Napomena: Tablica prikazuje samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog korištenja (naziv specifičnog online sadržaja) ispitanika, ali zbog preglednosti prikazanih podataka naveden je samo naziv online sadržaja

Utvrđeno je da cjelokupni skup prediktora statistički značajno objašnjava kvalitetu partnerskog odnosa ($F(12, 652) = 3,272, p < 0,01$). Ukupni postotak objašnjene varijance kvalitete partnerskog odnosa iznosi 5,7%. Samo prvi blok sociodemografskih varijabli imao je statistički značajan doprinos u objašnjenju kvalitete partnerskog odnosa ($p < 0,01$; 4,2 %). Pojedinačno gledano, statistički značajan doprinos kvaliteti partnerskog odnosa imaju odabrane sociodemografske varijable te samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika. Viša kvaliteta partnerskih odnosa povezana je s nižom dobi ispitanika, boljim financijskim prilikama kućanstva, duljim trajanjem veze te kraćim samoprocjenjenim vremenom svakodnevnog pretraživanjem i pregledavanjem sadržaja za odrasle.

U svrhu ispitivanja doprinosa percepcije učestalosti partnerovog korištenja specifičnih online sadržaja kvaliteti partnerskog odnosa, prediktori hijerarhijske regresijske analize su uvedeni u dva koraka: prvi blok prediktora čine sociodemografske varijable koje su u prethodnim analizama pokazale značajnost u opisu kvalitete partnerskog odnosa (dob ispitanika, trajanje partnerskog odnosa, procjena financijskog stanja), a drugi blok čine varijable percipirane učestalosti partnerovog korištenja specifičnih online sadržaja (Tablica 11). Utvrđeno je da cjelokupni skup prediktora statistički značajno objašnjava kvalitetu partnerskog odnosa ($F(12, 652) = 7,224, p < 0,01$). Ukupni postotak objašnjene varijance kvalitete partnerskog odnosa iznosi 11,7%. Svaki od blokova pojedinačno je imao statistički značajan doprinos u objašnjenju kvalitete partnerskog odnosa ($p < 0,01$). Veći doprinos imao je blok percipirane učestalosti partnerovog korištenja specifičnih online sadržaja (7,6%) a zatim blok sociodemografskih varijabli (4,2%). Pojedinačno gledano, statistički značajan doprinos kvaliteti partnerskog odnosa imaju sve sociodemografske varijable te percipirana učestalost partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje i percipirana učestalost partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle. Viša kvaliteta partnerskih odnosa povezana je s nižom dobi ispitanika, boljim financijskim prilikama kućanstva, duljim trajanjem veze te percipiranom rjeđom učestalosti partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje i percipiranom rjeđom učestalosti partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle.

Tablica 11. Hijerarhijska regresijska analiza za predviđanje kvalitete partnerskog odnosa putem skupa prediktora percipirane učestalosti partnerovog korištenja specifičnih online sadržaja

	1. korak		2. korak	
	β	t	β	t
Dob ispitanika	-0,171	-4,03**	-0,192	-4,58**
Financijske prilike kućanstva	0,124	3,26**	0,115	3,01**
Trajanje veze	0,123	2,90**	0,116	2,79**
Društvene mreže			0,006	0,15
Aplikacije za dopisivanje			-0,114	-2,41*
Chat room ili internet forumi			-0,013	-0,33
Online igre			0,026	0,66
Informativni portali			-0,019	-0,35
E-pošta			0,101	1,79
Internetski preglednik za informacije o proizvodima. uslugama. receptima. zdravlju i sl.			,047	0,75
Online kupovina			0,029	0,69
Pretraživanje i pregledavanje sadržaja za odrasle			-,263	-6,64**
Ukupni model				
R	0,204		0,343	
R ²	0,042		0,117	
Korigirani R ²	0,037		0,101	
ΔR^2	0,042**		0,076**	

* $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; β – standardizirani regresijski koeficijent; R – koeficijent multiple korelacije; R² – koeficijent multiple determinacije; korigirani R² = korigirani koeficijent determinacije; ΔR^2 – promjena koeficijenta multiple determinacije. Napomena: Tablica prikazuje percipiranu učestalost partnerovog korištenja (naziv specifičnog online sadržaja), ali zbog preglednosti prikazanih podataka naveden je samo naziv online sadržaja

Naposlijetku analiziran je doprinos percepcije vremena svakodnevnog partnerovog korištenja specifičnih online sadržaja kvaliteti partnerskog odnosa. Također su prediktori uvedeni u dva koraka i to prvi blok prediktora čine sociodemografske varijable koje su u prethodnim analizama pokazale značajnost u opisu kvalitete partnerskog odnosa (dob ispitanika, trajanje partnerskog odnosa, procjena financijskog stanja), a drugi blok čine varijable percipiranog vremena svakodnevnog partnerovog korištenja specifičnih online sadržaja (Tablica 12).

Tablica 12. Hijerarhijska regresijska analiza za predviđanje kvalitete partnerskog odnosa putem skupa prediktora percipiranog vremena svakodnevnog partnerovog korištenja specifičnih online sadržaja

	1. korak		2. korak	
	β	t	β	t
Dob ispitanika	-0,171	-4,03**	-0,190	-4,47**
Financijske prilike kućanstva	0,124	3,26**	0,114	3,05**
Trajanje veze	0,123	2,90**	0,105	2,51*
Društvene mreže			-0,031	-0,73
Aplikacije za dopisivanje			-0,095	-2,05*
Chat room ili internet forumi			-0,045	-1,10
Online igre			-0,027	-0,70
Informativni portali			-0,063	-1,20
E-pošta			-0,003	-0,06
Internetski preglednik za informacije o proizvodima, uslugama, receptima, zdravlju i sl.			0,066	1,13
Online kupovina			0,092	2,21*
Pretraživanje i pregledavanje sadržaja za odrasle			-0,215	-5,38**
Ukupni model				
R	0,204		0,336	
R ²	0,042		0,113	
Korigirani R ²	0,037		0,097	
ΔR^2	0,042**		0,071**	

* $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; β – standardizirani regresijski koeficijent; R – koeficijent multiple korelacije; R² – koeficijent multiple determinacije; korigirani R² = korigirani koeficijent determinacije; ΔR^2 – promjena koeficijenta multiple determinacije. Napomena: Tablica prikazuje percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja (naziv specifičnog online sadržaja), ali zbog preglednosti prikazanih podataka naveden je samo naziv online sadržaja

Utvrđeno je da cjelokupni skup prediktora statistički značajno objašnjava kvalitetu partnerskog odnosa ($F(12, 652) = 6,919$; $p < 0,01$). Ukupni postotak objašnjene varijance kvalitete partnerskog odnosa iznosi 11,3%. Svaki od blokova pojedinačno imao je statistički značajan doprinos u objašnjenju kvalitete partnerskog odnosa ($p < 0,01$). Veći doprinos imao je blok percipiranog vremena svakodnevnog partnerovog korištenja specifičnih online sadržaja (7,1%) a zatim blok sociodemografskih varijabli (4,2%). Pojedinačno gledano, sve uključene

sociodemografske varijable statistički značajno doprinose kvaliteti partnerskog odnosa kao i percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje, percipirano vrijeme svakodnevne partnerove online kupovine te percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle. Viša kvaliteta partnerskih odnosa povezana je s nižom dobi ispitanika, boljim financijskim prilikama kućanstva, duljim trajanjem veze, s percipiranim kraćim vremenom partnerovog svakodnevnog korištenja aplikacija za dopisivanje, percipiranim kraćim vremenom svakodnevnog partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle te s percipiranim duljim vremenom svakodnevnog partnerovog korištenja online kupovine.

Suprotno očekivanjima druge hipoteze, učestalost korištenja društvenih mreža i online igara, bilo kao samoprocjena ispitanika bilo kao percepcija partnerovog korištenja, te bilo mjereno kroz učestalost ili kroz vrijeme svakodnevnog korištenja nije se pokazala značajnim prediktorom kvalitete partnerskog odnosa. Iz provedenih hijerarhijskih analiza ipak možemo zaključiti kako su učestalost korištenja i vrijeme svakodnevnog korištenja nekih drugih specifičnih online sadržaja povezani s kvalitetom partnerskog odnosa. Iz rezultata je evidentno kako su:

- Samoprocjenjena učestalost pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika
- Samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika

negativno povezani s kvalitetom partnerskog odnosa. Nadalje, što se tiče percipirane učestalosti korištenja i percipiranog vremena svakodnevnog korištenja specifičnih online sadržaja kod partnera utvrđeno je kako:

- Percipirana učestalost partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje
- Percipirana učestalost partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle.
- Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje
- Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle negativno doprinose kvaliteti partnerskog odnosa, dok
- Percipirano vrijeme svakodnevne partnerove kupovine putem interneta

pozitivno doprinosi kvaliteti partnerskog odnosa. Prema ovim rezultatima možemo zaključiti kako je druga hipoteza djelomično potvrđena, jer iako nisu potvrđeni doprinosi pretpostavljenih specifičnih sadržaja, ipak je potvrđeno postojanje specifičnih sadržaja čije učestalo korištenje i vrijeme svakodnevnog korištenja doprinosi kvaliteti partnerskog odnosa.

Budući da se kroz rezultate dosljedno pokazuje kako kvaliteti partnerskog odnosa doprinose niža dob ispitanika, ali i dulje trajanje partnerskog odnosa, što upućuje na potencijalno preklapanje učinaka ovih varijabli, provedene su dodatne korelacijske analize (Prilog: Tablica P9). U skladu s očekivanjima, dob i trajanje veze pokazali su umjerenu pozitivnu povezanost (Spearman $\rho = 0,45$, $p < 0,001$), što ukazuje da stariji ispitanici u prosjeku imaju duže partnerske odnose. Međutim, s obzirom na to da je povezanost umjerena, moguće je da dob i trajanje veze imaju diferencirane učinke na kvalitetu odnosa. Stoga je provjerena parcijalna korelacija u kojoj je ispitana povezanost između trajanja veze i kvalitete partnerskog odnosa, uz kontrolu dobi sudionika (Prilog: Tablica P10). Rezultati su pokazali da, kada se utjecaj dobi ukloni, postoji slaba, ali statistički značajna pozitivna povezanost između trajanja veze i kvalitete odnosa, ($r_p(662) = 0,11$, $p = 0,005$). Uobičajena (nekontrolirana) korelacija između trajanja veze i kvalitete partnerskog odnosa nije bila značajna, ($\rho(663) = 0,05$, $p = 0,24$), što upućuje na to da se povezanost između ovih varijabli jasnije uočava tek nakon kontrole dobi. Ovi nalazi sugeriraju da dob i trajanje veze dijele dio zajedničke varijance te da kontrola dobi omogućuje preciznije uočavanje samostalnog doprinosa trajanja veze kvaliteti odnosa.

3.4. Posredujuća uloga partnerskog zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i pozitivnih i negativnih partnerskih ponašanja kod roditelja u partnerskom odnosu između korištenja interneta i kvalitete partnerskog odnosa roditelja

Kako bi se odgovorilo na treće istraživačko pitanje, u ovom dijelu rada ispitat će se posredujuća uloga zanemarivanja partnera zbog upotrebe mobitela te pozitivnih i negativnih partnerskih ponašanja u odnosu između korištenja interneta i procijenjene kvalitete partnerskog odnosa roditelja. Drugim riječima, nastoji se utvrditi posreduju li navedeni partnerski procesi povezanost između učestalosti korištenja interneta i specifičnih online aktivnosti te procjene kvalitete partnerskog odnosa. Prema rezultatima ranije provedenih regresijskih analiza nije potvrđeno kako korištenje društvenih mreža i igranje online igara objašnjavaju kvalitetu partnerskih odnosa. Stoga će u daljnjoj analizi biti razmatrani prediktori koji doprinose objašnjavanju kvalitete partnerskog odnosa na temelju provedenih hijerarhijskih regresijskih analiza, a to su:

- Samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog korištenja interneta ispitanika
- Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja interneta

Iako pojedini prediktori nisu bili izravno predviđeni hipotezama unutar trećeg istraživačkog pitanja, njihovi će rezultati biti dodatno prikazani radi potpunijeg uvida u odnose među varijablama te kako bi se detaljnije ispitala posredujuća uloga zanemarivanja partnera zbog upotrebe mobitela i pozitivnih i negativnih partnerskih ponašanja u odnosu između korištenja interneta i procijenjene kvalitete partnerskog odnosa roditelja. Kao dodatne analize bit će prikazani prediktori:

- Samoprocjenjena učestalost pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika
- Samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika
- Percipirana učestalost partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje
- Percipirana učestalost partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle
- Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje
- Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja online kupovine

- Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle

U slučaju kada se prediktorske varijable odnose na samoprocjenu ispitanika o vlastitom korištenju interneta i specifičnih online sadržaja medijatori u pretpostavljenom medijacijskom modelu su samoprocjenjeno činjenje zanemarivanja zbog upotrebe mobitela, samoprocjenjena pozitivna partnerska ponašanja ispitanika i samoprocjenjena negativna partnerska ponašanja ispitanika. Isto tako, u slučaju kada se prediktorske varijable odnose na percepciju ispitanika o partnerovom korištenju interneta i specifičnim online sadržajima medijatori u pretpostavljenom medijacijskom modelu biti će percipirano doživljavanje zanemarivanja zbog upotrebe mobitela, percipirana pozitivna partnerska ponašanja partnera i percipirana negativna partnerska ponašanja partnera.

Prilikom interpretacije rezultata medijacijske analize, razmatrat će se direktni, indirektni i ukupni efekti, gdje direktni efekt predstavlja efekt prediktora na kriterij, indirektni efekt opisuje kako prediktor djeluje na kriterij putem medijatora, a ukupni efekt predstavlja efekt prediktora na kriterij kad se u obzir uzmu direktni i indirektni efekti (Hayes, 2022).

Prema nacrtu istraživanja i trećem istraživačkom pitanju, pretpostavljeni medijacijski model uključivao je odnos prediktora i kvalitete partnerskog odnosa te posredovanje tri medijatora. Ovisno o tome odnosi li se prediktor na samoprocjenu ispitanika, medijatori su činjenje zanemarivanja zbog upotrebe mobitela, pozitivna partnerska ponašanja ispitanika i negativna partnerska ponašanja ispitanika ili na percepciju partnera, medijatori su doživljavanje zanemarivanja zbog upotrebe mobitela, pozitivna partnerska ponašanja partnera i negativna partnerska ponašanja partnera. Ako u medijacijskom modelu postoje dva medijatora koja imaju različit smjer povezanosti s kriterijskom varijablom (kao što su to pozitivna i negativna partnerska ponašanja u našem slučaju), postoji velika vjerojatnost pojave supresor efekta. MacKinnon i suradnici (2007), takvu pojavu nazivaju „nesustavnom medijacijom” te se u svrhu utvrđivanja stvarnog ukupnog efekta (koji nije prikriven supresorom) preporučuje razdvajanje takvih medijatora u zasebne modele. U skladu s time, za svaki definirani prediktor provedene su dvije medijacijske analize gdje su uključeni prediktori i kvaliteta partnerskog odnosa kao kriterij uz doprinos dva medijatora, grupirani tako da je svaki puta prvi medijator činjenje zanemarivanja zbog upotrebe mobitela / doživljavanje zanemarivanja zbog upotrebe mobitela a drugi medijator ili pozitivna partnerska ponašanja ispitanika / pozitivna partnerska

ponašanja partnera ili negativna partnerska ponašanja ispitanika / negativna partnerska ponašanja partnera.

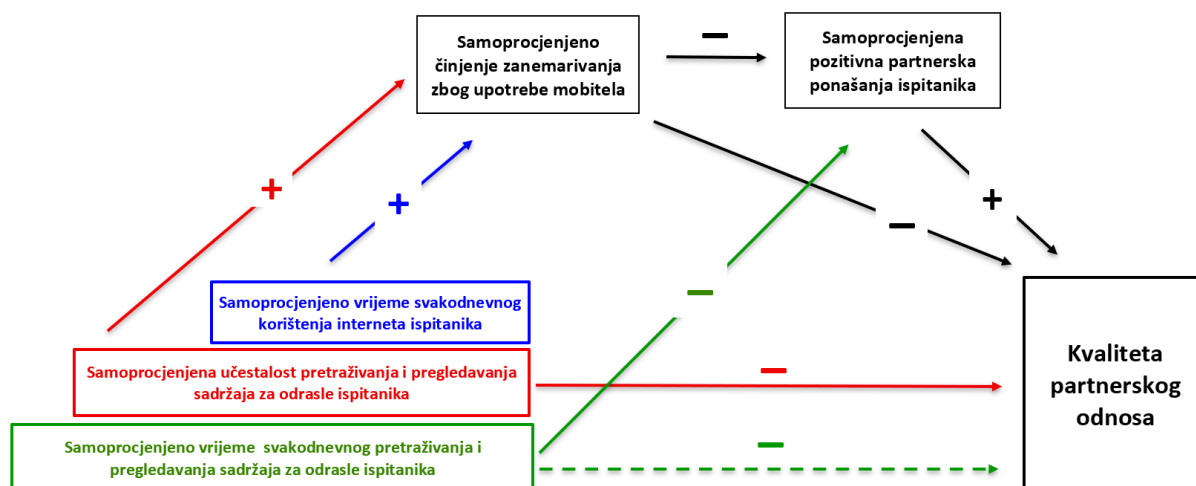
Radi lakšeg praćenja rezultata s obzirom na provedenih 18 hijerarhijskih regresijskih analiza, rezultati će biti prikazani organizirano prema vrsti prediktora i medijatora. Najprije će biti prikazane analize u kojima su prediktori samoprocjene ispitanika (samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog korištenja interneta ispitanika, samoprocjenjena učestalost pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika te samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika), a medijatori su samoprocjenjeno činjenje zanemarivanja partnera zbog upotrebe mobitela i samoprocjenjena pozitivna partnerska ponašanja ispitanika. Zatim će biti prikazane analize s istim prediktorima, ali s medijatorima samoprocjenjeno činjenje zanemarivanja partnera zbog upotrebe mobitela i samoprocjenjena negativna partnerska ponašanja ispitanika.

Nadalje, slijede analize u kojima su prediktori percepcije ispitanika o partneru (percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja interneta, percipirana učestalost partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje, percipirana učestalost partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle, percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje, percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja online kupovine te percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle), a medijatori su percipirano doživljavanje zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i percipirana pozitivna partnerska ponašanja partnera. Konačno, bit će prikazane analize s istim prediktorima percepcije, ali s medijatorima percipiranog doživljavanja zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i percipiranih negativnih partnerskih ponašanja partnera.

U poglavlju Rezultati bit će prikazane skice modela te ukratko navedeni samo značajni putevi i efekti, dok se detaljni rezultati, pojedinačni grafički prikazi i sve pripadajuće tablice nalaze u prilogu ovog rada.

3.4.1 Posredujuća uloga samoprocjenjenog činjenja zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i samoprocjenjenih pozitivnih partnerskih ponašanja kod roditelja u partnerskom odnosu između samoprocjenjenog vremena korištenja interneta, samoprocjenjene učestalosti te samoprocjenjenog vremena korištenja specifičnih online sadržaja ispitanika i kvalitete partnerskog odnosa roditelja

U svrhu provjere posredujuće uloge samoprocjenjenog činjenja zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i samoprocjenjenih pozitivnih partnerskih ponašanja ispitanika u odnosu između različitih aspekata online ponašanja roditelja i kvalitete partnerskog odnosa, provedene su tri odvojene medijacijske analize. Sve tri analize dijele iste medijatore i isti kriterij (kvaliteta partnerskog odnosa), a razlikuju se u prediktoru: (1) samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog korištenja interneta ispitanika, (2) samoprocjenjena učestalost pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika te (3) samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika. Na Slici 1. prikazan je pojednostavljeni model posredujuće uloge između prediktora i kriterija, dok se detaljniji pojedinačni prikazi nalaze u prilogu ovog rada (Prilog: Tablica P11 – P13; Slika P1–P3). Pretpostavljeni medijacijski modeli objašnjavaju između 26,03% i 27,35% varijance kvalitete partnerskog odnosa.

Slika 1. Model posredujuće uloga činjenja zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i pozitivnih partnerskih ponašanja kod roditelja u partnerskom odnosu između samoprocjenjenog vremena korištenja interneta i specifičnih online sadržaja ispitanika i kvalitete partnerskog odnosa roditelja. *Legenda: Prikazani su samo značajni putevi. Putevi označeni crnom bojom vrijede za sve prediktore. Putevi označeni bojom kao što je i boja prediktora vrijedi samo za taj prediktor. Za ukupni i izravni efekt (c i c') puna linija označava djelomičnu medijaciju, isprekidana linija označava potpunu medijaciju, dok izostanak prikazane povezanosti prediktora i kriterija označava isključivo indirektnu medijaciju.*

Prediktor: Samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog korištenja interneta ispitanika (Prilog: Tablica 11; Slika 1)

Utvrđeno je kako samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog korištenja interneta ispitanika nema statistički značajan izravan efekt na kvalitetu partnerskog odnosa. Međutim, potvrđena su dva značajna indirektna efekta. Prvo, samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog korištenja interneta ispitanika ostvaruje značajan indirektan efekt na kvalitetu partnerskog odnosa preko samoprocjenjenog činjenja zanemarivanja zbog upotrebe mobitela, pri čemu dulje svakodnevno korištenje interneta doprinosi češćem činjenju zanemarivanja zbog upotrebe mobitela, što posljedično snizuje kvalitetu partnerskog odnosa. Drugo, potvrđen je i lančani indirektan efekt. Dulje samoprocjenjeno svakodnevno korištenje interneta vodi češćem samoprocjenjenom činjenju zanemarivanja zbog upotrebe mobitela, što pak smanjuje učestalost samoprocjenjenih pozitivnih partnerskih ponašanja ispitanika, a time dodatno narušava kvalitetu partnerskog odnosa. Suprotno tome, samoprocjenjena pozitivna partnerska ponašanja ispitanika sama za sebe nisu značajan medijator u odnosu ovog prediktora i kriterija. Ukupni efekt nije statistički značajan, što prema tradicionalnom pristupu Baron i Kenny (1986) upućivalo kako nema medijacije. Međutim, primjenom suvremenijeg pristupa interpretaciji medijacijskih učinaka, ovakav obrazac rezultata može se tumačiti kao isključivo indirektna medijacija (Zhao i sur., 2010).

Prediktor: Samoprocjenjena učestalost pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika (Prilog: Tablica 12; Slika 2)

Za razliku od prethodnog modela, samoprocjenjena učestalost pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika pokazuje statistički značajan izravan negativan efekt na kvalitetu partnerskog odnosa. Uz to, potvrđeni su i indirektni efekti. Konkretno, veća učestalost samoprocjenjenog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle doprinosi češćem samoprocjenjenom činjenju zanemarivanja zbog upotrebe mobitela, što posljedično snizuje kvalitetu partnerskog odnosa. Nadalje, potvrđen je i lančani indirektni put pri čemu veća samoprocjenjena učestalost pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika doprinosi češćem samoprocjenjenom činjenju zanemarivanja zbog upotrebe mobitela, što zatim vodi rjeđim samoprocjenjenim pozitivnim partnerskim ponašanjima ispitanika, što posljedično doprinosi nižoj kvaliteti partnerskog odnosa. Samoprocjenjena pozitivna partnerska ponašanja ispitanika sama po sebi nisu značajan medijator u odnosu ovog

prediktora i kriterija. Budući da su ukupni, izravni i indirektni efekti statistički značajni, radi se o djelomičnoj medijaciji (Baron i Kenny, 1986; Hayes, 2022).

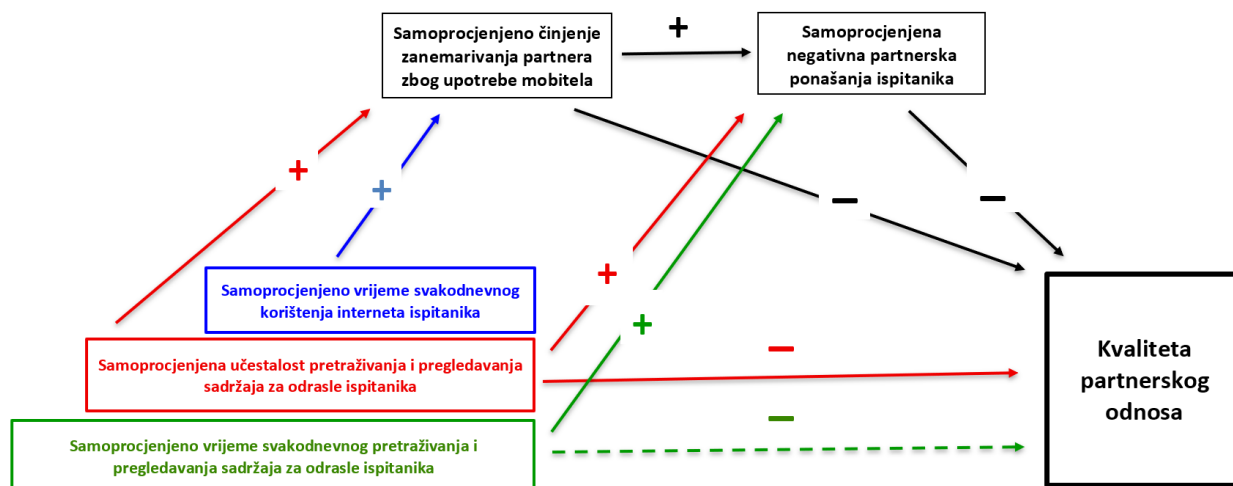
Prediktor: Samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika (Prilog: Tablica 13; Slika 3)

Za samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika nije utvrđen statistički značajan izravan efekt na kvalitetu partnerskog odnosa. Međutim, potvrđen je jedan indirektni efekt preko samoprocjenjenih pozitivnih partnerskih ponašanja ispitanika. Konkretno, više samoprocjenjenog vremena svakodnevnog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle doprinosi rjeđoj pojavi samoprocjenjenih pozitivnih partnerskih ponašanja ispitanika, što zatim vodi nižoj kvaliteti partnerskog odnosa. S druge strane, indirektni putevi preko samog činjenja zanemarivanja zbog upotrebe mobitela te lančani put preko činjenja zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i potom pozitivnih partnerskih ponašanja nisu se pokazali statistički značajnima, ponajprije zbog toga što samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika nije značajno pridonosilo činjenju zanemarivanja zbog upotrebe mobitela u ovom modelu. Ukupni efekt je statistički značajan, a izravni nije, što upućuje na potpunu medijaciju (Baron i Kenny, 1986; Hayes, 2022), pri čemu je jedini značajan medijator samoprocjenjeno pozitivno partnersko ponašanje ispitanika.

Sažeto, rezultati ovih triju medijacijskih analiza pokazuju da se mehanizmi povezanosti online ponašanja roditelja s kvalitetom njihova partnerskog odnosa razlikuju ovisno o tome mjeri li se samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog korištenja interneta ispitanika, samoprocjenjena učestalost pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika ili samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika. Efekt samoprocjenjenog vremena svakodnevnog korištenja interneta i samoprocjenjena učestalost korištenja sadržaja za odrasle ostvaruje se prvenstveno kroz samoprocjenjeno činjenje zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i lančano preko pozitivnih partnerskih ponašanja ispitanika. Efekt samoprocjenjenog vremena provedenog na sadržajima za odrasle ostvaruje se isključivo kroz smanjenje samoprocjenjenih pozitivnih partnerskih ponašanja ispitanika, bez posredovanja samoprocjenjenog činjenja zanemarivanja zbog upotrebe mobitela.

3.4.2 Posredujuća uloga samoprocjenjenog činjenja zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i samoprocjenjenih negativnih partnerskih ponašanja kod roditelja u partnerskom odnosu između samoprocjenjenog vremena korištenja interneta, samoprocjenjene učestalosti te vremena korištenja specifičnih online sadržaja ispitanika i kvalitete partnerskog odnosa roditelja

U svrhu provjere posredujuće uloge samoprocjenjenog činjenja zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i samoprocjenjenih negativnih partnerskih ponašanja ispitanika u odnosu između različitih aspekata online ponašanja roditelja i kvalitete partnerskog odnosa, provedene su tri odvojene medijacijske analize. Sve tri analize dijele iste medijatore i isti kriterij (kvaliteta partnerskog odnosa), a razlikuju se u prediktoru: (1) samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog korištenja interneta ispitanika, (2) samoprocjenjena učestalost pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika te (3) samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika. Na Slici 1. prikazan je pojednostavljeni model posredujuće uloge prediktora i kriterija, dok se detaljniji pojedinačni prikazi nalaze u prilogu ovog rada (Prilog: Tablica P14 – P16; Slika P4 – P6). Pretpostavljeni medijacijski modeli objašnjavaju između 5,88% i 7,22% varijance kvalitete partnerskog odnosa.

Slika 2. Model posredujuće uloge samoprocjenjenog činjenja zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i pozitivnih partnerskih ponašanja kod roditelja u partnerskom odnosu između samoprocjenjenog vremena korištenja interneta, specifičnih online sadržaja ispitanika i kvalitete partnerskog odnosa roditelja. *Legenda:* Prikazani su samo značajni putevi. Putevi označeni crnom bojom vrijede za sve prediktore. Putevi označeni bojom kao što je i boja prediktora vrijedi samo za taj prediktor. Za ukupni i izravni efekt (c i c') puna linija označava djelomičnu medijaciju, isprekidana linija označava potpunu medijaciju, dok izostanak prikazane povezanosti prediktora i kriterija označava isključivo indirektnu medijaciju.

Prediktor: Samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog korištenja interneta ispitanika (Prilog: Tablica 14; Slika 4)

Utvrđeno je kako samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog korištenja interneta ispitanika nema statistički značajan izravan efekt na kvalitetu partnerskog odnosa. Međutim, potvrđena su dva značajna indirektna efekta. Prvo, samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog korištenja interneta ispitanika ostvaruje značajan indirektan efekt na kvalitetu partnerskog odnosa preko samoprocjenjenog činjenja zanemarivanja zbog upotrebe mobitela, pri čemu dulje svakodnevno korištenje interneta doprinosi češćem činjenju zanemarivanja zbog upotrebe mobitela, što posljedično snizuje kvalitetu partnerskog odnosa. Drugo, potvrđen je i lančani indirektan efekt. Dulje samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog korištenja interneta vodi češćem samoprocjenjenom činjenju zanemarivanja zbog upotrebe mobitela, što pak povećava učestalost samoprocjenjenih negativnih partnerskih ponašanja ispitanika, a time dodatno narušava kvalitetu partnerskog odnosa. Suprotno tome, samoprocjenjena negativna partnerska ponašanja ispitanika sama za sebe nisu značajan medijator u odnosu ovog prediktora i kriterija. Izostanak statistički značajnog ukupnog efekta, prema tradicionalnom pristupu (Baron i Kenny, 1986), ne bi upućivao na medijaciju. Međutim, suvremeniji pristupi omogućuju tumačenje ovakvog obrasca kao isključivo indirektna medijacije (Zhao i sur., 2010).

Prediktor: Samoprocjenjena učestalost pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika (Prilog: Tablica 15; Slika 5)

Za razliku od prethodnog prediktora, samoprocjenjena učestalost pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika pokazuje statistički značajan izravan negativan efekt na kvalitetu partnerskog odnosa. Uz to, potvrđena su tri indirektna efekta. Prvi, veća samoprocjenjena učestalost pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle doprinosi češćem samoprocjenjenom činjenju zanemarivanja zbog upotrebe mobitela, što posljedično snizuje kvalitetu partnerskog odnosa. Drugi, veća samoprocjenjena učestalost pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle doprinosi češćim samoprocjenjenim negativnim partnerskim ponašanjima ispitanika, što također snizuje kvalitetu partnerskog odnosa. Treći, potvrđen je i lančani indirektni put pri čemu veća samoprocjenjena učestalost pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika doprinosi češćem samoprocjenjenom činjenju zanemarivanja zbog upotrebe mobitela, što zatim vodi češćim samoprocjenjenim negativnim partnerskim ponašanjima ispitanika, što posljedično doprinosi nižoj kvaliteti partnerskog

odnosa. Budući da su ukupni, izravni i indirektni efekti statistički značajni, radi se o djelomičnoj medijaciji (Baron i Kenny, 1986; Hayes, 2022).

Prediktor: samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika (Prilog: Tablica 16; Slika 6)

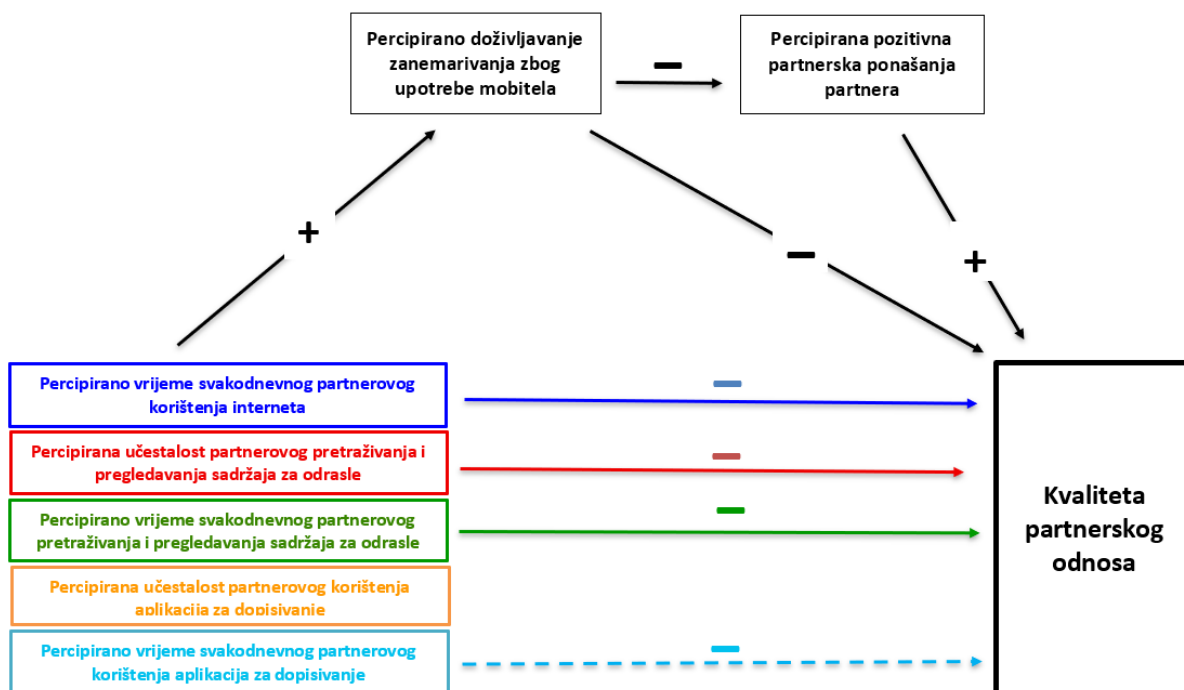
Za samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika nije utvrđen statistički značajan izravan efekt na kvalitetu partnerskog odnosa. Međutim, potvrđen je jedan indirektan efekt preko samoprocjenjenih negativnih partnerskih ponašanja ispitanika. Konkretno, više vremena svakodnevnog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle doprinosi češćim samoprocjenjenim negativnim partnerskim ponašanjima ispitanika, što zatim vodi nižoj kvaliteti partnerskog odnosa. S druge strane, indirektni putevi preko samoprocjenjenog činjenja zanemarivanja zbog upotrebe mobitela te lančani put preko samoprocjenjenog činjenja zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i potom samoprocjenjenih negativnih partnerskih ponašanja nisu se pokazali statistički značajnima. Ukupni efekt je statistički značajan, a izravni nije, što upućuje na potpunu medijaciju (Baron i Kenny, 1986; Hayes, 2022), pri čemu je jedini značajan medijator samoprocjenjeno negativno partnersko ponašanje ispitanika.

U osnovi, rezultati ovih triju medijacijskih analiza s samopercipiranim činjenjem zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i negativnim partnerskim ponašanjima kao medijatorima pokazuju da se mehanizmi povezanosti samoprocjenjenih online ponašanja roditelja s kvalitetom njihova partnerskog odnosa razlikuju ovisno o prediktoru. Efekt samoprocjenjenog vremena svakodnevnog korištenja interneta ostvaruje se direktno kroz samoprocjenjeno činjenje zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i lančano preko samoprocjenjenih negativnih ponašanja. Efekt samoprocjenjene učestalosti korištenja sadržaja za odrasle ostvaruje se direktno kroz oba medijatora, uključujući i lančani put. Istovremeno, efekt samoprocjenjenog vremena korištenja sadržaja za odrasle ostvaruje se isključivo kroz češća samoprocjenjena negativna partnerska ponašanja ispitanika, bez posredovanja samoprocjenjenog činjenja zanemarivanja zbog upotrebe mobitela.

3.4.3 Posredujuća uloga percipiranog doživljavanja zanemarivanja zbog partnerove upotrebe mobitela i percipiranih pozitivnih partnerskih ponašanja kod roditelja u partnerskom odnosu između percipiranog vremena partnerovog korištenja interneta, percipirane učestalosti te vremena partnerovog korištenja specifičnih online sadržaja i kvalitete partnerskog odnosa roditelja

U svrhu provjere posredujuće uloge percipiranog doživljavanja zanemarivanja zbog partnerove upotrebe mobitela i percipiranih pozitivnih partnerskih ponašanja partnera u odnosu između različitih aspekata percipiranog partnerovog online ponašanja i kvalitete partnerskog odnosa, provedeno je šest odvojenih medijacijskih analiza. Sve analize dijele iste medijatore i isti kriterij (kvaliteta partnerskog odnosa), a razlikuju se u prediktoru: (1) percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja interneta, (2) percipirana učestalost partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle, (3) percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle, (4) percipirana učestalost partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje, (5) percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje i (6) percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja online kupovine. Na Slici 3. prikazan je pojednostavljeni model posredujuće uloge, dok se detaljniji pojedinačni prikazi nalaze u prilogu ovog rada (Prilog: Tablica P17–P22; Slika P7–P12). Pretpostavljeni medijacijski modeli objašnjavaju između 33,49% i 35,17% varijance kvalitete partnerskog odnosa. U nastavku se donosi skraćeni prikaz dobivenih nalaza.

Neobranjena verzija = Pre-defense version

Slika 3. Model posredujuće uloge percipiranog doživljavanja zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i percipiranih pozitivnih partnerskih ponašanja kod roditelja u partnerskom odnosu između percipiranih digitalnih ponašanja partnera i kvalitete partnerskog odnosa roditelja. *Legenda: Prikazani su samo značajni putevi. Putevi označeni crnom bojom vrijede za sve prediktore. Putevi označeni bojom kao što je i boja prediktora vrijedi samo za taj prediktor. Za ukupni i izravni efekt (c i c') puna linija označava djelomičnu medijaciju, isprekidana linija označava potpunu medijaciju, dok izostanak prikazane povezanosti prediktora i kriterija označava isključivo indirektnu medijaciju.*

Prediktor: percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja interneta (Prilog: Tablica 17; Slika 7)

Utvrđeno je kako percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja interneta ima statistički značajan izravan negativan efekt na kvalitetu partnerskog odnosa. Također, potvrđena su dva značajna indirektna efekta. Prvo, percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja interneta ostvaruje značajan indirektni efekt na kvalitetu partnerskog odnosa preko percipiranog doživljavanja zanemarivanja zbog partnerove upotrebe mobitela, pri čemu više percipiranog vremena partnerovog korištenja interneta doprinosi češćem doživljavanju zanemarivanja zbog upotrebe mobitela, što posljedično snizuje kvalitetu partnerskog odnosa. Drugo, potvrđen je i lančani indirektni efekt gdje više percipiranog vremena partnerovog korištenja interneta doprinosi češćem doživljavanju zanemarivanja zbog upotrebe mobitela, što zatim vodi rjeđim percipiranim pozitivnim partnerskim ponašanjima partnera, što posljedično doprinosi nižoj kvaliteti partnerskog odnosa. Suprotno tome,

percipirana pozitivna partnerska ponašanja partnera sama za sebe nisu značajan medijator u odnosu ovog prediktora i kriterija. Budući da su ukupni, izravni i indirektni efekti statistički značajni, radi se o djelomičnoj medijaciji (Baron i Kenny, 1986; Hayes, 2022).

Prediktor: percipirana učestalost partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle (Prilog: Tablica 18; Slika 8)

Utvrđeno je kako percipirana učestalost partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ima statistički značajan izravan negativan efekt na kvalitetu partnerskog odnosa. Također, potvrđena su sva tri indirektna efekta. Prvo, veća percipirana učestalost partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle doprinosi češćem doživljavanju zanemarivanja zbog upotrebe mobitela, što posljedično snizuje kvalitetu partnerskog odnosa. Drugo, veća percipirana učestalost partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle doprinosi rjeđim percipiranim pozitivnim partnerskim ponašanjima partnera, pri čemu sam pojedinačni doprinos pozitivnih ponašanja nije značajan, no cijeli indirektni put jest značajan, što zatim doprinosi nižoj kvaliteti partnerskog odnosa. Treće, potvrđen je i lančani indirektni put pri čemu veća percipirana učestalost partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle doprinosi češćem doživljavanju zanemarivanja zbog upotrebe mobitela, što zatim vodi rjeđim percipiranim pozitivnim partnerskim ponašanjima partnera, što posljedično doprinosi nižoj kvaliteti partnerskog odnosa. Budući da su ukupni, izravni i indirektni efekti statistički značajni, radi se o djelomičnoj medijaciji (Baron i Kenny, 1986; Hayes, 2022).

Prediktor: Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle (Prilog: Tablica 19; Slika 9)

Utvrđeno je kako percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ima statistički značajan izravan negativan efekt na kvalitetu partnerskog odnosa. Također, potvrđena su dva značajna indirektna efekta. Prvo, više percipiranog vremena svakodnevnog partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle doprinosi češćem doživljavanju zanemarivanja zbog upotrebe mobitela, što posljedično snizuje kvalitetu partnerskog odnosa. Drugo, potvrđen je i lančani indirektan efekt gdje više percipiranog vremena partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle doprinosi češćem doživljavanju zanemarivanja zbog upotrebe mobitela, što zatim vodi rjeđim percipiranim pozitivnim partnerskim ponašanjima partnera, što posljedično doprinosi nižoj

kvaliteti partnerskog odnosa. Suprotno tome, percipirana pozitivna partnerska ponašanja partnera sama za sebe nisu značajan medijator u odnosu ovog prediktora i kriterija. Budući da su ukupni, izravni i indirektni efekti statistički značajni, radi se o djelomičnoj medijaciji (Baron i Kenny, 1986; Hayes, 2022).

Prediktor: percipirana učestalost partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje (Prilog: Tablica 20; Slika 10)

Utvrđeno je kako percipirana učestalost partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje nema statistički značajan izravan efekt na kvalitetu partnerskog odnosa. Međutim, potvrđena su dva značajna indirektna efekta. Prvo, veća percipirana učestalost partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje ostvaruje značajan indirektan efekt na kvalitetu partnerskog odnosa preko percipiranog doživljavanja zanemarivanja zbog partnerove upotrebe mobitela, pri čemu veća percipirana učestalost partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje doprinosi češćem percipiranom doživljavanju zanemarivanja zbog upotrebe mobitela, što posljedično snizuje kvalitetu partnerskog odnosa. Drugo, potvrđen je i lančani indirektan efekt gdje veća percipirana učestalost partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje doprinosi češćem percipiranom doživljavanju zanemarivanja zbog upotrebe mobitela, što zatim vodi rjeđim percipiranim pozitivnim partnerskim ponašanjima partnera, što posljedično doprinosi nižoj kvaliteti partnerskog odnosa. Suprotno tome, percipirana pozitivna partnerska ponašanja partnera sama za sebe nisu značajan medijator u odnosu ovog prediktora i kriterija. Budući da ukupni efekt nije statistički značajan, prema klasičnom pristupu (Baron i Kenny, 1986) zaključilo bi se kako nema medijacije. Ipak, u skladu sa suvremenijim pristupima, ovakav nalaz ukazuje na isključivo indirektna medijacija (Zhao i sur., 2010).

Prediktor: percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje (Prilog: Tablica 21; Slika 11)

Utvrđeno je kako percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje nema statistički značajan izravan efekt na kvalitetu partnerskog odnosa. Međutim, potvrđena su dva značajna indirektna efekta. Prvo, više percipiranog vremena svakodnevnog partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje ostvaruje značajan indirektan efekt na kvalitetu partnerskog odnosa preko percipiranog doživljavanja zanemarivanja zbog partnerove upotrebe mobitela, pri čemu više percipiranog vremena doprinosi češćem doživljavanju zanemarivanja zbog upotrebe mobitela, što posljedično snizuje kvalitetu

partnerskog odnosa. Drugo, potvrđen je i lančani indirektan efekt gdje više percipiranog vremena svakodnevnog partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje doprinosi češćem percipiranom doživljavanju zanemarivanja zbog upotrebe mobitela, što zatim vodi rjeđim percipiranim pozitivnim partnerskim ponašanjima partnera, što posljedično doprinosi nižoj kvaliteti partnerskog odnosa. Suprotno tome, percipirana pozitivna partnerska ponašanja partnera sama za sebe nisu značajan medijator u odnosu ovog prediktora i kriterija. Ukupni efekt je statistički značajan, a izravni nije, što upućuje na potpunu medijaciju (Baron i Kenny, 1986; Hayes, 2022).

Prediktor: percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja online kupovine (Prilog: Tablica 22; Slika 12)

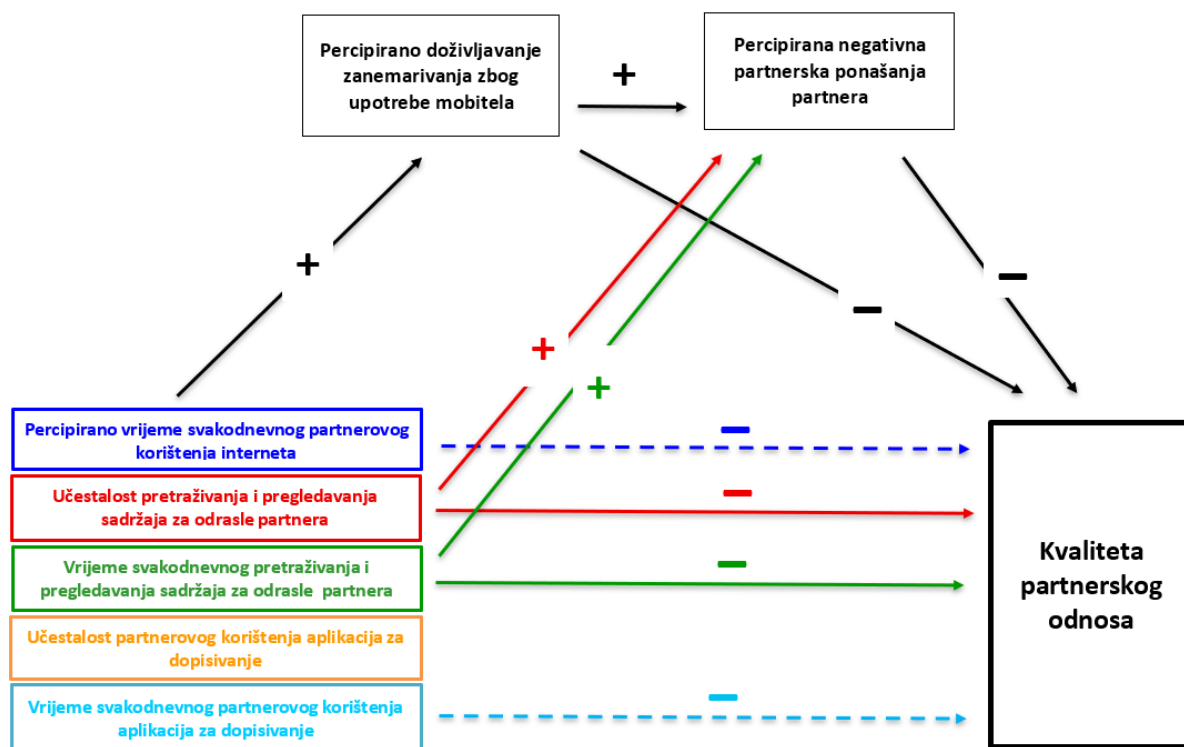
Utvrđeno je percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja online kupovine prediktor nema statistički značajan izravan efekt na kvalitetu partnerskog odnosa. Također, niti jedan od triju indirektnih efekata (preko percipiranog doživljavanja zanemarivanja zbog upotrebe mobitela, preko percipiranih pozitivnih partnerskih ponašanja partnera, te lančani put) nije se pokazao statistički značajnim. Ukupni efekt također nije statistički značajan. Stoga, pretpostavljena medijacijska uloga percipiranog doživljavanja zanemarivanja zbog partnerove upotrebe mobitela i percipiranih pozitivnih partnerskih ponašanja partnera u odnosu između percipiranog vremena svakodnevnog partnerovog korištenja online kupovine i kvalitete partnerskog odnosa nije potvrđena (Baron i Kenny, 1986; Hayes, 2022).

Ukratko, rezultati ovih šest medijacijskih analiza s percipiranim partnerovim ponašanjima pokazuju da se mehanizmi povezanosti percipiranog partnerovog online ponašanja s kvalitetom partnerskog odnosa razlikuju ovisno o prediktoru. Za većinu prediktora (osim za percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja online kupovine, gdje nema nikakvog efekta) potvrđena je medijacijska uloga percipiranog doživljavanja zanemarivanja zbog partnerove upotrebe mobitela i lančanog puta preko percipiranih pozitivnih partnerskih ponašanja partnera. Kod percipirane učestalosti i percipiranog vremena svakodnevnog partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle te kod percipiranog vremena svakodnevnog partnerovog korištenja interneta radi se o djelomičnoj medijaciji. Kod percipirane učestalosti partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje radi se o isključivo indirektnoj medijaciji, dok kod percipiranog vremena svakodnevnog partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje radi se o potpunoj medijaciji.

3.4.4 Posredujuća uloga percipiranog doživljavanja zanemarivanja zbog partnerove upotrebe mobitela i percipiranih negativnih partnerskih ponašanja kod roditelja u partnerskom odnosu između percipiranog vremena partnerovog korištenja interneta, percipirane učestalosti te vremena partnerovog korištenja specifičnih online sadržaja i kvalitete partnerskog odnosa roditelja

U svrhu provjere posredujuće uloge percipiranog doživljavanja zanemarivanja zbog partnerove upotrebe mobitela i percipiranih negativnih partnerskih ponašanja partnera u odnosu između različitih aspekata percipiranog partnerovog online ponašanja i kvalitete partnerskog odnosa, provedeno je šest odvojenih medijacijskih analiza. Sve analize dijele iste medijatore i isti kriterij (kvaliteta partnerskog odnosa), a razlikuju se u prediktoru: (1) percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja interneta, (2) percipirana učestalost partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle, (3) percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle, (4) percipirana učestalost partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje, (5) percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje i (6) percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja online kupovine. Na Slici 4. prikazan je pojednostavljeni model posredujuće uloge, dok se detaljniji pojedinačni prikazi nalaze u prilogu ovog rada. (Prilog: Tablica P23–P28; Slika P13–P18). Pretpostavljeni medijacijski modeli objašnjavaju između 16,66% i 18,51% varijance kvalitete partnerskog odnosa, što upućuje na nisku do umjerenu prediktivnu moć uključenih varijabli.

Neobranjena verzija = Pre-defense version

Slika 4. Model posredujuće uloge percipiranog doživljavanja zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i percipiranih negativnih partnerskih ponašanja kod roditelja u partnerskom odnosu između percipiranih digitalnih ponašanja partnera i kvalitete partnerskog odnosa roditelja. *Legenda: Prikazani su samo značajni putevi. Putevi označeni crnom bojom vrijede za sve prediktore. Putevi označeni bojom kao što je i boja prediktora vrijedi samo za taj prediktor. Za ukupni i izravni efekt (c i c') puna linija označava djelomičnu medijaciju, isprekidana linija označava potpunu medijaciju, dok izostanak prikazane povezanosti prediktora i kriterija označava isključivo indirektnu medijaciju.*

Prediktor: percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja interneta (Prilog: Tablica 23; Slika 13)

Utvrđeno je kako percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja interneta nema statistički značajan izravan efekt na kvalitetu partnerskog odnosa. Međutim, potvrđena su dva značajna indirektna efekta. Prvo, percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja interneta ostvaruje značajan indirektan efekt na kvalitetu partnerskog odnosa preko percipiranog doživljavanja zanemarivanja zbog partnerove upotrebe mobitela. Više percipiranog vremena partnerovog korištenja interneta doprinosi češćem doživljavanju zanemarivanja zbog upotrebe mobitela, što posljedično snizuje kvalitetu partnerskog odnosa. Drugo, potvrđen je i lančani indirektan efekt. Više percipiranog vremena partnerovog korištenja interneta doprinosi češćem doživljavanju zanemarivanja zbog upotrebe mobitela,

što zatim vodi češćim percipiranim negativnim partnerskim ponašanjima partnera, što posljedično doprinosi nižoj kvaliteti partnerskog odnosa. Suprotno tome, percipirana negativna partnerska ponašanja partnera sama za sebe nisu značajan medijator u odnosu ovog prediktora i kriterija. Ukupni efekt je statistički značajan, a izravni nije, što upućuje na potpunu medijaciju (Baron i Kenny, 1986; Hayes, 2022).

Prediktor: percipirana učestalost partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle (Prilog: Tablica 24; Slika 14)

Utvrđeno je kako percipirana učestalost partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ima statistički značajan izravan negativan efekt na kvalitetu partnerskog odnosa. Također, potvrđena su sva tri indirektna efekta. Prvo, veća percipirana učestalost partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle doprinosi češćem doživljavanju zanemarivanja zbog upotrebe mobitela, što posljedično snizuje kvalitetu partnerskog odnosa. Drugo, veća percipirana učestalost partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle doprinosi češćim percipiranim negativnim partnerskim ponašanjima partnera, što zatim doprinosi nižoj kvaliteti partnerskog odnosa. Treće, potvrđen je i lančani indirektan put pri čemu veća percipirana učestalost partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle doprinosi češćem doživljavanju zanemarivanja zbog upotrebe mobitela, što zatim vodi češćim percipiranim negativnim partnerskim ponašanjima partnera, što posljedično doprinosi nižoj kvaliteti partnerskog odnosa. Budući da su ukupni, izravni i indirektni efekti statistički značajni, radi se o djelomičnoj medijaciji (Baron i Kenny, 1986; Hayes, 2022).

Prediktor: percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle (Prilog: Tablica 25; Slika 15)

Utvrđeno je kako percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ima statistički značajan izravan negativan efekt na kvalitetu partnerskog odnosa. Također, potvrđena su sva tri indirektna efekta. Prvo, više percipiranog vremena svakodnevnog partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle doprinosi češćem doživljavanju zanemarivanja zbog upotrebe mobitela, što posljedično snizuje kvalitetu partnerskog odnosa. Drugo, više percipiranog vremena partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle doprinosi češćim percipiranim negativnim partnerskim ponašanjima partnera, što zatim doprinosi nižoj kvaliteti partnerskog odnosa. Treće, potvrđen je i lančani indirektan put pri čemu više percipiranog vremena partnerovog

pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle doprinosi češćem doživljavanju zanemarivanja zbog upotrebe mobitela, što zatim vodi češćim percipiranim negativnim partnerskim ponašanjima partnera, što posljedično doprinosi nižoj kvaliteti partnerskog odnosa. Budući da su ukupni, izravni i indirektni efekti statistički značajni, radi se o djelomičnoj medijaciji (Baron i Kenny, 1986; Hayes, 2022).

Prediktor: percipirana učestalost partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje (Prilog: Tablica 26; Slika 16)

Utvrđeno je kako percipirana učestalost partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje nema statistički značajan izravan efekt na kvalitetu partnerskog odnosa. Međutim, potvrđena su dva značajna indirektna efekta. Prvo, veća percipirana učestalost partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje ostvaruje značajan indirektan efekt na kvalitetu partnerskog odnosa preko percipiranog doživljavanja zanemarivanja zbog partnerove upotrebe mobitela. Veća percipirana učestalost doprinosi češćem doživljavanju zanemarivanja zbog upotrebe mobitela, što posljedično snizuje kvalitetu partnerskog odnosa. Drugo, potvrđen je i lančani indirektan efekt. Veća percipirana učestalost partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje doprinosi češćem doživljavanju zanemarivanja zbog upotrebe mobitela, što zatim vodi češćim percipiranim negativnim partnerskim ponašanjima partnera, što posljedično doprinosi nižoj kvaliteti partnerskog odnosa. Suprotno tome, percipirana negativna partnerska ponašanja partnera sama za sebe nisu značajan medijator u odnosu ovog prediktora i kriterija. Ukupni efekt nije statistički značajan što prema tradicionalnom pristupu ne potvrđuje medijaciju, no slijedom suvremenih pristupi ovakav nalaz tumačimo kao isključivo indirektnu medijaciju (Zhao i sur., 2010).

Prediktor: percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje (Prilog: Tablica 27; Slika 17)

Utvrđeno je kako percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje nema statistički značajan izravan efekt na kvalitetu partnerskog odnosa. Međutim, potvrđena su dva značajna indirektna efekta. Prvo, više percipiranog vremena svakodnevnog partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje ostvaruje značajan indirektan efekt na kvalitetu partnerskog odnosa preko percipiranog doživljavanja zanemarivanja zbog partnerove upotrebe mobitela, pri čemu više percipiranog vremena doprinosi češćem doživljavanju zanemarivanja zbog upotrebe mobitela, što posljedično snizuje kvalitetu

partnerskog odnosa. Drugo, potvrđen je i lančani indirektan efekt. Više percipiranog vremena svakodnevnog partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje doprinosi češćem doživljavanju zanemarivanja zbog upotrebe mobitela, što zatim vodi češćim percipiranim negativnim partnerskim ponašanjima partnera, što posljedično doprinosi nižoj kvaliteti partnerskog odnosa. Suprotno tome, percipirana negativna partnerska ponašanja partnera sama za sebe nisu značajan medijator u odnosu ovog prediktora i kriterija. Ukupni efekt je statistički značajan, a izravni nije, što upućuje na potpunu medijaciju (Baron i Kenny, 1986; Hayes, 2022).

Prediktor: percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja online kupovine (Prilog: Tablica 28; Slika 18)

Utvrđeno je kako percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja online kupovine nema statistički značajan izravan efekt na kvalitetu partnerskog odnosa. Također, niti jedan od triju indirektnih efekata (preko percipiranog doživljavanja zanemarivanja zbog upotrebe mobitela, preko percipiranih negativnih partnerskih ponašanja partnera, te lančani put) nije se pokazao statistički značajnim. Ukupni efekt također nije statistički značajan. Stoga, pretpostavljena medijacijska uloga percipiranog doživljavanja zanemarivanja zbog partnerove upotrebe mobitela i percipiranih negativnih partnerskih ponašanja partnera u odnosu između percipiranog vremena svakodnevnog partnerovog korištenja online kupovine i kvalitete partnerskog odnosa nije potvrđena (Baron i Kenny, 1986; Hayes, 2022).

Ukratko, rezultati ovih šest medijacijskih analiza s percipiranim doživljavanjem zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i percipiranim negativnim partnerskim ponašanjima kao medijatorima pokazuju da se mehanizmi povezanosti percipiranog partnerovog online ponašanja s kvalitetom partnerskog odnosa razlikuju ovisno o prediktoru. Za većinu prediktora (osim za percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja online kupovine, gdje nema nikakvog efekta) potvrđena je medijacijska uloga percipiranog doživljavanja zanemarivanja zbog partnerove upotrebe mobitela i lančanog puta preko percipiranih negativnih partnerskih ponašanja partnera. Kod percipirane učestalosti i percipiranog vremena partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle radi se o djelomičnoj medijaciji. Kod percipiranog vremena partnerovog korištenja interneta i percipiranog vremena partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje radi se o potpunoj medijaciji, dok kod percipirane učestalosti partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje radi se o isključivo indirektnoj medijaciji.

4. RASPRAVA

Sveprisutnost i dostupnost interneta, tehnologije i mobilnih telefona te brojnih specifičnih online sadržaja doprinosi izazovima u održavanju ravnoteže u ionako složenim interpersonalnim odnosima i međusobnim interakcijama partnera. Do sada je utvrđeno kako brojni individualni, kontekstualni i interpersonalni čimbenici mogu doprinijeti ili narušiti kvalitetu partnerskog odnosa. U ovom istraživanju naglasak je stavljen na povezanost različitih modaliteta korištenja interneta s kvalitetom partnerskih odnosa roditelja. Na poziv u istraživanje odazvalo se 666 roditelja iz cijele Hrvatske, koji su u partnerskom odnosu minimalno 6 mjeseci, a prosječno trajanje partnerskog odnosa je 18,12 godina.

Usporedbom samoprocijenjene učestalosti korištenja i percipirane učestalosti partnerovog korištenja specifičnih online sadržaja uočava se visok stupanj podudarnosti u obrascima korištenja, pri čemu se isti sadržaji izdvajaju kao najčešće korišteni. Razlike su uglavnom male te upućuju na blagu tendenciju procjenjivanja partnerovog korištenja kao nešto rjeđeg u odnosu na vlastito. U pogledu svakodnevnog korištenja interneta, također su vidljive sličnosti između samoprocjene ispitanika i percepcije partnera, budući da se većina ispitanika i njihovih partnera nalazi u rasponu od 1 do 3 sata dnevno.

Rezultati provedenih korelacijskih analiza upućuju na relativno slabe povezanosti između pokazatelja korištenja interneta i kvalitete partnerskog odnosa. Iako su neke korelacije statistički značajne, njihove vrijednosti su niske (Cohen, 1988), što sugerira da promatrane varijable korištenja interneta imaju ograničenu povezanost s procjenom kvalitete odnosa.

4.1. Doprinos učestalosti korištenja interneta, vremena svakodnevnog korištenja interneta i ukupnog dnevnog korištenje interneta kvaliteti partnerskog odnosa roditelja

Ispitanici su procjenjivali vlastito i partnerovo korištenje interneta u slobodno vrijeme, izvan radnog konteksta. Takav pristup je opravdan jer su neki poslovi manje povezani s tehnologijom, dok su kod drugih neizostavni dio radne svakodnevnice. Fokus istraživanja stoga je bio na utjecaju internetskih aktivnosti na partnerske interakcije, a ne na intrapersonalne karakteristike pojedinca. Budući da se radi o presječnom istraživanju temeljenom na

samoprocjeni i percepciji ispitanika, važno je naglasiti da su ispitanici procjenjivali vlastito ponašanje, ali i percipirali ponašanje svojih partnera. Takav pristup omogućuje uvid u oba aspekta, ali istodobno otvara mogućnost pogrešaka u procjeni. Ljudi često neprecizno procjenjuju vlastito vrijeme korištenja interneta, a dodatnu poteškoću predstavlja činjenica da je korištenje mobilnih uređaja kontinuirano i fragmentirano. Zbog toga su primijenjene tri mjere korištenja interneta i to učestalost korištenja interneta (koje je kreirano kao zbroj odgovora o učestalosti korištenja određenih specifičnih online sadržaja), vrijeme svakodnevnog korištenja interneta (koje je kreirano kao zbroj odgovora o vremenu specifičnih online sadržaja koji se koriste svakodnevno) te ukupno dnevno vrijeme provedeno na internetu. Posljednja mjera ne mora odražavati jednostavan zbroj prethodnih jer se više online aktivnosti može odvijati istodobno. Promatrani modaliteti odnose se na samoprocjenu ispitanika i percepciju ponašanja partnera.

Rezultati provedenih hijerarhijskih regresijskih analiza pokazuju da je samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog korištenja interneta ispitanika statistički značajno negativno povezano s kvalitetom partnerskog odnosa, što bi značilo kako su ispitanici koji više vremena svakodnevno koriste internet skloniji nižim procjenama kvalitete partnerskog odnosa. Slična je povezanost utvrđena i za percepciju vremena koje partner provodi na internetu. Ispitanici koji percipiraju kako njihovi partneri svakodnevno više vremena koriste internet također izvještavaju o nižoj kvaliteti odnosa. Ovi rezultati potvrđuju postavljene pretpostavke (H1; H1.1; H1.2) da je učestalije korištenje interneta povezano s nižom kvalitetom partnerskih odnosa. Ovi nalazi su u skladu s dosadašnjim empirijskim nalazima i u skladu s teorijskim očekivanjima. Naime, vrijeme provedeno na internetu smanjuje vrijeme koje bi partneri mogli provoditi zajedno u međusobnoj interakciji (Kraut i sur., 1998; Nie, 2001). Raniji nalazi ukazuju kako se vrijeme koje partneri provode zajedno pokazalo važnim za razvijanje zajedničkih interesa i vještina komuniciranja među partnerima (Sharaievska i sur., 2013) što su neki od čimbenika koji pridonose zadovoljstvu i stabilnosti odnosa (Johnson i sur., 2006), kao i održavanju i poboljšanju partnerskog odnosa (Moore i Henderson, 2018.). U prilog tome ide i nalaz Arona i suradnika (2002) koji ne samo da potvrđuju da kvaliteti partnerskog odnosa najviše doprinosi zajedničko provedeno vrijeme, nego idu i korak dalje smatrajući kako kvaliteti partnerskog odnosa doprinosi sudjelovanje partnera u novim, izazovnim i uzbudljivim aktivnostima. Takve zajedničke aktivnosti povećavaju osjećaj povezanosti, zadovoljstva i

strasti jer omogućuju partnerima da kroz zajednička iskustva šire vlastiti identitet i percepciju sebe u odnosu s drugim, čime se obnavlja uzbuđenje karakteristično za početne faze zaljubljenosti i ublažava pad kvalitete odnosa tijekom vremena. Dakle, više vremena na internetu znači manje vremena za neposrednu interakciju s partnerom, što može umanjiti kvalitetu komunikacije, osjećaj povezanosti i emocionalnu podršku. Empirijski nalazi utvrđuju kako česti korisnici tehnologije te oni koji procjenjuju da njihovi partneri češće koriste tehnologiju za pristupanje sadržajima na internetu osjećaju niže zadovoljstvo slobodnim vremenom i niže razine zadovoljstva odnosom (Byadwal i sur., 2015; McDaniel i sur., 2021), kako vrijeme provedeno na internetu negativno utječe na zadovoljstvo bračnim životom te povećava bračnu nestabilnost (Cuzzocrea i sur., 2023; Tong i sur., 2021). Stoga se svakodnevno korištenje interneta može smatrati potencijalnim rizičnim čimbenikom za stabilnost i zadovoljstvo u romantičnim odnosima.

Važan nalaz ovog istraživanja upućuje na to da ukupno dnevno korištenje interneta nije značajan prediktor kvalitete partnerskog odnosa, ni u samoprocjeni ispitanika ni u percepciji partnerovog korištenja. Ukupno dnevno korištenje interneta često uključuje niz korisnih i svakodnevnih aktivnosti, poput internet bankarstva, plaćanja računa, traženja informacija o proizvodima, pronalaženja recepata ili tehničkih uputa, koje olakšavaju svakodnevni život. Ovi primjeri ilustriraju kako suvremene tehnologije oblikuju svakodnevnicu, mijenjaju navike i stavove korisnika (Crowley i sur., 2018), ali ne moraju nužno negativno utjecati na partnerske odnose.

Također, ni samoprocjenjena učestalost korištenja interneta kao ni percipirana učestalost partnerovog korištenja interneta nisu se pokazale značajnim prediktorima kvalitete partnerskog odnosa, čime možemo zaključiti da nije svaka internetska aktivnost jednako relevantna za kvalitetu odnosa. Ljudi stvaraju značenja i tumače značenja ponašanja (Denzin, 1992) te je očito kako ukupno dnevno korištenje interneta i učestalost korištenja interneta ima drugačije značenje od vremena svakodnevnog korištenja interneta, koje se u ovom istraživanju mjerilo kao zbroj vremena korištenja onih specifičnih online sadržaja koji se koriste svaki dan. Na temelju dosadašnjih nalaza, upravo sadržaji koji se koriste često stvaraju dodatna značenja. Primjerice, društvene mreže omogućavaju održavanje kontakta s drugima (Joinson, 2008), ali i mogućnost komunikacije s bivšim partnerima. Ponašanja na društvenim mrežama imaju značenja, pa tako zajedničke objave i vidljivost para u online prostoru

pozitivno utječe na zadovoljstvo vezom jer simboliziraju predanost i vjernost partneru (Lane i sur., 2016), dok komunikacija s drugim korisnicima suprotnog spola ili pozitivne reakcije na objave osoba suprotnog spola mogu povećati uzrujanost i ljubomoru (Coundouris i sur., 2021; Elphinston i Noller, 2011; Fejes-Vékássy i sur., 2022; Quiroz i sur., 2024) jer simboliziraju kako su društvene mreže prostor gdje se traže ili razmatraju alternative partneru što može dovesti do daljnjih sukoba pa čak i prekida odnosa (Clayton i sur., 2013; Nguyen Tien, 2025). Partneri u međusobnoj interakciji pridaju značenja ponašanjima i situacijama (Blumer, 1969) koja mogu objasniti odnos pojedinca, tehnologije i društva (Carter i Fuller, 2016) te je kroz ove rezultate evidentno kako pridajemo različito značenje različitim modalitetima korištenja interneta. Drugim riječima, ukupno dnevno vrijeme korištenja interneta i učestalost korištenja interneta operacionalizirano kroz učestalost posjećivanja specifičnih online stranica nema jednako značenje za kvalitetu partnerskog odnosa kao vrijeme svakodnevnog korištenja interneta operacionalizirano kroz vrijeme svakodnevnog posjećivanja specifičnih online sadržaja.

Rezultati hijerarhijskih regresijskih analiza ukazuju na ograničen doprinos pokazatelja korištenja interneta u objašnjenju kvalitete partnerskog odnosa, pri čemu modeli objašnjavaju relativno mali dio varijance kriterijske varijable ($R^2 \approx 0,053 - 0,072$). Nadalje, može se primjetiti kako standardizirani regresijski koeficijenti značajnih prediktora ukazuju na male efekte (Cohen, 1988). Ovakvi nalazi sugeriraju da općenitiji obrasci korištenja interneta, ili kao u ovom slučaju mjere nastale zbrajanjem / obuhvaćanjem različitih specifičnih online aktivnosti, imaju ograničenu prediktivnu vrijednost u objašnjavanju kvalitete partnerskog odnosa. Jedno od mogućih objašnjenja jest da takve mjere uključuju širok spektar heterogenih aktivnosti (npr. informiranje, komunikaciju, zabavu ili obavljanje svakodnevnih zadataka), koje mogu imati različite implikacije za partnerske odnose, pa se njihov potencijalni učinak u ukupnom rezultatu smanjuje. Važno je naglasiti kako je korištenje interneta danas neizostavni dio svakodnevice većine pojedinaca pa je razumljivo da određeni aspekti digitalnog ponašanja mogu biti povezani s kvalitetom partnerskog odnosa. Međutim, relativno niski postoci objašnjene varijance i slabe povezanosti u ovom istraživanju upućuju na to da općeniti obrasci korištenja interneta vjerojatno nemaju presudnu ulogu u oblikovanju kvalitete partnerskog odnosa, koji je u većoj mjeri povezan s drugim relacijskom i kontekstualnim čimbenicima kvalitete partnerskog odnosa poput kvalitete komunikacije, načina rješavanja sukoba,

međusobne topline, prihvaćanja i drugih aspekata partnerskih ponašanja, koji se nisu razmatrali u ovom istraživanju.

4.2. Doprinos učestalosti i vremena svakodnevnog korištenja specifičnih online sadržaja kvaliteti partnerskog odnosa roditelja

Kako bi se dublje razumjelo što doprinosi kvaliteti partnerskog odnosa analizirana je učestalost i svakodnevno vrijeme korištenja različitih specifičnih online sadržaja, kako kroz samoprocjenu korištenja ispitanika tako i kroz percepciju partnerovog korištenja istih sadržaja. Rezultati hijerarhijskih analiza pokazali su da osobe koje svoj odnos doživljavaju kao kvalitetniji, rjeđe pregledavaju sadržaje za odrasle i svakodnevno na njih troše manje vremena. S druge strane, prilikom percipiranog partnerovog ponašanja primjećeno je kako je viša kvaliteta odnosa povezana s percepcijom da partner rjeđe koristi aplikacije za dopisivanje, da rjeđe pregledava sadržaje za odrasle te kako manje svakodnevnog vremena provodi koristeći aplikacije za dopisivanje i sadržaje za odrasle, ali i više svakodnevnog vremena posvećuje online kupovini. Dobiveni rezultati ukazuju na negativnu povezanost između korištenja specifičnih mrežnih sadržaja i procijenjene kvalitete partnerskog odnosa, čime se pretpostavka H2 djelomično potvrđuje.

Korištenje sadržaja poput aplikacija za dopisivanje i stranica za odrasle pokazali su se relevantnima jer u partnerskoj interakciji nose posebno značenje (Denzin, 1992). Važno je napomenuti da se u ovom istraživanju pod „aplikacijama za dopisivanje” ne podrazumijeva komunikacija između partnera, već dopisivanje s drugim osobama. Takva komunikacija, osim što smanjuje vrijeme namijenjeno međusobnoj interakciji, povezana je s nižom intimnošću, češćim sukobima i manjim zadovoljstvom odnosom (Halpern i Katz, 2017). Upravo su Halpern i Katz (2017) utvrdili kako partneri ne pribjegavaju dopisivanju s drugima zbog niže kvalitete partnerskog odnosa, nego se zbog dopisivanja s drugima smanjuje kvaliteta partnerskog odnosa. Valja istaknuti i razlike između samoprocjene i percepcije partnera na primjeru korištenja aplikacija za dopisivanje. Deskriptivni podaci pokazuju da su aritmetičke sredine učestalosti i vremena svakodnevnog korištenja ovih aplikacija slične kod ispitanika i prema njihovoj procjeni kod partnera. Međutim, rezultati upućuju na to da je percipirana učestalost i vrijeme partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje negativno povezano s kvalitetom

partnerskog odnosa, dok vlastito korištenje nije pokazalo takvu povezanost. Amichai-Hamburger i Etgar (2016) ističu da partneri često različito interpretiraju ponašanja u vezi. Vlastite postupke objašnjavaju situacijskim okolnostima, dok ponašanja druge osobe tumače kao namjerna i svjesna. U tom kontekstu, vlastito korištenje interneta i specifičnih online sadržaja može se doživljavati kao funkcionalno, opravdano ili neizbježno, dok se isto ponašanje kod partnera može interpretirati kao znak emocionalne distance ili manjka interesa za odnos. Takve razlike u percepciji dodatno kompliciraju razumijevanje povezanosti digitalnog ponašanja i kvalitete partnerskih odnosa te ukazuju na potrebu za dubljim proučavanjem subjektivnih interpretacija i značenja koje partneri pridaju internetskim aktivnostima.

Drugi specifični online sadržaj koji se pokazao značajno negativno povezan s kvalitetom partnerskog odnosa i u samoprocjeni i percepciji partnera je korištenje sadržaja za odrasle. Ovakav nalaz je u skladu s dosadašnjima nalazima gdje je utvrđeno kako je korištenje pornografskog sadržaja povezano sa nižim zadovoljstvom i nižom kvalitetom partnerskog odnosa (Bernarte i sur., 2016; Ferron i sur., 2017; Maddox i sur., 2009; Muusses i sur., 2015; Nolin i sur., 2024; Stack i sur., 2004; Ševčíková i sur., 2023; Willoughby i Dover, 2024). Partnerski odnosi često se opisuju kao topli i nježni odnosi puni povjerenja (Schaie i Willis, 2001) ili kao ljubavni odnosi koje karakterizira prisnost, obvezivanje i strast (Sternberg i Grajek, 1984) što između ostalog podrazumijeva intimnost i seksualnost (Arriaga, 2013) pa je razumljivo kako korištenje pornografije od strane jednog partnera pokreće preispitivanje kod drugog o temeljnim vrijednostima odnosa, mijenja pogled na partnerski odnos te se može percipirati kao oblik prevare (Manning, 2006; Bergner i Bridges, 2002). Prilikom interpretacije ovih nalaza treba imati na umu dvije specifičnosti. Kao prvo, u operacionalizaciji korištenja sadržaja za odrasle nije specificirano o kojim se točno ponašanjima radi. Pretraživanje i pregledavanje sadržaja za odrasle mogu podrazumijevati aktivnosti bez seksualnog uzbuđenja, aktivnosti bez interakcije koje izazivaju uzbuđenje te aktivnosti koje uključuju interakciju s drugom osobom (Shaughnessy i sur., 2011). Također, nije utvrđeno u kojoj mjeri su ispitanici, bilo kroz samoprocjenu, bilo kroz percepciju partnerovog ponašanja sudjelovali u različitim oblicima ponašanja, uključujući stvaranje i dijeljenje vlastitog erotskog sadržaja, razmjenu seksualnih fantazija putem interneta, korištenje digitalnih platformi u seksualne svrhe te sudjelovanje u individualnim i partnerskim seksualnim aktivnostima uz online sadržaje (Ambrosini i sur., 2025). Dakle, ostaje implikacija za buduća istraživanja da se utvrdi je li bilo

koja online pornografska aktivnost negativno povezana sa kvalitetom partnerskog odnosa, te ako nije, koja razina angažmana u pretraživanju i pregledavanju sadržaja za odrasle jeste. Sljedeće, treba imati na umu da se ovdje radi isključivo o povezanosti a ne o uzročno posljedičnom odnosu. Naime, dosadašnja istraživanja o uzročno posljedičnim odnosu nisu konzistentna. S jedne strane nalazi logitudinalne studije ukazuju kako postoji dvosmjerni odnos gdje niža kvaliteta odnosa može potaknuti češće korištenje online pornografije, dok istovremeno češće korištenje dodatno narušava kvalitetu odnosa (Muusses i sur., 2015). S druge strane, na temelju samoprocjenjenog utjecaja prije i poslije korištenja online pornografije nije utvrđena statistički značajna povezanost između bračnih problema i korištenja pornografije, ni u smjeru da problemi prethode korištenju, niti da korištenje prethodi bračnim problemima (Webster, 2022). Rezultati dobiveni u ovom istraživanju naglašavaju važnost proučavanja korištenja online pornografije u kontekstu partnerskih odnosa, s obzirom na to da takva ponašanja zadiru u područje intimnosti, seksualnosti i povjerenja, koji čine temeljne dimenzije kvalitetnog odnosa. Kao dio šire empirijske građe, oni doprinose razumijevanju složenih i često kontradiktornih nalaza u ovom području, ali istodobno upućuju na nužnost daljnjeg produbljivanja istraživanja koje će preciznije razlučiti različite oblike online seksualnih ponašanja i njihove specifične učinke na partnersku dinamiku.

Korištenje aplikacija za dopisivanje te pretraživanje i pregledavanje sadržaja za odrasle imaju nekoliko zajedničkih obilježja. Korištenje aplikacija za dopisivanje i pretraživanje i pregledavanje pornografskog sadržaja potencijalno oduzima vrijeme koje bi partneri mogli provoditi skupa. S druge strane, korištenje ovih sadržaja prvenstveno služi zadovoljavanju potreba izvan partnerskog odnosa. Partner koji koristi aplikacije za dopisivanje pažnju usmjerava na drugu osobu kroz dopisivanje čime zadovoljava svoju potrebu za prijateljstvom i povezivanjem izvan partnerskog odnosa. Isto tako, partner koji pregledava sadržaje za odrasle usmjeren na zadovoljavanje vlastitih potreba za uzbuđenjem izvan partnerskog odnosa. U oba slučaja drugi partner ostaje isključen iz intimnog dijela odnosa, što pridonosi emocionalnom udaljavanju i narušava ravnotežu između povezanosti i autonomije (Baxter, 1988). U skladu s nalazima Feeney (1999), ravnoteža između zajednički i odvojeno provedenog vremena te između zajedničkih i individualnih aktivnosti ključna je za stabilnost veze. Stoga rezultati ovog istraživanja sugeriraju da i dopisivanje s drugima i pregledavanje sadržaja za

odrasle narušava tu ravnotežu, čime se može objasniti njihova povezanost s nižom kvalitetom partnerskih odnosa.

Rezultati ovog istraživanja ukazuju na pozitivnu povezanost između kvalitete partnerskog odnosa i percipiranog vremena svakodnevnog partnerovog korištenja online kupovine. Iako su istraživanja o ovom odnosu ograničena, dobiveni nalaz treba tumačiti s oprezom te može upućivati na to da određeni oblici online aktivnosti, poput kupovine, ne moraju nužno imati negativne implikacije na partnerski odnos. Najbliži uvid u ovaj odnos u postojećoj literaturi pružaju istraživanja koja se bave kompulzivnim oblicima online kupovine. Međutim, važno je naglasiti da takvi nalazi ne odražavaju razinu ponašanja ispitivanu u ovom istraživanju, koje se odnosi na opću učestalost i vrijeme korištenja, a ne na problematične obrasce. Uzimajući navedeno u obzir, prema dostupnoj literaturi se navode suprotni nalazi, prema kojima je ovisnost o online kupovini povezana s većim sagorijevanjem partnera u odnosu i nižim zadovoljstvom brakom (Gündoğan, 2025). Nadalje, Topino i suradnici (2022) kompulzivnu online kupovinu povezuju sa nesigurnim stilom privrženosti koji je, prema dostupnim istraživanjima dosljedno povezan s nižom kvalitetom i nižim zadovoljstvom partnerskim odnosom (npr. Butzer i Campbell, 2008; Candel i Turliuc, 2019; Gleeson i Fitzgerald, 2014). U prilog nalazu ovog istraživanja djelomično i posredno se može naći u rezultatima meta-analize, koji s ciljem opisivanja kompulzivne online kupovine ukazuje da online kupovina može imati određene praktične prednosti, poput uštede vremena, veće dostupnosti proizvoda, može olakšati svakodnevno funkcioniranje kućanstva i ostaviti više vremena za obiteljske i društvene aktivnosti (Čevik, 2025). Ipak, važno je naglasiti da su istraživanja koja izravno povezuju kupovinu putem interneta s kvalitetom partnerskih odnosa relativno rijetka, a većina dostupnih studija fokusira se prvenstveno na kompulzivne ili ovisničke obrasce kupovine, odnosno problematične oblike online ponašanja. Zbog toga je potrebno oprezno interpretirati dobivene rezultate. Buduća istraživanja trebala bi detaljnije ispitati različite aspekte online kupovine kako bi se bolje razumjela njegova povezanost s partnerskim odnosima. Primjerice, korisno bi bilo uključiti varijable poput financijske pismenosti partnera, vrste proizvoda koji se kupuju, učestalosti i svrhe kupovine putem interneta, načina donošenja kupovnih odluka (individualno ili zajednički), percepcije financijskog opterećenja online kupovine te opće financijske situacije kućanstva. Također bi bilo vrijedno istražiti koriste li partneri online kupovinu kao strategiju uštede vremena ili kao oblik zabave, te u kojoj mjeri je takvo

ponašanje povezano s raspodjelom svakodnevnih obiteljskih obveza. Uključivanje ovih varijabli moglo bi doprinijeti jasnijem razumijevanju odnosa između online kupovine i kvalitete partnerskog odnosa te pomoći u objašnjenju nalaza dobivenih u ovom istraživanju.

Iako su postavljene pretpostavke (H2.1 – H2.4) polazile od očekivanja da će korištenje društvenih mreža i online igara doprinositi nižoj kvaliteti odnosa, rezultati nisu potvrdili te povezanosti. Ni učestalost ni svakodnevno korištenje tih sadržaja, bilo kod ispitanika ili percipirano kod partnera, nisu se pokazali značajnim prediktorima.

Što se tiče nepotvrđene pretpostavke kako će korištenje društvenih mreža i kod ispitanika i kod partnera doprinijeti kvaliteti partnerskog odnosa, postoji nekoliko mogućih objašnjenja. Prije svega, prosječna dob ispitanika u ovom istraživanju iznosila je 42 godine, a njihovih partnera 46 godina. Riječ je o generacijama koje su odrastale prije pojave interneta pa je moguće da za njih korištenje društvenih mreža ne predstavlja obrazac ponašanja koji bi mogao narušiti partnerske odnose, za razliku od mlađih generacija. Istraživanja provedena među adolescentima i mladim odraslima pokazuju drukčije obrasce. Dvije eksperimentalne studije potvrdile su kako „lajkanje“ objave osobe suprotnog spola kod romantičnog partnera izaziva osjećaj uzrujanosti, ljubomore i osjećaj digitalnog zlostavljanja¹² kada je riječ o prosječno 14-godišnjim i 20-godišnjim romantičnim partnerima te kako je osjećaj ljubomore i digitalnog zlostavljanja kod 20-godišnjaka pojačan ako je „lajkanje“ upućeno privlačnoj osobi (Quiroz i sur., 2024). Slično tome, provedena je longitudinalna studija kako bi se ispitala povezanost između ljubomore izazvane aktivnostima na društvenim mrežama i nasilja u romantičnim vezama mladih osoba od 16 do 29 godina gdje rezultati sugeriraju da je povezanost između ljubomore na društvenim mrežama i nasilja dvosmjerna i pozitivna tijekom vremena (Emond i sur., 2023). Smith i Duggan (2013) smatraju da iako se problemi u partnerskom odnosu izazvani korištenjem društvenih mreža mogu primijetiti u svim dobnim skupinama, najvjerojatnije ih doživljavaju mlađi korisnici jer većinu svog ljubavnog života provode uz društvene mreže, najčešći su korisnici društvenih mreža i istovremeno koriste više društvenih mreža (Auxier i Anderson, 2021) nego starije osobe. S druge strane, s porastom dobi smanjuje se broj korištenih društvenih mreža (Hruska i Maresova, 2020) a i mijenja se vrsta aktivnosti

¹² Zlostavljanje u digitalnim vezama (DDA) definira se kao korištenje tehnologije za vršenje moći i kontrole nad partnerom korištenjem društvenih mreža i mobilnih telefona za vršenje pritiska, prisiljavanje, uznemiravanje i prijetnje partneru u vezama (Reed i sur., 2021).

korisnika s obzirom na dob. Zhang i Jung (2022) razlikuju četiri osnovna tipa aktivnosti na Facebooku i to objavljivanje sadržaja, izravnu komunikaciju, praćenje sadržaja i upravljanje informacijama. Rezultati istraživanja pokazuju da mlađi korisnici skloniji objavljivanju i praćenju sadržaja, dok su starijim korisnicima važniji oblici izravne komunikacije. Slično tome, Kim i Shen (2020) utvrdili su, između ostalog, kako stariji korisnici imaju više psihološke dobrobiti kada sudjeluju u komunikacijskim aktivnostima od mlađih korisnika. Najvažniji razlog korištenja društvenih mreža u svim dobnim skupinama je socijalno umrežavanje i održavanje kontakta s prijateljima i obitelji pri čemu taj motiv postaje izraženiji s porastom dobi (Kemp, 2025a). Takve aktivnosti mogu imati pozitivne psihološke učinke koji nadmašuju eventualne negativne učinke na partnerski odnos u srednjoj i starijoj populaciji te to može biti jedno od objašnjenja nalaza ovog istraživanja. Naposljetku, društvene mreže, osim što omogućavaju stupanje u kontakt s drugim korisnicima interneta, mogu se koristiti za pasivno pregledavanje tuđih statusa i objava, što daje dojam informiranosti o tuđim životima, ali ne uključuje dublji angažman. Drugim riječima, način korištenja društvenih mreža mogao bi biti jedan od razloga zbog kojih u našem istraživanju pretpostavka nije potvrđena. Naime, pasivno korištenje društvenih mreža ne pokazuje povezanost s kvalitetom partnerskih odnosa, za razliku od dopisivanja, koje nipošto ne možemo smatrati pasivnim angažmanom. Naprotiv, riječ je o vrlo aktivnom obliku komunikacije u kojem su vrijeme i pažnja korisnika usmjereni na drugu osobu. Pri interpretaciji rezultata koji se odnose na korištenje društvenih mreža potrebno je imati na umu i način na koji je ova varijabla operacionalizirana u istraživanju. U mjerenju intenziteta korištenja društvenih mreža uzete su u obzir, uz društvene mreže (npr. Facebook, Instagram) i online stranice za prijenos sadržaja (npr. You Tube), pri čemu je zadržavana veća vrijednost učestalosti i vremena korištenja između tih dviju vrsta platformi. Takav pristup mogao je dovesti do toga da su pojedini sudionici koji rjeđe koriste društvene mreže, ali češće koriste online stranice za prijenos sadržaja, klasificirani kao intenzivniji korisnici društvenih mreža. Posljedično, ovakvo objedinjavanje različitih digitalnih aktivnosti moglo je djelomično ublažiti ili prikriti stvarni odnos između korištenja društvenih mreža i kvalitete partnerskog odnosa. Istodobno, prilikom konceptualizacije mjere polazilo se od činjenice da suvremene online stranice za prijenos sadržaja često uključuju niz obilježja karakterističnih za društvene mreže, poput korisničkih računa, profilnih stranica, profilne slike ili avatara, mogućnosti komentiranja i dijeljenja sadržaja (vlastitog ili tuđeg), praćenja drugih korisnika ili sudjelovanja u online grupama i zajednicama. Upravo su te sličnosti, kao i potencijal za ostvarivanje interpersonalnih

kontakata i sudjelovanje u digitalnim zajednicama, bile razlog da se ove aktivnosti uključe u širi objedinjeni okvir online ponašanja. Ipak, navedeni metodološki aspekt važno je uzeti u obzir pri tumačenju dobivenih rezultata, budući da je moguće da bi preciznije razdvajanje pojedinih vrsta platformi dovelo do nešto jasnijih ili izraženijih povezanosti između korištenja društvenih mreža i kvalitete partnerskog odnosa.

Nadalje, kada je riječ o nepotvrđenoj pretpostavci da će korištenje online igara, bilo kod ispitanika ili njihovih partnera, biti povezano s kvalitetom partnerskog odnosa, moguće je objašnjenje ponovno pronaći u dobi sudionika. Prosječna dob ispitanika iznosila je 42 godine, a njihovih partnera 46 godina, pa je vjerojatno da za ovu populaciju igranje online igara ne predstavlja primarni oblik zabave, opuštanja ili socijalne interakcije, kao što je to slučaj kod mlađih generacija. Kemp (2025e) navodi da se navike igranja razlikuju između adolescenata, koji najčešće koriste konzole, i starijih korisnika interneta koji preferiraju jednostavnije društvene igre i zagonetke na mobilnim uređajima. Uređaj i vrsta igre mogu utjecati na razinu uključenosti i ometanja u međusobnim interakcijama, što je kod sudionika ovog istraživanja i njihovih partnera očito bilo minimalno. Deskriptivni podaci to potvrđuju: 82,13% ispitanika uopće ne igra online igre dok 10,21% ih igra svakodnevno, najčešće kraće od jednog sata. Isto tako, ispitanici percipiraju kako 23,57% njihovih partnera igra online igre, a svakodnevno ih igra 15,62%, opet najčešće manje od sata dnevno. Prema aritmetičkoj sredini, medijanu i modu (vrijednosti 1), ispitanici i njihovi partneri u pravilu ne igraju online igre ili ih igraju vrlo rijetko. Iako se globalni trenovi mijenjaju (Video Games Europe, 2024; Kemp, 2025e) u ovom uzorku su igre slabo zastupljene pa je i ovaj nalaz logičan. Podaci upućuju na to da igranje online igara u ovoj skupini (ovom uzorku) nema obilježja prekomjernog ili problematičnog korištenja, što može objasniti izostanak doprinosa kvaliteti partnerskog odnosa. Prethodni nalazi utvrdili su kako negativni učinci na odnos proizlaze iz kompulzivnih obrazaca korištenja tehnologije (Arenz i Schnauber-Stockmann, 2023). Budući da u ovom istraživanju nisu mjereni pokazatelji problematičnog igranja, moguće je da se učinci online igara nisu pojavili jer navike online igranja roditelja u našem uzorku nemaju obilježja ovisničkog korištenja. Naime, upravo je prekomjerno, pa i problematično igranje, često povezano sa sukobima između partnera zbog online igranja, gdje se sukob pokazao kao čimbenik koji narušava kvalitetu partnerskog odnosa (Ahlstrom i sur., 2012; Szász-Janocha i sur., 2023). U ovom istraživanju provjereno je samo koliko vremena ispitanici igraju online igre i kako percipiraju vrijeme igranja online igara

kod svojih partnera, a nisu ispitivane okolnosti igraju li oboje i igraju li zajedno. Naime, pokazala se pozitivna povezanost između igranja online igara i kvalitete partnerskog odnosa u onim slučajevima gdje oba partnera igraju online igre (Ahlstrom i sur., 2012). Stoga bi buduća istraživanja trebala uzeti u obzir i kontekstualne i individualne čimbenike, poput toga igraju li partneri zajedno, prihvaća li jedan partner igranje drugoga, jesu li uključeni drugi igrači te ometa li igranje svakodnevno funkcioniranje obitelji i partnerskog života. Samo se uvažavanjem tih aspekata može potpunije razumjeti odnos između igranja online igara i kvalitete partnerskih odnosa.

Važno je još istaknuti kako su rezultati ovog istraživanja dobiveni uz kontrolu sociodemografskih podataka za koje je utvrđeno da su povezani s kvalitetom partnerskog odnosa. Kvaliteta odnosa pokazala se povezanom s dobi ispitanika, trajanjem veze i financijskim prilikama kućanstva. Naime, mlađi ispitanici, oni koji procjenjuju svoje financijske prilike boljima te ispitanici u dugotrajnijim vezama izvještavaju o višoj kvaliteti odnosa.

Poznato je kako ekonomske i financijske poteškoće mogu smanjiti kvalitetu partnerskog odnosa gdje financijske poteškoće, kao vanjski stresor povećavaju osjećaj stresa čime se smanjuje slobodno vrijeme za opuštanje i zajedničke aktivnosti, raste napetost, a uslijed smanjene samoregulacije povećavaju se sukobi i smanjuje intimnost (Barton i Bryant, 2016; Bodenmann, 1995; Hardie i Lucas, 2010; Kelley i sur., 2018; Randall i Bodenmann, 2008; Randall i Bodenmann, 2017; Ventura, 2025) tako da su nalazi ovog istraživanja sukladni dosadašnjim empirijskim nalazima.

Na prvi pogled može se činiti kontradiktornim da na istom uzorku mlađa dob i dulje trajanje veze pridonose višoj kvaliteti partnerskog odnosa. Analize su pokazale da između dobi i trajanja veze postoji pozitivna i umjerena korelacija što znači da su stariji ispitanici u prosjeku duže u vezi, ali da ta povezanost nije dovoljno visoka da bi se varijable mogle smatrati istima. Drugim riječima, postoje i mlađi ispitanici koji su dugo u vezi te stariji koji su u novim partnerstvima. Upravo ta djelomična, ali ne potpuna povezanost omogućuje da dob i trajanje veze imaju različite, pa čak i suprotne učinke na procijenjenu kvalitetu odnosa (Bühler i sur., 2021). Prema meta-analizi Bühlera i suradnika (2021), zadovoljstvo odnosom se tijekom životnog vijeka mijenja: smanjuje se od 20. do 40. godine, doseže najnižu točku u 40-im, a potom ponovno raste i stabilizira se u kasnijoj odrasloj dobi. Ove promjene odražavaju različite životne prioritete. U mlađoj odrasloj dobi naglašeni su zaljubljenost i idealizacija partnera

(Murray i sur., 2011), dok u kasnijim fazama raste važnost stabilnosti i emocionalne bliskosti (Shavit i sur., 2023; Umberson i Williams, 2005). S druge strane, kada se promatra odnos kvalitete partnerskog odnosa i trajanje veze, prema već spomenutoj meta-analizi Bühler i suradnika (2021) utvrđeno je da zadovoljstvo partnerskim odnosom opada tijekom prvih 10 godina trajanja veze, potom raste sljedećih 10 godina te opet blago opada. Freeman i suradnici (2023) konceptualiziraju povezanost duljine trajanja veze s kvalitetom partnerskog odnosa kroz predanost, seksualnost, vrijeme koje partneri provode skupa i stilove privrženosti. Nalazi upućuju na to da trajanje veze ima sustavan, ali nelinearan utjecaj na kvalitetu partnerskog odnosa među mladim odraslima koji nisu u braku. Primjećeno je kako kvaliteta odnosa u prosjeku raste tijekom prvih nekoliko godina, doseže vrhunac između druge i treće godine, a zatim lagano opada. Takav obrazac razvoja romantične veze u mnogočemu odražava obrasce koji se bilježe u brakovima, ali s vremenskim odmakom: pad zadovoljstva i predanosti u vezi javlja se kasnije nego u braku, što sugerira da početne faze nevjenčanih veza funkcioniraju kao „produžena” faza zaljubljenosti, prije nego što se pojave isti izazovi stabilnosti i rutine (Bühler i sur., 2021; Freeman i sur., 2023). Autori ističu da su parovi koji su u vezi tri do četiri godine, prema obrascima zadovoljstva i predanosti, usporedivi s bračnim parovima u prve dvije godine braka, što ukazuje na postojanje univerzalnih razvojnih procesa u intimnim odnosima, neovisno o formalnom statusu veze. Ti procesi uključuju postupno smanjenje idealizacije partnera i porast realističnijeg vrednovanja odnosa (Thibaut i Kelley, 1971). Tijekom vremena u partnerskom odnosu smanjuje se doživljaj novosti i uzbuđenja koji prate rane faze veze, dok istodobno postaju sve uočljiviji naponi ulaganja u odnos, poput svakodnevnih obveza, razlika u očekivanjima i potrebe za kompromisima. Takav pomak u ravnoteži između doživljenih koristi i ulaganja može dovesti do postupnog smanjenja subjektivnog zadovoljstva, iako odnos ostaje stabilan.

Budući da su u ovom istraživanju mlađa dob i dulje trajanje veze obje pokazale pozitivnu povezanost s kvalitetom odnosa, provedena je dodatna provjera koja je pokazala da je dob djelovala kao supresorska varijabla (MacKinnon i sur., 2007). Nakon kontrole dobi, utvrđeno je da dulje trajanje veze, neovisno o dobi, ipak doprinosi višoj procjeni kvalitete odnosa.

Iz svega izloženog, činjenica je kako je s kvalitetom partnerskog odnosa povezan velik broj kontekstualnih i individualnih čimbenika te kako dob i trajanje veze treba razmatrati neovisno u njihovim predviđanjima bračnog zadovoljstva, jer nude malo drugačije konceptualizacije

(Dobrowolska i sur., 2020). Prema izloženim studijama Bühler i suradnika (2021) i Freemana i suradnika (2023) vidljivo je kako s obzirom na očekivanu dinamiku kvalitete partnerskog odnosa dob i trajanje veze nisu međusobno usklađeni. U suvremenim društvenim okolnostima, gdje mladi ljudi sve češće započinju duge veze prije braka, a stariji ulaze u nove odnose nakon razvoda, jasno je da dob i trajanje veze ne djeluju uvijek usklađeno. Ovi obrasci potvrđuju dinamičnu prirodu partnerskih odnosa i potrebu za njihovim promatranjem kroz razvojnu i kontekstualnu perspektivu.

Rezultati pokazuju da različiti specifični online sadržaji nemaju jednak učinak na kvalitetu partnerskog odnosa što upućuje na važnost značenja koja pojedine aktivnosti imaju u partnerskoj dinamici. Dopisivanje s drugim osobama i pregledavanje sadržaja za odrasle zadiru u prostor intimnosti odnosa te su povezani s emocionalnim udaljavanjem i smanjenim osjećajem uključenosti partnera. Nasuprot tome, aktivnosti instrumentalne prirode, poput online kupovine, mogu imati neutralnu ulogu, a ponekad mogu olakšati organizaciju svakodnevnih obveza u partnerskom odnosu. S druge strane, društvene mreže i online igre nisu se pokazale značajnima u ovoj populaciji. Ovi nalazi potvrđuju da učinak specifičnih online sadržaja na kvalitetu odnosa proizlazi iz načina na koji oni mijenjaju ravnotežu između povezanosti i autonomije, a ne iz same tehnološke aktivnosti.

Naposljetku, obrazac relativno niskih povezanosti, mali do umjereni efekti značajnih prediktora i mali udio objašnjenih varijanci vidljivi su i u analizama koje uključuju korištenje specifičnih online sadržaja. Iako rezultati upućuju na statistički značajne povezanosti između određenih oblika online ponašanja i kvalitete partnerskog odnosa, relativno niski postoci objašnjene varijance i uglavnom male veličine efekata sugeriraju da se kvaliteta partnerskog odnosa ne može u značajnoj mjeri objasniti isključivo obrascima korištenja interneta. Takav nalaz je očekivan s obzirom na složenost i višedimenzionalnost partnerskih odnosa, koji su pod utjecajem brojnih individualnih, interpersonalnih i kontekstualnih čimbenika koji nisu obuhvaćeni ovim istraživanjem.

4.3. Posredujuća ulogu partnerskog zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i pozitivnih i negativnih partnerskih ponašanja kod roditelja u odnosu između korištenja interneta i kvalitete partnerskog odnosa roditelja

Rezultati provedenih medijacijskih analiza pokazali su da različiti modaliteti korištenja interneta nisu jednako povezani s kvalitetom partnerskog odnosa te da se priroda i snaga tih povezanosti razlikuju ovisno o uključenim posrednicima. Sumirajući svih osamnaest (18) provedenih analiza, kod njih šesnaest (16) je primijećeno kako je povezanost korištenja interneta i specifičnih online sadržaja s kvalitetom partnerskih odnosa u nekim slučajevima isključivo putem medijatora, u nekim slučajevima ta povezanost nestane kad se uključe medijatori, a u nekim slučajevima nakon uključenih medijatora povezanost zadrži izravni učinak uz dodatni indirektni učinak putem medijatora.

Povezanost između samoprocjenjenog vremena svakodnevnog korištenja interneta ispitanika te percipiranom učestalosti partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje u potpunosti je posredovano samoprocjenom činjenja i percepcijom doživljavanja zanemarivanja putem mobitela, kao i učestalošću pozitivnih i negativnih partnerskih ponašanja u vezi. Iako se provedenim hijerarhijskim regresijskim analizama pokazalo da je samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog korištenja interneta ispitanika kao i percipirana učestalost partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje povezano s nižom kvalitetom partnerskog odnosa, uključivanjem medijatora u analizu postalo je jasno da se taj odnos u potpunosti objašnjava posrednim mehanizmima i da je riječ o isključivo indirektnim medijacijama. Indirektna povezanost percipirane učestalosti partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje sa kvalitetom partnerskog odnosa sugerira kako korištenje aplikacija za dopisivanje samo po sebi nije ni dobro ni loše za partnerski odnos već ono postaje rizično tek kada ga partner percipira kao oblik zanemarivanja. Ovo je u skladu s dosadašnjim spoznajama kako sama upotreba tehnologije nije nužno štetna za odnos, već da su ključni oni mehanizmi kojima ta upotreba remeti međuljudsku interakciju (McDaniel i Coyne, 2016). Kada jedan partner koristi aplikacije za dopisivanje u prisutnosti svog partnera, usmjerenost na osobu izvan partnerskog odnosa može izazvati osjećaj zanemarivanja zbog upotrebe mobitela (Roberts i David, 2016). Kako ističu Beukeboom i Pollmann (2021) ovakvo ponašanje kod osobe koja ga doživljava izaziva osjećaj socijalne isključenosti, smanjenu percepciju partnerove uključenosti i narušavanje intimnosti. Nadalje, Schokkenbroek i suradnici (2022) navode da doživljaj zanemarivanja može

potaknuti neizvjesnost i anksioznost, što dodatno otežava kvalitetnu interakciju. Rezultati ovog rada upravo potvrđuju taj slijed. Doživljeno zanemarivanje vodi ka rjeđim pozitivnim ponašanjima i češćim negativnim partnerskim ponašanjima partnera, što u konačnici snižava kvalitetu odnosa. Ovi nalazi u skladu su s tipologijom Caughlin i Huston (2006) te radom Jelić i suradnica (2014) prema kojima pozitivna i negativna ponašanja djeluju kao dvije nezavisne dimenzije koje oblikuju emocionalnu klimu u paru.

Prilikom tumačenja rezultata povezanosti samoprocjenjenog vremena svakodnevnog korištenja interneta ispitanika sa kvalitetom partnerskog odnosa treba imati na umu operacionalizaciju varijable koja predstavlja visok intenzitet zaokupljenosti različitim online sadržajima koji se koriste iz dana u dan. Takva zaokupljenost korištenjem interneta nema izravan učinak na kvalitetu partnerskog odnosa, već se njegov negativan utjecaj ostvaruje isključivo češćim činjenjem zanemarivanja partnera zbog upotrebe mobitela, rjeđim pozitivnim i češćim negativnim partnerskim ponašanjima ispitanika prema partneru, a posljedično i nižom kvalitetom partnerskog odnosa. Ovakav nalaz podržava teoriju socijalnog zamjenjivanja (Kraut i sur., 1998; Nie, 2001). Naime, više vremena provedenog na internetu zamjenjuje vrijeme koje bi inače bilo posvećeno interakciji licem u lice s partnerom. Međutim, kako suvremeni autori ističu (Byadwal i sur., 2015; McDaniel i sur., 2021), ne radi se samo o zamjeni količine vremena, već i o zamjeni kvalitete interakcije, gdje digitalni sadržaji preuzimaju mjesto partnerove pažnje i emocionalne razmjene. Kada partner intenzivno i svakodnevno koristi internet, on postaje fizički prisutan, ali emocionalno odsutan (Aagaard, 2016), što narušava mogućnost iskazivanja pozitivnih partnerskih ponašanja i istodobno povećava vjerojatnost negativnih ponašanja. Time se potvrđuje da upravo lančani mehanizam od svakodnevnog vremena na internetu preko zanemarivanja do pozitivnih i negativnih ponašanja objašnjava kako svakodnevne digitalne navike oblikuju kvalitetu partnerskog odnosa.

U odnosu između samoprocijenjene učestalosti pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle i kvalitete partnerskog odnosa, kao i u odnosu između percipirane učestalosti i percipiranog svakodnevnog vremena partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle i kvalitete partnerskog odnosa, uočava se djelomična medijacija putem zanemarivanja zbog upotrebe mobitela (doživljenog i počinjenog) te pozitivnih i negativnih partnerskih ponašanja. Drugim riječima, učestalost i vrijeme korištenja pornografskih sadržaja utječu na

kvalitetu partnerskog odnosa i izravno i neizravno. S jedne strane, spomenuti modaliteti korištenja interneta povećavaju zanemarivanje partnera, smanjuju pozitivna te potiču negativna ponašanja, čime se posredno smanjuje kvaliteta partnerskog odnosa. Zanimljivo je da se djelomična medijacija dosljedno pojavila i kod pozitivnih i kod negativnih ponašanja čime se ukazuje kako korištenje pornografskog sadržaja utječe na oba spektra partnerskih dinamika tako što smanjuje nježnost, toplinu i podršku, a povećava konflikt i emocionalnu distancu. S druge strane, čak i kada se ti posredni mehanizmi uzmu u obzir, zadržava se određeni izravni učinak korištenja sadržaja za odrasle na partnerski odnos, što upućuje na to da učestalost i vrijeme svakodnevnog korištenja pornografskog sadržaja može izravno narušiti kvalitetu partnerskog odnosa.

Ovakav nalaz u skladu je s dosadašnjim istraživanjima koja dosljedno pokazuju da je učestalije korištenje pornografije povezano sa smanjenim zadovoljstvom odnosom (Bernarte i sur., 2016; Ferron i sur., 2017; Maddox i sur., 2009; Muusses i sur., 2015; Nolin i sur., 2024; Stack i sur., 2004; Ševčíková i sur., 2023; Willoughby i Dover, 2024). Međutim, važan doprinos ovog rada jest identifikacija mehanizama koji stoje iza te povezanosti. Naime, rezultati pokazuju da učestalije korištenje pornografije djeluje štetno samo po sebi, ali i zato što povećava vjerojatnost da će biti povezano sa zanemarivanjem partnera zbog mobitela, kao i sa smanjenim iskazivanjem pozitivnih i povećanim iskazivanjem negativnih partnerskih ponašanja. Ovaj lančani mehanizam može se protumačiti u svjetlu nekoliko dosadašnjih spoznaja. Korištenje online pornografije može biti povezano s narušavanjem granica primarnog odnosa, primjerice kroz kibernetičku nevjeru (Ferron i sur., 2017), što se može manifestirati povlačenjem iz zajedničke interakcije. Kada ispitanik učestalo konzumira pornografiju, on je fizički prisutan, ali emocionalno odsutan (Aagaard, 2016), gdje takvo zanemarivanje narušava mogućnost iskazivanja pozitivnih partnerskih ponašanja i istodobno povećava vjerojatnost negativnih ponašanja.

Nadalje, Maddox i suradnici (2009) te Bridges i Morokoff (2011) pokazuju da je individualno korištenje pornografije povezano s nižom kvalitetom odnosa, dok zajedničko korištenje s partnerom može imati neutralne ili čak pozitivne učinke. U našem uzorku, ispitanici koji učestalo koriste pornografiju, ali i njihovi partneri, vjerojatnije to čine samostalno, što povećava vjerojatnost zanemarivanja partnera i posljedično smanjuje pozitivna i povećava negativna ponašanja. Doduše, ovakav zaključak se temelji na pretpostavci ranijih nalaza, što bi

svakao trebalo provjeriti u nekim budućim studijama. Bez obzira na to, ovi nalazi ističu važnost uključivanja kontekstualnih čimbenika u interpretaciju odnosa korištenja online sadržaja za odrasle sa kvalitetom partnerskog odnosa.

Složenost povezanosti digitalnih i partnerskih ponašanja sa kvalitetom partnerskog odnosa dodatno naglašava još jedan nalaz ovog istraživanja. Naime, netom opisane djelomične medijacije odnose se na samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika kao i za percipiranu učestalost te percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle. Za razliku od toga, samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika ukazuje na potpunu medijaciju i to isključivo preko samoprocjenjenih rjeđih pozitivnih i češćih negativnih partnerskih ponašanja ispitanika. Činjenje zanemarivanja partnera upotrebom mobitela ovdje nije posrednik. Ova razlika u odnosu na ranije nalaze zahtijeva posebno tumačenje. Naime, dok su u slučaju učestalosti korištenja pornografije (djelomična medijacija) ili općeg vremena provedenog na internetu (isključivo indirektna medijacija) mehanizmi uključivali i zanemarivanje kao posredujuću varijablu, ovdje se radi o izravnom utjecaju na obrasce ponašanja prema partneru, bez posredovanja zanemarivanja. Kako ističu Maddox i suradnici (2009) te Willoughby i Dover (2024), individualno korištenje pornografije može mijenjati emocionalnu dostupnost, seksualna očekivanja i percepciju partnera, što se u svakodnevnoj interakciji manifestira kroz rjeđe iskazivanje naklonosti i češće iskazivanje netrpeljivosti, ne nužno zato što ispitanik zanemaruje partnera korištenjem mobitela, već zato što je njegov emocionalni angažman u partnerskom odnosu smanjen. Za razliku od ranije opisanih modaliteta korištenja interneta i specifičnih online sadržaja koje vodi do činjenja ili doživljavanja zanemarivanja, samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog korištenja pornografskog sadržaja specifično narušava emocionalnu klimu u paru kroz neravnotežu obrazaca pozitivnih i negativnih partnerskih ponašanja (Caughlin i Huston, 2006; Jelić i sur., 2014), što je u skladu s nalazima da korištenje pornografije može biti povezano sa smanjenom predanošću (Bernarte i sur., 2016). Drugim riječima, ovaj nalaz upućuje na specifičan obrazac povezanosti u kojem se odnos s kvalitetom partnerskog odnosa očituje kroz promjene u svakodnevnoj interakciji, a ne kroz obrasce zanemarivanja povezane s korištenjem tehnologije, pri čemu dobivene povezanosti ne treba tumačiti u uzročno-posljedičnom smislu.

Također, potpuna medijacija primjećena je kod percipiranog vremena svakodnevnog partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje, za razliku od već spomenute percipirane učestalosti partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje, gdje je utvrđena isključivo indirektna medijacija. Ova razlika između percipirane učestalosti korištenja i percipiranog vremena svakodnevnog partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje važna je za razumijevanje mehanizama kojima digitalne navike partnera oblikuju kvalitetu odnosa. Dok učestalost (koliko često partner poseže za aplikacijama) može biti percipirana kao povremena smetnja koja ne narušava nužno temeljne mehanizme interakcije, vrijeme (koliko dugo partner svakodnevno provodi na aplikacijama) predstavlja trajniji obrazac ponašanja koji izaziva osjećaj sustavnog zanemarivanja. Kako ističu Roberts i David (2016) te McDaniel i Coyne (2016), zanemarivanje zbog upotrebe mobitela podrazumijeva upravo onu vrstu ponašanja u kojoj partner koristi mobitel u prisutnosti druge osobe na način koji prekida komunikaciju i ignorira sugovornika. Kada to ponašanje traje dugo (svakodnevno, značajan vremenski period) i još kada se događa zbog partnerove pažnje na nekog drugog izvan partnerskog odnosa, ono kod zanemarenog partnera izaziva osjećaj socijalne isključenosti, slabije percipirane partnerove reakcije i manje intimnosti (Beukeboom i Pollmann, 2021), što zatim dovodi do narušenih partnerskih odnosa. Posebno je važno što se u ovom slučaju radi o percepciji partnerovog ponašanja, a ne o samoprocjeni ispitanika. Kako pokazuju Carnelley i suradnici (2023), u svakodnevnim interakcijama za procjenu kvalitete odnosa važnija je percepcija partnerova ponašanja nego procjena vlastitog ponašanja. Ispitanik koji percipira da njegov partner svakodnevno provodi dugo vremena na aplikacijama za dopisivanje, vjerojatno komunicirajući s drugima, doživljava to kao oblik zanemarivanja i percipira partnerovu emocionalnu odsutnost (Aagaard, 2016). Ovaj doživljaj zatim oblikuje percepciju partnerovih ponašanja gdje partner počinje uočavati manje naklonosti (topline, pažnje, podrške) i više negativnih partnerskih ponašanja, što u konačnici vodi nižoj kvaliteti partnerskog odnosa. Nalaz potpune medijacije za percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje, u kombinaciji s ranijim nalazom isključivo indirektna medijacije za percipiranu učestalost partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje, upućuje na to da različiti modaliteti korištenja (trajanje i učestalost) mogu imati različite obrasce povezanosti s kvalitetom partnerskog odnosa.

Nadalje, složenost odnosa između digitalnih aktivnosti i partnerskog odnosa se ističe kod percipiranog vremena svakodnevnog partnerovog korištenja interneta. Kada se u model uključe pozitivna ponašanja, učinak je djelomičan, što znači da partnerovo svakodnevno vrijeme korištenja interneta smanjuje kvalitetu odnosa dijelom zato što dovodi do manjeg izražavanja pažnje, topline i podrške, ali djelomično i izravno, neovisno o tim promjenama u ponašanju. Drugim riječima, i nakon što se uzmu u obzir promjene u pozitivnim ponašanjima, ostaje dio učinka koji proizlazi iz same percepcije svakodnevnog partnerovog vremena korištenja interneta, što može izazvati osjećaj emocionalne udaljenosti ili smanjene privrženosti (Beukeboom i Pollmann, 2021; Aagaard, 2016). Nasuprot tome, kada se u model uključe negativna ponašanja, učinak percipiranog vremena svakodnevnog partnerovog korištenja interneta na kvalitetu odnosa u potpunosti prolazi kroz taj posrednički mehanizam potpune medijacije. To znači da povećano svakodnevno vrijeme koje partner provodi na internetu narušava kvalitetu partnerskog odnosa prvenstveno zato što se povezuje sa češćim negativnim interakcijama poput kritiziranja, povlačenja, napetosti ili konflikata, a ne zbog samog vremena provedenog online (Coyne i sur., 2012; Halpern i Katz, 2017). U takvim situacijama, kvaliteta odnosa opada jer se partnerovo ponašanje tumači kao zanemarivanje, što dovodi do pogoršanja komunikacije i emocionalne povezanosti (McDaniel i Coyne, 2016; Roberts i David, 2016; Roberts i David, 2022). Zajedno promatrano, ovi nalazi sugeriraju da partnerovo korištenje interneta može narušavati kvalitetu odnosa i gubitkom pozitivnih interakcija (manje topline i pažnje) i povećanjem negativnih interakcija (više konflikata i napetosti). Međutim, dok prvi put (preko pozitivnih ponašanja) djeluje uz zadržavanje dijela izravnog učinka, drugi put (preko negativnih ponašanja) u potpunosti objašnjava povezanost između percipiranog partnerovog korištenja interneta i kvalitete odnosa, što je u skladu s nalazima kako je narušena ravnoteža pozitivnih i negativnih partnerskih ponašanja negativno povezana sa kvalitetom partnerskog odnosa (Caughlin i Huston, 2006; Jelić i sur., 2014).

Naposlijetku, treba još spomenuti kako korištenje interneta za online kupovinu, iako je u hijerarhijskoj regresijskoj analizi pokazalo povezanost s kvalitetom partnerskog odnosa, uvođenjem medijatora, ne samo da je direktan odnos postao beznačajan, nego ni uključeni posrednici nisu objasnili vrstu povezanosti. Drugim riječima, moguće je da neke druge varijable i neka druga ponašanja posreduju ovoj povezanosti koje u ovom istraživanju nisu bile uključene. U ovom istraživanju nismo ispitivali je li se radi o prekomjernoj i ovisničkoj online

kupovini. Dosadašnji nalazi pokazuju da je prekomjerna i ovisnička online kupovina povezana s nižom kvalitetom partnerskog odnosa. Primjerice, Gündoğan (2025) je pokazao da ovisnost o online kupovini vodi ka sagorijevanju partnera i nižem bračnom zadovoljstvu. Isto tako, možemo promatrati i posrednički odnos gdje se pokazalo kako je kompulzivna kupovina povezana s nesigurnim stilom privrženosti (Topino i sur., 2022), koji je inače do sada često povezan s nižom kvalitetom odnosa (npr. Gleeson i Fitzgerald, 2014). Osim prisutnosti obilježja kompulzivne online kupovine, potrebno je razmotriti i dodatne podatke poput vrste proizvoda koji se kupuju, učestalosti i svrhe kupovine putem interneta, načina donošenja kupovnih odluka (individualno ili zajednički), percepcije financijskog opterećenja online kupovine, koriste li se kao strategija uštede vremena ili kao oblik zabave, te u kojoj mjeri je takvo ponašanje povezano s raspodjelom svakodnevnih obiteljskih obveza. Uključivanje ovih varijabli moglo bi doprinijeti jasnijem razumijevanju odnosa između online kupovine i kvalitete partnerskih odnosa te pomoći u objašnjenju nalaza dobivenih u ovom istraživanju. Može se, dakle, pretpostaviti da online kupovina ne djeluje neposredno na kvalitetu odnosa, već kroz složenije psihološke i relacijske mehanizme koji zahtijevaju daljnja istraživanja.

Zaključno, osamnaest provedenih medijacijskih analiza ukazuje kako rezultati nisu jednoznačni te naglašava složenost odnosa korištenja interneta i specifičnih online sadržaja s kvalitetom partnerskih odnosa. Ne možemo jednostavno zaključiti da samo vrijeme korištenja utječe na kvalitetu partnerskog odnosa. Nalazi upućuju na to da je važno uzeti u obzir učestalost korištenja, trajanje svakodnevnog korištenja, vrste sadržaja koji se koriste te, naposljetku, interpersonalnu dinamiku između partnera, odnosno način na koji doživljavaju i sami čine zanemarivanje zbog upotrebe mobitela, kao i prisutnost pozitivnih i negativnih partnerskih ponašanja u njihovu odnosu.

Na temelju provedenih medijacijskih analiza, rezultati pokazuju da predloženi medijatori objašnjavaju povezanost između kvalitete partnerskog odnosa i korištenja interneta kod ispitanika i njihovih partnera, čime su potvrđene hipoteze H3, H3.1 i H3.4.

Pretraživanjem dostupne literature nije pronađeno istraživanje koje bi ovako detaljno ispitalo povezanost učestalosti i vremena korištenja specifičnih online sadržaja uz istodobno uključivanje zanemarivanja te pozitivnih i negativnih partnerskih ponašanja kao posrednika u objašnjenju kvalitete odnosa. Postojeća istraživanja uglavnom potvrđuju da je učestalije korištenje tehnologije povezano s nižom kvalitetom partnerskog odnosa (McDaniel i Coyne,

2016) kako je češće korištenje online pornografskog sadržaja (Bernarte i sur., 2016; Ferron i sur., 2017; Maddox i sur., 2009; Muusses i sur., 2015; Nolin i sur., 2024; Stack i sur., 2004; Ševčíková i sur., 2023; Willoughby i Dover, 2024) češće dopisivanje (Halpern i Katz, 2017) također povezano s nižom kvalitetom partnerskog odnosa. Nadalje, kroz dostupnu literaturu primijećeno je kako su češće zanemarivanje (Arikewuyo i sur., 2020; Coyne i sur., 2012; Halpern i Katz, 2017; Han i sur., 2025; Roberts i David, 2016; Roberts i David, 2022), kao i češća pozitivna i rjeđa negativna ponašanja povezana s nižom kvalitetom partnerskog odnosa (Bartle-Haring i sur., 2024; Jelić i sur., 2014).

U posljednje vrijeme sve više se stavlja naglasak upravo na posredne mehanizme kako bi se objasnila povezanost ponašanja i obilježja s kvalitetom partnerskog odnosa. Tako je recimo utvrđeno kako kvaliteta komunikacije djelomično posreduje u odnosu između korištenja tehnologije i zadovoljstva vezom (Xiang i sur., 2023), a kako su komunikacijske vještine potpuni posrednik u odnosu između zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i bračnog zadovoljstva kod oženjenih osoba (Kılıçarslan i Parmaksız, 2023). Neka dosadašnja istraživanja ističu da do sukoba među partnerima često dolazi upravo zbog korištenja tehnologije u trenucima kada bi mogli provoditi zajedničko vrijeme. Posebno se naglašava utjecaj zanemarivanja zbog upotrebe mobitela, pri čemu sukobi koji iz toga proizlaze mogu dovesti do smanjenja kvalitete partnerskog odnosa (Coyne i sur., 2012; Halpern i Katz, 2017; Lenhart i sur., 2015; McDaniel i Coyne, 2016, McDaniel i sur., 2021). Slično tome, zanemarivanje partnera zbog upotrebe mobitela smanjuje kvalitetu partnerskog odnosa isključivo posredno, preko češćih konflikata među partnerima i rjeđim intimnostima (Halpern i Katz, 2017). Također, odnos između zanemarivanja upotrebom mobitela i predanosti u potpunosti je posredovan emocionalnom usamljenošću i zadovoljstvom vezom (Aslanturk i Arslan, 2025). Svi ovi prethodni nalazi, kao i nalaz ovog istraživanja ukazuju kako je odnos korištenja interneta s kvalitetom partnerskih odnosa vrlo složen, kako ovisi o mnogim interpersonalnim, interakcijskim, ali i kontekstualnim čimbenicima te kako su ovakva istraživanja važna kako bi se što bolje detektirali rizični i zaštitni čimbenici koji mogu narušiti ili osnažiti partnerske odnose u digitalno doba.

Dodatnim uvidima u rezultate ovog istraživanja primijećeni su ponavljajući obrasci koje valja istaknuti. Prvo, gotovo dosljedno (osim u slučaju kada je prediktor samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle) rezultati medijacijskih analiza pokazali su tzv. lančanu povezanost gdje je korištenje interneta i specifičnih online sadržaja i

kod samoprocjene ispitanika i kroz percepciju partnerovog ponašanja povezano s kvalitetom partnerskog odnosa putem zanemarivanja zbog upotrebe mobitela te kroz pozitivna i negativna partnerska ponašanja. Više vremena i učestalije korištenje interneta i specifičnih online sadržaja je povezano s češćim zanemarivanjem partnera, manjom učestalošću pozitivnih i većom učestalošću negativnih partnerskih ponašanja, što zajedno doprinosi nižoj kvaliteti veze. Dobiveni nalazi potvrđuju kako su odnosi između korištenja interneta, partnerskih ponašanja i kvalitete veze višeslojni te da se učinci rijetko javljaju izravno, već putem međusobno povezanih psiholoških i ponašajnih procesa. U skladu s time, kvaliteta partnerskog odnosa proizlazi iz dinamične razmjene između individualnih navika i zajedničkih obrazaca interakcije, pri čemu zanemarivanje partnera i narušena ravnoteža pozitivno – negativnih partnerskih ponašanja mogu imati ključnu posredničku ulogu. Takvi rezultati naglašavaju važnost promatranja odnosa kroz lančane procese koji povezuju individualna ponašanja s relacijskim ishodima (Fincham i Beach, 2010; Karney i Bradbury, 2020). U recentnoj studiji Wang i Zhao (2022) utvrđena je pozitivna povezanost češćeg zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i nižeg bračnog zadovoljstva, djelomično posredovana rjeđim bračnim interakcijama i češćim bračnim sukobima. Također, potvrđena je i lančana povezanost u kojoj interakcija i bračni sukobi uzastopno posreduju odnos između partnerovog zanemarivanja upotrebom mobitela i bračnog zadovoljstva. Ovi nalazi ukazuju kako su partnerski odnosi složeni sustavi u kojima se učinci ponašanja ne mogu razumjeti izolirano, već u kontekstu šire mreže uzajamnih utjecaja.

Drugo, iz ovih rezultata možemo zaključiti kako je zanemarivanje partnera zbog upotrebe mobitela dosljedan posrednik u povezanosti između korištenja interneta i specifičnih sadržaja kako kod samoprocjene ispitanika, tako i kod percipiranog partnerovog korištenja s kvalitetom partnerskog odnosa. U gotovo svim pretpostavljenim modelima češća učestalost korištenja i više vremena svakodnevnog korištenja kako interneta tako i specifičnih online sadržaja je povezana s češćim doživljavanjem ili činjenjem zanemarivanja zbog upotrebe mobitela što dovodi do niže kvalitete partnerskog odnosa. Izuzetak od ovog uvida je povezanost samoprocjenjenog vremena svakodnevnog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanike i kvalitete partnerskog odnosa roditelja koja je posredovana isključivo pozitivnim i negativnim partnerskim ponašanjima ispitanika, bez značajnog utjecaja činjenja zanemarivanja zbog upotrebe mobitela. Aljasir (2022) je potvrdio povezanost između

intenziteta korištenja interneta i korištenja specifičnih online sadržaja sa zanemarivanjem. Konkretnije, pokazao je kako problematično korištenje mobitela, interneta, društvenih mreža, igara i dopisivanja ima pozitivan učinak na zanemarivanje zbog upotrebe mobitela, gdje sam autor ističe kako je zanemarivanje partnera zbog upotrebe mobitela problematično ponašanje s višedimenzionalnom strukturom (Aljasir, 2022).

Treće, ovo istraživanje je pokazalo da je zanemarivanje partnera zbog upotrebe mobitela dosljedno povezano s većom učestalošću negativnih i manjom učestalošću pozitivnih partnerskih ponašanja u odnosu između korištenja interneta i specifičnih online sadržaja te kvalitete partnerskih odnosa. Na temelju ovih uvida možemo zaključiti kako činjenje i doživljavanje zanemarivanja partnera zbog korištenja mobitela stvara dodatne napetosti što narušava ravnotežu pozitivnih i negativnih partnerskih ponašanja i na taj način posreduje između korištenja interneta i korištenja specifičnih online sadržaja s kvalitetom partnerskog odnosa. Napetosti i sukobi izazvani zanemarivanjem partnera zbog korištenja mobitela slabe osjećaj povezanosti i narušavaju ravnotežu povezanosti i autonomije, što posljedično narušava kvalitetu partnerskog odnosa (McDaniel i Coyne, 2016; Baxter i Simon, 1993).

Zanemarivanje zbog upotrebe mobitela do sada je uglavnom negativno povezano s kvalitetom partnerskog odnosa kroz brojna istraživanja (Arikewuyo i sur., 2020; Arshad i Imran, 2022; Coyne i sur., 2012; Halpern i Katz, 2017; Han i sur., 2025; Roberts i David, 2016; Roberts i David, 2022), ali i kako postoji razlika doživljava li se zanemarivanje ili čini. Tako se pokazalo da je doživljavanje zanemarivanja povezano s nižom kvalitetom veze na dnevnoj bazi, dok zanemarujuće ponašanje prema partneru nije povezano s kvalitetom veze, ni na dnevnoj bazi ni dugoročno (Carnelley i sur., 2023). Zanemarivanje se opisuje kao korištenje mobitela u vrijeme kada partneri provode vrijeme zajedno što narušava uobičajena interakciju i kvalitetu komunikacije i kvalitetu zajednički provedenog vremena (Aagaard, 2016), i umjesto da je pažnja partnera usmjerena jednog prema drugom, korištenje specifičnih online sadržaja putem mobitela odvlači pažnju pa se često takve situacije opisuju kroz pojam „prisutan, a zapravo odsutan“ (Aagaard, 2016). Odsutnost partnera zbog upotrebe interneta i specifičnih online sadržaja pridonosi osjećaju isključenosti i smanjene intimnosti (Beukeboom i Pollmann, 2021). Upravo osjećaj isključenosti koji prati ovakvo ponašanje može potaknuti osjećaj manje povezanosti među partnerima. Kada se mobitel koristi u prisutnosti partnera, takvo ponašanje može izazvati niz negativnih emocija poput neizvjesnosti i anksioznosti (Schokkenbroek i sur.,

2022), osjećaj da je mobitel važniji od odnosa i drugog partnera, a ako se doživljeno zanemarivanje zbog upotrebe mobitela protumači kao partnerovo namjerno ponašanje, jači je i osjećaj kako partner umanjuje važnost veze što dovodi do snažnijeg nezadovoljstva partnerskim odnosom (Roberts i David, 2022). Opisani nalazi upućuju na to da zanemarivanje zbog upotrebe mobitela može imati ključnu ulogu u oblikovanju povezanosti između digitalnih ponašanja i kvalitete partnerskog odnosa, što se odražava i u rezultatima ovog istraživanja.

Uvidom u recentna istraživanja pokazuje se kako zanemarivanje partnera zbog upotrebe mobitela može imati posredničku ulogu, ali i da se radi o složenom i višedimenzionalnom fenomenu. Tako Doğru i suradnici (2025) ističu kako partnerovo zanemarivanje zbog upotrebe mobitela izravno i negativno predviđa povjerenje i kvalitetu romantične veze, ali i kako povjerenje i kvaliteta romantične veze u potpunosti posreduju odnosu između partnerovog zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i zadovoljstva vezom. Drugim riječima, kada partneri percipiraju zanemarivanje zbog upotrebe mobitela, smanjuje se međusobno povjerenje, što može smanjiti kvalitetu veze te posljedično smanjiti zadovoljstvo vezom (Doğru i sur., 2025). Nadalje, pokazalo se, između ostalog, da zanemarivanje zbog upotrebe mobitela i ovisnost o društvenim mrežama imaju posredničku ulogu između potrebe za ljubavlju/pripadnošću, moći i slobodom te zadovoljstva vezom (Karaman i Arslan, 2024). Koliko je važno promatrati pojavu zanemarivanja zbog upotrebe mobitela govori i nalaz gdje percipirana kvaliteta romantične veze i zadovoljstvo vezom u potpunosti posreduju odnos između partnerovog zanemarivanja upotrebom mobitela i životnog zadovoljstva (Yam, 2023).

Navedeni nalazi potvrđuju da je fenomen zanemarivanja zbog upotrebe mobitela višedimenzionalan te da njegovi učinci na partnerske ishode ne djeluju izravno, nego putem niza međusobno povezanih psiholoških procesa, poput povjerenja, percipirane kvalitete veze i zadovoljstva odnosom. Ovakvi rezultati upućuju na to da digitalna ponašanja mogu aktivirati složene obrasce interakcije koji posredno oblikuju kvalitetu partnerskog odnosa. Stoga se suvremene partnerske dinamike mogu razumjeti jedino ako se promatraju kao sustavi međusobno povezanih procesa, a ne kao linearni odnosi uzroka i posljedice.

Četvrto, važno je istaknuti da medijacijski model koji, uz zanemarivanje zbog upotrebe mobitela, uključuje pozitivna partnerska ponašanja objašnjava gotovo dvostruko veću varijancu kvalitete partnerskog odnosa u usporedbi s modelom u kojem su, uz zanemarivanje partnera zbog upotrebe mobitela, uključena negativna partnerska ponašanja. Nadalje, u

svakom pretpostavljenom medijacijskom modelu, bez obzira na vrstu utvrđene medijacije (potpuna, djelomična, isključivo indirektna), povezanost pozitivnih partnerskih ponašanja i negativnih partnerskih ponašanja je značajno povezana s kvalitetom partnerskog odnosa. Također, standardizirani beta koeficijenti (β) između pozitivnih partnerskih ponašanja i kvalitete partnerskog odnosa su u svim promatranim medijacijskim modelima 2 - 3 puta veći od standardiziranih beta koeficijenata (β) između negativnih partnerskih ponašanja i kvalitete partnerskog odnosa. Iz ovih nalaza možemo zaključiti kako je izostanak pozitivnih ponašanja jači medijator u posredovanju između promatranih varijabli i kvalitete partnerskog odnosa te kako zanemarivanje zbog upotrebe mobitela više pridonosi smanjenju pozitivnih nego povećanju negativnih ponašanja. Slično našim nalazima donosi studija u kojoj autori navode da zanemarivanje zbog upotrebe mobitela narušava bračno zadovoljstvo putem dva različita mehanizma gdje prvi mehanizam smanjuje pozitivnu bračnu interakciju, a drugi povećava bračni konflikt. Osim što ova dva mehanizma posreduju paralelno, oni posreduju i serijski, što bi značilo da više zanemarivanja potiče nižu bračnu interakciju, koja pak utječe na češće bračne konflikte te posljedično i na niže zadovoljstvo partnerskim odnosom (Wang i Zhao, 2022). Dobiveni rezultati upućuju na to da kvaliteta partnerskog odnosa u većoj mjeri ovisi o prisutnosti pozitivnih ponašanja nego o odsutnosti negativnih. Upravo se smanjenje pozitivnih interakcija pokazuje ključnim mehanizmom putem kojeg zanemarivanje zbog upotrebe mobitela narušava zadovoljstvo odnosom. Stoga se može zaključiti da održavanje i poticanje pozitivnih partnerskih ponašanja ima presudnu ulogu u očuvanju kvalitete i stabilnosti partnerskih odnosa.

U suvremenim obiteljima, kvaliteta odnosa između članova predstavlja jedan od ključnih čimbenika psihološke dobrobiti i razvoja djece. Dosadašnja istraživanja pokazala su da visokokvalitetan odnos roditelja i djece pozitivno utječe na razvoj djece (Ford i sur., 2023; Ratliff i sur., 2023; Rothwell i Davoodi, 2024) uključujući vještine suočavanja, emocionalnu regulaciju, formiranje vrijednosti i socijalizaciju i bolje mentalno zdravlje, ali i kako su za dobrobit djece važni dobri obiteljski odnosi (Alm i sur., 2020). S druge strane pokazalo se da konfliktan bračni odnos negativno utječe na razvojne ishode djece (Hosokawa i Katsura, 2017; Zhu i sur., 2022, Vaez i sur., 2015). Zbog toga je važno promatrati obrasce interakcije i ponašanja unutar obitelji i među parovima, budući da oni oblikuju i kvalitetu roditeljstva. Recentna istraživanja pokazuju da objektivno mjerena upotreba pametnog telefona u

prisutnosti partnera predviđa niže zadovoljstvo vezom i kvalitetu zajedničkog roditeljstva, osobito kod žena (McDaniel i sur., 2025). Autori su pokazali da kada se korištenje telefona mjeri stvarnim podacima, a ne subjektivnom procjenom, veća učestalost korištenja dovodi do niže razine bliskosti, manjih pozitivnih interakcija i smanjene suradnje u roditeljskim ulogama. Time se potvrđuje da je neprekinuta pažnja ključna komponenta partnerske i obiteljske dinamike na koju digitalne distrakcije imaju neposredan negativan utjecaj. S druge strane, međunarodna istraživanja o tehnološkim prekidima u obiteljskoj interakciji pokazuju da prekidi u interakciji roditelja i djece dovode do slabijeg odnosa roditelj-dijete i povećanog rizika za problematičnu upotrebu telefona kod djece (Shao i sur., 2024). Time se potvrđuje da digitalna ometanja imaju šire relacijske posljedice kako na partnerski odnos tako i na obitelj.

Važnost ovih rezultata može se gledati ne samo u kontekstu kvalitete partnerskih odnosa nego i u kontekstu obiteljske dinamike i odnosa sa djecom. Roditeljstvo i partnerski odnosi dodatno su opterećeni prisutnošću pametnih uređaja. Osim partnerskog zanemarivanja putem mobitela, istraživači su prepoznali i fenomen roditeljskog zanemarivanja u interakciji s djecom (McDaniel i Radesky, 2018; McDaniel, 2019). Takva ponašanja mogu narušiti emocionalnu povezanost i dostupnost među članovima obitelji. Studije provedene u hrvatskom kontekstu potvrđuju da roditeljsko korištenje telefona tijekom interakcije s djecom smanjuje emocionalnu dostupnost i dobrobit djece (Selak i sur., 2025), što dodatno podupire nalaz da tehnološka ometanja imaju kumulativne učinke na partnerstvo i roditeljstvo.

Nalazi Li i suradnika (2025) pokazuju da kada jedan partner zanemaruje drugoga upotrebom mobitela, to može smanjiti bračno zadovoljstvo i, posredno, utjecati na način na koji taj drugi partner komunicira s djecom. Konkretnije, rezultati su pokazali da je roditeljsko zanemarivanje majke značajno povezano s vlastitim činjenjem, ali i doživljavanjem zanemarivanja putem mobitela od strane supruga. Toj povezanosti djelomično je posredovalo bračno zadovoljstvo majki. Nasuprot tome, roditeljsko zanemarivanje očeva nije pokazalo značajnu vezu s njihovim doživljavanjem ili činjenjem zanemarivanja zbog upotrebe mobitela. Drugim riječima, negativan učinak partnerskog zanemarivanja zbog upotrebe mobitela posebno je istaknut kod žena gdje je njihovo doživljavanje partnerove nepažnje povezano s vlastitim povećanim roditeljskim zanemarivanjem putem mobitela, a dio tog učinka prolazi kroz smanjeno bračno zadovoljstvo. To sugerira da zanemarivanje partnera putem mobitela ne djeluje samo unutar para nego i indirektno oblikuje roditeljsko ponašanje kroz distancu i smanjenu dostupnost u

roditeljskim interakcijama. Slični su obrasci potvrđeni i u istraživanju Xie i suradnika (2023) koje je pokazalo da zanemarivanje partnera zbog upotrebe mobitela ne narušava samo bračnu dinamiku, nego i emocionalnu povezanost roditelja s adolescentom. Nalazi pokazuju kako je očevo zanemarivanje majki imalo negativan učinak na kvalitetu odnosa majka-adolescent, a taj je učinak bio jači za djevojčice, nego za dječake, dok je majčino zanemarivanje oca imalo pozitivan učinak na kvalitetu odnosa otac-adolescent, ali je taj učinak bio značajan samo za dječake. Nadalje, očevo zanemarivanje majke imao je negativan utjecaj na kvalitetu odnosa otac-sin. Ovi nalazi ukazuju kako se negativna iskustva iz partnerskog odnosa prelijevaju u roditeljski, pri čemu se negativni afekti i frustracije prenose u interakcije s djecom.

Zajedno gledano, ovi rezultati sugeriraju da digitalno ometanje u partnerskoj komunikaciji može imati posljedice za cijelu obitelj. Zanemarivanje partnera zbog upotrebe mobitela narušava bračno zadovoljstvo i emocionalnu koheziju, što se potom može očitovati u nižoj kvaliteti roditeljskih odnosa i smanjenoj uključenosti roditelja u život djece. Istodobno, nalazi upućuju na to da se učinci razlikuju s obzirom na spol roditelja i djeteta, što ukazuje na složene obrasce obiteljske interakcije te na potrebu da buduće intervencije usmjerene na regulaciju korištenja tehnologije u obitelji uzmu u obzir te rodne i relacijske specifičnosti.

Ukratko, rezultati pokazuju da povezanost između korištenja interneta i kvalitete partnerskog odnosa u najvećoj mjeri djeluje posredno, kroz zanemarivanje partnera zbog upotrebe mobitela te kroz smanjenje pozitivnih i povećanje negativnih partnerskih ponašanja. Posebno se pokazalo da smanjenje pozitivnih ponašanja ima snažniji učinak na pad kvalitete odnosa nego prisutnost negativnih ponašanja, što naglašava važnost održavanja bliskosti i topline u partnerskim odnosima u digitalnom okruženju. U konačnici, ovi nalazi ukazuju na to da se učinci korištenja tehnologije na kvalitetu partnerskog odnosa ostvaruju kroz niz međusobno povezanih izravnih i posrednih mehanizama, koji se ne zadržavaju na razini partnerske interakcije, već se prelijevaju i na širi obiteljski sustav, uključujući kvalitetu roditeljstva i ishode djece.

5. VERIFIKACIJA HIPOTEZA

ISTRAŽIVAČKO PITANJE 1.

Ispitati povezanost između učestalosti uporabe interneta i procjene kvalitete partnerskog odnosa roditelja.

H1. Postoji negativna povezanost između učestalosti uporabe interneta i procijenjene kvalitete partnerskog odnosa.

- Hipoteza je potvrđena jer rezultati provedenog istraživanja ukazuju kako je vrijeme svakodnevnog korištenja interneta negativno povezano s kvalitetom partnerskog odnosa.

H1.1. Roditelji u partnerskom odnosu koji se općenito češće koriste internetom procjenjuju nižu kvalitetu partnerskog odnosa nego roditelji u partnerskom odnosu koji se rjeđe koriste internetom.

- Hipoteza je potvrđena jer rezultati provedenog istraživanja pokazuju da roditelji u partnerskom odnosu koji više vremena svakodnevno koriste internet procjenjuju nižu kvalitetu partnerskog odnosa, odnosno, više samoprocjenjenog vremena svakodnevnog korištenja interneta povezano je s nižom kvalitetom partnerskog odnosa roditelja.

H1.2. Roditelji u partnerskom odnosu koji percipiraju kako se njihovi partneri općenito češće koriste internetom procjenjuju nižu kvalitetu partnerskog odnosa nego sudionici istraživanja koji percipiraju kako se njihovi partneri rjeđe koriste internetom.

- Hipoteza je potvrđena jer rezultati provedenog istraživanja pokazuju da roditelji u partnerskom odnosu koji percipiraju kako njihovi partneri više vremena svakodnevno koriste internet procjenjuju nižu kvalitetu partnerskog odnosa, odnosno, više

percipiranog vremena svakodnevnog partnerovog korištenja interneta povezano je s nižom kvalitetom partnerskog odnosa roditelja.

Ovi nalazi su u skladu s teorijskim očekivanjima prema razmatranoj teoriji socijalnog zamjenjivanja gdje vrijeme provedeno na internetu smanjuje vrijeme koje bi partneri mogli provoditi zajedno u međusobnoj interakciji (Kraut i sur., 1998; Nie, 2001).

ISTRAŽIVAČKO PITANJE 2.

Ispitati povezanost između uporabe specifičnih online aktivnosti i procjene kvalitete partnerskog odnosa roditelja.

H.2. Postoji negativna povezanost između korištenja specifičnih mrežnih sadržaja i procijenjene kvalitete partnerskog odnosa.

- Hipoteza je djelomično potvrđena jer rezultati provedene četiri hijerarhijske regresijske analize ukazuju kako postoje specifični online sadržaji koji su negativno povezani s kvalitetom partnerskog odnosa, kao što su samoprocjenjeno i percipirano partnerovo pretraživanje i pregledavanje sadržaja za odrasle te percipirano partnerovo korištenje aplikacija za dopisivanje. Nadalje, nisu potvrđene pretpostavke kako će korištenje društvenih mreža i igranje online igara biti povezano sa kvalitetom partnerskog odnosa.

H2.1. Roditelji u partnerskom odnosu koji se češće koriste internetom za društvene mreže i igranje online igara procjenjuju nižu kvalitetu veze.

- Hipoteza nije potvrđena jer prema hijerarhijskoj regresijskoj analizi samoprocjenjeno korištenje društvenih mreža i igranje online igara kod roditelja u partnerskom odnosu nije značajno povezano s kvalitetom partnerskih odnosa.

H2.2. Roditelji u partnerskom odnosu koji percipiraju kako se njihovi partneri češće koriste internetom za društvene mreže i igranje online igara procjenjuju nižu kvalitetu veze.

- Hipoteza nije potvrđena jer prema hijerarhijskoj regresijskoj analizi percipirano partnerovo korištenje društvenih mreža i igranje online igara kod roditelja u partnerskom odnosu nije značajno povezano s kvalitetom partnerskih odnosa.

H2.3. Roditelji u partnerskom odnosu koji češće igraju online igre u odnosu na uporabu interneta za društvene mreže procjenjuju nižu kvalitetu veze.

- Hipoteza nije potvrđena jer prema hijerarhijskoj regresijskoj analizi samoprocjenjeno korištenje društvenih mreža i igranje online igara kod roditelja u partnerskom odnosu nije značajno povezano s kvalitetom partnerskih odnosa.

H2.4. Roditelji u partnerskom odnosu koji percipiraju kako njihovi partneri češće igraju online igre u odnosu na uporabu interneta za društvene mreže procjenjuju nižu kvalitetu veze.

- Hipoteza nije potvrđena jer prema hijerarhijskoj regresijskoj analizi percipirano partnerovo korištenje društvenih mreža i igranje online igara kod roditelja u partnerskom odnosu nije značajno povezano s kvalitetom partnerskih odnosa.

Dodatno pojašnjenje: Provedenim hijerarhijskim regresijskim analizama nije potvrđena povezanost korištenja društvenih mreža i igranja online igara s kvalitetom partnerskog odnosa roditelja, ali je potvrđena povezanost kvalitete partnerskog odnosa roditelja s korištenjem nekih drugih specifičnih online sadržaja. Točnije,

- učestalost i vrijeme svakodnevnog pregledavanja sadržaja za odrasle i kod samoprocjene roditelja u partnerskom odnosu i kod percipiranog ponašanja partnera značajno je negativno povezano s kvalitetom partnerskog odnosa,
- percipirana partnerova učestalost korištenja aplikacija za dopisivanje i percipirano vrijeme svakodnevnog korištenja aplikacija za dopisivanje je značajno negativno povezano s kvalitetom partnerskog odnosa, dok
- percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja online kupovine pozitivno je povezano s kvalitetom partnerskog odnosa roditelja.

Time možemo zaključiti kako je druga hipoteza djelomično potvrđena.

Ovi nalazi su u skladu s teorijskim očekivanjima. Prema razmatranoj teoriji socijalnog zamjenjivanja vrijeme provedeno na internetu smanjuje vrijeme koje bi partneri mogli provoditi zajedno u međusobnoj interakciji, kvalitetnoj komunikaciji i posvećenosti jedno drugome (Kraut i sur., 1998; Nie, 2001). Prema simboličkom interakcionizmu, značajno su povezani s kvalitetom partnerskog odnosa upravo oni specifični online sadržaji koji za partnere imaju značenje (Denzin, 1992) koje je često popraćeno negativnim emocijama poput napetosti za vrijeme dok je partner kroz dopisivanje usmjeren na druge osobe ili osjećaj smanjene predanosti u slučaju ako partner pregledava sadržaje za odrasle, koji dovode do preispitivanja temeljnih vrijednosti odnosa i narušavaju kvalitetu odnosa. Prema dijalektičkoj teoriji interpersonalnih odnosa, trebaju biti ispunjeni i potreba za autonomijom i potreba za povezanosti te se kvalitetan partnerski odnos odražava kroz ravnotežu ova dva konstrukta (Baxter, 1988; Feeney, 1999). Dopisivanje s drugima i pregledavanje sadržaja za odrasle narušava ravnotežu između bliskosti i udaljenosti, ravnotežu između količine vremena provedenog zajedno i odvojeno te ravnotežu između zajedničkih partnerskih ili samostalnih i individualnih aktivnosti. Stoga predloženi teorijski okvir u potpunosti objašnjava negativnu povezanost korištenja navedenih specifičnih sadržaja s kvalitetom partnerskog odnosa.

ISTRAŽIVAČKO PITANJE 3.

Ispitati posredujuću ulogu partnerskog zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i pozitivnih i negativnih partnerskih ponašanja kod roditelja u odnosu između korištenja interneta i kvalitete partnerskog odnosa roditelja.

H.3. Postoji posredujuća uloga partnerskog zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i pozitivnih i negativnih partnerskih ponašanja kod roditelja u partnerskom odnosu između korištenja interneta i kvalitete partnerskog odnosa roditelja.

- Hipoteza je potvrđena na temelju provedenih medijacijskih analiza. Utvrđeno je kako postoji posredujuća uloga zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i pozitivnih i

negativnih partnerskih ponašanja kod roditelja u partnerskom odnosu između korištenja interneta i kvalitete partnerskog odnosa.

H3.1. Roditelji u partnerskom odnosu koji češće koriste internet skloniji su partnerskom zanemarivanju zbog upotrebe mobitela te pokazuju manje pozitivnih i više negativnih partnerskih ponašanja, što će biti povezano s nižom kvalitetom veze.

- Hipoteza je potvrđena provedenom medijacijskom analizom, gdje je uvidom u direktni, indirektni i ukupni efekt utvrđeno kako je riječ o isključivo indirektnoj medijaciji. Roditelji u partnerskom odnosu koji više vremena svakodnevno koriste internet češće čine zanemarivanje partnera zbog upotrebe mobitela što pridonosi nižoj kvaliteti partnerskog odnosa. Također, roditelji u partnerskom odnosu koji više vremena svakodnevno koriste internet češće čine zanemarivanje partnera zbog upotrebe mobitela što pridonosi rjeđim pozitivnim partnerskim ponašanjima te nižoj kvaliteti partnerskih odnosa roditelja. Naposljetku, roditelji u partnerskom odnosu koji više vremena svakodnevno koriste internet češće čine zanemarivanje partnera zbog upotrebe mobitela što pridonosi češćim negativnim partnerskim ponašanjima te nižoj kvaliteti partnerskih odnosa roditelja.

H3.2. Roditelji u partnerskom odnosu koji češće koriste društvene mreže skloniji su partnerskom zanemarivanju zbog upotrebe mobitela te pokazuju manje pozitivnih i više negativnih partnerskih ponašanja, što će biti povezano s nižom kvalitetom veze

- Hipoteza nije potvrđena jer prema hijerarhijskoj regresijskoj analizi samoprocjenjeno korištenje društvenih mreža kod roditelja u partnerskom odnosu nije značajno povezano s kvalitetom partnerskih odnosa pa se predviđeni medijacijski model nije testirao.

H3.3. Roditelji u partnerskom odnosu koji češće igraju online igre skloniji su partnerskom zanemarivanju zbog upotrebe mobitela te pokazuju manje pozitivnih i više negativnih partnerskih ponašanja, što će biti povezano s nižom kvalitetom veze.

- Hipoteza nije potvrđena jer prema hijerarhijskoj regresijskoj analizi samoprocjenjeno igranje online igara kod roditelja u partnerskom odnosu nije značajno povezano s kvalitetom partnerskih odnosa pa se predviđeni medijacijski model nije testirao.

H3.4. Roditelji u partnerskom odnosu koji procjenjuju kako se njihovi partneri češće koriste internetom više će doživljavati partnersko zanemarivanje zbog upotrebe mobitela te će doživljavati manje pozitivnih i više negativnih partnerskih ponašanja, što će biti povezano s nižom kvalitetom veze.

- Hipoteza je potvrđena provedenom medijacijskom analizom, gdje je uvidom u direktni, indirektni i ukupni efekt utvrđeno kako je riječ o djelomičnoj medijaciji u modelu s medijatorima doživljavanja zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i pozitivnih partnerskih ponašanja partnera te kako je riječ o potpunoj medijaciji u modelu s medijatorima doživljavanja zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i negativnih partnerskih ponašanja partnera. Roditelji u partnerskom odnosu koji percipiraju kako njihovi partneri više vremena svakodnevno koriste internet češće doživljavaju zanemarivanja zbog upotrebe mobitela što doprinosi nižoj kvaliteti partnerskog odnosa. Roditelji u partnerskom odnosu koji percipiraju kako njihovi partneri više vremena svakodnevno koriste internet češće doživljavaju zanemarivanja zbog upotrebe mobitela što doprinosi rjeđim pozitivnim partnerskim ponašanjima partnera te nižoj kvaliteti partnerskih odnosa. Roditelji u partnerskom odnosu koji percipiraju kako njihovi partneri više vremena svakodnevno koriste internet češće doživljavaju zanemarivanja zbog upotrebe mobitela što doprinosi češćim negativnim partnerskim ponašanjima partnera te nižoj kvaliteti partnerskih odnosa.

H3.5. Roditelji u partnerskom odnosu koji procjenjuju kako njihovi partneri češće koriste društvene mreže više će doživljavati partnersko zanemarivanje zbog upotrebe mobitela te će doživljavati manje pozitivnih i više negativnih partnerskih ponašanja, što će biti povezano s nižom kvalitetom veze.

- Hipoteza nije potvrđena jer prema hijerarhijskoj regresijskoj analizi percipirano partnerovo korištenje društvenih mreža kod roditelja u partnerskom odnosu nije

značajno povezano s kvalitetom partnerskih odnosa pa se predviđeni medijacijski model nije testirao.

H3.6. Roditelji u partnerskom odnosu koji procjenjuju kako njihovi partneri češće igraju online igre više će doživljavati partnersko zanemarivanje zbog upotrebe mobitela te će doživljavati manje pozitivnih i više negativnih partnerskih ponašanja, što će biti povezano s nižom kvalitetom veze.

- Hipoteza nije potvrđena jer prema hijerarhijskoj regresijskoj analizi percipirano partnerovo igranje online igara kod roditelja u partnerskom odnosu nije značajno povezano s kvalitetom partnerskih odnosa pa se predviđeni medijacijski model nije testirao.

Dodatno pojašnjenje: Provedenim hijerarhijskim regresijskim analizama nije potvrđena povezanost korištenja društvenih mreža i igranja online igara s kvalitetom partnerskog odnosa roditelja pa se predviđeni medijacijski modeli nisu testirali. Već spomenuta meta-analiza pokazuje kako je problematična upotreba pametnih telefona najsnažniji pokazatelj zanemarivanja upotrebom mobitela, što implicira da negativni učinci na odnose proizlaze prije svega iz ovisničkog načina korištenja uređaja, a ne iz samog tipa aktivnosti (Arenz i Schnauber-Stockmann, 2023). S obzirom na to da ovo istraživanje nije obuhvatilo problematično igranje i problematično korištenje društvenih mreža, moguće je da se njihov utjecaj nije pokazao značajnim jer roditeljske igračke navike i navike korištenja društvenih mreža u našem uzorku ne upućuju na prisutnost ovisničkih obrazaca ponašanja.

Provedenim hijerarhijskim regresijskim analizama potvrđena je povezanost kvalitete partnerskog odnosa roditelja s korištenjem nekih drugih specifičnih online sadržaja. Točnije, učestalost i vrijeme svakodnevnog pregledavanja sadržaja za odrasle i kod roditelja u partnerskom odnosu i kod percipiranog ponašanja partnera roditelja u partnerskom odnosu značajno je negativno povezano s kvalitetom partnerskog odnosa, percipirano partnerovo učestalo korištenje i vrijeme svakodnevnog korištenja aplikacija za dopisivanje je značajno negativno povezano s kvalitetom partnerskog odnosa, dok je percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja online kupovine pozitivno povezano s kvalitetom

partnerskog odnosa roditelja. Provedene su dodatne medijacijske analize s ciljem ispitivanja uloga činjenja i doživljavanja zanemarivanja zbog upotrebe mobitela te pozitivnih i negativnih partnerskih ponašanja u odnosu između navedenih varijabli kao kriterija i kvalitete partnerskog odnosa.

- Roditelji u partnerskom odnosu koji učestalije pretražuju i pregledavaju sadržaje za odrasle češće čine zanemarivanje partnera zbog upotrebe mobitela što posljedično doprinosi nižoj kvaliteti partnerskog odnosa. Roditelji u partnerskom odnosu koji učestalije pretražuju i pregledavaju sadržaje za odrasle češće čine zanemarivanje partnera zbog upotrebe mobitela, što doprinosi rjeđim pozitivnim partnerskim ponašanjima roditelja te nižoj kvaliteti partnerskih odnosa. Roditelji u partnerskom odnosu koji učestalije pretražuju i pregledavaju sadržaje za odrasle češće čine zanemarivanje partnera zbog upotrebe mobitela, što doprinosi češćim negativnim partnerskim ponašanjima roditelja te nižoj kvaliteti partnerskih odnosa. Uvidom u direktni, indirektni i ukupni efekt utvrđeno kako je riječ o djelomičnoj medijaciji.
- Roditelji u partnerskom odnosu koji više vremena svakodnevno pretražuju i pregledavaju sadržaje za odrasle rjeđe čine pozitivna partnerska ponašanja što doprinosi nižoj kvalitetu partnerskih odnosa. Roditelji u partnerskom odnosu koji više vremena svakodnevno pretražuju i pregledavaju sadržaje za odrasle češće čine negativna partnerska ponašanja što doprinosi nižoj kvalitetu partnerskih odnosa. Uvidom u direktni, indirektni i ukupni efekt utvrđeno kako je riječ o potpunoj medijaciji.
- Roditelji u partnerskom odnosu koji percipiraju kako njihovi partneri učestalije koriste aplikacije za dopisivanje češće doživljavaju zanemarivanja zbog upotrebe mobitela što doprinosi nižoj kvaliteti partnerskog odnosa. Roditelji u partnerskom odnosu koji percipiraju kako njihovi partneri učestalije koriste aplikacije za dopisivanje češće doživljavaju zanemarivanje partnera zbog upotrebe mobitela što doprinosi rjeđim pozitivnim partnerskim ponašanjima partnera te nižoj kvaliteti partnerskih odnosa. Roditelji u partnerskom odnosu koji percipiraju kako njihovi partneri učestalije koriste aplikacije za dopisivanje češće doživljavaju zanemarivanje partnera zbog upotrebe mobitela što doprinosi češćim negativnim partnerskim ponašanjima partnera te nižoj

kvaliteti partnerskih odnosa. Uvidom u direktni, indirektne i ukupni efekt utvrđeno kako je riječ o isključivo indirektnoj medijaciji.

- Roditelji u partnerskom odnosu koji percipiraju kako njihovi partneri više vremena svakodnevno koriste aplikacije za dopisivanje češće doživljavaju zanemarivanja zbog upotrebe mobitela što doprinosi nižoj kvaliteti partnerskog odnosa. Roditelji u partnerskom odnosu koji percipiraju kako njihovi partneri više vremena svakodnevno koriste aplikacije za dopisivanje češće doživljavaju zanemarivanje partnera zbog upotrebe mobitela što doprinosi rjeđim pozitivnim partnerskim ponašanjima partnera te nižoj kvaliteti partnerskih odnosa. Roditelji u partnerskom odnosu koji percipiraju kako njihovi partneri više vremena svakodnevno koriste aplikacije za dopisivanje češće doživljavaju zanemarivanje partnera zbog upotrebe mobitela što doprinosi češćim negativnim partnerskim ponašanjima partnera te nižoj kvaliteti partnerskih odnosa. Uvidom u direktni, indirektne i ukupni efekt utvrđeno kako je riječ o potpunoj medijaciji.
- Roditelji u partnerskom odnosu koji percipiraju kako njihovi partneri učestalije pretražuju i pregledavaju sadržaje za odrasle češće doživljavaju zanemarivanje partnera zbog upotrebe mobitela što doprinosi nižoj kvaliteti partnerskog odnosa roditelja. Roditelji u partnerskom odnosu koji percipiraju kako njihovi partneri učestalije pretražuju i pregledavaju sadržaje za odrasle češće doživljavaju zanemarivanje partnera zbog upotrebe mobitela što doprinosi rjeđim pozitivnim partnerskim ponašanjima partnera te nižoj kvaliteti partnerskih odnosa roditelja. Roditelji u partnerskom odnosu koji percipiraju kako njihovi partneri učestalije pretražuju i pregledavaju sadržaje za odrasle češće doživljavaju negativna partnerska ponašanja što doprinosi nižoj kvaliteti partnerskog odnosa roditelja. Roditelji u partnerskom odnosu koji percipiraju kako njihovi partneri učestalije pretražuju i pregledavaju sadržaje za odrasle češće doživljavaju zanemarivanje partnera zbog upotrebe mobitela što doprinosi češćim negativnim partnerskim ponašanjima partnera te nižoj kvaliteti partnerskih odnosa roditelja. Uvidom u direktni, indirektne i ukupni efekt utvrđeno kako je riječ o djelomičnoj medijaciji.
- Roditelji u partnerskom odnosu koji percipiraju kako njihovi partneri više vremena svakodnevno pretražuju i pregledavaju sadržaje za odrasle češće doživljavaju

zanemarivanje partnera zbog upotrebe mobitela što doprinosi nižoj kvaliteti partnerskog odnosa roditelja. Roditelji u partnerskom odnosu koji percipiraju kako njihovi partneri više vremena svakodnevno pretražuju i pregledavaju sadržaje za odrasle češće doživljavaju zanemarivanje partnera zbog upotrebe mobitela što doprinosi rjeđim pozitivnim partnerskim ponašanjima partnera te nižoj kvaliteti partnerskih odnosa roditelja. Roditelji u partnerskom odnosu koji percipiraju kako njihovi partneri više vremena svakodnevno pretražuju i pregledavaju sadržaje za odrasle češće doživljavaju negativna partnerska ponašanja što doprinosi nižoj kvaliteti partnerskog odnosa roditelja. Roditelji u partnerskom odnosu koji percipiraju kako njihovi partneri više vremena svakodnevno pretražuju i pregledavaju sadržaje za odrasle češće doživljavaju zanemarivanje partnera zbog upotrebe mobitela što doprinosi češćim negativnim partnerskim ponašanjima partnera te nižoj kvaliteti partnerskih odnosa roditelja. Uvidom u direktni, indirektni i ukupni efekt utvrđeno kako je riječ o djelomičnoj medijaciji.

- Pretpostavljena medijacijska uloga doživljavanja zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i pozitivnih i negativnih partnerskih ponašanja roditelja u odnosu između percipiranog vremena svakodnevne partnerove online kupovine i kvalitete partnerskog odnosa nije potvrđena.

Učestalost korištenja i vrijeme svakodnevnog korištenja interneta, kao i povezanost učestalosti i vremena korištenja specifičnih online sadržaja s kvalitetom partnerskog odnosa, kroz prve dvije hipoteze objašnjeni su teorijama socijalnog zamjenjivanja, simboličkog interakcionizma te dijalektičkom teorijom interpersonalnih odnosa. Posredujuća uloga doživljavanja i činjenja zanemarivanja zbog upotrebe mobitela te pozitivnih i negativnih ponašanja može se promatrati kao skup čimbenika koji narušavaju ravnotežu između povezanosti i autonomije u partnerskom odnosu, stoga dijalektička teorija interpersonalnih odnosa može pružiti objašnjenje za utjecaj doživljenog i počinjenog zanemarivanja putem mobitela, kao i pozitivnih i negativnih partnerskih ponašanja, u odnosu između korištenja interneta i specifičnih online sadržaja s jedne strane i kvalitete partnerskog odnosa roditelja s druge strane.

6. DOPRINOS PROVEDENOG ISTRAŽIVANJA

6.1. Znanstveni doprinos provedenog istraživanja

Ovo istraživanje donosi nekoliko važnih znanstvenih doprinosa u području proučavanja partnerskih odnosa u kontekstu digitalnog okruženja, posebno u populaciji roditelja.

Ovim istraživanjem obuhvatila su se tri modaliteta korištenja interneta, i to ukupno dnevno korištenje interneta, učestalost korištenja interneta na temelju učestalosti korištenja specifičnih online sadržaja te vrijeme svakodnevnog korištenja interneta na temelju vremena svakodnevnog korištenja specifičnih online sadržaja. Ovakav pristup proširuje dosadašnje spoznaje o korištenju interneta jer pokazuje da nije presudno ni samo ukupno dnevno vrijeme provedeno na internetu, niti učestalost korištenja pojedinih online sadržaja, već upravo vrijeme svakodnevnog korištenja specifičnih online sadržaja za koje je utvrđeno da su povezani s kvalitetom partnerskog odnosa. Stoga bi buduća istraživanja utjecaja interneta, bilo na partnerske odnose ili na druge aspekte života, trebala uzeti u obzir ovaj nalaz.

Nadalje, ovim istraživanjem se razmatrao doprinos kvaliteti partnerskog odnosa kroz više specifičnih online sadržaja, kako bi se utvrdilo koji točno sadržaji doprinose kvaliteti partnerskih odnosa i u kojem smjeru. Naime, činjenica je kako je internet alat koji pruža mogućnosti za lakše izvršavanja svakodnevnih obaveza i kako nemaju sve specifične online aktivnosti jednako značenje za kvalitetu partnerskog odnosa. Ovakav pristup je proširenje dosadašnjih istraživačkih nastojanja gdje se rezultati često odnose na povezanost kvalitete partnerskog odnosa s pojedinačno i /ili točno određenom aplikacijom (npr. samo Facebook, samo Instagram i sl.) ili sa samo jednim specifičnim online sadržajem (npr. društvene mreže, online igre i sl.). Ovim istraživanjem se dobio sveobuhvatniji uvid koji modaliteti i način korištenja različitih specifičnih online sadržaja doprinose kvaliteti partnerskog odnosa. Kroz uključivanje više specifičnih online sadržaja i diferencijaciju prema modalitetima korištenja interneta, ovo istraživanje nudi konkretne uvide u to kako i kada korištenje interneta postaje rizičan čimbenik za kvalitetu partnerskih odnosa.

Konstrukti samoprocjene vlastitog korištenja interneta i specifičnih online sadržaja te percepcije partnerovog korištenja interneta i specifičnih online sadržaja, kvaliteta partnerskog odnosa, doživljavanje i činjenje zanemarivanja partnera uporabom mobitela te pozitivna i negativna partnerska ponašanjima među partnerima prema dostupnoj literaturi do sada nisu

istovremeno ispitivani. Stoga je ovo istraživanje proširilo dosadašnje spoznaje u ovom području i daje potpuniju sliku o ulozi korištenja interneta u objašnjenju kvalitete partnerskog odnosa te s njom povezanih procesa, kroz posredujuću ulogu doživljavanja i činjenja zanemarivanja partnera uporabom mobitela te pozitivnih i negativnih partnerskih ponašanja. Doživljavanje i činjenje zanemarivanja partnera zbog upotrebe mobitela (engl. *phubbing*) je noviji fenomen, a u ovom radu se prvi puta koristila novovalidirana skala na hrvatskome jeziku koja je u dosadašnjim testiranjima pokazala dobre metrijske karakteristike. Medijacijski modeli kojima se ispitala uloga doživljavanja i zanemarivanja partnera zbog upotrebe mobitela te pozitivnih i negativnih partnerskih ponašanja između korištenja interneta i specifičnih online sadržaja i kvalitete partnerskih odnosa ukazuje na složenost odnosa promatranih konstrukata, čime se ističe važnost boljeg razumijevanja partnerske dinamike u digitalnom dobu.

Naposlijetku, utvrđen je teorijski doprinos ovoga rada. Predloženi teorijski okvir kroz povezivanje tri postojeće teorije (teorija socijalnog zamjenjivanja, simbolički interakcionizam i dijalektička teorija interpersonalnih odnosa) u sveobuhvatan teorijski okvir u potpunosti objašnjava povezanost promatranih konstrukata s kvalitetom partnerskog odnosa u digitalnom okruženju. Ovim pristupom doprinijelo se boljem razumijevanju uloge korištenja interneta, specifičnih online sadržaja i modernih tehnologija u oblikovanju interpersonalnih partnerskih odnosa.

6.2. Praktične implikacije rezultata istraživanja

Rezultati ovog istraživanja mogu se interpretirati kao važan doprinos preventivnoj znanosti jer identificiraju specifične obrasce digitalnog ponašanja koji su povezani s kvalitetom partnerskih odnosa te ukazuju na potencijalne rizične i zaštitne čimbenike koji mogu biti ciljevi preventivnih intervencija. U kontekstu suvremenog digitalnog okruženja, partnerski odnosi sve su više oblikovani svakodnevnim digitalnim navikama, a rezultati ovog istraživanja pokazuju da nije presudna sama količina vremena provedena na internetu, nego prije svega vrsta digitalnih aktivnosti i njihov utjecaj na međusobnu interakciju partnera. Na taj način istraživanje doprinosi razumijevanju mehanizama putem kojih digitalne prakse mogu djelovati

na kvalitetu odnosa te pruža empirijsku osnovu za razvoj preventivnih intervencija usmjerenih na očuvanje i unaprjeđenje partnerskih odnosa u digitalnom kontekstu.

Jedan od ključnih nalaza istraživanja odnosi se na ulogu pozitivnih i negativnih partnerskih ponašanja kao posrednika između digitalnih navika i kvalitete partnerskog odnosa. Rezultati pokazuju da izostanak pozitivnih i prisutnost negativnih partnerskih ponašanja posreduju povezanost između korištenja interneta i niže kvalitete partnerskog odnosa. Ovakav nalaz ukazuje na to da digitalne aktivnosti same po sebi ne moraju nužno narušavati kvalitetu odnosa, već se njihov utjecaj ostvaruje kroz promjene u obrascima svakodnevne interakcije među partnerima. Drugim riječima, digitalne navike mogu smanjiti emocionalnu dostupnost partnera, povećati distrakciju tijekom zajedničkog vremena te potaknuti negativne obrasce komunikacije, što posljedično dovodi do smanjenja kvalitete partnerskog odnosa.

Rezultati istraživanja također ukazuju na to da različiti oblici korištenja interneta imaju različite učinke na partnerski odnos. Pokazalo se da su korištenje aplikacija za dopisivanje s drugima i korištenje pornografskih sadržaja bili značajno povezani sa smanjenom kvalitetom partnerskog odnosa, dok korištenje društvenih mreža i videoigara nije pokazalo takvu povezanost. Ovi nalazi sugeriraju da problem nije u samoj frekvenciji korištenja interneta, nego u vrsti digitalne aktivnosti i njezinu relacijskom kontekstu, osobito kada takve aktivnosti zadiru u intimnu sferu odnosa.

Posebno važan nalaz odnosi se na zanemarivanje partnera zbog korištenja mobilnih uređaja, koje se pokazalo značajnim posrednikom između digitalnih navika i kvalitete partnerskog odnosa. Ovaj nalaz upućuje na važnost fenomena digitalne distrakcije u partnerskim odnosima, odnosno situacija u kojima digitalni uređaji prekidaju ili ometaju međusobnu komunikaciju partnera. Takvi obrasci ponašanja mogu dovesti do osjećaja zanemarivanja, smanjene emocionalne povezanosti i percepcije smanjene dostupnosti partnera, što dugoročno može narušiti kvalitetu odnosa.

U kontekstu preventivne znanosti, identifikacija ovih rizičnih čimbenika omogućuje preciznije definiranje ciljeva preventivnih intervencija (Mrazek i sur., 2003). Rezultati istraživanja upućuju na nekoliko ključnih područja na koja bi preventivne aktivnosti mogle biti usmjerene, uključujući regulaciju digitalnih navika, promicanje pozitivnih partnerskih ponašanja te razvoj svjesnog i odgovornog korištenja digitalnih tehnologija u partnerskim odnosima (Aldbyani i sur., 2025; Gollwitzer, 1999; Radtke i sur., 2024; Ru i sur., 2025). Na temelju dobivenih nalaza

moгуće je razvijati intervencije koje ciljaju na konkretne obrasce ponašanja identificirane kao rizične za kvalitetu partnerskog odnosa.

U preventivskoj znanosti intervencije se često konceptualiziraju kroz tri razine: primarnu, sekundarnu i tercijarnu prevenciju (Mrazek i Haggerty, 1994). Nalazi ovog istraživanja mogu informirati razvoj intervencija na sve tri razine.

Na razini primarne prevencije, cilj intervencija jest spriječiti razvoj problema prije nego što se pojave. U tom kontekstu, rezultati ovog istraživanja ukazuju na važnost preventivnih programa koji bi parovima pružili znanja i vještine vezane uz upravljanje digitalnim navikama u svakodnevnom životu. Takve intervencije mogu uključivati edukaciju o digitalnim granicama u partnerskim odnosima, poticanje svjesne prisutnosti tijekom zajedničkog vremena te razvoj vještina regulacije pažnje u situacijama digitalne distrakcije. Preventivni programi također mogu biti usmjereni na jačanje pozitivnih partnerskih ponašanja, poput izražavanja podrške, zahvalnosti i empatije, budući da istraživanja pokazuju da intervencije usmjerene na razvoj pozitivnih emocija mogu imati dugoročne pozitivne učinke na kvalitetu odnosa i psihološko blagostanje partnera (Fredrickson i sur., 2008; Hofmann i sur., 2011). Sustavno poticanje pozitivnog afekta i pozitivnih interakcija među partnerima može povećati otpornost i stabilnost odnosa te djelovati kao zaštitni čimbenik u suočavanju s potencijalnim stresorima u partnerskom odnosu (Barton i sur., 2024). Intervencije prije identificiranih poteškoća, uz početno vođenje (radionice, on line intervencije) partneri mogu dugoročno uvesti u svakodnevni život čime mogu održavati kvalitetu partnerskog odnosa. Takvim intervencijama bi se moglo doprinijeti mentalnom zdravlju i blagostanju partnera ali i prevenirati negativni učinci narušenih partnerskih odnosa pa čak i sukoba i razvoda koji mogu negativno utjecati na psihofizički razvoj djece.

Na razini sekundarne prevencije, intervencije su usmjerene na rano prepoznavanje i smanjenje rizičnih obrazaca ponašanja prije nego što se razviju ozbiljniji problemi u odnosu. Rezultati ovog istraživanja sugeriraju da određene digitalne navike, poput učestalog dopisivanja s drugim osobama ili korištenja pornografskih sadržaja, mogu predstavljati potencijalne rizične čimbenike za kvalitetu partnerskog odnosa. U tom kontekstu, intervencije mogu biti usmjerene na razvoj digitalne samoregulacije i svjesnog upravljanja digitalnim ponašanjem. Primjerice, programi mogu uključivati tehnike planiranja ponašanja koje su se pokazale učinkovitima u promjeni različitih oblika ponašanja (Gollwitzer, 1999). Također,

novija istraživanja ukazuju na učinkovitost intervencija koje potiču svjesno korištenje tehnologije i smanjenje digitalne distrakcije u svakodnevnom životu (Radtke i sur., 2024; Ru i sur., 2025). Takve intervencije mogu pomoći partnerima da prepoznaju potencijalno problematične digitalne navike te razviju strategije za njihovo reguliranje prije nego što dođe do ozbiljnijih poteškoća u partnerskom odnosu.

Na razini tercijarne prevencije, intervencije su usmjerene na smanjenje posljedica već postojećih problema u partnerskom odnosu. U tom kontekstu, rezultati istraživanja mogu informirati terapijske i savjetodavne pristupe koji uključuju rad na digitalnim navikama partnera kao dijelu šireg terapijskog procesa. Primjerice, kada partneri identificiraju da određene digitalne aktivnosti, poput problematičnog korištenja pornografije, negativno utječu na njihov odnos, mogu se primijeniti različite terapijske i edukacijske intervencije. U posljednje vrijeme sve se više razvijaju online intervencije i samostalno vođeni programi koji su usmjereni na smanjenje problematičnog korištenja pornografskih sadržaja. Takve intervencije često su široko dostupne, fleksibilne i prilagodljive individualnim potrebama korisnika te mogu smanjiti prepreke poput nedostatka terapeuta ili osjećaja srama prilikom traženja pomoći (Bóthe i sur., 2021).

Osim izravnih implikacija za intervencije usmjerene na parove, rezultati ovog istraživanja imaju i šire praktične implikacije za različite stručne skupine koje djeluju u području obiteljskih odnosa i mentalnog zdravlja. Stručnjaci koji rade u obiteljskim savjetovalištim, programima podrške roditeljstvu, obiteljskoj medijaciji te psihološkom i psihoterapijskom radu mogu integrirati ove nalaze u svoje preventivne i savjetodavne prakse. Budući da svakodnevni obrasci korištenja interneta mogu utjecati na emocionalnu dostupnost partnera, kvalitetu komunikacije i stabilnost odnosa, razumijevanje tih mehanizama može pomoći stručnjacima u prepoznavanju potencijalnih izvora konflikta i razvoju strategija za njihovo prevladavanje.

Važno je naglasiti da rezultati ovog istraživanja pružaju empirijsku osnovu za razvoj dokazima informiranog pristupa (engl. *evidence-based informed*), koji se temelji na dostupnim znanstvenim spoznajama o rizičnim i zaštitnim čimbenicima te omogućuje razvoj i primjenu preventivnih intervencija usmjerenih na smanjenje rizika i jačanje zaštitnih čimbenika (Mrazek i sur., 2003). Takav pristup podrazumijeva integraciju empirijskih nalaza, teorijskih modela i stručne prakse u razvoj preventivnih aktivnosti (Hawkins i sur., 2002; Nation i sur., 2003; Small i sur., 2009). Međutim, kako bi takvi programi postale intervencije utemeljene na dokazima

(engl. *evidence-based*), potrebno je provesti sustavna evaluacijska istraživanja koja će empirijski potvrditi njihovu učinkovitost. U preventivskoj znanosti programi i intervencije utemeljene na dokazima definiraju se kao intervencije čija je učinkovitost potvrđena kroz rigorozne evaluacijske studije, uključujući kontrolirane ili randomizirane istraživačke dizajne te ponovljene provjere učinkovitosti u različitim populacijama i kontekstima (Fishbein, 2021; Flay i sur., 2005; Gottfredson i sur., 2015; Herman, 2020; Nation i sur., 2003; Small i sur., 2009). Također, razvoj takvih programa uključuje i procjenu njihove implementacije u realnim uvjetima te prilagodbu intervencija specifičnim potrebama ciljnih skupina (Durlak i DuPre, 2008; Fixsen i sur., 2005; Meyers i sur., 2012).

Zaključno, rezultati ovog istraživanja doprinose razumijevanju povezanosti između digitalnih navika i kvalitete partnerskih odnosa te identificiraju specifične rizične čimbenike koji mogu biti ciljevi preventivnih intervencija. Integriranjem ovih nalaza u razvoj i evaluaciju preventivnih programa moguće je razviti intervencije koje će promicati zdrave obrasce digitalnog ponašanja i jačati pozitivne partnerske interakcije. Dugoročno mogu doprinijeti stabilnosti i kvaliteti partnerskih odnosa te imati pozitivne implikacije ne samo na kvalitetu partnerskih odnosa nego i na roditeljstvo i pozitivan razvoj djece u digitalnom društvu.

6.3. Ograničenja rezultata istraživanja

Prilikom tumačenja ovih nalaza treba uzeti u obzir nekoliko ograničenja.

Doktorsko istraživanje se provodilo kao dio šireg istraživačkog projekta „deShame 2 Hrvatska” putem škola kako bi se ispitao veći broj roditelja na području Republike Hrvatske. Takav način doseg ispitanika omogućio je heterogenu skupinu ispitanika prema sociodemografskim značajkama (obrazovanje, radni status, financijska primanja i sl.) za razliku od dosega ispitanika putem institucije, gdje su zaposlenici sličnog ili istog obrazovanja unutar jednog sektora, sličnih primanja i relativno istog radnog statusa (u radnom odnosu, gdje je jedina razlika jesu li zaposleni na određeno ili neodređeno). Dohvat ispitanika putem škola implicira prvi nedostatak ovog istraživanja, a to je kako se kvaliteta partnerskih odnosa promatrala samo među roditeljima. Iako je vrijedno utvrditi rizične čimbenike korištenja interneta i specifičnih online sadržaja na kvalitetu partnerskih odnosa roditelja, potrebno je ovakvo istraživanje provesti na uzorku partnera, bez obzira na roditeljstvo, stoga bi to bila prva

implikacija za buduće istraživače. Naime, povezanost korištenja interneta i specifičnih online sadržaja s kvalitetom partnerskih odnosa nije nužno vezana uz roditeljstvo, a uključivanje partnera bez djece u buduća istraživanja omogućilo bi usporedbu različitih životnih konteksta te provjeru jesu li utvrđeni obrasci specifični za roditelje ili se odnose na parove općenito. Takav pristup pridonio bi većoj valjanosti rezultata, čime bi se omogućilo razumijevanje mehanizama putem kojih je korištenje interneta i specifičnih online sadržaja povezano s kvalitetom partnerskih odnosa. Osim toga, partneri bez djece mogli bi pokazivati drukčije obrasce korištenja interneta i raspodjele vremena, što bi dodatno obogatilo spoznaje o ulozi digitalnih medija u suvremenim partnerskim vezama.

Nadalje, dohvatom ispitanika putem škola željelo se postići nacionalan uzorak, koji uključuje ispitanike iz svih 20 županija i grada Zagreba, no uzorak nije reprezentativan zbog većinskog odaziva majki. Naime, u istraživanju je sudjelovalo samo 9,46% muških ispitanika. Ovo je vrijedan podatak za buduće intervencije putem škola, ali ujedno ograničava rezultate istraživanja na uglavnom žensku populaciju. Stoga bi u kreiranju buduće provedbe istraživanja trebalo osigurati podjednak broj muških i ženskih ispitanika.

Ovo istraživanje je provedeno u jednoj točki mjerenja koja omogućava utvrđivanje povezanosti između promatranih konstrukata, ali ostaje neobjašnjeno pridonosi li korištenje interneta i specifičnih online sadržaja kvaliteti partnerskog odnosa ili obrnuto kvaliteta partnerskog odnosa pridonosi korištenju interneta i specifičnih online sadržaja, ili pak neka treća varijabla utječe na odnos između spomenutih varijabli. Kako bi se utvrdilo je li niža kvaliteta partnerskog odnosa posljedica korištenja interneta i specifičnih online sadržaja ili obratno, partneri zbog lošije interpersonalne dinamike i narušenih odnosa češće pribjegavaju takvom korištenju interneta, u budućnosti bi trebalo provesti longitudinalno istraživanje (Razavi, 2001).

Rezultati ovog istraživanja se oslanjaju na mjere samoprocjene za vlastito ponašanje, što može biti podložno pristranosti (slaganje sa svim tvrdnjama, ekstremni odgovori, pesimističniji odgovori, društveno prihvatljivi odgovori) i mogu se razlikovati od stvarnog ponašanja (Razavi, 2001). Također, partnerska ponašanja u ovom istraživanju se oslanjaju na percepciju i procjenu ispitanika, što može biti podložno pristranosti i može se razlikovati od stvarnog ponašanja partnera jer može proizlaziti iz pretpostavljene sličnosti (Kenny i Acitelli, 2001) gdje jedan partner izvještava o drugom partneru na temelju pretpostavke da su slični. U budućim

istraživanjima bi trebalo promisliti o dizajnu prikupljanja podataka kroz uključivanje objektivnih mjera te osim samoprocjene, koji bi uključivao i neki drugi izvor podataka. U konkretnom slučaju bilo bi uputno prikupljati točne podatke o korištenju interneta i specifičnih online sadržaja uz pomoć aplikacija koje mjere vrijeme uključenosti ekrana i vrijeme korištenja pojedinih promatranih aplikacija i specifičnih online sadržaja (npr. McDaniel i sur., 2024). Također, predlaže se prikupljanje odgovora oba partnera gdje bi se odgovori mogli međusobno povezati na razini para (Razavi, 2001). Također, osim upitnika, predlaže se koristiti neki drugi način prikupljanja podataka, npr. metoda mobilnog dnevnika (*Mobile Diary Method*) gdje se koristi mobilni uređaj za prikupljanje podataka i gdje se u zadanom vremenskom razdoblju svakodnevno bilježe promatrana ponašanja u realnom vremenu čime se može izbjeći pristranost prisjećanja (Carnelley i sur., 2023, Comulada i sur., 2018, Thomas i sur., 2022) jer se prikupljanje podataka u jednoj točki mjerenja često referira na promatrana ponašanja, stavove i osjećaje u nekom proteklom vremenskom intervalu. Također, ovom metodom prikupljanja podataka omogućuje se praćenje promjena kroz vrijeme (Comulada i sur., 2018) što daje uvid u dinamiku ponašanja, a ne samo statičku jednu točku mjerenja te se ovaj način prikupljanja podataka već pokazao primjenjiv u kontekstu partnerstva i korištenja interneta (McDaniel i Drouin, 2019; Thomas i sur., 2022). Nadalje, iako su korišteni upitnici u ovom istraživanju pilotirani, validirani i dobrih metrijskih karakteristika, predlaže se kombiniranje metoda (*Mixed Methods*; Schoonenboom i Johnson, 2017). Osim prikupljenih kvantitativnih podataka, bilo bi vrijedno prikupiti i kvalitativne podatke pomoću intervjua i fokus grupa gdje bi se pitanja formirala na temelju rezultata istraživanja i na taj način se osigurao dublji uvid i bolje razumijevanje kvantitativnih nalaza studije.

Dodatno metodološko ograničenje odnosi se na činjenicu da istraživanje nije uključivalo mjere problematične upotrebe tehnologije, za koje se pokazalo da su najvažniji prediktori zanemarivanja upotrebom mobitela (Arenz i Schnauber-Stockmann, 2023). Uključivanje ovih varijabli u buduća istraživanja omogućilo bi finije razlikovanje normativnog od rizičnog digitalnog ponašanja.

Jedno od metodoloških ograničenja ovog istraživanja odnosi se i na način operacionalizacije varijable korištenja društvenih mreža. U mjerenju intenziteta korištenja društvenih mreža uzete su u obzir, uz društvene mreže (npr. Facebook, Instagram) i online stranice za prijenos sadržaja (poput YouTubea, koji je, prema Kemp (2025f) dvojako klasificiran, odnosno, ne može

se jednoznačno svrstati ni kao društvena mreža ni kao online stranica za prijenos / video platforma). Pri operacionalizaciji je zadržana veća vrijednost učestalosti i vremena korištenja između tih dviju vrsta platformi. Postoji mogućnost da su neki sudionici klasificirani kao intenzivniji korisnici društvenih mreža, iako njihovo online ponašanje u većoj mjeri uključuje korištenje online stranice za prijenos sadržaja, što je moglo utjecati na veličinu dobivenih povezanosti i potencijalno pridonijeti slabijim efektima u analizama. Objedinjavanje različitih digitalnih aktivnosti moglo je djelomično ublažiti ili prikriti stvarni odnos između korištenja društvenih mreža i kvalitete partnerskog odnosa. Stoga dobivene nalaze treba interpretirati uz određeni oprez, a buduća istraživanja trebala bi preciznije razdvajati različite vrste digitalnih platformi kako bi se jasnije utvrdile njihove specifične povezanosti s kvalitetom partnerskih odnosa.

Važan nalaz ovog istraživanja je kako je pretraživanje i pregledavanje sadržaja za odrasle povezano sa nižom kvalitetom partnerskog odnosa, kako kod samoprocjene ispitanika tako i kroz percepciju partnerovog ponašanja. Prilikom interpretacije ovih nalaza treba imati na umu kako u operacionalizaciji korištenja sadržaja za odrasle nije specificirano o kojim se točno ponašanjima radi kako su to klacificirali primjerice Shaughnessy i suradnici (2011) ili Ambrosini i suradnici (2025). Pretraživanje i pregledavanje sadržaja za odrasle može podrazumijevati aktivnosti bez seksualnog uzbuđenja, aktivnosti bez interakcije koje izazivaju uzbuđenje te aktivnosti koje uključuju interakciju s drugom osobom (Shaughnessy i sur., 2011). Također, nije utvrđeno u kojoj mjeri su ispitanici, bilo kroz samoprocjenu, bilo kroz percepciju partnerovog ponašanja sudjelovali u različitim oblicima ponašanja, uključujući stvaranje i dijeljenje vlastitog erotskog sadržaja, razmjenu seksualnih fantazija putem interneta, korištenje digitalnih platformi u seksualne svrhe te sudjelovali u individualnim i partnerskim seksualnim aktivnostima uz online sadržaje (Ambrosini i sur., 2025). Stoga bi buduća istraživanja trebala dodatno rasvijetliti povezanost kvalitete partnerskog odnosa s obizorn na način korištenja sadržaja za odrasle putem interneta. Dakle, bilo bi uputno utvrditi je li bilo koja online pornografska aktivnost povezana sa kvalitetom partnerskog odnosa, te ako nije, koja razina angažmana u pretraživanju i pregledavanju sadržaja za odrasle jeste i u kom smijeru.

Naposlijetku treba naglasiti relativno niske postotke objašnjene varijance u hijerarhijskim regresijskim analizama te na uglavnom niske vrijednosti povezanosti između promatranih

varijabli. Iako su pojedini prediktori korištenja interneta i specifičnih online sadržaja pokazali statistički značajne učinke, veličine tih efekata bile su uglavnom male, što upućuje na ograničenu prediktivnu snagu uključenih varijabli u objašnjenju kvalitete partnerskog odnosa. Zbog toga dobivene nalaze treba interpretirati s određenim oprezom, imajući na umu da korištenje interneta predstavlja samo jedan od brojnih aspekata svakodnevnog ponašanja koji mogu biti povezani s kvalitetom partnerskog odnosa. Istodobno, relativno niski postoci objašnjene varijance sugeriraju da kvaliteta partnerskog odnosa u velikoj mjeri ovisi o drugim individualnim, relacijskim i kontekstualnim čimbenicima koji nisu bili obuhvaćeni ovim istraživanjem. Partnerski odnosi složen su i višedimenzionalan fenomen, na koji utječu različiti procesi poput kvalitete komunikacije među partnerima, strategija rješavanja sukoba, razine emocionalne bliskosti, međusobne podrške, prihvaćanja te niz drugih dimenzija i aspekata partnerskih ponašanja. U tom smislu, iako dobiveni rezultati pružaju određene uvide u povezanost digitalnih obrazaca ponašanja i kvalitete partnerskog odnosa, oni predstavljaju tek jedan segment šireg skupa čimbenika koji oblikuju partnerske odnose u suvremenom digitalnom okruženju.

7. ZAKLJUČAK

Cilj ovoga istraživanja bio je ispitati kako uporaba interneta i specifičnih mrežnih sadržaja utječe na kvalitetu partnerskog odnosa među roditeljima te kojim se procesima ta povezanost ostvaruje. Rezultati pokazuju da su partnerski odnosi u digitalnom dobu oblikovani kroz dinamičnu međupovezanost osobnih navika, zajedničkih interakcija i digitalnog okruženja te da je aktivno njegovanje bliskosti, pažnje i međusobne prisutnosti ključno za očuvanje stabilnog i zadovoljavajućeg odnosa.

Istraživanje je potvrdilo većinu postavljenih hipoteza (H1, H1.1, H1.2, H2, H3, H3.1 i H3.4), ukazujući na to da kvaliteta odnosa ne ovisi o ukupnoj količini vremena provedenog online, već o svakodnevnim obrascima korištenja, svrsi digitalnih aktivnosti i značenjima koja partneri pridaju tim ponašanjima. Drugim riječima, nije problem u tehnologiji samoj po sebi, već u tome kako i u kojim situacijama ona postaje dio partnerske interakcije.

Najveći negativni učinak zabilježen je pri percipiranom dopisivanju partnera s drugim osobama te samoprocjenjenom i percipiranom pregledavanju sadržaja za odrasle, dok je korištenje interneta u funkcionalne svrhe, poput online kupovine, u nekim slučajevima povezano s višom procjenom kvalitete partnerskog odnosa. Ovi nalazi upućuju na to da digitalne aktivnosti nose različite relacijske učinke gdje neke mogu podržavati suradnju i zajedništvo, dok druge zadiru u prostor intimnosti i smanjuju osjećaj uključenosti partnera.

Ključni doprinos istraživanja odnosi se na potvrđenu posredujuću ulogu zanemarivanja partnera zbog upotrebe mobitela te pozitivnih i negativnih partnerskih ponašanja. Digitalne aktivnosti narušavaju kvalitetu odnosa ponajprije kada dovode do gubitka međusobne pažnje, smanjenja topline i podrške te povećanja emocionalne distance i konflikta. Pri tome se posebno pokazalo da je očuvanje pozitivnih ponašanja snažniji zaštitni čimbenik od pukog izbjegavanja negativnih. Time se potvrđuje da je bliskost proces koji zahtijeva trajno ulaganje te da dogovorena i svjesna uporaba digitalnih tehnologija može imati važnu ulogu u očuvanju odnosa.

Metodološki, istraživanje donosi važan doprinos integriranjem tri teorijska okvira kao istraživačkog polazišta (simbolički interakcionizam, teorija socijalnog zamjenjivanja, dijalektička teorija odnosa) koja nude višeslojna objašnjenja partnerske dinamike u digitalnom okruženju. Osim toga, istraživanjem je validirana hrvatska verzija skale zanemarivanja

partnera zbog upotrebe mobitela, čime se otvara prostor za daljnja domaća istraživanja u ovom području.

Nalazi imaju i značajne praktične implikacije. Pokazuju da očuvanje kvalitete partnerskog odnosa u digitalnom dobu ne zahtijeva izbjegavanje tehnologije, već:

- svjesnu regulaciju digitalnih navika,
- dogovaranje zajedničkih pravila korištenja uređaja,
- aktivno njegovanje pozitivnih interakcija,
- vrijeme namjerno posvećeno međusobnoj prisutnosti.

Stoga se preporučuje da preventivni i savjetodavni programi u radu s parovima i obiteljima uključuju teme poput digitalne pažnje, digitalne samoregulacije, online granica i svjesnog održavanja bliskosti.

Ograničenja istraživanja uključuju presječni nacrt, dominaciju žena u uzorku te fokus isključivo na roditelje. Buduća istraživanja trebala bi uključiti partnerske parove, uravnotežen spolni omjer, longitudinalni dizajn te objektivne i dnevničke mjere korištenja interneta. Također se preporučuje kvalitativno ispitivanje značenja koja partneri pridaju digitalnim aktivnostima, budući da interpretacije i doživljaji imaju ključnu ulogu u učinku na odnos.

Rezultati ovog istraživanja pokazuju da odnos između korištenja tehnologije i kvalitete partnerskog odnosa proizlazi iz složene mreže međudjelovanja različitih čimbenika. Iako se dobiveni nalazi primarno odnose na razinu partnerske interakcije, dostupna literatura upućuje na to da se takvi učinci mogu prelijevati i na širi obiteljski kontekst, uključujući kvalitetu roditeljstva i dobrobit djece. Zaključno, ovo istraživanje pokazuje da kvaliteta partnerskog odnosa u digitalnom kontekstu ne ovisi isključivo o prisutnosti tehnologije, već o tome u kojoj mjeri partneri ostaju prisutni i usmjereni jedno na drugo. U vremenu trajne umreženosti, ljudska pažnja postaje najvrjedniji resurs odnosa.

8. PRILOG

Tablica P1. Deskriptivni prikaz samoprocjenjene učestalosti korištenja specifičnih online sadržaja ispitanika.

	X	SD	Mdn	Mo		Ne koristim	Manje od jednom mjesečno	1-2 puta mjesečno	Otprilike jednom tjedno	Nekoliko puta tjedno	Svakodnevno
Društvene mreže	4,29	1,83	5	6	N	57	127	45	49	115	273
					%	8,56	19,07	6,76	7,36	17,27	40,99
Aplikacije za dopisivanje	4,59	1,91	6	6	N	92	66	14	41	88	365
					%	13,81	9,91	2,10	6,16	13,21	54,80
Chat room ili Internet forumi	1,51	1,12	1	1	N	497	95	22	18	21	13
					%	74,62	14,26	3,30	2,70	3,15	1,95
Online igre	1,44	1,15	1	1	N	547	51	20	9	20	19
					%	82,13	7,66	3,00	1,35	3,00	2,85
Informativni portali	3,98	1,98	5	6	N	120	100	43	65	88	250
					%	18,02	15,02	6,46	9,76	13,21	37,54
E-pošta	4,79	1,69	6	6	N	36	90	29	46	89	376
					%	5,41	13,51	4,35	6,91	13,36	56,46
Internetski preglednik za informacije o proizvodima, uslugama, receptima, zdravlju i sl.	4,88	1,62	6	6	N	33	80	20	49	105	379
					%	4,95	12,01	3,00	7,36	15,77	56,91
Online kupovina	2,85	1,51	2	2	N	143	191	115	102	72	43
					%	21,47	28,68	17,27	15,32	10,81	6,46
Pretraživanje i pregledavanje sadržaja za odrasle	1,33	0,93	1	1	N	557	59	15	17	8	10
					%	83,63	8,86	2,25	2,55	1,20	1,50

x=aritmetička sredina; SD= standardna devijacija; Mdn= medijan; Mo= mod. Napomena: Tablica prikazuje samoprocjenjenu učestalost korištenja (naziv specifičnog online sadržaja) ispitanika, ali zbog preglednosti prikazanih podataka naveden je samo naziv specifičnog online sadržaja

Tablica P2. Deskriptivni prikaz samoprocjenjenog vremena svakodnevnog korištenja specifičnih online sadržaja

	X	SD	Mdn	Mo		Ne koristim svaki dan	Manje od 1 h dnevno	1-3 h dnevno	3-5 h dnevno	5-8 h dnevno	8 sati i više
Društvene mreže	2,14	0,79	2	2	N	135	332	178	17	3	1
					%	20,27	49,85	26,73	2,55	0,45	0,15
Aplikacije za dopisivanje	2,05	0,76	2	2	N	141	381	121	18	4	1
					%	21,17	57,21	18,17	2,70	0,60	0,15
Chat room ili Internet forumi	1,11	0,36	1	1	N	606	52	6	2	0	0
					%	90,99	7,81	0,90	0,30	0,00	0,00
Online igre	1,14	0,46	1	1	N	598	48	15	5	0	0
					%	89,79	7,21	2,25	0,75	0,00	0,00
Informativni portali	1,84	0,75	2	2	N	220	352	82	7	3	2
					%	33,03	52,85	12,31	1,05	0,45	0,30
E-pošta	2,17	0,97	2	2	N	125	386	107	23	12	13
					%	18,77	57,96	16,07	3,45	1,80	1,95
Internetski preglednik za informacije o proizvodima, uslugama, receptima, zdravlju i sl.	2,18	0,89	2	2	N	114	384	131	18	11	8
					%	17,12	57,66	19,67	2,70	1,65	1,20
Online kupovina	1,49	0,73	1	1	N	410	204	41	6	4	1
					%	61,56	30,63	6,16	0,90	0,60	0,15
Pretraživanje i pregledavanje sadržaja za odrasle	1,11	0,40	1	1	N	609	47	8	1	0	1
					%	91,44	7,06	1,20	0,15	0,00	0,15

x=aritmetička sredina; SD= standardna devijacija; Mdn= medijan; Mo= mod. Napomena: Tablica prikazuje samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog korištenja (naziv specifičnog online sadržaja) ispitanika, ali zbog preglednosti prikazanih podataka naveden je samo naziv specifičnog online sadržaja

Tablica P3. Deskriptivni prikaz percipirane učestalosti partnerovog korištenja specifičnih online sadržaja

	X	SD	Mnd	Mo		Nikad ne koristi	Manje od jednom mesečno	1-2 puta mesečno	Otprilike jednom tjedno	Nekoliko puta tjedno	Svakod nevno
Društvene mreže	3,94	1,94	5	6	N	107	116	53	51	109	230
					%	16,07	17,42	7,96	7,66	16,37	34,53
Aplikacije za dopisivanje	4,32	1,98	5	6	N	115	61	42	42	91	315
					%	17,27	9,16	6,31	6,31	13,66	47,30
Chat room ili Internet forumi	1,54	1,20	1	1	N	514	63	22	29	23	15
					%	77,18	9,46	3,30	4,35	3,45	2,25
Online igre	1,64	1,40	1	1	N	509	56	25	14	29	33
					%	76,43	8,41	3,75	2,10	4,35	4,95
Informativni portali	4,10	1,95	5	6	N	113	72	73	55	81	272
					%	16,97	10,81	10,96	8,26	12,16	40,84
E-pošta	4,24	1,80	5	6	N	70	82	88	62	107	257
					%	10,51	12,31	13,21	9,31	16,07	38,59
Internetski preglednik za informacije o proizvodima, uslugama, receptima, zdravlju i sl.	4,42	1,80	5	6	N	69	74	67	51	111	294
					%	10,36	11,11	10,06	7,66	16,67	44,14
Online kupovina	2,11	1,34	2	1	N	306	155	104	42	46	13
					%	45,95	23,27	15,62	6,31	6,91	1,95
Pretraživanje i pregledavanje sadržaja za odrasle	1,57	1,12	1	1	N	470	106	39	16	25	10
					%	70,57	15,92	5,86	2,40	3,75	1,50

x=aritmetička sredina; SD= standardna devijacija; Mdn= medijan; Mo= mod. Napomena: Tablica prikazuje percipiranu učestalost partnerovog korištenja (naziv specifičnog online sadržaja), ali zbog preglednosti prikazanih podataka naveden je samo naziv specifičnog online sadržaja

Tablica P4. Deskriptivni prikaz percipiranog vremena svakodnevnog partnerovog korištenja specifičnih online sadržaja

	X	SD	Mnd	Mo		Ne koristi svaki dan	Manje od 1 h dnevno	1-3 h dnevno	3-5 h dnevno	5-8 h dnevno	8 sati i više
Društvene mreže	2,14	0,94	2	2	N	188	250	190	27	9	2
					%	28,23	37,54	28,53	4,05	1,35	0,30
Aplikacije za dopisivanje	2,11	0,94	2	2	N	168	318	142	21	11	6
					%	25,23	47,75	21,32	3,15	1,65	0,90
Chat room ili Internet forumi	1,16	0,50	1	1	N	586	56	21	1	2	0
					%	87,99	8,41	3,15	0,15	0,30	0,00
Online igre	1,25	0,64	1	1	N	562	56	39	6	3	0
					%	84,38	8,41	5,86	0,90	0,45	0,00
Informativni portali	2,12	0,94	2	2	N	169	304	155	24	7	7
					%	25,38	45,65	23,27	3,60	1,05	1,05
E-pošta	2,16	1,06	2	2	N	171	316	127	23	13	16
					%	25,68	47,45	19,07	3,45	1,95	2,40
Internetski preglednik za informacije o proizvodima, uslugama, receptima, zdravlju i sl.	2,18	1,01	2	2	N	165	295	158	27	9	12
					%	24,77	44,29	23,72	4,05	1,35	1,80
Online kupovina	1,34	0,59	1	1	N	480	150	34	1	1	0
					%	72,07	22,52	5,11	0,15	0,15	0,00
Pretraživanje i pregledavanje sadržaja za odrasle	1,18	0,48	1	1	N	570	78	16	1	0	1
					%	85,59	11,71	2,40	0,15	0,00	0,15

x=aritmetička sredina; SD= standardna devijacija; Mdn= medijan; Mo= mod. Napomena: Tablica prikazuje percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja (naziv specifičnog online sadržaja), ali zbog preglednosti prikazanih podataka naveden je samo naziv specifičnog online sadržaja

Tablica P5. Spearman korelacije povezanosti kvalitete partnerskog odnosa sa samoprocjenjenom učestalošću korištenja specifičnih online sadržaja ispitanika

	X	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1 Društvene mreže	4,29	1,83	1													
2 Aplikacije za dopisivanje	4,59	1,91	,379**	1												
3 Chat room ili Internet forumi	1,51	1,12	,187**	,151**	1											
4 Online igre	1,44	1,15	,047	,057	,294**	1										
5 Informativni portali	3,98	1,98	,261**	,400**	,110**	,083*	1									
6 E-pošta	4,79	1,69	,360**	,508**	,117**	,041	,521**	1								
7 Internetski preglednik za informacije o proizvodima, uslugama, receptima, zdravlju i sl.	4,88	1,62	,385**	,501**	,117**	,070	,532**	,722**	1							
8 Online kupovina	2,85	1,51	,334**	,357**	,228**	,087*	,301**	,455**	,437**	1						
9 Pretraživanje i pregledavanje sadržaja za odrasle	1,33	0,93	,041	-,006	,173**	,090*	-,004	-,013	-,004	,132**	1					
10 Samoprocjenjena učestalost korištenja interneta ispitanika	29,66	8,52	,622**	,660**	,383**	,279**	,666**	,707**	,705**	,656**	,180**	1				
11 Samoprocjenjeno činjenje zanemarivanja partnera zbog upotrebe mobitela	11,58	4,10	,176**	,152**	,089*	,020	,148**	,215**	,159**	,265**	,103**	,256**	1			
12 Samoprocjenjena pozitivna partnerska ponašanja ispitanika	43,25	14,44	,025	-,011	-,024	-,011	-,051	,008	,044	,045	-,099*	-,017	-,149**	1		
13 Samoprocjenjena negativna partnerska ponašanja ispitanika	12,95	6,13	,016	,046	,071	,049	,052	-,015	,022	,120**	,166**	,098*	,347**	-,030	1	
14 Kvaliteta partnerskog odnosa	40,24	7,26	-,016	-,008	-,060	-,049	-,067	-,027	-,015	-,034	-,184**	-,082*	-,206**	,497**	-,271**	1

** $p < 0,01$; * $p < 0,05$; X =aritmetička sredina; SD = standardna devijacija

Tablica P6. Spearman korelacije povezanosti kvalitete partnerskog odnosa sa samoprocjenjenim vremenom svakodnevnog korištenja specifičnih online sadržaja ispitanika

	X	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1 Društvene mreže	2,14	0,79	1													
2 Aplikacije za dopisivanje	2,05	0,76	,339**	1												
3 Chat room ili Internet forumi	1,11	0,36	,085*	,122**	1											
4 Online igre	1,14	0,46	,106**	,116**	,393**	1										
5 Informativni portali	1,84	0,75	,129**	,203**	,080*	,147**	1									
6 E-pošta	2,17	0,97	,188**	,371**	,087*	,049	,352**	1								
7 Internetski preglednik za informacije o proizvodima, uslugama, receptima, zdravlju i sl.	2,18	0,89	,236**	,349**	0,034	,054	,415**	,566**	1							
8 Online kupovina	1,49	0,73	,229**	,247**	,166**	,164**	,303**	,329**	,344**	1						
9 Pretraživanje i pregledavanje sadržaja za odrasle	1,11	0,40	,084*	,089*	,259**	,247**	,141**	,123**	,113**	,222**	1					
10 Samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog korištenja interneta ispitanika	15,21	3,65	,528**	,600**	,257**	,294**	,551**	,693**	,697**	,581**	,299**	1				
11 Samoprocjenjeno činjenje zanemarivanja partnera upotrebom mobitela	11,58	4,10	,141**	,189**	0,01	,006	,147**	,172**	,179**	,117**	0,05	,211**	1			
12 Samoprocjenjena pozitivna partnerska ponašanja ispitanika	43,25	14,44	-,016	-,032	,013	-,040	,005	,037	,010	,012	-,114**	-,007	-,149**	1		
13 Samoprocjenjena negativna partnerska ponašanja ispitanika	12,95	6,13	,011	,068	,119**	,066	,105**	,100*	,077*	,079*	,137**	,127**	,347**	-,030	1	
14 Kvaliteta partnerskog odnosa	40,24	7,26	-,041	-,032	-,045	-,085*	-,061	-,044	-,036	,001	-,142**	-,091*	-,206**	,497**	-,271**	1

** $p < 0,01$; * $p < 0,05$; X=aritmetička sredina; SD= standardna devijacija

Tablica P7. Spearman korelacije povezanosti kvalitete partnerskog odnosa sa percipiranom učestalošću partnerovog korištenja specifičnih online sadržaja

	X	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1 Društvene mreže	3,94	1,94	1													
2 Aplikacije za dopisivanje	4,32	1,98	,448**	1												
3 Chat room ili Internet forumi	1,54	1,20	,227**	,210**	1											
4 Online igre	1,64	1,40	,194**	,156**	,323**	1										
5 Informativni portali	4,10	1,95	,336**	,466**	,148**	,145**	1									
6 E-pošta	4,24	1,80	,317**	,485**	,157**	,152**	,617**	1								
7 Internetski preglednik za informacije o proizvodima, uslugama, receptima, zdravlju i sl.	4,42	1,80	,415**	,518**	,160**	,179**	,689**	,695**	1							
8 Online kupovina	2,11	1,34	,224**	,224**	,341**	,241**	,245**	,327**	,319**	1						
9 Pretraživanje i pregledavanje sadržaja za odrasle	1,57	1,12	,189**	,123**	,291**	,261**	,133**	,126**	,139**	,288**	1					
10 Percipirana učestalost partnerovog korištenja interneta	27,89	9,27	,634**	,683**	,421**	,415**	,729**	,734**	,775**	,532**	,367**	1				
11 Percipirano doživljavanje partnerskog zanemarivanja upotrebom mobitela	12,67	5,06	,295**	,293**	,215**	,140**	,222**	,240**	,217**	,223**	,251**	,351**	1			
12 Percipirana pozitivna partnerska ponašanja partnera	41,97	14,43	,000	-,046	-,028	-,002	-,052	,030	-,001	-,054	-,144**	-,052	-,260**	1		
13 Percipirana negativna partnerska ponašanja partnera	13,45	6,21	,092*	,082*	,093*	,130**	,046	,039	,038	,061	,227**	,117**	,389**	-,104**	1	
14 Kvaliteta partnerskog odnosa	40,24	7,26	-,070	-,065	-,064	-,024	-,053	,049	,038	-,044	-,217**	-,071	-,308**	,564**	-,347**	1

** $p < 0,01$; * $p < 0,05$; X =aritmetička sredina; SD = standardna devijacija

Tablica P8. Spearman korelacije povezanosti kvalitete partnerskog odnosa sa percipiranim vremenom svakodnevnog partnerovog korištenja specifičnih online sadržaja

	X	SD	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1 Društvene mreže	2,14	0,94	1													
2 Aplikacije za dopisivanje	2,11	0,93	,418**	1												
3 Chat room ili Internet forumi	1,16	0,50	,183**	,198**	1											
4 Online igre	1,25	0,64	,194**	,155**	,202**	1										
5 Informativni portali	2,12	0,94	,204**	,353**	,226**	,188**	1									
6 E-pošta	2,16	1,06	,201**	,411**	,188**	,136**	,542**	1								
7 Internetski preglednik za informacije o proizvodima, uslugama, receptima, zdravlju i sl.	2,18	1,01	,301**	,431**	,230**	,212**	,642**	,609**	1							
8 Online kupovina	1,34	0,59	,144**	,235**	,301**	,205**	,304**	,320**	,342**	1						
9 Pretraživanje i pregledavanje sadržaja za odrasle	1,18	0,48	,168**	,210**	,287**	,142**	,223**	,186**	,246**	,297**	1					
10 Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja interneta	15,64	4,47	,539**	,666**	,372**	,383**	,707**	,722**	,790**	,503**	,389**	1				
11 Percipirano doživljavanje partnerskog zanemarivanja upotrebom mobitela	12,67	5,06	,300**	,324**	,136**	,162**	,247**	,230**	,207**	,091*	,230**	,339**	1			
12 Percipirana pozitivna partnerska ponašanja partnera	41,97	14,43	,015	-,062	-,049	-,046	-,057	-,004	-,018	-,040	-,151**	-,063	-,260**	1		
13 Percipirana negativna partnerska ponašanja partnera	13,45	6,21	,100*	,117**	,106**	,111**	,152**	,089*	,131**	,054	,229**	,190**	,389**	-,104**	1	
14 Kvaliteta partnerskog odnosa	40,24	7,26	-,083*	-,127**	-,083*	-,043	-,151**	-,060	-,082*	-,057	-,226**	-,158**	-,308**	,564**	-,347**	1

** $p < 0,01$; * $p < 0,05$; X=aritmetička sredina; SD= standardna devijacija

Tablica P9. Spearman korelacije povezanosti trajanja veze, dobi ispitanika, dobi partnera te kvalitete partnerskog odnosa.

	X	SD	1	2	3	4
1 Trajanje veze	18,12	5,94	1			
2 Dob ispitanika	42,20	5,40	,451**	1		
3 Dob partnera	44,61	5,81	,395**	,639**	1	
4 Kvaliteta partnerskog odnosa	40,24	7,26	,046	-,132**	-,084*	1

** $p < 0,01$; * $p < 0,05$; X=aritmetička sredina; SD= standardna devijacija

Tablica P10. Parcijalna korelacija povezanosti trajanja veze i kvalitete partnerskog odnosa uz kontrolu dobi ispitanika.

		1	2
Dob ispitanika	1	1	
	2	,109**	1

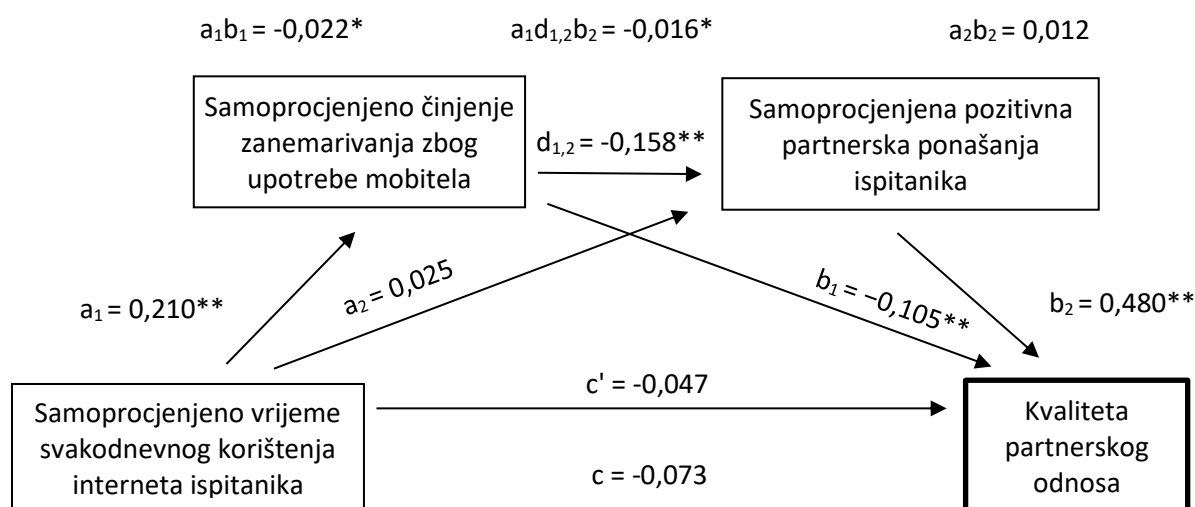
** $p < 0,01$; * $p < 0,05$

Tablica P11. Prikaz moderacijskog modela samoprocjenjenog činjenja zanemarivanja partnera upotrebom mobitela i samoprocjenjenih pozitivnih partnerskih ponašanja ispitanika u odnosu između samoprocjenjenog vremena svakodnevnog korištenja interneta ispitanika i kvalitete partnerskog odnosa (Grafički prikaz Slika P1)

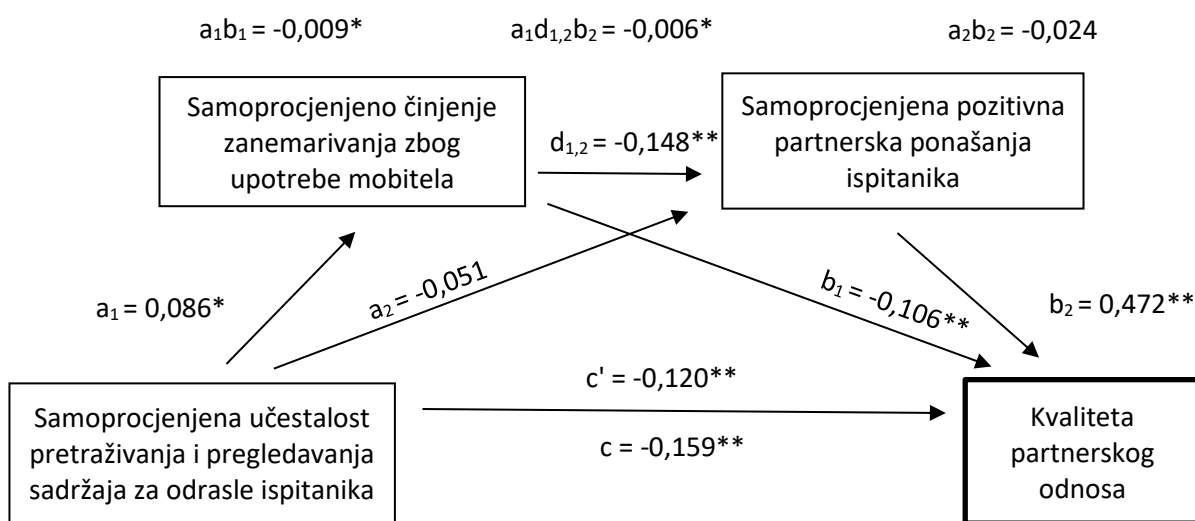
		B	SE	LLCI	ULCI	β
a_1	Samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog korištenja interneta ispitanika → Samoprocjenjeno činjenje zanemarivanja korištenjem mobitela	0,236	0,043	0,152	0,319	0,210**
a_2	Samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog korištenja interneta ispitanika → Samoprocjenjena pozitivna partnerska ponašanja ispitanika	0,101	0,155	-0,205	0,406	0,025
$d_{1,2}$	Samoprocjenjeno činjenje zanemarivanja korištenjem mobitela → Samoprocjenjena pozitivna partnerska ponašanja ispitanika	-0,555	0,138	-0,827	-0,284	-0,158**
b_1	Samoprocjenjeno činjenje zanemarivanja korištenjem mobitela → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,187	0,061	-0,307	-0,066	-0,105**
b_2	Samoprocjenjena pozitivna partnerska ponašanja ispitanika → Kvaliteta partnerskog odnosa	0,241	0,017	0,208	0,275	0,480**
Ukupni efekt	c	-0,145	0,077	-0,296	0,007	-0,073
Direktni efekt	c'	-0,093	0,068	-0,227	0,04	-0,047
Ind1	(a_1b_1) Samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog korištenja interneta ispitanika → Samoprocjenjeno činjenje zanemarivanja korištenjem mobitela → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,044	0,019	-0,087	-0,012	-0,022*
Ind2	(a_2b_2) Samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog korištenja interneta ispitanika → Samoprocjenjena pozitivna partnerska ponašanja ispitanika → Kvaliteta partnerskog odnosa	0,024	0,042	-0,056	0,113	0,012
Ind3	$(a_1d_{1,2}b_2)$ Samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog korištenja interneta ispitanika → Samoprocjenjeno činjenje zanemarivanja korištenjem mobitela → Samoprocjenjena pozitivna partnerska ponašanja ispitanika → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,032	0,011	-0,057	-0,013	-0,016*
Model	Samoprocjenjeno činjenje zanemarivanja korištenjem mobitela	Samoprocjenjena pozitivna partnerska ponašanja ispitanika		Kvaliteta partnerskog odnosa		
R ²	0,0439	0,0238		0,2613		
F	30,50**	8,09**		78,06**		
df1	1	2		3		
df2	664	663		662		

* = <0,05; ** = < 0,01; B = nestandardizirani regresijski koeficijent; SE = standardna pogreška koeficijenta; LLCI = donja granica intervala pouzdanosti; ULCI = gornja granica intervala pouzdanosti; β = standardizirani regresijski koeficijent; R² = koeficijent determinacije; F = F test modela; df = stupnjevi slobode

Neobranjena verzija = Pre-defense version

Slika P1. Rezultati testiranog modela medijacijske uloge samoprocjenjenog činj enja zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i samoprocjenjenih pozitivnih partnerskih ponašanja ispitanika u odnosu samoprocjenjenog vremena svakodnevnog korištenja interneta ispitanika i kvalitete partnerskog odnosa (Tablica P11)

Slika P2. Rezultati testiranog modela medijacijske uloge samoprocjenjenog činj enja zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i samoprocjenjenih pozitivnih partnerskih ponašanja ispitanika u odnosu između samoprocjenjene učestalosti pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika i kvalitete partnerskog odnosa (Tablica P12)

Tablica P12. Prikaz moderacijskog modela samoprocjenjenog činjenja zanemarivanja upotrebom mobitela i samoprocjenjenih pozitivnih partnerskih ponašanja ispitanika u odnosu između samoprocjenjene učestalosti pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika i kvalitete partnerskog odnosa (Grafički prikaz Slika P2)

		B	SE	LLCI	ULCI	β
a_1	Samoprocjenjena učestalost pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika → Samoprocjenjeno činjenje zanemarivanja korištenjem mobitela	0,380	0,170	0,045	0,714	0,086*
a_2	Samoprocjenjena učestalost pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika → Samoprocjenjena pozitivna partnerska ponašanja ispitanika	-0,795	0,597	-1,967	0,377	-0,051
$d_{1,2}$	Samoprocjenjeno činjenje zanemarivanja korištenjem mobitela → Samoprocjenjena pozitivna partnerska ponašanja ispitanika	-0,521	0,136	-0,787	-0,255	-0,148**
b_1	Samoprocjenjeno činjenje zanemarivanja korištenjem mobitela → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,188	0,060	-0,305	-0,071	-0,106**
b_2	Samoprocjenjena pozitivna partnerska ponašanja ispitanika → Kvaliteta partnerskog odnosa	0,237	0,017	0,204	0,271	0,472**
Ukupni efekt	c	-1,242	0,299	-1,828	-0,655	-0,159**
Direktni efekt	c'	-0,935	0,260	-1,445	-0,425	-0,120**
Ind1	(a_1b_1) Samoprocjenjena učestalost pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika → Samoprocjenjeno činjenje zanemarivanja korištenjem mobitela → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,071	0,045	-0,176	-0,002	-0,009*
Ind2	(a_2b_2) Samoprocjenjena učestalost pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika → Samoprocjenjena pozitivna partnerska ponašanja ispitanika → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,189	0,143	-0,496	0,072	-0,024
Ind3	($a_1d_{1,2}b_2$) Samoprocjenjeno činjenje zanemarivanja korištenjem mobitela → Samoprocjenjena pozitivna partnerska ponašanja ispitanika → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,047	0,027	-0,107	-0,003	-0,006*
Model	Samoprocjenjeno činjenje zanemarivanja korištenjem mobitela			Samoprocjenjena pozitivna partnerska ponašanja ispitanika		Kvaliteta partnerskog odnosa
R ²	0,0074			0,0258		0,2735
F	4,97*			8,78**		83,06**
df1	1			2		3
df2	664			663		662

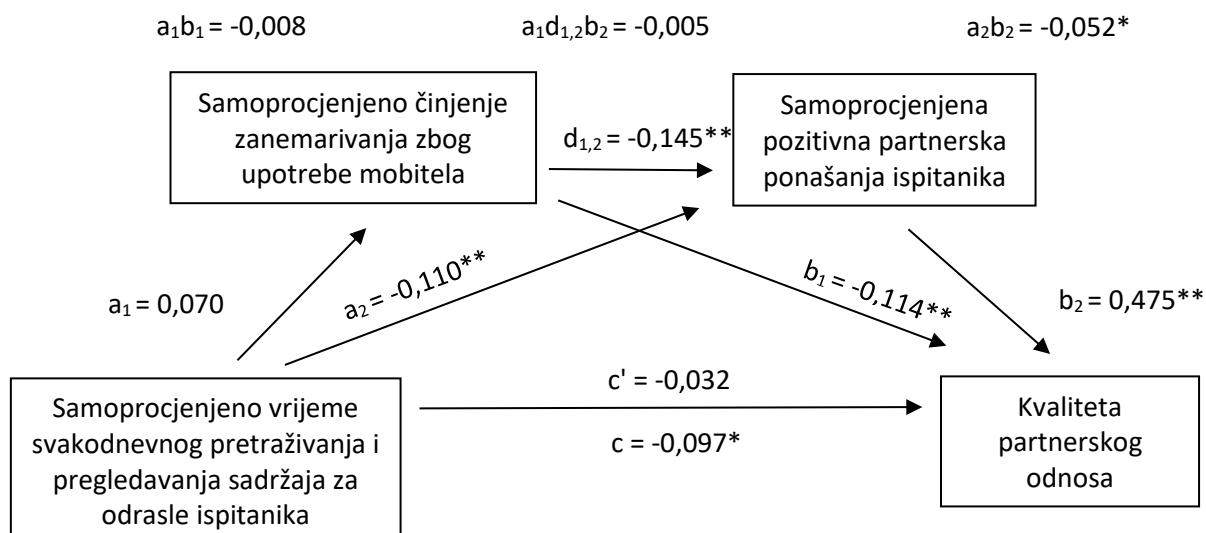
* = <0,05; ** = < 0,01; B = nestandardizirani regresijski koeficijent; SE = standardna pogreška koeficijenta; LLCI = donja granica intervala pouzdanosti; ULCI = gornja granica intervala pouzdanosti; β = standardizirani regresijski koeficijent; R² = koeficijent determinacije; F = F test modela; df = stupnjevi slobode

Tablica P13. Prikaz moderacijskog modela samoprocjenjenog činjenja zanemarivanja upotrebom mobitela i samoprocjenjenih pozitivnih partnerskih ponašanja ispitanika u odnosu između samoprocjenjenog vremena svakodnevnog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika i kvalitete partnerskog odnosa (Grafički prikaz Slika P3)

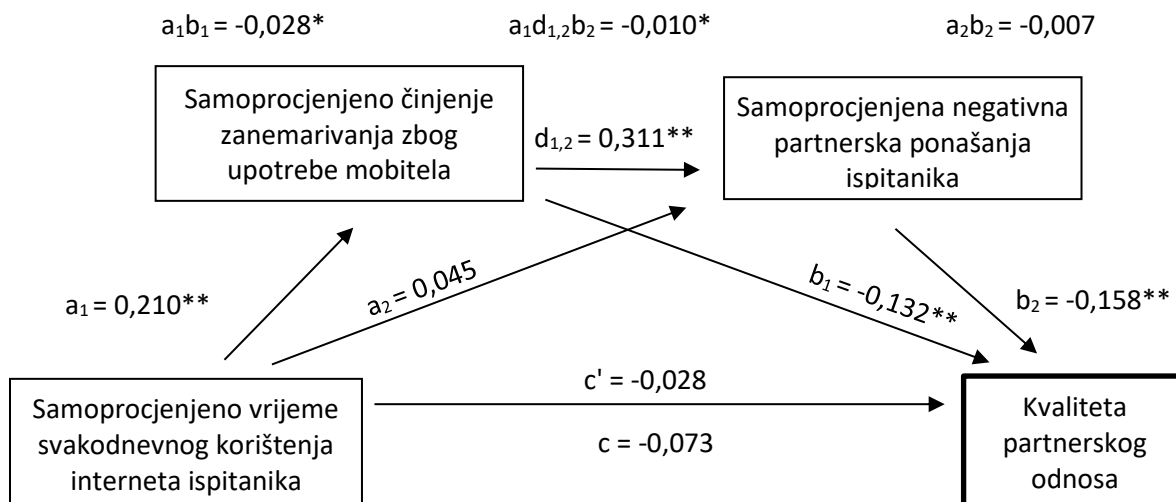
		B	SE	LLCI	ULCI	β
a_1	Samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika → Samoprocjenjeno činjenje zanemarivanja korištenjem mobitela	0,720	0,398	-0,062	1,503	0,070
a_2	Samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika → Samoprocjenjena pozitivna partnerska ponašanja ispitanika	-3,982	1,387	-6,704	-1,259	-0,110 **
$d_{1,2}$	Samoprocjenjeno činjenje zanemarivanja korištenjem mobitela → Samoprocjenjena pozitivna partnerska ponašanja ispitanika	-0,510	0,135	-0,774	-0,245	-0,145**
b_1	Samoprocjenjeno činjenje zanemarivanja korištenjem mobitela → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,201	0,060	-0,319	-0,084	-0,114**
b_2	Samoprocjenjena pozitivna partnerska ponašanja ispitanika → Kvaliteta partnerskog odnosa	0,239	0,017	0,205	0,272	0,475**
Ukupni efekt	c	-1,774	0,704	-3,156	-0,392	-0,097*
Direktni efekt	c'	-0,591	0,614	-1,798	0,615	-0,032
Ind1	(a_1b_1) Samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika → Samoprocjenjeno činjenje zanemarivanja korištenjem mobitela → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,145	0,100	-0,345	0,053	-0,008
Ind2	(a_2b_2) Samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika → Samoprocjenjena pozitivna partnerska ponašanja ispitanika → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,950	0,367	-1,728	-0,243	-0,052*
Ind3	($a_1d_{1,2}b_2$) Samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika → Samoprocjenjeno činjenje zanemarivanja korištenjem mobitela → Samoprocjenjena pozitivna partnerska ponašanja ispitanika → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,088	0,058	-0,198	0,030	-0,005
Model	Samoprocjenjeno činjenje zanemarivanja korištenjem mobitela		Samoprocjenjena pozitivna partnerska ponašanja ispitanika		Kvaliteta partnerskog odnosa	
R ²	0,0049		0,0352		0,2603	
F	3,27		12,10**		77,63**	
df1	1		2		3	
df2	664		663		662	

* = <0,05; ** = < 0,01; B = *nestandardizirani regresijski koeficijent*; SE = *standardna pogreška koeficijenta*; LLCI = *donja granica intervala pouzdanosti*; ULCI = *gornja granica intervala pouzdanosti*; β = *standardizirani regresijski koeficijent*; R² = *koeficijent determinacije*; F = *F test modela*; df = *stupnjevi slobode*

Neobranjena verzija = Pre-defense version

Slika P3. Rezultati testiranog modela medijacijske uloge samoprocjenjenog činj enja zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i samoprocjenjenih pozitivnih partnerskih ponašanja ispitanika u odnosu između samoprocjenjenog vremena svakodnevnog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika i kvalitete partnerskog odnosa (Tablica P13)

Slika P4. Rezultati testiranog modela medijacijske uloge samoprocjenjenog činj enja zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i samoprocjenjenih negativnih partnerskih ponašanja ispitanika u odnosu samoprocjenjenog vremena svakodnevnog korištenja interneta ispitanika i kvalitete partnerskog odnosa (Tablica P14)

Tablica P14. Prikaz moderacijskog modela samoprocjenjenog činjnja zanemarivanja upotrebom mobitela i samoprocjenjenih negativnih partnerskih ponašanja ispitanika u odnosu između samoprocjenjenog vremena svakodnevnog korištenja interneta ispitanika i kvalitete partnerskog odnosa (Grafički prikaz Slika P4)

		B	SE	LLCI	ULCI	β
a_1	Samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog korištenja interneta ispitanika → Samoprocjenjeno činjnje zanemarivanja korištenjem mobitela	0,236	0,043	0,152	0,319	0,210**
a_2	Samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog korištenja interneta ispitanika → Samoprocjenjena negativna partnerska ponašanja ispitanika	0,075	0,063	-0,049	0,199	0,045
$d_{1,2}$	Samoprocjenjeno činjnje zanemarivanja korištenjem mobitela → Samoprocjenjena negativna partnerska ponašanja ispitanika	0,464	0,056	0,354	0,575	0,311**
b_1	Samoprocjenjeno činjnje zanemarivanja korištenjem mobitela → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,234	0,072	-0,375	-0,093	-0,132**
b_2	Samoprocjenjena negativna partnerska ponašanja ispitanika → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,187	0,047	-0,279	-0,094	-0,158**
Ukupni efekt	c	-0,145	0,077	-0,296	0,007	-0,073
Direktni efekt	c'	-0,055	0,077	-0,206	0,096	-0,028
Ind1	(a_1b_1) Samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog korištenja interneta ispitanika → Samoprocjenjeno činjnje zanemarivanja korištenjem mobitela → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,055	0,024	-0,106	-0,014	-0,028*
Ind2	(a_2b_2) Samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog korištenja interneta ispitanika → Samoprocjenjena negativna partnerska ponašanja ispitanika → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,014	0,017	-0,055	0,012	-0,007
Ind3	$(a_1d_{1,2}b_2)$ Samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog korištenja interneta ispitanika → Samoprocjenjeno činjnje zanemarivanja korištenjem mobitela → Samoprocjenjena negativna partnerska ponašanja ispitanika → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,020	0,008	-0,040	-0,007	-0,010*
Model	Samoprocjenjeno činjnje zanemarivanja korištenjem mobitela			Samoprocjenjena negativna partnerska ponašanja ispitanika		Kvaliteta partnerskog odnosa
R ²	0,0439			0,1043		0,0588
F	30.50**			38.61**		13,80**
df1	1			2		3
df2	664			663		662

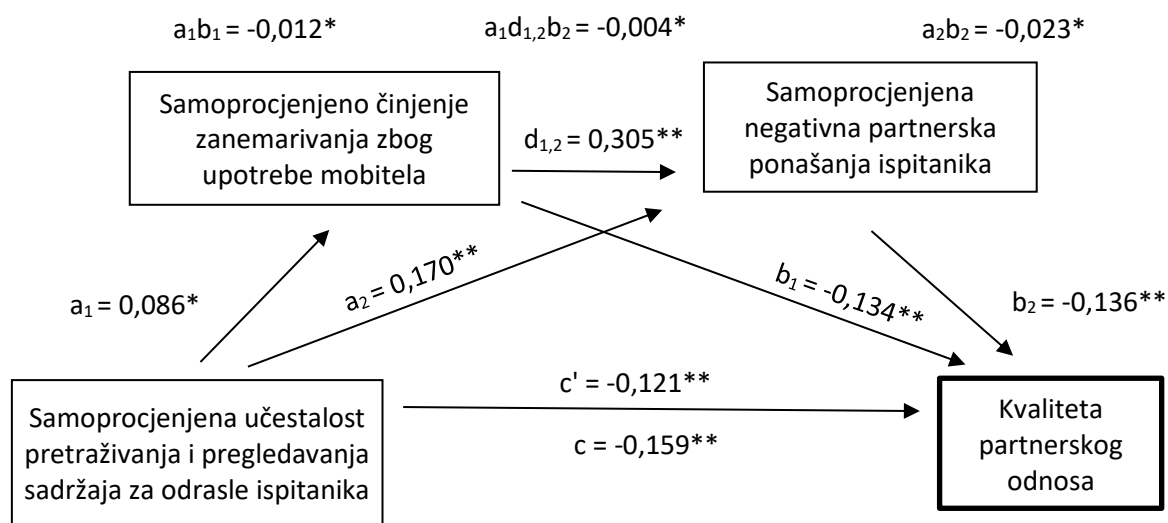
* = <0,05; ** = < 0,01; B = nestandardizirani regresijski koeficijent; SE = standardna pogreška koeficijenta; LLCI = donja granica intervala pouzdanosti; ULCI = gornja granica intervala pouzdanosti; β = standardizirani regresijski koeficijent; R² = koeficijent determinacije; F = F test modela; df = stupnjevi slobode

Tablica P15. Prikaz moderacijskog modela samoprocjenjenog činjenja zanemarivanja upotrebom mobitela i samoprocjenjenih negativnih partnerskih ponašanja ispitanika u odnosu između samoprocjenjene učestalosti pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika i kvalitete partnerskog odnosa (Grafički prikaz Slika P5)

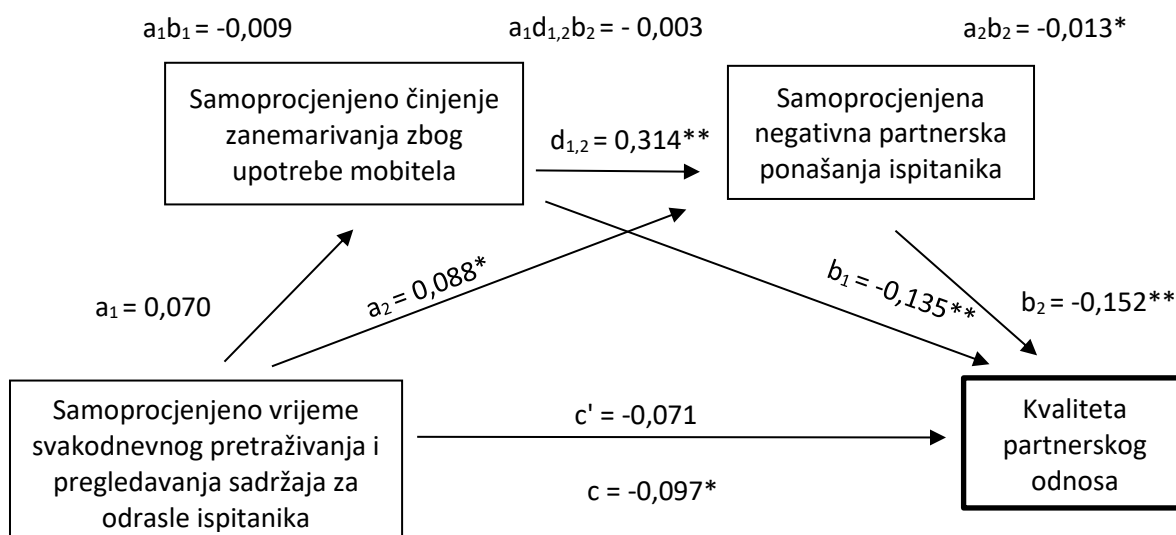
		B	SE	LLCI	ULCI	β
a_1	Samoprocjenjena učestalost pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika → Samoprocjenjeno činjenje zanemarivanja korištenjem mobitela	0,380	0,170	0,045	0,714	0,086*
a_2	Samoprocjenjena učestalost pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika → Samoprocjenjena negativna partnerska ponašanja ispitanika	1,118	0,239	0,648	1,588	0,170**
$d_{1,2}$	Samoprocjenjeno činjenje zanemarivanja korištenjem mobitela → Samoprocjenjena negativna partnerska ponašanja ispitanika	0,457	0,054	0,350	0,563	0,305**
b_1	Samoprocjenjeno činjenje zanemarivanja korištenjem mobitela → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,238	0,070	-0,375	-0,100	-0,134**
b_2	Samoprocjenjena negativna partnerska ponašanja ispitanika → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,161	0,048	-0,255	-0,068	-0,136**
Ukupni efekt	c	-1,242	0,299	-1,828	-0,655	-0,159**
Direktni efekt	c'	-0,944	0,298	-1,528	-0,359	-0,121**
Ind1	(a_1b_1) Samoprocjenjena učestalost pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika → Samoprocjenjeno činjenje zanemarivanja korištenjem mobitela → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,090	0,055	-0,218	-0,002	-0,012*
Ind2	(a_2b_2) Samoprocjenjena učestalost pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika → Samoprocjenjena negativna partnerska ponašanja ispitanika → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,180	0,091	-0,400	-0,045	-0,023*
Ind3	($a_1d_{1,2}b_2$) Samoprocjenjena učestalost pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika → Samoprocjenjeno činjenje zanemarivanja korištenjem mobitela → Samoprocjenjena negativna partnerska ponašanja ispitanika → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,028	0,017	-0,069	-0,001	-0,004*
Model	Samoprocjenjeno činjenje zanemarivanja korištenjem mobitela			Samoprocjenjena negativna partnerska ponašanja ispitanika		Kvaliteta partnerskog odnosa
R ²	0,0074			0,1310		0,0722
F	4,97*			49,98**		17,17**
df1	1			2		3
df2	664			663		662

* = <0,05; ** = < 0,01; B = nestandardizirani regresijski koeficijent; SE = standardna pogreška koeficijenta; LLCI = donja granica intervala pouzdanosti; ULCI = gornja granica intervala pouzdanosti; β = standardizirani regresijski koeficijent; R² = koeficijent determinacije; F = F test modela; df = stupnjevi slobode

Neobranjena verzija = Pre-defense version

Slika P5. Rezultati testiranog modela medijacijske uloge samoprocjenjenog činj enja zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i samoprocjenjenih negativnih partnerskih ponašanja ispitanika u odnosu samoprocjenjene učestalosti pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika i kvalitete partnerskog odnosa (Tablica P15)

Slika P6. Rezultati testiranog modela medijacijske uloge samoprocjenjenog činj enja zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i samoprocjenjenih negativnih partnerskih ponašanja ispitanika u odnosu između samoprocjenjenog vremena svakodnevnog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika i kvalitete partnerskog odnosa (Tablica P16)

Tablica P16. Prikaz moderacijskog modela samoprocjenjenog činjenja zanemarivanja upotrebom mobitela i samoprocjenjenih negativnih partnerskih ponašanja ispitanika u odnosu između samoprocjenjenog vremena svakodnevnog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika i kvalitete partnerskog odnosa (Grafički prikaz Slika P6)

		B	SE	LLCI	ULCI	β
a_1	Samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika → Samoprocjenjeno činjenje zanemarivanja korištenjem mobitela	0,720	0,398	-0,062	1,503	0,070
a_2	Samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika → Samoprocjenjena negativna partnerska ponašanja ispitanika	1,348	0,565	0,238	2,457	0,088*
$d_{1,2}$	Samoprocjenjeno činjenje zanemarivanja korištenjem mobitela → Samoprocjenjena negativna partnerska ponašanja ispitanika	0,469	0,055	0,361	0,577	0,314**
b_1	Samoprocjenjeno činjenje zanemarivanja korištenjem mobitela → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,239	0,070	-0,377	-0,100	-0,135**
b_2	Samoprocjenjena negativna partnerska ponašanja ispitanika → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,180	0,047	-0,273	-0,087	-0,152**
Ukupni efekt	c	-1,774	0,704	-3,156	-0,392	-0,097*
Direktni efekt	c'	-1,299	0,690	-2,654	0,056	-0,071
Ind1	(a_1b_1) Samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika → Samoprocjenjeno činjenje zanemarivanja korištenjem mobitela → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,172	0,119	-0,410	0,057	-0,009
Ind2	(a_2b_2) Samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika → Samoprocjenjena negativna partnerska ponašanja ispitanika → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,243	0,176	-0,705	-0,012	-0,013*
Ind3	($a_1d_{1,2}b_2$) Samoprocjenjeno vrijeme svakodnevnog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle ispitanika → Samoprocjenjeno činjenje zanemarivanja korištenjem mobitela → Samoprocjenjena negativna partnerska ponašanja ispitanika → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,061	0,044	-0,155	0,019	-0,003
Model	Samoprocjenjeno činjenje zanemarivanja korištenjem mobitela			Samoprocjenjena negativna partnerska ponašanja ispitanika		Kvaliteta partnerskog odnosa
R ²	0,0049			0,1100		0,0631
F	3,27			40,99**		14,87**
df1	1			2		3
df2	664			663		662

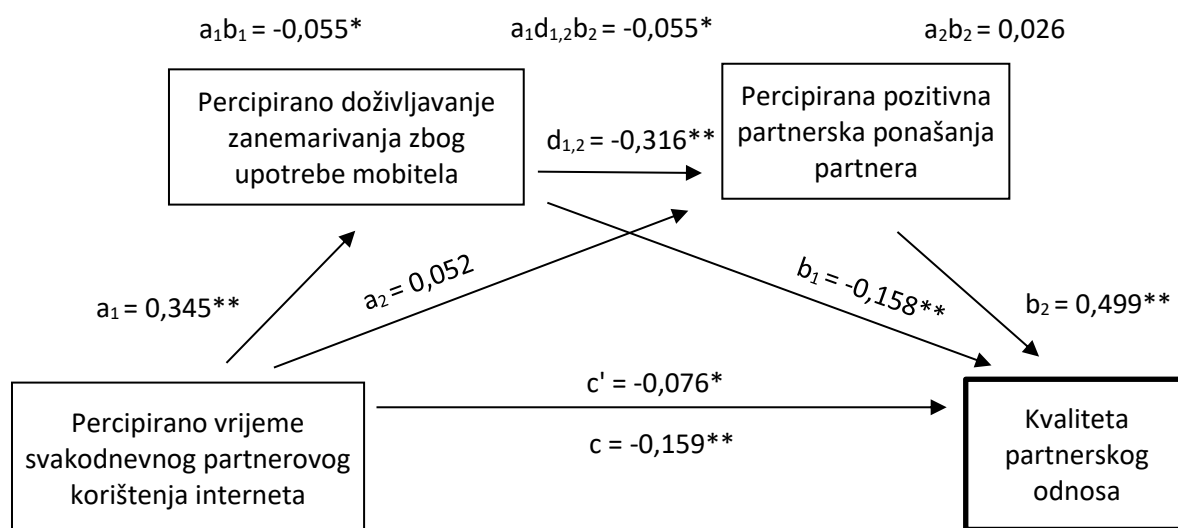
* = <0,05; ** = < 0,01; B = nestandardizirani regresijski koeficijent; SE = standardna pogreška koeficijenta; LLCI = donja granica intervala pouzdanosti; ULCI = gornja granica intervala pouzdanosti; β = standardizirani regresijski koeficijent; R² = koeficijent determinacije; F = F test modela; df = stupnjevi slobode

Tablica P17. Prikaz moderacijskog modela percipiranog doživljavanja zanemarivanja upotrebom mobitela i percipiranih pozitivnih partnerskih ponašanja partnera u odnosu između percipiranog vremena svakodnevnog partnerovog korištenja interneta i kvalitete partnerskog odnosa (Grafički prikaz Slika P7)

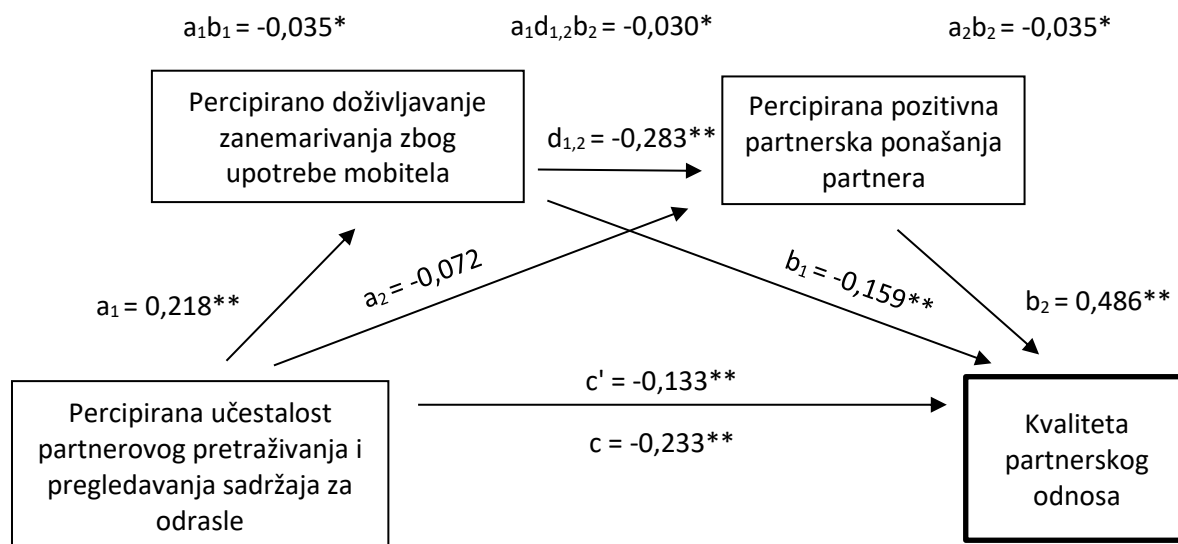
		B	SE	LLCI	ULCI	β
a_1	Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja interneta → Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela	0,390	0,041	0,309	0,471	0,345**
a_2	Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja interneta → Percipirana pozitivna partnerska ponašanja partnera	0,167	0,127	-0,083	0,417	0,052
$d_{1,2}$	Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Percipirana pozitivna partnerska ponašanja partnera	-0,903	0,113	-1,124	-0,682	-0,316**
b_1	Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,227	0,051	-0,326	-0,128	-0,158**
b_2	Percipirana pozitivna partnerska ponašanja partnera → Kvaliteta partnerskog odnosa	0,251	0,017	0,218	0,284	0,499**
Ukupni efekt	c	-0,258	0,062	-0,380	-0,136	-0,159**
Direktni efekt	c'	-0,123	0,055	-0,231	-0,016	-0,076*
Ind1	(a_1b_1) Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja interneta → Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,089	0,029	-0,149	-0,036	-0,055*
Ind2	(a_2b_2) Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja interneta → Percipirana pozitivna partnerska ponašanja partnera → Kvaliteta partnerskog odnosa	0,042	0,034	-0,022	0,109	0,026
Ind3	$(a_1d_{1,2}b_2)$ Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja interneta → Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Percipirana pozitivna partnerska ponašanja partnera → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,089	0,018	-0,128	-0,056	-0,055*
Model	Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela	Percipirana pozitivna partnerska ponašanja partnera		Kvaliteta partnerskog odnosa		
R ²	0,1190	0,0915		0,3399		
F	89,70**	33,38**		113,62**		
df1	1	2		3		
df2	664	663		662		

* = <0,05; ** = < 0,01; B = nestandardizirani regresijski koeficijent; SE = standardna pogreška koeficijenta; LLCI = donja granica intervala pouzdanosti; ULCI = gornja granica intervala pouzdanosti; β = standardizirani regresijski koeficijent; R² = koeficijent determinacije; F = F test modela; df = stupnjevi slobode

Neobranjena verzija = Pre-defense version

Slika 7. Rezultati testiranog modela medijacijske uloge doživljavanja zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i pozitivnih partnerskih ponašanja partnera u odnosu percipiranog vremena svakodnevnog partnerovog korištenja interneta i kvalitete partnerskog odnosa (Tablica P17)

Slika 8. Rezultati testiranog modela medijacijske uloge doživljavanja zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i pozitivnih partnerskih ponašanja partnera u odnosu percipirane učestalosti partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle i kvalitete partnerskog odnosa (Tablica P18)

Tablica P18. Prikaz moderacijskog modela percipiranog doživljavanja zanemarivanja upotrebom mobitela i percipiranih pozitivnih partnerskih ponašanja partnera u odnosu između percipirane učestalosti partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle i kvalitete partnerskog odnosa (Grafički prikaz Slika P18)

		B	SE	LLCI	ULCI	β
a_1	Percipirana učestalost partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle → Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela	0,983	0,171	0,648	1,318	0,218**
a_2	Percipirana učestalost partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle → Percipirana pozitivna partnerska ponašanja partnera	-0,921	0,487	-1,878	0,035	-0,072
$d_{1,2}$	Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Percipirana pozitivna partnerska ponašanja partnera	-0,807	0,108	-1,019	-0,595	-0,283**
b_1	Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,229	0,048	-0,323	-0,135	-0,159**
b_2	Percipirana pozitivna partnerska ponašanja partnera → Kvaliteta partnerskog odnosa	0,244	0,017	0,212	0,277	0,486**
Ukupni efekt	c	-1,507	0,244	-1,986	-1,027	-0,233**
Direktni efekt	c'	-0,863	0,208	-1,271	-0,455	-0,133**
Ind1	(a_1b_1) Percipirana učestalost partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle → Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,225	0,085	-0,421	-0,090	-0,035*
Ind2	(a_2b_2) Percipirana učestalost partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle → Percipirana pozitivna partnerska ponašanja partnera → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,225	0,111	-0,450	-0,011	-0,035*
Ind3	($a_1d_{1,2}b_2$) Percipirana učestalost partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle → Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Percipirana pozitivna partnerska ponašanja partnera → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,194	0,056	-0,317	-0,097	-0,030*
Model	Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela	Percipirana pozitivna partnerska ponašanja partnera		Kvaliteta partnerskog odnosa		
R ²	0,0475	0,0940		0,3517		
F	33,15**	34,40**		119,70**		
df1	1	2		3		
df2	664	663		662		

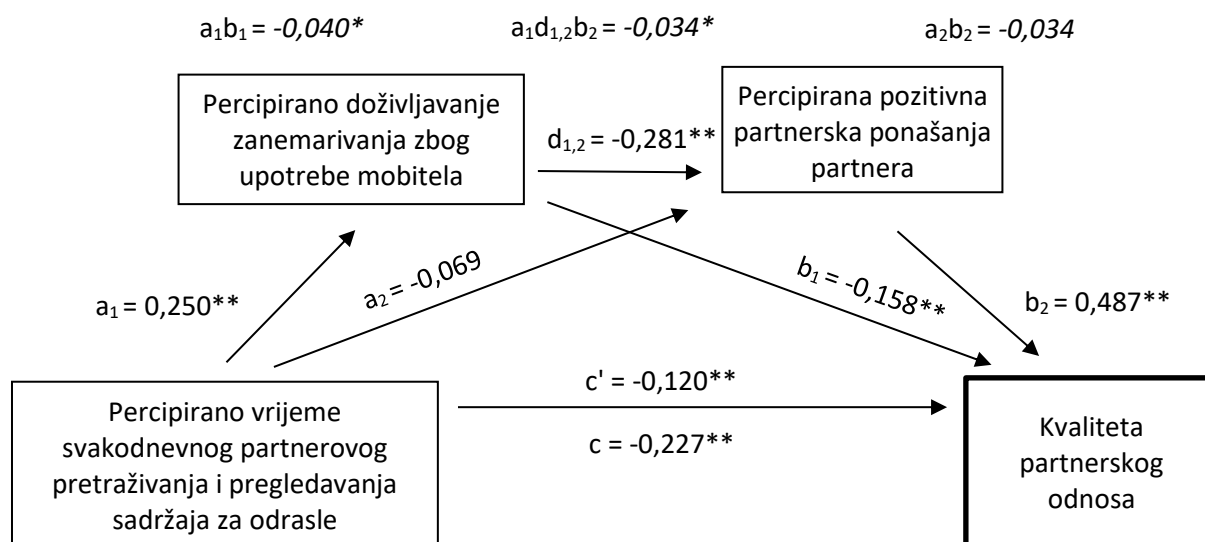
* = <0,05; ** = < 0,01; B = nestandardizirani regresijski koeficijent; SE = standardna pogreška koeficijenta; LLCI = donja granica intervala pouzdanosti; ULCI = gornja granica intervala pouzdanosti; β = standardizirani regresijski koeficijent; R² = koeficijent determinacije; F = F test modela; df = stupnjevi slobode

Tablica P19. Prikaz moderacijskog modela percipiranog doživljavanja zanemarivanja upotrebom mobitela i percipiranih pozitivnih partnerskih ponašanja partnera u odnosu između percipiranog vremena svakodnevnog partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle i kvalitete partnerskog odnosa (Grafički prikaz Slika P19)

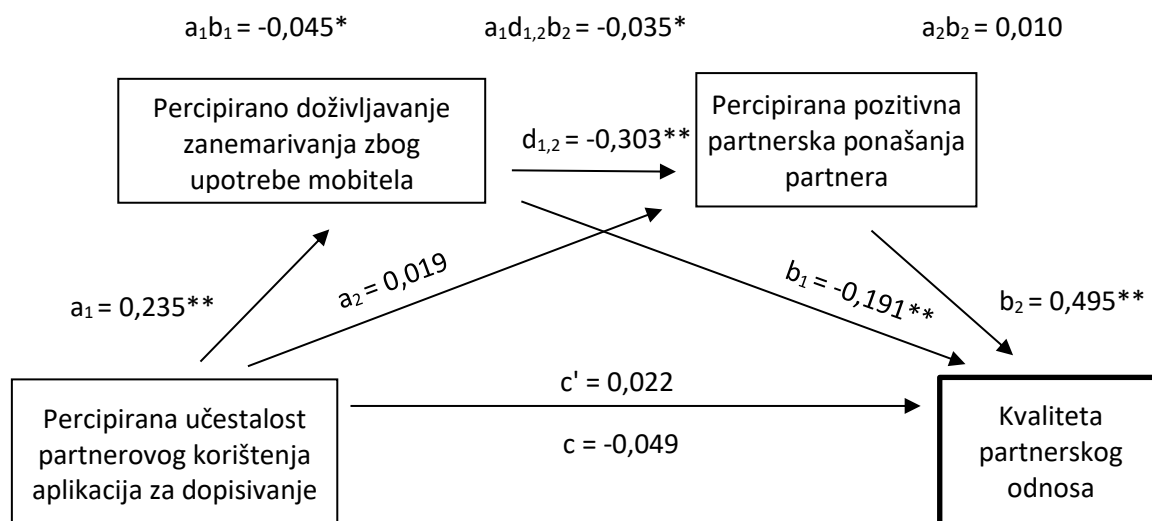
		B	SE	LLCI	ULCI	β
a_1	Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle → Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela	2,614	0,393	1,842	3,387	0,250**
a_2	Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle → Percipirana pozitivna partnerska ponašanja partnera	-2,074	1,141	-4,313	0,166	-0,069
$d_{1,2}$	Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Percipirana pozitivna partnerska ponašanja partnera	-0,802	0,109	-1,016	-0,588	-0,281**
b_1	Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,227	0,048	-0,322	-0,132	-0,158**
b_2	Percipirana pozitivna partnerska ponašanja partnera → Kvaliteta partnerskog odnosa	0,245	0,017	0,212	0,277	0,487**
Ukupni efekt	c	-3,413	0,568	-4,528	-2,298	-0,227**
Direktni efekt	c'	-1,798	0,488	-2,756	-0,840	-0,120**
Ind1	(a_1b_1) Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle → Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,594	0,222	-1,096	-0,232	-0,040*
Ind2	(a_2b_2) Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle → Percipirana pozitivna partnerska ponašanja partnera → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,508	0,304	-1,147	0,054	-0,034*
Ind3	$(a_1d_{1,2}b_2)$ Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle → Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Percipirana pozitivna partnerska ponašanja partnera → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,514	0,157	-0,868	-0,252	-0,034*
Model	Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela			Percipirana pozitivna partnerska ponašanja partnera		Kvaliteta partnerskog odnosa
R ²		0,0623		0,0936		0,3482
F		44,15**		34,25**		117,87**
df1		1		2		3
df2		664		663		662

* = <0,05; ** = < 0,01; B = nestandardizirani regresijski koeficijent; SE = standardna pogreška koeficijenta; LLCI = donja granica intervala pouzdanosti; ULCI = gornja granica intervala pouzdanosti; β = standardizirani regresijski koeficijent; R² = koeficijent determinacije; F = F test modela; df = stupnjevi slobode

Neobranjena verzija = Pre-defense version

Slika 9. Rezultati testiranog modela medijacijske uloge doživljavanja zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i pozitivnih partnerskih ponašanja partnera u odnosu percipiranog vremena svakodnevnog partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle i kvalitete partnerskog odnosa (Tablica P19)

Slika 10. Rezultati testiranog modela medijacijske uloge doživljavanja zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i pozitivnih partnerskih ponašanja partnera u odnosu percipirane učestalosti partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje i kvalitete partnerskog odnosa (Tablica P20)

Tablica P20. Prikaz moderacijskog modela percipiranog doživljavanja zanemarivanja upotrebom mobitela i percipiranih pozitivnih partnerskih ponašanja partnera u odnosu između percipirane učestalosti partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje i kvalitete partnerskog odnosa (Grafički prikaz Slika P10)

		B	SE	LLCI	ULCI	β
a_1	Percipirana učestalost partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje → Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela	0,599	0,096	0,410	0,788	0,235**
a_2	Percipirana učestalost partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje → Percipirana pozitivna partnerska ponašanja partnera	0,141	0,278	-0,405	0,687	0,019
$d_{1,2}$	Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Percipirana pozitivna partnerska ponašanja partnera	-0,865	0,109	-1,078	-0,651	-0,303**
b_1	Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,274	0,049	-0,370	-0,178	-0,191**
b_2	Percipirana pozitivna partnerska ponašanja partnera → Kvaliteta partnerskog odnosa	0,249	0,017	0,216	0,282	0,495**
Ukupni efekt	c	-0,178	0,142	-0,457	0,101	-0,049
Direktni efekt	c'	0,080	0,120	-0,155	0,315	0,022
Ind1	(a_1b_1) Percipirana učestalost partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje → Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,164	0,045	-0,258	-0,083	-0,045*
Ind2	(a_2b_2) Percipirana učestalost partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje → Percipirana pozitivna partnerska ponašanja partnera → Kvaliteta partnerskog odnosa	0,035	0,074	-0,113	0,185	0,010
Ind3	$(a_1d_{1,2}b_2)$ Percipirana učestalost partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje → Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Percipirana pozitivna partnerska ponašanja partnera → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,129	0,030	-0,193	-0,077	-0,035*
Model	Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela	Percipirana pozitivna partnerska ponašanja partnera		Kvaliteta partnerskog odnosa		
R ²	0,0550	0,0895		0,3353		
F	38,62**	32,58**		111,30**		
df1	1	2		3		
df2	664	663		662		

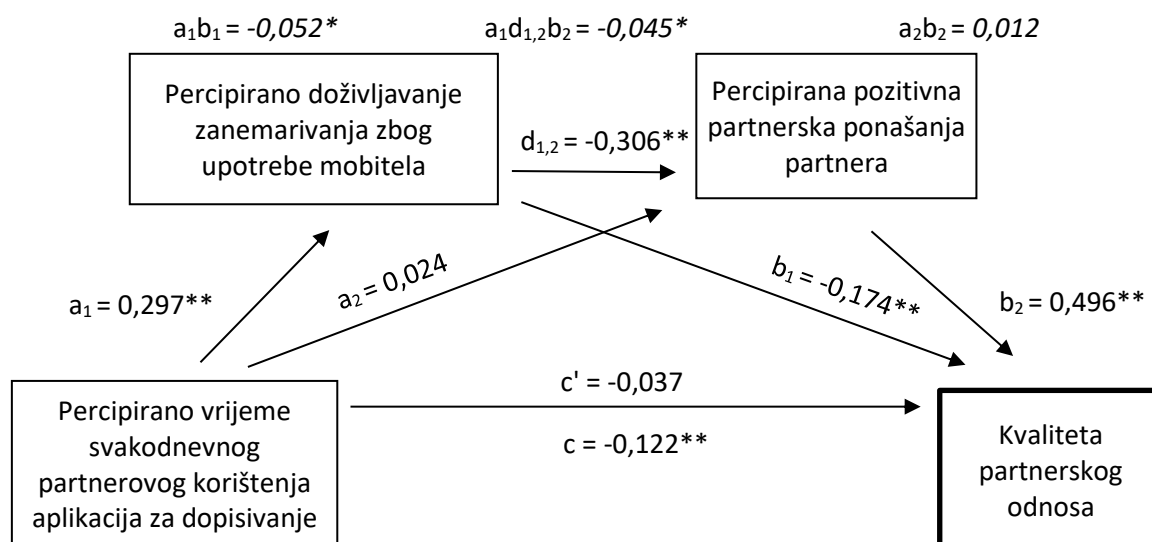
* = <0,05; ** = < 0,01; B = nestandardizirani regresijski koeficijent; SE = standardna pogreška koeficijenta; LLCI = donja granica intervala pouzdanosti; ULCI = gornja granica intervala pouzdanosti; β = standardizirani regresijski koeficijent; R² = koeficijent determinacije; F = F test modela; df = stupnjevi slobode

Tablica P21. Prikaz moderacijskog modela percipiranog doživljavanja zanemarivanja upotrebom mobitela i percipiranih pozitivnih partnerskih ponašanja partnera u odnosu između percipiranog vremena svakodnevnog partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje i kvalitete partnerskog odnosa (Grafički prikaz Slika P11)

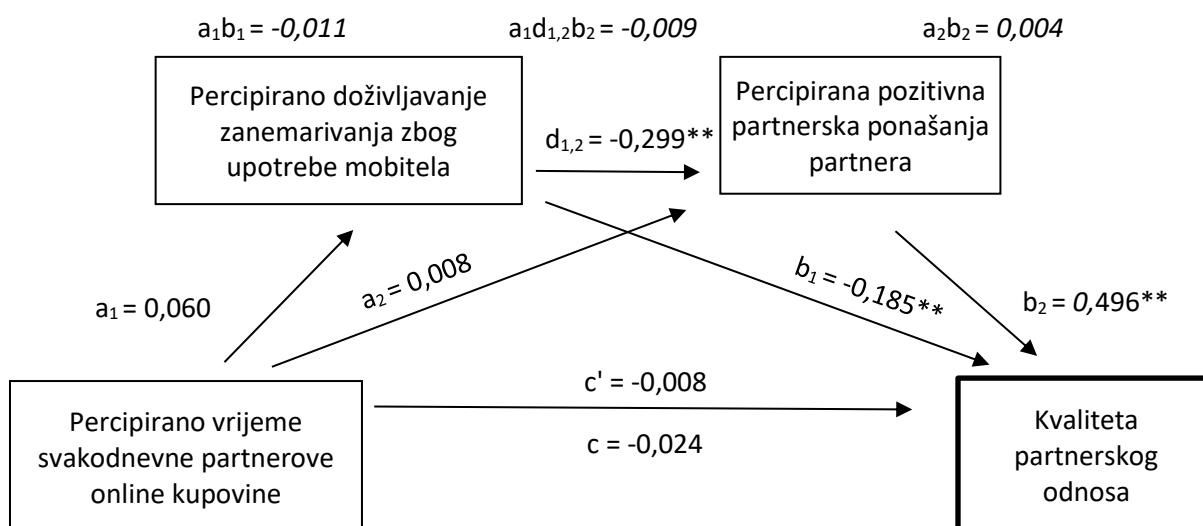
		B	SE	LLCI	ULCI	β
a_1	Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje → Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela	1,604	0,201	1,210	1,997	0,297**
a_2	Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje → Percipirana pozitivna partnerska ponašanja partnera	0,374	0,599	-0,802	1,550	0,024
$d_{1,2}$	Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Percipirana pozitivna partnerska ponašanja partnera	-0,872	0,111	-1,090	-0,655	-0,306**
b_1	Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,250	0,050	-0,348	-0,152	-0,174**
b_2	Percipirana pozitivna partnerska ponašanja partnera → Kvaliteta partnerskog odnosa	0,250	0,017	0,217	0,282	0,496**
Ukupni efekt	c	-0,946	0,299	-1,533	-0,359	-0,122**
Direktni efekt	c'	-0,289	0,258	-0,795	0,217	-0,037
Ind1	(a_1b_1) Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje → Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,401	0,120	-0,665	-0,190	-0,052*
Ind2	(a_2b_2) Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje → Percipirana pozitivna partnerska ponašanja partnera → Kvaliteta partnerskog odnosa	0,093	0,171	-0,225	0,447	0,012
Ind3	$(a_1d_{1,2}b_2)$ Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje → Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Percipirana pozitivna partnerska ponašanja partnera → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,349	0,079	-0,520	-0,212	-0,045*
Model	Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela	Percipirana pozitivna partnerska ponašanja partnera		Kvaliteta partnerskog odnosa		
R ²	0,0879	0,0897		0,3361		
F	63,99**	32,65**		111,70**		
df1	1	2		3		
df2	664	663		662		

* = <0,05; ** = < 0,01; B = nestandardizirani regresijski koeficijent; SE = standardna pogreška koeficijenta; LLCI = donja granica intervala pouzdanosti; ULCI = gornja granica intervala pouzdanosti; β = standardizirani regresijski koeficijent; R² = koeficijent determinacije; F = F test modela; df = stupnjevi slobode

Neobranjena verzija = Pre-defense version

Slika 11. Rezultati testiranog modela medijacijske uloge doživljavanja zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i pozitivnih partnerskih ponašanja partnera u odnosu percipiranog vremena svakodnevnog partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje i kvalitete partnerskog odnosa (Tablica P21)

Slika 12. Rezultati testiranog modela medijacijske uloge doživljavanja zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i pozitivnih partnerskih ponašanja partnera u odnosu percipiranog vremena svakodnevne partnerove online kupovine i kvalitete partnerskog odnosa (Tablica P22)

Tablica P22. Prikaz moderacijskog modela percipiranog doživljavanja zanemarivanja upotrebom mobitela i percipiranih pozitivnih partnerskih ponašanja partnera u odnosu između percipiranog vremena svakodnevne partnerove online kupovine i kvalitete partnerskog odnosa (Grafički prikaz Slika P12)

		B	SE	LLCI	ULCI	β
a_1	Percipirano vrijeme svakodnevne partnerove online kupovine → Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela	0,508	0,330	-0,139	1,155	0,060
a_2	Percipirano vrijeme svakodnevne partnerove online kupovine → Percipirana pozitivna partnerska ponašanja partnera	0,190	0,901	-1,580	1,959	0,008
$d_{1,2}$	Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Percipirana pozitivna partnerska ponašanja partnera	-0,853	0,106	-1,061	-0,645	-0,299**
b_1	Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,266	0,048	-0,359	-0,172	-0,185**
b_2	Percipirana pozitivna partnerska ponašanja partnera → Kvaliteta partnerskog odnosa	0,249	0,017	0,216	0,282	0,496**
Ukupni efekt	c	-0,294	0,474	-1,224	0,636	-0,024
Direktni efekt	c'	-0,098	0,388	-0,859	0,663	-0,008
Ind1	(a_1b_1) Percipirano vrijeme svakodnevne partnerove online kupovine → Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,135	0,105	-0,375	0,044	-0,011
Ind2	(a_2b_2) Percipirano vrijeme svakodnevne partnerove online kupovine → Percipirana pozitivna partnerska ponašanja partnera → Kvaliteta partnerskog odnosa	0,047	0,221	-0,411	0,474	0,004
Ind3	$(a_1d_{1,2}b_2)$ Percipirano vrijeme svakodnevne partnerove online kupovine → Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Percipirana pozitivna partnerska ponašanja partnera → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,108	0,080	-0,277	0,034	-0,009
Model	Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela		Percipirana pozitivna partnerska ponašanja partnera		Kvaliteta partnerskog odnosa	
R ²	0,0036		0,0892		0,3349	
F	2,38		32,46**		111,10**	
df1	1		2		3	
df2	664		663		662	

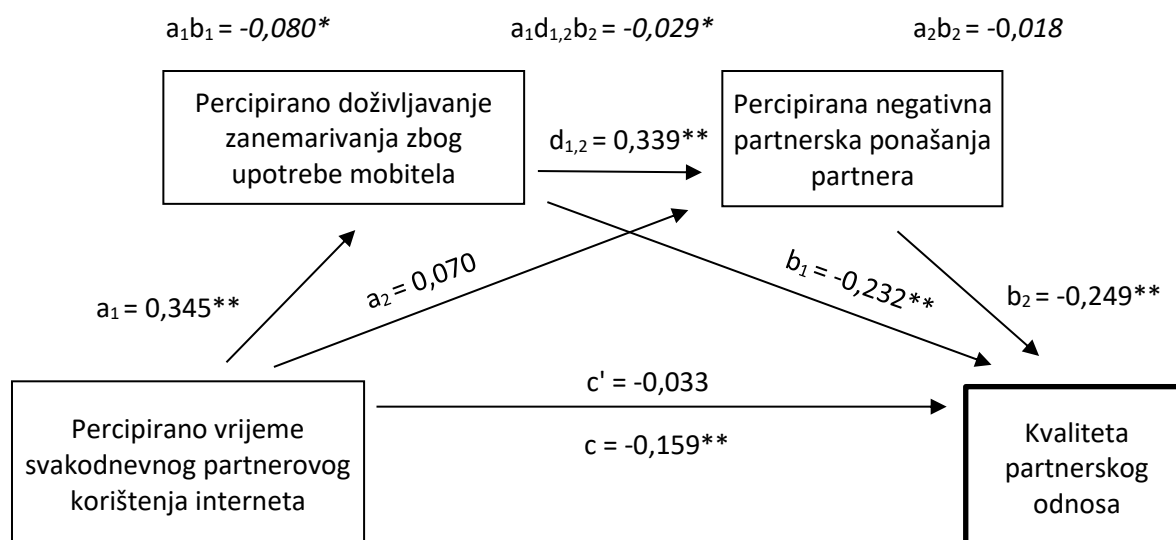
* = <0,05; ** = < 0,01; B = nestandardizirani regresijski koeficijent; SE = standardna pogreška koeficijenta; LLCI = donja granica intervala pouzdanosti; ULCI = gornja granica intervala pouzdanosti; β = standardizirani regresijski koeficijent; R² = koeficijent determinacije; F = F test modela; df = stupnjevi slobode

Tablica P23. Prikaz moderacijskog modela percipiranog doživljavanja zanemarivanja upotrebom mobitela i percipiranih negativnih partnerskih ponašanja partnera u odnosu između percipiranog vremena svakodnevnog partnerovog korištenja interneta i kvalitete partnerskog odnosa (Grafički prikaz Slika P13)

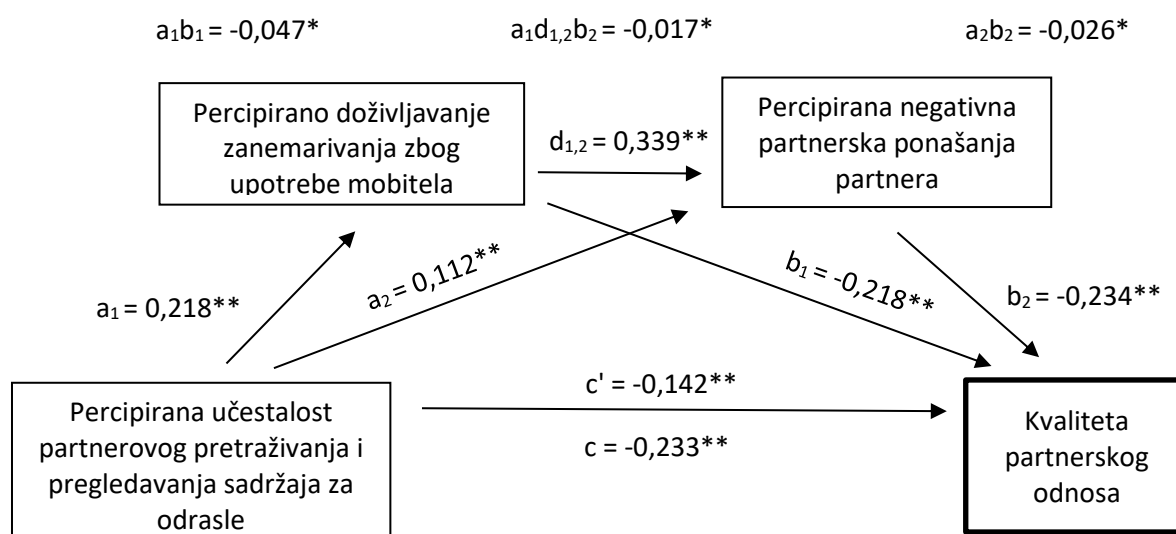
		B	SE	LLCI	ULCI	β
a_1	Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja interneta → Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela	0,390	0,041	0,309	0,471	0,345**
a_2	Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja interneta → Percipirana negativna partnerska ponašanja partnera	0,098	0,053	-0,007	0,203	0,070
$d_{1,2}$	Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Percipirana negativna partnerska ponašanja partnera	0,416	0,047	0,323	0,509	0,339**
b_1	Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,333	0,057	-0,445	-0,220	-0,232**
b_2	Percipirana negativna partnerska ponašanja partnera → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,291	0,045	-0,379	-0,204	-0,249**
Ukupni efekt	c	-0,258	0,062	-0,380	-0,136	-0,159**
Direktni efekt	c'	-0,053	0,062	-0,174	0,068	-0,033
Ind1	(a_1b_1) Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja interneta → Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,130	0,035	-0,203	-0,065	-0,080*
Ind2	(a_2b_2) Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja interneta → Percipirana negativna partnerska ponašanja partnera → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,029	0,019	-0,072	0,005	-0,018
Ind3	$(a_1d_{1,2}b_2)$ Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja interneta → Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Percipirana negativna partnerska ponašanja partnera → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,047	0,015	-0,079	-0,023	-0,029*
Model	Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela		Percipirana negativna partnerska ponašanja partnera		Kvaliteta partnerskog odnosa	
R ²	0,1190		0,1361		0,1671	
F	89,70**		52,21**		44,28**	
df1	1		2		3	
df2	664		663		662	

* = <0,05; ** = < 0,01; B = nestandardizirani regresijski koeficijent; SE = standardna pogreška koeficijenta; LLCI = donja granica intervala pouzdanosti; ULCI = gornja granica intervala pouzdanosti; β = standardizirani regresijski koeficijent; R² = koeficijent determinacije; F = F test modela; df = stupnjevi slobode

Neobranjena verzija = Pre-defense version

Slika 13. Rezultati testiranog modela medijacijske uloge doživljavanja zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i negativnih partnerskih ponašanja partnera u odnosu percipiranog vremena svakodnevnog partnerovog korištenja interneta i kvalitete partnerskog odnosa (Tablica P23)

Slika 14. Rezultati testiranog modela medijacijske uloge doživljavanja zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i negativnih partnerskih ponašanja partnera u odnosu percipirane učestalosti partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle i kvalitete partnerskog odnosa (Tablica P24)

Tablica P24. Prikaz moderacijskog modela percipiranog doživljavanja zanemarivanja upotrebom mobitela i percipiranih negativnih partnerskih ponašanja partnera u odnosu između percipirane učestalosti partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle i kvalitete partnerskog odnosa (Grafički prikaz Slika P14)

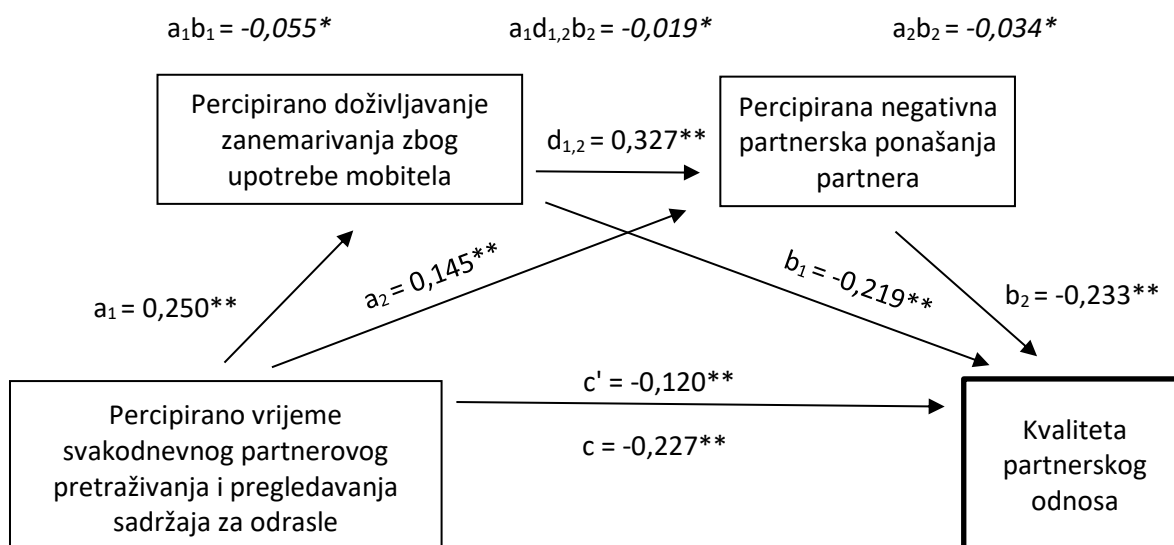
		B	SE	LLCI	ULCI	β
a_1	Percipirana učestalost partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle → Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela	0,983	0,171	0,648	1,318	0,218**
a_2	Percipirana učestalost partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle → Percipirana negativna partnerska ponašanja partnera	0,618	0,204	0,218	1,018	0,112**
$d_{1,2}$	Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Percipirana negativna partnerska ponašanja partnera	0,416	0,045	0,327	0,505	0,339**
b_1	Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,312	0,055	-0,420	-0,205	-0,218**
b_2	Percipirana negativna partnerska ponašanja partnera → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,274	0,044	-0,361	-0,187	-0,234**
Ukupni efekt	c	-1,507	0,244	-1,986	-1,027	-0,233**
Direktni efekt	c'	-0,919	0,234	-1,379	-0,459	-0,142**
Ind1	(a_1b_1) Percipirana učestalost partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle → Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,307	0,112	-0,562	-0,130	-0,047*
Ind2	(a_2b_2) Percipirana učestalost partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle → Percipirana negativna partnerska ponašanja partnera → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,169	0,080	-0,353	-0,040	-0,026*
Ind3	$(a_1d_{1,2}b_2)$ Percipirana učestalost partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle → Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Percipirana negativna partnerska ponašanja partnera → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,112	0,043	-0,210	-0,043	-0,017*
Model	Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela	Percipirana negativna partnerska ponašanja partnera		Kvaliteta partnerskog odnosa		
R ²	0,0475	0,1436		0,1851		
F	33,15**	55,57**		50,14**		
df1	1	2		3		
df2	664	663		662		

* = <0,05; ** = < 0,01; B = nestandardizirani regresijski koeficijent; SE = standardna pogreška koeficijenta; LLCI = donja granica intervala pouzdanosti; ULCI = gornja granica intervala pouzdanosti; β = standardizirani regresijski koeficijent; R² = koeficijent determinacije; F = F test modela; df = stupnjevi slobode

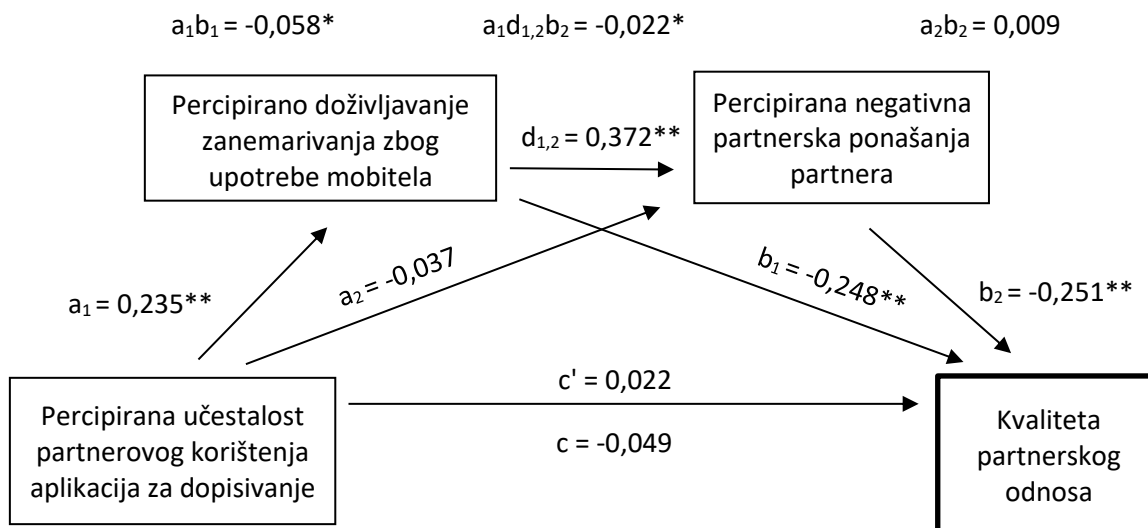
Tablica P25. Prikaz moderacijskog modela percipiranog doživljavanja zanemarivanja upotrebom mobitela i percipiranih negativnih partnerskih ponašanja partnera u odnosu između percipiranog vremena svakodnevnog partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle i kvalitete partnerskog odnosa (Grafički prikaz Slika P15)

		B	SE	LLCI	ULCI	β
a_1	Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle → Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela	2,614	0,393	1,842	3,387	0,250**
a_2	Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle → Percipirana negativna partnerska ponašanja partnera	1,858	0,475	0,925	2,791	0,145**
$d_{1,2}$	Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Percipirana negativna partnerska ponašanja partnera	0,401	0,045	0,312	0,490	0,327**
b_1	Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,314	0,055	-0,423	-0,206	-0,219**
b_2	Percipirana negativna partnerska ponašanja partnera → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,272	0,045	-0,360	-0,185	-0,233**
Ukupni efekt	c	-3,413	0,568	-4,528	-2,298	-0,227**
Direktni efekt	c'	-1,800	0,553	-2,885	-0,715	-0,120**
Ind1	(a_1b_1) Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle → Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,822	0,292	-1,468	-0,336	-0,055*
Ind2	(a_2b_2) Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle → Percipirana negativna partnerska ponašanja partnera → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,506	0,229	-1,034	-0,161	-0,034*
Ind3	$(a_1d_{1,2}b_2)$ Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle → Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Percipirana negativna partnerska ponašanja partnera → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,286	0,111	-0,546	-0,113	-0,019*
Model	Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela			Percipirana negativna partnerska ponašanja partnera		Kvaliteta partnerskog odnosa
R ²		0,0623		0,1513		0,1793
F		44,15**		59,09**		48,22**
df1		1		2		3
df2		664		663		662

* = <0,05; ** = < 0,01; B = nestandardizirani regresijski koeficijent; SE = standardna pogreška koeficijenta; LLCI = donja granica intervala pouzdanosti; ULCI = gornja granica intervala pouzdanosti; β = standardizirani regresijski koeficijent; R² = koeficijent determinacije; F = F test modela; df = stupnjevi slobode

Slika 15. Rezultati testiranog modela medijacijske uloge doživljavanja zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i negativnih partnerskih ponašanja partnera u odnosu percipiranog vremena svakodnevnog partnerovog pretraživanja i pregledavanja sadržaja za odrasle i kvalitete partnerskog odnosa (Tablica P25)

Slika 16. Rezultati testiranog modela medijacijske uloge doživljavanja zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i negativnih partnerskih ponašanja partnera u odnosu percipirane učestalosti partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje i kvalitete partnerskog odnosa (Tablica P26)

Tablica P26. Prikaz moderacijskog modela percipiranog doživljavanja zanemarivanja upotrebom mobitela i percipiranih negativnih partnerskih ponašanja partnera u odnosu između percipirane učestalost partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje i kvalitete partnerskog odnosa (Grafički prikaz Slika P16)

		B	SE	LLCI	ULCI	β
a_1	Percipirana učestalost partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje → Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela	0,599	0,096	0,410	0,788	0,235**
a_2	Percipirana učestalost partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje → Percipirana negativna partnerska ponašanja partnera	-0,117	0,117	-0,346	0,112	-0,037
$d_{1,2}$	Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Percipirana negativna partnerska ponašanja partnera	0,456	0,046	0,367	0,546	0,372**
b_1	Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,355	0,056	-0,466	-0,245	-0,248**
b_2	Percipirana negativna partnerska ponašanja partnera → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,293	0,045	-0,381	-0,206	-0,251**
Ukupni efekt	c	-0,178	0,142	-0,457	0,101	-0,049
Direktni efekt	c'	0,081	0,134	-0,182	0,344	0,022
Ind1	(a_1b_1) Percipirana učestalost partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje → Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,213	0,057	-0,331	-0,107	-0,058*
Ind2	(a_2b_2) Percipirana učestalost partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje → Percipirana negativna partnerska ponašanja partnera → Kvaliteta partnerskog odnosa	0,034	0,038	-0,042	0,110	0,009
Ind3	$(a_1d_{1,2}b_2)$ Percipirana učestalost partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje → Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Percipirana negativna partnerska ponašanja partnera → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,080	0,027	-0,141	-0,037	-0,022*
Model	Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela		Percipirana negativna partnerska ponašanja partnera		Kvaliteta partnerskog odnosa	
R ²	0,0550		0,1330		0,1666	
F	38,62**		50,86**		44,13**	
df1	1		2		3	
df2	664		663		662	

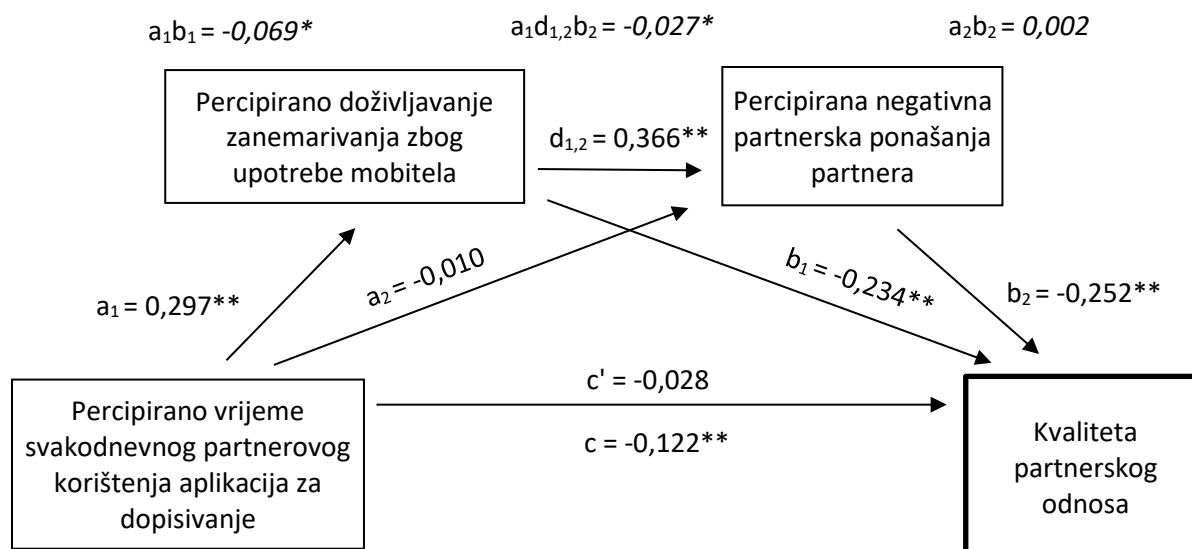
* = <0,05; ** = < 0,01; B = nestandardizirani regresijski koeficijent; SE = standardna pogreška koeficijenta; LLCI = donja granica intervala pouzdanosti; ULCI = gornja granica intervala pouzdanosti; β = standardizirani regresijski koeficijent; R² = koeficijent determinacije; F = F test modela; df = stupnjevi slobode

Tablica P27. Prikaz moderacijskog modela percipiranog doživljavanja zanemarivanja upotrebom mobitela i percipiranih negativnih partnerskih ponašanja partnera u odnosu između percipiranog vremena svakodnevnog partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje i kvalitete partnerskog odnosa (Grafički prikaz Slika P17)

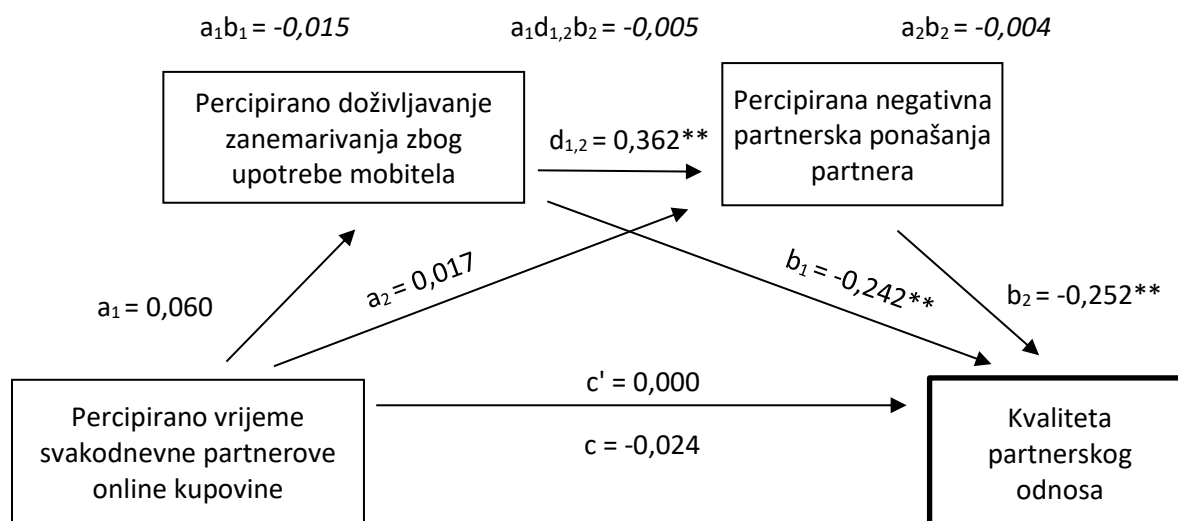
		B	SE	LLCI	ULCI	β
a_1	Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje → Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela	1,604	0,201	1,210	1,997	0,297**
a_2	Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje → Percipirana negativna partnerska ponašanja partnera	-0,064	0,252	-0,559	0,430	-0,010
$d_{1,2}$	Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Percipirana negativna partnerska ponašanja partnera	0,449	0,047	0,358	0,541	0,366**
b_1	Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,336	0,057	-0,447	-0,224	-0,234**
b_2	Percipirana negativna partnerska ponašanja partnera → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,294	0,045	-0,382	-0,207	-0,252**
Ukupni efekt	c	-0,946	0,299	-1,533	-0,359	-0,122**
Direktni efekt	c'	-0,215	0,288	-0,781	0,352	-0,028
Ind1	(a_1b_1) Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje → Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,538	0,149	-0,856	-0,268	-0,069*
Ind2	(a_2b_2) Percipirano vrijeme svakodnevnog partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje → Percipirana negativna partnerska ponašanja partnera → Kvaliteta partnerskog odnosa	0,019	0,076	-0,128	0,173	0,002
Ind3	$(a_1d_{1,2}b_2)$ Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Percipirana negativna partnerska ponašanja partnera → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,212	0,068	-0,368	-0,099	-0,027*
Model	Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela	Percipirana negativna partnerska ponašanja partnera		Kvaliteta partnerskog odnosa		
R ²	0,0879	0,1318		0,1669		
F	63,99**	50,32**		44,20**		
df1	1	2		3		
df2	664	663		662		

* = <0,05; ** = < 0,01; B = nestandardizirani regresijski koeficijent; SE = standardna pogreška koeficijenta; LLCI = donja granica intervala pouzdanosti; ULCI = gornja granica intervala pouzdanosti; β = standardizirani regresijski koeficijent; R² = koeficijent determinacije; F = F test modela; df = stupnjevi slobode

Neobranjena verzija = Pre-defense version

Slika 17. Rezultati testiranog modela medijacijske uloge doživljavanja zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i negativnih partnerskih ponašanja partnera u odnosu percipiranog vremena svakodnevnog partnerovog korištenja aplikacija za dopisivanje i kvalitete partnerskog odnosa (Tablica P27)

Slika 18. Rezultati testiranog modela medijacijske uloge doživljavanja zanemarivanja zbog upotrebe mobitela i negativnih partnerskih ponašanja partnera u odnosu percipiranog vremena svakodnevne partnerove online kupovine i kvalitete (Tablica P28)

Tablica P28. Prikaz moderacijskog modela percipiranog doživljavanja zanemarivanja upotrebom mobitela i percipiranih negativnih partnerskih ponašanja partnera u odnosu između percipiranog vremena svakodnevne partnerove online kupovine i kvalitete partnerskog odnosa (Grafički prikaz Slika P18)

		B	SE	LLCI	ULCI	β
a_1	Percipirano vrijeme svakodnevne partnerove online kupovine → Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela	0,508	0,330	-0,139	1,155	0,060
a_2	Percipirano vrijeme svakodnevne partnerove online kupovine → Percipirana negativna partnerska ponašanja partnera	0,177	0,379	-0,566	0,921	0,017
$d_{1,2}$	Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Percipirana negativna partnerska ponašanja partnera	0,444	0,045	0,357	0,532	0,362**
b_1	Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,348	0,055	-0,455	-0,240	-0,242**
b_2	Percipirana negativna partnerska ponašanja partnera → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,294	0,045	-0,382	-0,207	-0,252**
Ukupni efekt	c	-0,294	0,474	-1,224	0,636	-0,024
Direktni efekt	c'	0,001	0,434	-0,851	0,853	0,000
Ind1	(a_1b_1) Percipirano vrijeme svakodnevne partnerove online kupovine → Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,176	0,138	-0,489	0,057	-0,015
Ind2	(a_2b_2) Percipirano vrijeme svakodnevne partnerove online kupovine → Percipirana negativna partnerska ponašanja partnera → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,052	0,123	-0,324	0,174	-0,004
Ind3	$(a_1d_{1,2}b_2)$ Percipirano vrijeme svakodnevne partnerove online kupovine → Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela → Percipirana negativna partnerska ponašanja partnera → Kvaliteta partnerskog odnosa	-0,066	0,050	-0,176	0,023	-0,005
Model	Percipirano doživljavanje zanemarivanja korištenjem mobitela	Percipirana negativna partnerska ponašanja partnera		Kvaliteta partnerskog odnosa		
R ²	0,0036	0,1320		0,1662		
F	2,37	50,41**		43,98**		
df1	1	2		3		
df2	664	663		662		

* = <0,05; ** = < 0,01; B = nestandardizirani regresijski koeficijent; SE = standardna pogreška koeficijenta; LLCI = donja granica intervala pouzdanosti; ULCI = gornja granica intervala pouzdanosti; β = standardizirani regresijski koeficijent; R² = koeficijent determinacije; F = F test modela; df = stupnjevi slobode

9. LITERATURA

- Aagaard, J. (2016). Mobile devices, interaction, and distraction: A qualitative exploration of absent presence. *AI & Society*, 31, 223–231. <https://doi.org/10.1007/s00146-015-0638-z>
- Ahlstrom, M., Lundberg, N. R., Zabriskie, R., Eggett, D. i Lindsay, G. B. (2012). Me, My Spouse, and My Avatar. *Journal of Leisure Research*, 44(1), 1-22. <https://doi.org/10.1080/00222216.2012.11950252>
- Aldbyani, A., Chuanxia, Z. i Alhimaidi, A. (2025). The effect of mindfulness on smartphone addiction: The mediating role of self-regulation learning and the moderating role of digital detox. *Research Square*. <https://doi.org/10.21203/rs.3.rs-6405697/v1>
- Ali, R. A., Alnuaimi, K. M. i Al-Jarrah, I. A. (2020). Examining the associations between smartphone use and mother–infant bonding and family functioning: A survey design. *Nursing & health sciences*, 22(2), 235-242. <https://doi.org/10.1111/nhs.12684>
- Allen, M., Berchild, J., Bernhart, K., Domain, M., Gilbertson, J., Geboy, L., Grob, L., Harris, W., Henry, L., Hoffmann, L., Jones, M., Kuhn, J., Langan, E., Ling, P.-P. i Sahlstein, E. (1996). *Dialectical Theory: Testing the Relationships between Tensions and Relational Satisfaction*. Department of Communication, University of Wisconsin-Milwaukee. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED394164.pdf>
- Alm, S., Låftman, S. B., Sivertsson, F. i Bohman, H. (2020). Poor family relationships in adolescence as a risk factor of in-patient psychiatric care across the life course: A prospective cohort study. *Scandinavian journal of public health*, 48(7), 726–732. <https://doi.org/10.1177/1403494820902914>
- Al-Saggaf, Y. i O'Donnell, S. B. (2019). Phubbing: perceptions, reasons behind, predictors, and impacts. *Human Behavior and Emerging Technologies*, 1(2), 132–140. <https://doi.org/10.1002/hbe2.137>
- Aljasir, S. (2022). Present but Absent in the Digital Age: Testing a Conceptual Model of Phubbing and Relationship Satisfaction among Married Couples. *Human Behavior and Emerging Technologies*, 2022, 1402751. <https://doi.org/10.1155/2022/1402751>
- Ambrosini, F., Özal, Z., Mancini, G. i Biolcati, R. (2025). Unpacking sexual behaviors in the digital era: A person-centered approach to online and offline activities. *Computers in Human Behavior Reports*, 20, 100798. <https://doi.org/10.1016/j.chbr.2025.100798>
- American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders: DSM-5™* (5th ed.). American Psychiatric Publishing, Inc. <https://doi.org/10.1176/appi.books.9780890425596>
- Amichai-Hamburger, Y. i Etgar, S. (2016). Intimacy and smartphone multitasking—A new oxymoron? *Psychological Reports*, 119(3), 826–838. <https://doi.org/10.1177/0033294116662658>
- Arenz, A. i Schnauber-Stockmann, A. (2023). Who “phubs”? A systematic meta-analytic review of phubbing predictors. *Mobile Media & Communication*, 12(3), 637-661. <https://doi.org/10.1177/20501579231215678>
- Arikewuyo, A. O., Eluwole, K. K. i Özad, B. (2020). Influence of Lack of Trust on Romantic Relationship Problems: The Mediating Role of Partner Cell Phone Snooping. *Psychological reports*, 124(1), 348–365. <https://doi.org/10.1177/0033294119899902>
- Aron, A., Norman, C. C., Aron, E. N. i Lewandowski, G. (2002). Shared Participation in Self-Expanding Activities: Positive Effects on Experienced Marital Quality. U P. Noller & J. A. Feeney (ur.),

- Understanding Marriage: Developments in the Study of Couple Interaction* (pp. 177–194). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511500077.010>
- Arriaga, X. B. (2013). An interdependence theory analysis of close relationships. U J. A. Simpson i L. Campbell (ur.), *The Oxford Handbook of Close Relationships* (pp. 39-65). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780195398694.013.0003>
- Arshad, A. i Imran, H. (2022). Partner Phubbing, Romantic Jealousy and Marital Satisfaction among Married Individuals. *Applied Psychology Review*, 1(2), 1-16. <https://doi.org/10.32350/apr.12.01>
- Aslanturk, A. i Arslan, C. (2025). How Does Being Phubbed Affect Commitment? Exploring the Roles of Emotional Loneliness and Relationship Satisfaction. *Journal of marital and family therapy*, 51(3), e70027. <https://doi.org/10.1111/jmft.70027>
- Auxier, B. i Anderson, M. (2021., 7. travnja). Social media use in 2021. Pew Research Center. <https://www.pewresearch.org/internet/2021/04/07/social-media-use-in-2021/>
- Balta, S., Emirtekin, E., Kircaburun, K. i Griffiths, M. D. (2020). Neuroticism, trait fear of missing out, and phubbing: the mediating role of state fear of missing out and problematic Instagram use. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 18(3), 628–639. <https://doi.org/10.1007/s11469-018-9959-8>
- Baniashraf, F., Madineshat, M., Ayubi, E., Sadeghian, E. i Arji, M. (2025). The relationship between compulsive shopping behavior, family functioning, and fashion orientation among female students: a descriptive cross-sectional correlational study. *BMC Psychology*, 13(1), 923. <https://doi.org/10.1186/s40359-025-03288-6>
- Barbed-Castrejón, N., Navaridas-Nalda, F., Mason, O. i Ortuño-Sierra, J. (2024). Prevalence of phubbing behaviour in school and university students in Spain. *Frontiers in psychology*, 15, 1396863. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1396863>
- Baron, R. M. i Kenny, D. A. (1986). The moderator-mediator variable distinction in social psychological research: Conceptual, strategic, and statistical considerations. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51(6), 1173-1182. <https://doi.org/10.1037//0022-3514.51.6.1173>
- Bartle-Haring, S., Hu, J., Mion, L. i Ash, M. (2024). The Interaction of Positive and Negative Relationship Characteristics and Their Association with Relationship and Individual Health Outcomes in Older Couples. *Behavioral Sciences*, 14(11), 1017. <https://doi.org/10.3390/bs14111017>
- Barton, A. W. i Bryant, C. M. (2016). Financial strain, trajectories of marital processes, and African American newlyweds' marital instability. *Journal of family psychology: JFP: journal of the Division of Family Psychology of the American Psychological Association (Division 43)*, 30(6), 657–664. <https://doi.org/10.1037/fam0000190>
- Barton, A. W., Gong, Q., Guttman, S. i Doss, B. D. (2024). Trajectories of Perceived Gratitude and Change Following Relationship Interventions: A Randomized Controlled Trial With Lower-Income, Help-Seeking Couples. *Behavior Therapy*, 55(2), 401-411. <https://doi.org/10.1016/j.beth.2023.07.014>
- Baumeister, A., Gehlenborg, J., Schuurmans, L., Moritz, S. i Briken, P. (2024). Reducing problematic pornography use with imaginal retraining-A randomized controlled trial. *Journal of behavioral addictions*, 13(2), 622–634. <https://doi.org/10.1556/2006.2024.00018>
- Baumeister, R. F. i Leary, M. R. (1995). The need to belong: Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin*, 117(3), 497-529. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.117.3.497>

- Baxter, L. A. (1988). A dialectical perspective on communication strategies in relationship development. U S. Duck, D. F. Hay, S. E. Hobfoll, W. Ickes, & B. M. Montgomery (ur.), *Handbook of personal relationships: Theory, research and interventions* (pp. 257–273). John Wiley & Sons.
- Baxter, L. A. i Simon, E. P. (1993). Relationship Maintenance Strategies and Dialectical Contradictions in Personal Relationships. *Journal of Social and Personal Relationships*, 10(2), 225–242. <https://doi.org/10.1177/026540759301000204>
- Be, D., Whisman, M. A. i Uebelacker, L. A. (2013). Prospective associations between marital adjustment and life satisfaction. *Personal Relationships*, 20(4), 728–739. <https://doi.org/10.1111/pere.12011>
- Bergner, R. i Bridges, A. (2002). The significance of heavy pornography involvement for romantic partners: Research and clinical implications. *Journal of Sex and Marital Therapy*, 28(3), 193–206. <https://doi.org/10.1080/009262302760328235>
- Bernarte, R. P., Estella, V. J. G., Nucon, D. M., Jr. i Villatema, J. D. O. (2016). Internet pornography consumption and relationship commitment of Filipino married individuals. *Asia Pacific Journal of Multidisciplinary Research*, 4(3), 34–41. <https://oaji.net/pdf.html?n=2016/1543-1475116038.pdf>
- Beukeboom, C. J. i Pollmann, M. (2021). Partner phubbing: Why using your phone during interactions with your partner can be detrimental for your relationship. *Computers in Human Behavior*, 124, 106932. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2021.106932>
- Bil, E., Kandur, H. i Ergan, S. (2021). New consumers of the digital age: Game players. *Prizren social science journal*, 5(3), 9–22. <https://doi.org/10.32936/pssj.v5i3.272>
- Błachnio, A. i Przepiorka, A. (2019). Be aware! If you start using Facebook problematically you will feel lonely: phubbing, loneliness, self-esteem, and Facebook intrusion. A cross-sectional study. *Social Science Computer Review*, 37(2), 270–278. <https://doi.org/10.1177/0894439318754490>
- Blažeka Kokorić, S. (2005). *Povezanost iskustava u primarnoj obitelji s obilježjima partnerskih odnosa*. [Doktorski rad]. Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Studijski centar socijalnog rada.
- Blumer, H. (1969). *Symbolic Interactionism: Perspective and Method*. University of California Press.
- Bodenmann, G. (1995). A systemic-transactional conceptualization of stress and coping in couples. *Swiss Journal of Psychology*, 54(1), 34–49.
- Boneva, B., Kraut, R. i Frohlich, D. (2001). Using E-mail for Personal Relationships: The Difference Gender Makes. *American Behavioral Scientist*, 45(3), 530–549. <https://doi.org/10.1177/00027640121957204>
- Bóthe, B., Tóth-Király, I., Potenza, M. N., Orosz, G. i Demetrovics, Z. (2021). Hands-off: Feasibility and preliminary results of a two-armed randomized controlled trial of a web-based self-help tool to reduce problematic pornography use. *Journal of Behavioral Addictions*, 10(4), 1015–1035. <https://doi.org/10.1556/2006.2021.00070>
- Bouffard, S., Giglio, D. i Zheng, Z. (2021). Social Media and Romantic Relationship: Excessive Social Media Use Leads to Relationship Conflicts, Negative Outcomes, and Addiction via Mediated Pathways. *Social Science Computer Review*, 40(6), 1523–1541. <https://doi.org/10.1177/08944393211013566>
- Boyd, D. M. i Ellison, N. B. (2007). Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13(1), 210–230. <https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.2007.00393.x>

- Bradbury, T. N. i Karney, B. R. (2004). Understanding and altering the longitudinal course of marriage. *Journal of Marriage and Family*, 66(4), 862–879. <https://doi.org/10.1111/j.0022-2445.2004.00059.x>
- Bradbury, T. N., Fincham, F. D. i Beach, S. R. H. (2000). Research on the nature and determinants of marital satisfaction: A decade in review. *Journal of Marriage and the Family*, 62(4), 964–980. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2000.00964.x>
- Brickell, C. (2012). Sexuality, power and the sociology of the internet. *Current Sociology*, 60(1), 28–44. <https://doi.org/10.1177/0011392111426646>
- Bridges, A. J. i Morokoff, P. J. (2011). Sexual media use and relational satisfaction in heterosexual couples. *Personal Relationships*, 18(4), 562–585. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2010.01328.x>
- Buchholz, K. (2019., 11. veljače). *How Much of the Internet Consists of Porn?*. Statista. <https://www.statista.com/chart/16959/share-of-the-internet-that-is-porn/?srsltid=AfmBOopsyHBlhkydY9R3IsqLjSpOnzggPiRyJdUUjRkuAvRotC2cbI>
- Bühler, J. L., Krauss, S. i Orth, U. (2021). Development of relationship satisfaction across the life span: A systematic review and meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 147(10), 1012–1053. <https://doi.org/10.1037/bul0000342>
- Butzer, B. i Campbell, L. (2008). Adult attachment, sexual satisfaction, and relationship satisfaction: A study of married couples. *Personal Relationships*, 15(1), 141–154. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2007.00189.x>
- Byadwal, V., Jaiswal, S., Kumar V. i Kumar, S. (2015). Marital adjustment and life satisfaction among high computer user and low computer user married couples. *Indian Journal of Positive Psychology*, 6(4), 444–447. <https://www.proquest.com/scholarly-journals/marital-adjustment-life-satisfaction-among-high/docview/1779457415/se-2>
- Campbell, L. i Kohut, T. (2017). The use and effects of pornography in romantic relationships. *Current Opinion in Psychology*, 13, 6–10. <https://doi.org/10.1016/j.copsy.2016.03.004>
- Candel, O.-S. i Turliuc, M. N. (2019). Insecure Attachment and Relationship Satisfaction: A Meta-Analysis of Actor and Partner Associations. *Personality and Individual Differences*, 147, 190–199. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2019.04.037>
- Carnelley, K. B., Vowels, L. M., Stanton, S. C. E., Millings, A. i Hart, C. M. (2023). Perceived partner phubbing predicts lower relationship quality but partners' enacted phubbing does not. *Computers in Human Behavior*, 147, 107860. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2023.107860>
- Carter, M. J. i Fuller, C. (2016). Symbols, meaning, and action: The past, present, and future of symbolic interactionism. *Current Sociology*, 64(6), 931–961. <https://doi.org/10.1177/0011392116638396>
- Caughlin, J. P. i Huston, T. L. (2006). The affective structure of marriage. U A. L. Vangelisti i D. Perlman (ur.), *The Cambridge handbook of personal relationships* (pp. 131–156). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511606632.009>
- Caughlin, J. P. i Sharabi, L. L. (2013). A communicative interdependence perspective of close relationships: The connections between mediated and unmediated interactions matter. *Journal of Communication*, 63(5), 873–893. <http://dx.doi.org/10.1111/jcom.12046>
- Ceci, L. (2025a., 13. veljače). *Leading porn websites worldwide 2024, by unique visitors*. Statista. Dostupno na <https://www.statista.com/statistics/1445673/most-visited-porn-websites-worldwide-unique-visits/> pristupljeno 15.3.2025.

- Ceci, L. (2025b., 13. veljače). *Leading porn websites worldwide 2024, by monthly visits*. Statista. Dostupno na <https://www.statista.com/statistics/1445661/most-visited-porn-websites-worldwide/> pristupljeno 15.3.2025.
- Ceci, L. (2025c., 13. veljače). *Most popular global mobile messenger apps as of February 2025, based on number of monthly active users*. Statista. Dostupno na <https://www.statista.com/statistics/258749/most-popular-global-mobile-messenger-apps/> pristupljeno 15.3.2025.
- Cepukiene, V. (2019). Does relationship satisfaction always mean satisfaction? Development of the couple relationship satisfaction scale. *Journal of Relationships Research*, 10(14), 1-10. <https://doi.org/10.1017/jrr.2019.12>
- Çevik, Ş. N. (2025). Meta-analysis of studies on online shopping addiction. *International Journal of Science and Research Archive*, 15(3), 974–981. <https://doi.org/10.30574/ijrsra.2025.15.3.1830>
- Chesley, N. i Fox, B. (2012). E-mail's Use and Perceived Effect on Family Relationship Quality: Variations by Gender and Race/Ethnicity. *Sociological Focus*, 45(1), 63–84. <https://doi.org/10.1080/00380237.2012.630906>
- Chotpitayasunondh, V. i Douglas, K. M. (2016). How “phubbing” becomes the norm: The antecedents and consequences of snubbing via smartphone. *Computers in Human Behavior*, 63(10), 9-18. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2016.05.018>
- Cizmeci, E. (2017). Disconnected, though satisfied: Pphubbing behavior and relationship satisfaction. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication*, 7(2), 364–375. <https://doi.org/10.7456/10702100%2F018>
- Clark, J. L., Algoe, S. B. i Green, M. C. (2017). Social Network Sites and Well-Being: The Role of Social Connection. *Current Directions in Psychological Science*, 27(1), 32-37. <https://doi.org/10.1177/0963721417730833>
- Clayton, R. B., Nagurney, A. i Smith, J. R. (2013). Cheating, Breakup, and Divorce: Is Facebook Use to Blame?. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 16(10), 717–720. <https://doi.org/10.1089/cyber.2012.0424>
- Clement, J. (2025., 25. ožujka). *Number of video gamers worldwide 2025, by region*. Statista. Dostupno na <https://www.statista.com/statistics/293304/number-video-gamers/#statisticContainer> pristupljeno 4. 4. 2025.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences (2nd ed.)*. Lawrence Erlbaum Associates.
- Cole, H. i Griffiths, M. D. (2007). Social Interactions in Massively Multiplayer Online Role-Playing Gamers. *CyberPsychology & Behavior*, 10(4), 575–583. <https://doi.org/10.1089/cpb.2007.9988>
- Comulada, W. S., Swendeman, D., Rezai, R. i Ramanathan, N. (2018). Time Series Visualizations of Mobile Phone-Based Daily Diary Reports of Stress, Physical Activity, and Diet Quality in Mostly Ethnic Minority Mothers: Feasibility Study. *JMIR formative research*, 2(2), e11062. <https://doi.org/10.2196/11062>
- Coundouris, S. P., Tyson, C. L. i Henry, J. D. (2021). Social networking site use and relationship quality: A double edged sword. *Computers in Human Behavior*, 123, 106871. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2021.106871>
- Coyne, S. M., Busby, D., Bushman, B. J., Gentile, D. A., Ridge, R. i Stockdale, L. (2012). Gaming in the Game of Love: Effects of Video Games on Conflict in Couples. *Family Relations*, 61(3), 388–396. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2012.00712.x>

- Crowley, J. P., Allred, R. J., Follon, J. i Volkmer, C. (2018). Replication of the Mere Presence Hypothesis: The Effects of Cell Phones on Face-to-Face Conversations. *Communication Studies*, 69(3), 283–293. <https://doi.org/10.1080/10510974.2018.1467941>
- Cuzzocrea, F., Gugliandolo, M. C., Costa, S., Kuss, i Liga, F. (2023). Couples' relationship satisfaction and problematic internet use – a dyadic response surface analysis. *Qwerty: Open and Interdisciplinary Journal of Technology, Culture and Education*, 18(2), 50-66. <https://doi.org/10.30557/QW000071>
- Dailal, A. (2022., 18. svibnja). *Most Popular Messaging Apps Around the Globe*. Similarweb. Dostupno na <https://www.similarweb.com/corp/blog/research/market-research/worldwide-messaging-apps/> pristupljeno 1. 12. 2022.
- Denzin, N. K. (1992). *Symbolic interactionism and cultural studies: The politics of interpretation*. Blackwell. <https://doi.org/10.1002/9780470698969.index>
- Dew, J. i Dakin, J. (2011). Financial disagreements and marital conflict tactics. *Journal of Financial Therapy*, 2(1). <https://doi.org/10.4148/jft.v2i1.1414>
- Dew, J., Britt, S. i Huston, S. (2012). Examining the Relationship Between Financial Issues and Divorce. *Family Relations*, 61(4), 615–628. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2012.00715.x>
- Dixon, S. J. (2025., 23. siječnja). *Media usage in an internet minute as of December 2024*. Statista. Dostupno na <https://www.statista.com/statistics/195140/new-user-generated-content-uploaded-by-users-per-minute/> pristupljeno 15.3.2025.
- Dobrowolska, M., Groyecka-Bernard, A., Sorokowski, P., Randall, A. K., Hilpert, P., Ahmadi, K., Alghraibeh, A. M., Aryeetey, R., Bertoni, A., Bettache, K., Błażejewska, M., Bodenmann, G., Bortolini, T. S., Bosc, C., Butovskaya, M., Castro, F. N., Cetinkaya, H., Cunha, D., David, D., David, O. A. ... i Sorokowska, A. (2020). Global Perspective on Marital Satisfaction. *Sustainability*, 12(21), 8817. <https://doi.org/10.3390/su12218817>
- Doğru, M. C., Öge, R. M., Satici, S. A. i Deniz, M. E. (2025). Trust and Romantic Relationship Quality as Serial Mediators of Link Between Partner Phubbing and Relationship Satisfaction. *Psychological Reports*. <https://doi.org/10.1177/00332941251335603>
- Döring, N. M. (2009). The internet's impact on sexuality: A critical review of 15 years of research. *Computers in Human Behavior*, 25(5), 1089–1101. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2009.04.003>
- Doss, B. D., Rhoades, G. K., Stanley, S. M. i Markman, H. J. (2009). The effect of the transition to parenthood on relationship quality: an 8-year prospective study. *Journal of personality and social psychology*, 96(3), 601–619. <https://doi.org/10.1037/a0013969>
- Državni zavod za statistiku. (2024., 6. prosinca). *Primjena informacijskih i komunikacijskih tehnologija (IKT) u kućanstvima i kod pojedinaca u 2024*. Dostupno na <https://podaci.dzs.hr/2024/hr/76943> pristupljeno 15. 3. 2025.
- Duarte, F. (2026, 12. siječnja). *How Many Gamers Are There? (New 2026 Statistics)*. Exploding Topics. <https://explodingtopics.com/blog/number-of-gamers>
- Duran, R. L., Kelly, L. i Rotaru, T. (2011). Mobile Phones in Romantic Relationships and the Dialectic of Autonomy Versus Connection. *Communication Quarterly*, 59(1), 19–36. <https://doi.org/10.1080/01463373.2011.541336>
- Durlak, J. A. i DuPre, E. P. (2008). Implementation matters: A review of research on the influence of implementation on program outcomes and the factors affecting implementation. *American Journal of Community Psychology*, 41(3–4), 327–350. <https://doi.org/10.1007/s10464-008-9165-0>

- Durtschi, J. A., Soloski, K. L. i Kimmes, J. (2016). The Dyadic Effects of Supportive Coparenting and Parental Stress on Relationship Quality Across the Transition to Parenthood. *Journal of Marital and Family Therapy*, 43(2), 308–321. <https://doi.org/10.1111/jmft.12194>
- Elphinston, R. A. i Noller, P. (2011). Time to Face It! Facebook Intrusion and the Implications for Romantic Jealousy and Relationship Satisfaction. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 14(11), 631–635. <https://doi.org/10.1089/cyber.2010.0318>
- Emond, M., Vaillancourt-Morel, M. P., Métellus, S., Brassard, A., Daspe, M. E. (2023). Social media jealousy and intimate partner violence in young adults? Romantic relationships: A longitudinal study. *Telematics and Informatics*, 79, 101956. <https://doi.org/10.1016/j.tele.2023.101956>
- Entertainment Software Association. (2025). *2025 essential facts about the U.S. video game industry*. Entertainment Software Association. <https://www.theesa.com/wp-content/uploads/2025/06/2025-Essential-Facts-Booklet-05-30-25-RGB.pdf>
- Feeney, J. A. (1999). Adult romantic attachment and couple relationships. In J. Cassidy i P. R. Shaver (Eds.), *Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications* (pp. 355–377). The Guilford Press.
- Fejes-Vékássy, L., Ujhelyi, A. i Faragó, L. (2022). From #RelationshipGoals to #Heartbreak - We use Instagram differently in various romantic relationship statuses. *Current Psychology*, 41, 6825–6837. <https://doi.org/10.1007/s12144-020-01187-0>
- Ferron, A., Lussier, Y., Sabourin, S. i Brassard, A. (2017). The Role of Internet Pornography Use and Cyber Infidelity in the Associations between Personality, Attachment, and Couple and Sexual Satisfaction. *Social Networking*, 6, 1-18. <http://dx.doi.org/10.4236/sn.2017.61001>
- Fincham, F. D. i Beach, S. R. H. (2010). Marriage in the new millennium: A decade in review. *Journal of Marriage and Family*, 72(3), 630–649. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2010.00722.x>
- Fincham, F. D. i Rogge, R. (2010). Understanding relationship quality: Theoretical challenges and new tools for assessment. *Journal of Family Theory & Review*, 2(4), 227–242. <https://doi.org/10.1111/j.1756-2589.2010.00059.x>
- Finkel, E. J., DeWall, C. N., Slotter, E. B., Oaten, M. i Foshee, V. A. (2009). Self-regulatory failure and intimate partner violence perpetration. *Journal of Personality and Social Psychology*, 97(3), 483-499. <https://doi.org/10.1037/a0015433>
- Fishbein, D. (2021). The Pivotal Role of Prevention Science in This Syndemic. *Prevention science : the official journal of the Society for Prevention Research*, 22(1), 94–99. <https://doi.org/10.1007/s11121-020-01180-w>
- Fixsen, D. L., Naoom, S. F., Blase, K. A., Friedman, R. M. i Wallace, F. (2005). *Implementation research: A synthesis of the literature*. University of South Florida.
- Flay, B. R., Biglan, A., Boruch, R. F., Castro, F. G., Gottfredson, D., Kellam, S., Moscicki, E. K., Schinke, S., Valentine, J. C., i Ji, P. (2005). Standards of evidence: Criteria for efficacy, effectiveness and dissemination of prevention interventions. *Prevention Science*, 6(3), 151–175. <https://doi.org/10.1007/s11121-005-5553-y>
- Ford, C. A., Pool, A. C., Kahn, N. F., Jaccard, J. i Halpern, C. T. (2023). Associations Between Mother-Adolescent and Father-Adolescent Relationships and Young Adult Health. *JAMA network open*, 6(3), e233944. <https://doi.org/10.1001/jamanetworkopen.2023.3944>
- Fox, J., Osborn, J. L. i Warber, K. M. (2014). Relational dialectics and social networking sites: The role of Facebook in romantic relationship escalation, maintenance, conflict, and dissolution. *Computers in Human Behavior*, 35, 527–534. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2014.02.031>

- Fredrickson, B. L., Cohn, M. A., Coffey, K. A., Pek, J. i Finkel, S. M. (2008). Open hearts build lives: Positive emotions, induced through loving-kindness meditation, build consequential personal resources. *Journal of Personality and Social Psychology*, 95(5), 1045–1062. <https://doi.org/10.1037/a0013262>
- Freeman, H., Simons, J. i Benson, N. F. (2023). Romantic Duration, Relationship Quality, and Attachment Insecurity among Dating Couples. *International journal of environmental research and public health*, 20(1), 856. <https://doi.org/10.3390/ijerph20010856>
- Frisco, M. L. i Williams, K. (2003). Perceived Housework Equity, Marital Happiness, and Divorce in Dual-Earner Households. *Journal of Family Issues*, 24(1), 51-73. <https://doi.org/10.1177/0192513X02238520>
- Fu, Y., Chen, Y., Zelia Gomes Da Costa Lai, Z. G. i Hiniker, A. (2024). Should ChatGPT Write Your Breakup Text? Exploring the Role of AI in Relationship Dissolution. *Proceedings of the ACM on Human-Computer Interaction*. Dostupno na <https://arxiv.org/abs/2401.09695> pristupljeno 15. 10. 2025.
- Funk, J. L. i Rogge, R. D. (2007). Testing the ruler with item response theory: increasing precision of measurement for relationship satisfaction with the Couples Satisfaction Index. *Journal of family psychology*, 21(4), 572–583. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.21.4.572>
- Gable, S. L., Reis, H. T. i Elliot, A. J. (2003). Evidence for bivariate systems: An empirical test of appetition and aversion across domains. *Journal of Research in Personality*, 37(5), 349–372. [https://doi.org/10.1016/S0092-6566\(02\)00580-9](https://doi.org/10.1016/S0092-6566(02)00580-9)
- Gao, R. (2025). *The Effects of Loving-Kindness Meditation (LKM) on Relationship Satisfaction in Couple Therapy*. [Digital Commons @ ACU, Electronic Theses and Dissertations. Paper 893.] Marriage and Family Therapy. Dostupno na <https://digitalcommons.acu.edu/etd/893> pristupljeno 15. listopada 2025.
- Gere, J. i MacDonald, G. (2013). Assessing relationship quality across cultures: An examination of measurement equivalence. *Personal Relationships*, 20(3), 422–442. <https://doi.org/10.1111/per.12001>
- Gjerdingen, D. K. i Center, B. A. (2003). First-Time Parents' Prenatal to Postpartum Changes in Health, and the Relation of Postpartum Health to Work and Partner Characteristics. *The Journal of the American Board of Family Medicine*, 16(4), 304–311. <https://doi.org/10.3122/jabfm.16.4.304>
- Glasser, W. (1984). *Control theory*. Harper & Row.
- Gleeson, G. i Fitzgerald, A. (2014). Exploring the Association between Adult Attachment Styles in Romantic Relationships, Perceptions of Parents from Childhood and Relationship Satisfaction. *Health*, 6, 1643-1661. <http://dx.doi.org/10.4236/health.2014.613196>
- Goldsmith, D. (1990). A dialectic perspective on the expression of autonomy and connection in romantic relationships. *Western Journal of Communication*, 54(4), 537–556. <http://dx.doi.org/10.1080/10570319009374359>
- Gollwitzer, P. M. (1999). Implementation intentions: Strong effects of simple plans. *American Psychologist*, 54(7), 493–503. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.54.7.493>
- Gottfredson, D. C., Cook, T. D., Gardner, F. E., Gorman-Smith, D., Howe, G. W., Sandler, I. N. i Zafft, K. M. (2015). Standards of Evidence for Efficacy, Effectiveness, and Scale-up Research in Prevention Science: Next Generation. *Prevention science*, 16(7), 893–926. <https://doi.org/10.1007/s11121-015-0555-x>

- Gündoğan, S. (2025). Online Shopping Carts Are Full, Relationships Empty? Spouse Burnout as a Mediator Between Online Shopping Addiction and Marital Satisfaction. *The American Journal of Family Therapy*, 1–15. <https://doi.org/10.1080/01926187.2025.2576253>
- Halpern, D. i Katz, J. E. (2017). Texting's consequences for romantic relationships: A cross-lagged analysis highlights its risks. *Computers in Human Behavior*, 71, 386–394. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2017.01.051>
- Han, Y., Li, X., Song, W. i He, Y. (2025). Young adult partner phubbing and relationship satisfaction: The mediating role of attachment anxiety and the moderating role of constructive conflict coping style. *Frontiers in Psychology*, 16, 1490363. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2025.1490363>
- Hardie, J. H. i Lucas, A. (2010). Economic Factors and Relationship Quality Among Young Couples: Comparing Cohabitation and Marriage. *Journal of marriage and the family*, 72(5), 1141–1154. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2010.00755.x>
- Hawkins, J. D., Catalano, R. F. i Arthur, M. W. (2002). Promoting science-based prevention in communities. *Addictive behaviors*, 27(6), 951–976. [https://doi.org/10.1016/s0306-4603\(02\)00298-8](https://doi.org/10.1016/s0306-4603(02)00298-8)
- Hayes, A. F. (2022). *Introduction to Mediation, Moderation, and Conditional Process Analysis (3rd ed.)*. Guilford Press.
- Hefner, V. i Kahn, J. (2014). An experiment investigating the links among online dating profile attractiveness, ideal endorsement, and romantic media. *Computers in Human Behavior*, 37, 9–17. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2014.04.022>
- Herman, K. C., Reinke, W. M. i Thompson, A. M. (2020). Prevention science as a platform for solving major societal problems and improving population health. *Journal of Prevention and Health Promotion*, 1(1), 131–151. <https://doi.org/10.1177/2632077020948786>
- Hertlein, K. M. i Ancheta, K. (2014). Advantages and Disadvantages of Technology in Relationships: Findings from an Open-Ended Survey. *The Qualitative Report*, 19(11), 1-11. <https://doi.org/10.46743/2160-3715/2014.1260>
- Hertlein, K. M. i Chan, D. (2020). The Rationale Behind Texting, Videoconferencing, and Mobile Phones in Couple Relationships. *Marriage & Family Review*, 56(8), 739–763. <https://doi.org/10.1080/01494929.2020.1737624>
- Hielscher, E., Moores, C., Blenkin, M., Jadambaa, A. i Scott, J. G. (2021). Intervention programs designed to promote healthy romantic relationships in youth: A systematic review. *Journal of Adolescence*, 92(1), 194-236. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2021.08.008>
- Hofmann, S. G., Grossman, P. i Hinton, D. E. (2011). Loving-kindness and compassion meditation: potential for psychological interventions. *Clinical psychology review*, 31(7), 1126–1132. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2011.07.003>
- Holohan, M. (2015.,1. listopada). *Does your partner love his cellphone more than you? Take this survey*. TODAY. Dostupno na <https://www.today.com/health/does-he-love-his-cellphone-more-you-survey-t47046> pristupljeno 20. 4. 2025.
- Holtzman, S., Kushlev, K., Wozny, A. i Godard, R. (2021). Long-distance texting: Text messaging is linked with higher relationship satisfaction in long-distance relationships. *Journal of Social and Personal Relationships*, 38(12), 3543–3565. <https://doi.org/10.1177/02654075211043296>
- Hosokawa, R., i Katsura, T. (2017). Marital relationship, parenting practices, and social skills development in preschool children. *Child Adolesc Psychiatry Ment Health*, 11, 2. <https://doi.org/10.1186/s13034-016-0139-y>

- Hruska, J. i Maresova, P. (2020). Use of Social Media Platforms among Adults in the United States— Behavior on Social Media. *Societies*, 10(1), 27. <https://doi.org/10.3390/soc10010027>
- Huston, T. L. i Vangelisti, A. (1991). Socioemotional behavior and satisfaction in marital relationships: A longitudinal study. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(5), 721–733. <https://doi.org/10.1037//0022-3514.61.5.721>
- Huston, T. L., Kamenov, Ž. i Huić, A. (2010). *Inventory of Affection and Antagonism in Marriage*. Unpublished material.
- IBM Corp. (2011). *IBM SPSS Statistics for Windows, Version 20.0*. Armonk. IBM Corp.
- James, M. P. i Jones, J. M. (2025, 13. studenog). *Video Games and Wellbeing: Playing Together Matters*. Gallup. https://news.gallup.com/poll/696956/video-games-wellbeing-playing-together-matters.aspx?utm_source=chatgpt.com
- Jelić, M., Kamenov, Ž. i Huić, A. (2014). Perceived spouse's affectionate and antagonistic behaviours and marital satisfaction. *Društvena istraživanja*, 23(1), 87-107. <http://dx.doi.org/10.5559/di.23.1.05>
- Johnson, H. A., Zabriskie, R. B. i Hill, B. (2006). The contribution of couple leisure involvement, leisure time, and leisure satisfaction to marital satisfaction. *Marriage and Family Review*, 40(1), 69–91. https://doi.org/10.1300/J002v40n01_05
- Joinson, A. N. (2008). “Looking at,” “looking up” or “keeping up with” people? Motives and uses of Facebook. U *26th Annual SIGCHI Conference on Human Factors in Computing Systems. Association for Computing Machinery*, 1027–1036. <https://doi.org/10.1145/1357054.1357213>
- Jouty, S. A., Molla, M. M. I. i Othman, S. H. B. (2024). Evaluating phubbing risk among university students through a cyberpsychology model approach. U *2024 7th International Conference on Internet Applications, Protocols, and Services (NETAPPS)*, (pp. 1–8). IEEE. <https://doi.org/10.1109/NETAPPS63333.2024.10823595>
- Karadağ, E., Tosuntaş, Ş. B., Erzen, E., Duru, P., Bostan, N., Şahin, B. M., Çulha, İ. i Babadağ, B. (2015). Determinants of phubbing, which is the sum of many virtual addictions: a structural equation model. *Journal of behavioral addictions*, 4(2), 60–74. <https://doi.org/10.1556/2006.4.2015.005>
- Karaman, H. B. i Arslan, C. (2024). The mediating role of social media addiction and phubbing in basic psychological needs in relationships and relationship satisfaction. *Frontiers in Psychology*, 15, 1291638. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1291638>
- Karney, B. R. i Bradbury, T. N. (1995). The longitudinal course of marital quality and stability: A review of theory, methods, and research. *Psychological Bulletin*, 118(1), 3–34. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.118.1.3>
- Karney, B. R. i Bradbury, T. N. (2020). Research on marital satisfaction and stability in the 2010s: Challenging conventional wisdom. *Journal of Marriage and Family*, 82(1), 100–116. <https://doi.org/10.1111/jomf.12635>
- Kelley, H. H., LeBaron, A. B. i Hill, E. J. (2018). Financial stress and marital quality: The moderating influence of couple communication. *Journal of Financial Therapy*, 9(2), 3. <https://doi.org/10.4148/1944-9771.1176>
- Kelly, L. i Miller-Ott, A. E. (2018). Perceived Miscommunication in Friends’ and Romantic Partners’ Texted Conversations. *Southern Communication Journal*, 83(4), 267–280. <https://doi.org/10.1080/1041794X.2018.1488271>
- Kemp, S. (2022., 15. veljače). *Digital 2022: Croatia*. DataReportal. Dostupno na <https://datareportal.com/reports/digital-2022-croatia> pristupljeno 5. 12. 2022.

- Kemp, S. (2024a., 23. veljače). *Digital 2024: Croatia*. DataReportal. Dostupno na <https://datareportal.com/reports/digital-2024-croatia?rq=croatia> pristupljeno 4. 4. 2025.
- Kemp, S. (2024b., 31. siječnja). *Digital 2024: Global Overview Report*. DataReportal. Dostupno na <https://datareportal.com/reports/digital-2024-global-overview-report> pristupljeno 4. 4. 2025.
- Kemp, S. (2025a., 5. veljače). *Digital 2025: the state of social media in 2025*. DataReportal. Dostupno na <https://datareportal.com/reports/digital-2025-sub-section-state-of-social> pristupljeno 4. 4. 2025.
- Kemp, S. (2025b., 5. veljače). *Digital 2025: email is still essential*. DataReportal. Dostupno na <https://datareportal.com/reports/digital-2025-sub-section-email-still-essential> pristupljeno 20.3.2025.
- Kemp, S. (2025c., 5. veljače). *Digital 2025: Global Overview Report*. DataReportal. Dostupno na <https://datareportal.com/reports/digital-2025-global-overview-report> pristupljeno 20.3.2025.
- Kemp, S. (2025d., 5. veljače). *Digital 2025: online shopping still popping*. DataReportal. Dostupno na: <https://datareportal.com/reports/digital-2025-sub-section-online-shopping?rq=online%20shopping%202024> pristupljeno 20.3.2025.
- Kemp, S. (2025e., 5. veljače). *Digital 2025: silver surfers, golden opportunities*. DataReportal. Dostupno na [https://datareportal.com/reports/digital-2025-sub-section-silver-surfers?utm_source=Global Digital Reports&utm_medium=Partner Article&utm_content=Digital 2025 Global Overview Sub Section&utm_campaign=Digital 2025](https://datareportal.com/reports/digital-2025-sub-section-silver-surfers?utm_source=Global%20Digital%20Reports&utm_medium=Partner%20Article&utm_content=Digital%202025%20Global%20Overview%20Sub%20Section&utm_campaign=Digital%202025) pristupljeno 20.3.2025.
- Kemp, S. (2025f., 5. veljače). *Digital 2025: top social platforms in 2025*. DataReportal. Dostupno na <https://datareportal.com/reports/digital-2025-sub-section-top-social-platforms?rq=social%20media> pristupljeno 15.3.2025.
- Kenny, D. A. i Acitelli, L. K. (2001). Accuracy and Bias in the Perception of the Partner in a Close Relationship. *Journal of Personality and Social Psychology*, 80(3), 439-448. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.80.3.439>
- Kılıçarslan, S. i İzzet Parmaksız, I. (2023). The mediator role of effective communication skills on the relationship between phubbing tendencies and marriage satisfaction in married individuals. *Computers in Human Behavior*, 147, 107863. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2023.107863>
- Kim, C. i Shen, C. (2020). Connecting activities on Social Network Sites and life satisfaction: A comparison of older and younger users. *Computers in human behavior*, 105, 106222. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2019.106222>
- Kohut, T., Balzarini, R. N., Fisher, W. A., Grubbs, J. B., Campbell, L. i Prause, N. (2020). Surveying Pornography Use: A Shaky Science Resting on Poor Measurement Foundations. *Journal of sex research*, 57(6), 722–742. <https://doi.org/10.1080/00224499.2019.1695244>
- Kohut, T., Dobson, K. A., Balzarini, R. N., Rogge, R. D., Shaw, A. M., McNulty, J. K., Russell, V. M., Fisher, W. A. i Campbell, L. (2021). But What's Your Partner Up to? Associations Between Relationship Quality and Pornography Use Depend on Contextual Patterns of Use Within the Couple. *Frontiers in psychology*, 12, 661347. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.661347>
- Kohut, T., Fisher, W. A. i Campbell, L. (2016). Perceived Effects of Pornography on the Couple Relationship: Initial Findings of Open-Ended, Participant-Informed, “Bottom-Up” Research. *Archives of Sexual Behavior*, 46(2), 585–602. <https://doi.org/10.1007/s10508-016-0783-6>

- Kraut, R., Patterson, M., Lundmark, V., Kiesler, S., Mukopadhyay, T. i Scherlis, W. (1998). Internet paradox: A social technology that reduces social involvement and psychological wellbeing? *American Psychologist*, 53(9), 1017–1031. <https://doi.org/10.1037//0003-066x.53.9.1017>
- Lamb, K. A., Lee, G. R. i DeMaris, A. (2003). Union formation and depression: Selection and relationship effects. *Journal of Marriage and Family*, 65(4), 953-962. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2003.00953.x>
- Lambert, N. M., Negash, S., Stillman, T. F., Olmstead, S. B. i Fincham, F. D. (2012). A love that doesn't last: pornography consumption and weakened commitment to one's romantic partner. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 31(4), 410–438. <https://doi.org/10.1521/jscp.2012.31.4.410>
- Lane, B. L., Piercy, C. W. i Carr, C. T. (2016). Making it Facebook official: The warranting value of online relationship status disclosures on relational characteristics. *Computers in Human Behavior*, 56, 1–8. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.11.016>
- Langlais, M., Toohey, L. i Podberesky, A. (2024). Dating Applications versus Meeting Face-to-Face: What Is Better for Romantic Relationship Quality? *Social Sciences*, 13(10), 541. <https://doi.org/10.3390/socsci13100541>
- Lenhart, A. i Duggan, M. (2014, 11. veljače). *Couples, the internet and social media*. Pew research center. Dostupno na <https://www.pewresearch.org/internet/2014/02/11/couples-the-internet-and-social-media/> pristupljeno 4. 12. 2022.
- Lenhart, A., Anderson, M. i Smith, A. (2015., 1 listopada). *Teens, technology and romantic relationships*. Pew Research Center. Dostupno na <https://www.pewresearch.org/internet/2015/10/01/teens-technology-and-romantic-relationships/> pristupljeno 4. 12. 2022.
- Levin, S. G. (2024). *Differences in couples' satisfaction and communication while having played collaborative video games: A quantitative exploration*. [Doktorski rad]. John F. Kennedy School of Psychology and Social Sciences. Dostupno na <https://www.proquest.com/dissertations-theses/differences-couples-satisfaction-communication/docview/3139020694/se-2> pristupljeno 20. 4. 2025.
- Lewczuk, K., Wójcik, A. i Gola, M. (2022). Increase in the prevalence of online pornography use: Objective data analysis from the period between 2004 and 2016 in Poland. *Archives of Sexual Behavior*, 51(2), 1157–1171. <https://doi.org/10.1007/s10508-021-02090-w>
- Li, M., Song, T., Wang, J., Ma, P., Chen, Q., Ru, T. i Zhou, G. (2025). The relationship between partner phubbing and parental phubbing among chinese couples. *Family Relations*, 74(4), 1531-1545. <https://doi.org/10.1111/fare.13201>
- Lianekhammy, J. i van de Venne, J. (2015). World of Warcraft Widows: Spousal Perspectives of Online Gaming and Relationship Outcomes. *The American Journal of Family Therapy*, 43(5), 454–466. <https://doi.org/10.1080/01926187.2015.1080131>
- Liu, J., Yu, N. N., Cheng, M. i Wu, C. (2023). Internet Use and Better-Informed Divorce in China. *Behavioral Sciences*, 13(2), 177. <https://doi.org/10.3390/bs13020177>
- Mackay, L. J., Komanchuk, J., Hayden, K. A. i Letourneau, N. (2022). Impacts of parental technofence on parent-child relationships and child health and developmental outcomes: a scoping review protocol. *Systematic Reviews*, 11, 45. <https://doi.org/10.1186/s13643-022-01918-3>
- MacKinnon, D. P., Fairchild, A. J. i Fritz, M. S. (2007). Mediation analysis. *Annual review of psychology*, 58, 593–614. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.58.110405.085542>

- Maddox, A. M., Rhoades, G. K. i Markman, H. J. (2009). Viewing Sexually-Explicit Materials Alone or Together: Associations with Relationship Quality. *Archives of Sexual Behavior*, 40, 441–448. <https://doi.org/10.1007/s10508-009-9585-4>
- Mandić, S. (2022). *Odrednice ovisnosti o internetu zagrebačkih srednjoškolaca*. [Doktorski rad]. Pravni fakultet, Studijski centar socijalnog rada, Zagreb.
- Manning, J. C. (2006). The Impact of Internet Pornography on Marriage and the Family: A Review of the Research. *Sexual Addiction & Compulsivity*, 13(2–3), 131–165. <https://doi.org/10.1080/10720160600870711>
- Martínez-Serra, A. i Cardenal, A. S. (2025). Who watches porn? Demographic insights from web tracking data. *Computers in Human Behavior*, 172, 108731. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2025.108731>
- Matković, R., Löw Maštruko, A., i Narić, S. (u tisku). Can partners' common strategies for the digital environment reduce the negative effect of Internet use on intimate relationship quality?. *Ljetopis socijalnog rada*, 32(1), 71-96. <https://doi.org/10.3935/ljsr.v32i1.630>
- McDaniel, B. T. (2019). Parent distraction with phones, reasons for use, and impacts on parenting and child outcomes: A review of the emerging research. *Human Behavior and Emerging Technologies*, 1(2), 72-80. <https://doi.org/10.1002/hbe2.139>
- McDaniel, B. T. i Coyne, S. M. (2016). “Technoference”: The interference of technology in couple relationships and implications for women’s personal and relational well-being. *Psychology of Popular Media Culture*, 5(1), 85–98. <https://doi.org/10.1037/ppm0000065>
- McDaniel, B. T. i Drouin, M. (2019). Daily Technology Interruptions and Emotional and Relational Well-Being. *Computers in human behavior*, 99, 1–8. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2019.04.027>
- McDaniel, B. T. i Radesky, J. S. (2018). Technoference: Parent Distraction With Technology and Associations With Child Behavior Problems. *Child development*, 89(1), 100–109. <https://doi.org/10.1111/cdev.12822>
- McDaniel, B. T. i Wesselmann, E. (2021). “You phubbed me for that?” Reason given for phubbing and perceptions of interactional quality and exclusion. *Human Behavior and Emerging Technologies*, 3(3), 413–422. <https://doi.org/10.1002/hbe2.255>
- McDaniel, B. T., Coleman, B., Cornet, V., Reining, L., Tegiacchi, R. i Kaiser, Z. (2024). Maternal depression and phone use around their children: A phone tracking and daily survey study. *Parkview MirroCenter for Research and Innovation*. <https://researchrepository.parkviewhealth.org/informatics/197>
- McDaniel, B. T., Galovan, A. M. i Drouin, M. (2021). Daily technoference, technology use during couple leisure time, and relationship quality. *Media Psychology*, 24(5), 637–665. <https://doi.org/10.1080/15213269.2020.1783561>
- McDaniel, B. T., Uva, S., Cornet, V. i Drouin, M. (2025). Objective phone use during time with one’s partner: Associations with relationship and individual well-being. *Human Behavior and Emerging Technologies*, 3547526. <https://doi.org/10.1155/hbe2/3547526>
- Merriam-Webster. (n.d.). *Texting*. Merriam-Webster.com dictionary. Dostupno na <https://www.merriam-webster.com/dictionary/texting> pristupljeno 30. 3. 2025.
- Meyers, D. C., Durlak, J. A. i Wandersman, A. (2012). The Quality Implementation Framework: A synthesis of critical steps in the implementation process. *American Journal of Community Psychology*, 50(3–4), 462–480. <https://doi.org/10.1007/s10464-012-9522-x>

- Miller-Ott, A. E., Kelly, L. i Duran, R. L. (2012). The effects of cell phone usage rules on satisfaction in romantic relationships. *Communication Quarterly*, 60(1), 17–34. <https://doi.org/10.1080/01463373.2012.642263>
- Miller-Ott, A. i Kelly, L. (2015). The presence of cell phones in romantic partner face-to-face interactions: An expectancy violation theory approach. *Southern Communication Journal*, 80(4), 253–270. <https://doi.org/10.1080/1041794X.2015.1055371>
- Mitnick, D. M., Heyman, R. E. i Smith Slep, A. M. (2009). Changes in relationship satisfaction across the transition to parenthood: A meta-analysis. *Journal of Family Psychology*, 23(6), 848–852. <https://doi.org/10.1037/a0017004>
- Moore, A. C. i Henderson, K. A. (2018). “Like precious gold”: Recreation in the lives of lowincome committed couples. *Journal of Leisure Research*, 49(1), 46–69. <https://doi.org/10.1080/00222216.2018.1457307>
- Morichetta, A., Trevisan, M., Vassio, L. i Krickl, J. (2021). Understanding web pornography usage from traffic analysis. *Computer Networks*, 189(107909), 107909. <https://doi.org/10.1016/j.comnet.2021.107909>
- Mrazek, P. i Haggerty, R. J. (1994). *Reducing risks for mental disorders: Frontiers for preventive intervention research*. National Academy Press.
- Mrazek, P., Biglan, A. i Hawkins, D. (2003). *Community – Monitoring System: Tracking and improving the well-being of Americas Children and Adolescents*. Society for Prevention Research.
- Muise, A., Christofides, E. i Desmarais, S. (2009). More information than you ever wanted: does Facebook bring out the green-eyed monster of jealousy? *Cyberpsychology & behavior: the impact of the Internet, multimedia and virtual reality on behavior and society*, 12(4), 441–444. <https://doi.org/10.1089/cpb.2008.0263>
- Murray, S. L., Griffin, D. W., Derrick, J. L., Harris, B., Aloni, M. i Leder, S. (2011). Tempting Fate or Inviting Happiness?: Unrealistic Idealization Prevents the Decline of Marital Satisfaction: Unrealistic Idealization Prevents the Decline of Marital Satisfaction. *Psychological Science*, 22(5), 619–626. <https://doi.org/10.1177/0956797611403155>
- Musladin, M. (2012). Utjecaj društvenih mreža na nacionalnu sigurnost. *MediAnali*, 6(11), 67–85. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/109160>
- Muusses, L. D., Kerkhof, P. i Finkenauer, C. (2015). Internet pornography and relationship quality: A longitudinal study of within and between partner effects of adjustment, sexual satisfaction and sexually explicit internet material among newly-weds. *Computers in Human Behavior*, 45, 77–84. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2014.11.077>
- Narić, S., Matković, R., Löw, A., Lotar Rihtarić, M., Marušić, K. (2023). Development and validation of The Phubbing Scale – partner and self-assessment in Croatia. U T. Novak (ur.), *ERFCOON 2023: Conference Proceedings*, Vol. 1, (pp. 247–262). University of Zagreb, Faculty of Education and Rehabilitation Sciences. <https://repozitorij.erf.unizg.hr/islandora/object/erf%3A1483/datastream/FILE0/view>
- Nation, M., Crusto, C., Wandersman, A., Kumpfer, K. L., Seybolt, D., Morrissey-Kane, E. i Davino, K. (2003). What works in prevention. Principles of effective prevention programs. *The American Psychologist*, 58(6-7), 449–456. <https://doi.org/10.1037/0003-066x.58.6-7.449>
- Ng, B. D. i Wiemer-Hastings, P. (2005). Addiction to the Internet and online gaming. *Cyberpsychology and Behavior*, 8(2), 110–113. <https://doi.org/10.1089/cpb.2005.8.110>

- Nguyen Tien, V. (2025). The association between social media use and romantic relationship outcomes: A scoping review. [Master's thesis]. University of Twente. <https://purl.utwente.nl/essays/104912>
- Nie, N. H. (2001). Sociability, interpersonal relations, and the Internet: Reconciling conflicting findings. *American Behavioral Scientist*, 45(3), 420–435. <https://doi.org/10.1177/00027640121957277>
- Nolin, M. C., Bóthe, B., Villeneuve, E. i Vaillancourt-Morel, M. P. (2024). Associations Between Pornography Use Through Different Media and Sexual and Relationship Satisfaction Among Cohabiting Couples. *Archives of Sexual Behavior*, 53(9), 3405–3417. <https://doi.org/10.1007/s10508-024-02899-1>
- Nongpong, S. i Charoensukmongkol, P. (2016). I Don't Care Much as Long as I Am Also on Facebook. *The Family Journal*, 24(4), 351–358. <https://doi.org/10.1177/1066480716663199>
- Noonan, R. K. i Charles, D. (2009). Developing teen dating violence prevention strategies: Formative research with middle school youth. *Violence Against Women*, 15(9), 1087–1105. <https://doi.org/10.1177/1077801209340761>
- Norton, A., Brown, C. C., Falbo, R. i Hogan, B. (2020). Video Game Use, Acceptance, and Relationship Experiences: A Moderated Actor-Partner Interdependence Model. *Cyberpsychology, behavior and social networking*, 23(7), 453–458. <https://doi.org/10.1089/cyber.2019.0258>
- Norton, R. (1983). Measuring Marital Quality: A Critical Look at the Dependent Variable. *Journal of Marriage and Family*, 45, 141–151. <https://doi.org/10.2307/351302>
- O'Brien, M. i Peyton, V. (2002). Parenting attitudes and marital intimacy: A longitudinal analysis. *Journal of Family Psychology*, 16(2), 118–127. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.16.2.118>
- Ofcom. (2024). *Online Nation 2024 Report*. Ofcom. <https://www.ofcom.org.uk/siteassets/resources/documents/research-and-data/online-research/online-nation/2024/online-nation-2024-report.pdf?v=386238>
- O'Hadi, J., Brown, B., Trub, L. i Rosenthal, L. (2018). I just text to say I love you: Partner similarity in texting and relationship satisfaction. *Computers in Human Behavior*, 78, 126–132. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2017.08.048>
- Papp, L. M., Danielewicz, J. i Cayemberg, C. (2012). "Are we Facebook official?" Implications of dating partners' Facebook use and profiles for intimate relationship satisfaction. *Cyberpsychology, behavior and social networking*, 15(2), 85–90. <https://doi.org/10.1089/cyber.2011.0291>
- Parker, T. S. i Wampler, K. S. (2003). How Bad Is It? Perceptions of the Relationship Impact of Different Types of Internet Sexual Activities. *Contemporary Family Therapy*, 25, 415–429 (2003). <https://doi.org/10.1023/A:1027360703099>
- Pateraki, E. i Roussi, P. (2012). Marital Quality and Well-Being: The Role of Gender, Marital Duration, Social Support and Cultural Context. U A. Efklides i D. Moraitou (ur.), *A positive psychology perspective on quality of life (Social Indicators Research Series, sv. 51, str. 125–145)*. Springer, Dordrecht. https://doi.org/10.1007/978-94-007-4963-4_8
- Peleg, O. (2008). The relationship between differentiation of self and marital satisfaction: What can be learned from married people over the course of life?. *The American Journal of Family Therapy*, 36(5), 388–401. <https://doi.org/10.1080/01926180701804634>
- Perry, S. L. (2017). Does Viewing Pornography Reduce Marital Quality Over Time? Evidence from Longitudinal Data. *Archives of Sexual Behavior*, 46(2), 549–559. <https://doi.org/10.1007/s10508-016-0770-y>

- Perry, S. L. (2020). Pornography and Relationship Quality: Establishing the Dominant Pattern by Examining Pornography Use and 31 Measures of Relationship Quality in 30 National Surveys. *Archives of Sexual Behavior*, 49(4), 1199–1213. <https://doi.org/10.1007/s10508-019-01616-7>
- Perry, S. L. i Schleifer, C. (2017). Till porn do us part? A longitudinal examination of pornography use and divorce. *Journal of sex research*, 55(3), 284–296. <https://doi.org/10.1080/00224499.2017.1317709>
- Petch, J. i Halford, W. K. (2008). Psycho-education to enhance couples' transition to parenthood. *Clinical Psychology Review*, 28(7), 1125-1137. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2008.03.005>
- Pett, M. A. (2016). *Nonparametric Statistics for Health Care Research*. Sage Publications.
- Preacher, K. J. i Hayes, A. F. (2008). Asymptotic and resampling strategies for assessing and comparing indirect effects in multiple mediator models. *Behavior Research Methods*, 40(3), 879–891. <https://doi.org/10.3758/BRM.40.3.879>
- Przybylski, A. K. i Weinstein, N. (2012). Can you connect with me now? How the presence of mobile communication technology influences face-to-face conversation quality. *Journal of Social and Personal Relationships*, 30(3), 237-246. <https://doi.org/10.1177/0265407512453827>
- Quiroz, S. I., Ha, T. i Anderson, S. F. (2024). 'You liked that Instagram post?!' adolescents' jealousy and digital dating abuse behaviors in reaction to digital romantic relationship threats. *Computers in Human Behavior*, 153, 1-11. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2023.108111>
- Radtke, T., Diering, M., Alfermann, L., Luszczynska, A., Kuźmińska, J. i Nuñez, T. R. (2024). Absent Presence – Results of a Randomized Controlled Trial to Reduce Phubbing in Couples and Enhance Individual Well-Being. *European Journal of Health Psychology*, 31(3), 114–127. <https://doi.org/10.1027/2512-8442/a000158>
- Randall, A. K. i Bodenmann, G. (2008). The Role of Stress on Close Relationships and Marital Satisfaction. *Clinical psychology review*, 29(2), 105–115. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2008.10.004>
- Randall, A. K. i Bodenmann, G. (2017). Stress and its associations with relationship satisfaction. *Current Opinion in Psychology*, 13, 96-106. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2016.05.010>
- Ratliff, E. L., Morris, A. S., Cui, L., Jespersen, J. E., Silk, J. S. i Criss, M. M. (2023). Supportive parent-adolescent relationships as a foundation for adolescent emotion regulation and adjustment. *Frontiers in psychology*, 14, 1193449. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1193449>
- Razavi, T. (2001). Self-report measures: an overview of concerns and limitations of questionnaire use in occupational stress research (Discussion Papers in Accounting and Management Science, 01-175). University of Southampton. <https://eprints.soton.ac.uk/35712/>
- Reed, L. A., Lawler, S. M., Cosgrove, J. McC., Tolman, R. M. i Ward, L. M. (2021). It was a joke: Patterns in girls' and boys' self-reported motivations for digital dating abuse behaviors. *Children and Youth Services Review*, 122, 105883. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2020.105883>
- Reić Ercegovac, I. i Penezić, Z. (2012). Subjektivna dobrobit bračnih partnera prilikom tranzicije u roditeljstvo. *Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja*, 21(2(116)), 341–361. <https://doi.org/10.5559/di.21.2.03>
- Reis, H. T. i Sprecher, S. (2009). Introduction. U H. T. Reis i S. Sprecher (ur.), *Encyclopedia of human relationships*. SAGE Publications, Inc. <https://doi.org/10.4135/9781412958479>
- Roberts, J. A. i David, M. E. (2016). My life has become a major distraction from my cell phone: Partner phubbing and relationship satisfaction among romantic partners. *Computers in Human Behavior*, 54, 134–141. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.07.058>

- Roberts, J. A. i David, M. E. (2022). Partner phubbing and relationship satisfaction through the lens of social allergy theory. *Personality and Individual Differences*, 195, 111676. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2022.111676>
- Robles T. F. (2014). Marital quality and health: Implications for marriage in the 21st century. *Current directions in psychological science*, 23(6), 427–432. <https://doi.org/10.1177/0963721414549043>
- Robles, T. F., Slatcher, R. B., Trombello, J. M. i McGinn, M. M. (2014). Marital quality and health: A meta-analytic review. *Psychological Bulletin*, 140(1), 140–187. <https://doi.org/10.1037/a0031859>
- Rothwell, J. T. i Davoodi, T. (2024). Parent-child relationship quality predicts higher subjective well-being in adulthood across a diverse group of countries. *Communications psychology*, 2(1), 110. <https://doi.org/10.1038/s44271-024-00161-x>
- Ru, Y., Norlizah, H. C., Nasuha Burhanuddin, N. A., Liu, H. i Dong, J. (2025). The correlation between mindfulness and problematic smartphone use: A meta-analysis. *Addictive behaviors*, 164, 108272. <https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2025.108272>
- Ruppel, E. K., Cherney, M. R., Quinn, S. F. i Richards, R. J. (2021). Effects of mediated communication on conflict behavior, resolution, and affect in romantic couples. *Journal of Social and Personal Relationships*, 38(12), 3633-3645. <https://doi.org/10.1177/02654075211040806>
- Salkicevic, S., Löw Stanic, A. i Tonkovic Grabovac, M. (2014). Good Mates Retain Us Right: Investigating the Relationship between Mate Retention Strategies, Mate Value, and Relationship Satisfaction. *Evolutionary Psychology*, 12(5), 1038-1052 <https://doi.org/10.1177/147470491401200512>
- Sarstedt, M. i Mooij, E. (2014). Regression Analysis. U *A Concise Guide to Market Research*. Springer Texts in Business and Economics. Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-642-53965-7_7
- Schaie, K. W. i Willis, S. L. (2001). *Psihologija odrasle dobi i starenja*. Naklada Slap.
- Schokkenbroek, J. M., Hardyns, W. i Ponnet, K. (2022). Phubbed and curious: The relation between partner phubbing and electronic partner surveillance. *Computers in Human Behavior*, 137, 107425. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2022.107425>
- Schoonenboom, J. i Johnson, R. B. (2017). How to Construct a Mixed Methods Research Design. *Kolner Zeitschrift für Soziologie und Sozialpsychologie*, 69(Suppl 2), 107–131. <https://doi.org/10.1007/s11577-017-0454-1>
- Selak, M. B., Merkaš, M. i Žulec Ivanković, A. (2025). Effects of parents' smartphone use on children's emotions, behavior, and subjective well-being. *European Journal of Investigation in Health. Psychology and Education*, 15(1), 8. <https://doi.org/10.3390/ejihpe15010008>
- Shafer, E. F., Kelly, E. L., Buxton, O. M. i Berkman, L. F. (2017). Partners' overwork and individuals' wellbeing and experienced relationship quality. *Community, Work & Family*, 21(4), 410–428. <https://doi.org/10.1080/13668803.2017.1311839>
- Shao, T., Zhu, C., Lei, H., Jiang, Y., Wang, H. i Zhang, C. (2024). The relationship of parent-child technoference and child problematic smartphone use: The roles of parent-child relationship, negative parenting styles, and children's gender. *Psychology Research and Behavior Management*, 17, 2067–2081. <https://doi.org/10.2147/PRBM.S456411>
- Sharabi, L. L. i Hopkins, A. (2021). Picture perfect? Examining associations between relationship quality, attention to alternatives, and couples' activities on Instagram. *Journal of Social and Personal Relationships*, 38(12), 3518–3542. <https://doi.org/10.1177/0265407521991662>

- Sharaievska, I., Kim, J. i Stodolska, M. (2013). Leisure and Marital Satisfaction in Intercultural Marriages. *Journal of Leisure Research*, 45(4), 445–465. <https://doi.org/10.18666/jlr-2013-v45-i4-3894>
- Shaughnessy, K., Byers, E. S., & Walsh, L. (2011). Online sexual activity experience of heterosexual students: Gender similarities and differences. *Archives of Sexual Behavior*, 40(2), 419–427. <https://doi.org/10.1007/s10508-010-9629-9>
- Shavit, Y. Z., Estlein, R., Elran-Barak, R. i Segel-Karpas, D. (2023). Positive Relationships have Shades of Gray: Age is Associated with More Complex Perceptions of Relationship Quality During the COVID-19 Lockdown. *Journal of adult development*, 30(2), 224–235. <https://doi.org/10.1007/s10804-022-09431-6>
- Short, M. B., Black, L., Smith, A. H., Wetterneck, C. T. i Wells, D. E. (2012). A Review of Internet Pornography Use Research: Methodology and Content from the Past 10 Years. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 15(1), 13–23. <https://doi.org/10.1089/cyber.2010.0477>
- Shrout, P. E. i Bolger, N. (2002). Mediation in experimental and nonexperimental studies: New procedures and recommendations. *Psychological Methods*, 7, 422–445.
- Similarweb. (2025). *Top websites ranking in Croatia. September 2025*. Dostupno na <https://www.similarweb.com/top-websites/croatia/> pristupljeno 5. 10. 2025.
- Small, S. A., Cooney, S. M. i O'Connor, C. (2009). Evidence-informed program improvement: Using principles of effectiveness to enhance the quality and impact of family-based prevention programs. *Family Relations*, 58(1), 1–13. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2008.00534.x>
- Smith, A. i Duggan, M. (2013, 21 listopada). *Online Dating & Relationships*. Pew Research Center. Dostupno na <https://www.pewresearch.org/internet/2013/10/21/online-dating-relationships-3/> pristupljeno 15. 3. 2025.
- Song, W. i Fox, J. (2016). Playing for love in a romantic video game: Avatar identification, parasocial relationships, and Chinese women's romantic beliefs. *Mass Communication & Society*, 19(2), 197–215. <https://doi.org/10.1080/15205436.2015.1077972>
- Stack, S., Wasserman, I. i Kern, R. (2004). Adult Social Bonds and Use of Internet Pornography. *Social Science Quarterly*, 85, 75–88. <https://doi.org/10.1111/j.0038-4941.2004.08501006.x>
- Stanley, S. M. (2007). Assessing couple and marital relationships: Beyond form and toward a deeper knowledge of function. U L. M. Casper i S. L. Hoffereth (ur.), *Handbook of measurement issues in family research* (pp. 85–100). Lawrence Erlbaum & Associates.
- Statista Research Department. (2025, 27. studenog). *Global gaming penetration Q2 2025, by age and gender*. Statista. <https://www.statista.com/statistics/326420/console-gamers-gender/?srsltid=AfmBOopRSyj2a-DN8k-WObdQOVHuKtytOKyYqwGuP5IISYKj5xt4McxE>
- StatsUp. (2025., 3. siječnja). *WhatsApp Statistics*. StatsUp. Dostupno na <https://analyzify.com/statsup/whatsapp> pristupljeno 15. 3. 2025.
- Stern, M. J. i Messer, C. (2009). How Family Members Stay in Touch: A Quantitative Investigation of Core Family Networks. *Marriage & Family Review*, 45(6–8), 654–676. <https://doi.org/10.1080/01494920903224236>
- Sternberg, R. J. i Grajek, S. (1984). The nature of love. *Journal of Personality and Social Psychology*, 47(2), 312–329. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.47.2.312>
- Szász-Janoch, C., Magann, M., Gold, H., Lindenberg, K., Delfabbro, P. i King, D. L. (2023). Problem gaming-related harm experienced by partners and parents of individuals with gaming problems and their help-seeking experiences. *Journal of behavioral addictions*, 12(1), 137–147. <https://doi.org/10.1556/2006.2023.00003>

- Ševčíková, A., Gocieková, V., Stašek, A., Gottfried, J. i Daneback, K. (2023). Online pornography use and sexual satisfaction in association with relationship satisfaction among middle-aged and older people. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 17(4), Article 6. <https://doi.org/10.5817/CP2023-4-6>
- Tabachnick, B. G. i Fidell, L. S. (2013). *Using Multivariate Statistics (6th ed.)*. Pearson.
- Thibaut, J. W. i Kelley, H. H. (1971). *The Social Psychology of Groups*. Free Press.
- Thomas, T. T., Carnelley, K. B., Claire, M. H. (2022). Phubbing in romantic relationships and retaliation: A daily diary study. *Comput Hum Behav*, 137, 107398. <https://doi.org/10.1016/J.CHB.2022.107398>
- Tong, Q., Chu, C. Y., Zhou, D. i Feng, Y. (2021). Does Internet Connectedness Disconnect Marriage? A Micro Empirical Analysis. *Soc Indic Res* 158, 143–176. <https://doi.org/10.1007/s11205-021-02686-8>
- Topino, E., Cacioppo, M. i Gori, A. (2022). The Relationship between Attachment Styles and Compulsive Online Shopping: The Mediating Roles of Family Functioning Patterns. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(13), 8162. <https://doi.org/10.3390/ijerph19138162>
- Twenge, J. M., Campbell, W. K. i Foster, C. A. (2003). Parenthood and marital satisfaction: A meta-analytic review. *Journal of Marriage and Family*, 65(3), 574–583. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2003.00574.x>
- Uchino, B. N., Bowen, K., Kent de Grey, R. G., Smith, T. W., Baucom, B. R., Light, K. C. i Ray, S. (2016). Loving-Kindness Meditation Improves Relationship Negativity and Psychological Well-Being: A Pilot Study. *Psychology*, 7, 6-11. <https://doi.org/10.4236/psych.2016.71002>
- Umberson, D. i Williams, K. (2005). Marital quality, health, and aging: gender equity?. *The journals of gerontology. Series B, Psychological sciences and social sciences*, 60 Spec No 2(SPEC), 109–113. https://doi.org/10.1093/geronb/60.special_issue_2.s109
- Umberson, D., Williams, K., Powers, D. A., Chen, M. D. i Campbell, A. M. (2005). As good as it gets? A life course perspective on marital quality. *Social Forces*, 84(1), 493–511. <https://doi.org/10.1353/sof.2005.0131>
- Vaez, E., Indran, R., Abdollahi, A., Juhari, R. i Mansor, M. (2015). How marital relations affect child behavior: review of recent research. *Vulnerable Children and Youth Studies*, 10(4), 321–336. <https://doi.org/10.1080/17450128.2015.1112454>
- Vaillancourt-Morel, M.-P., Rosen, N. O., Willoughby, B. J., Leonhardt, N. D. i Bergeron, S. (2020). Pornography use and romantic relationships: A dyadic daily diary study. *Journal of Social and Personal Relationships*, 37(10-11), 2802–2821. <https://doi.org/10.1177/0265407520940048>
- Valenzuela, S., Halpern, D. i Katz, J. E. (2014). Social network sites, marriage well-being and divorce: Survey and state-level evidence from the United States. *Computers in Human Behavior*, 36, 94–101. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2014.03.034>
- Vanden Abeele, M. M. P., Antheunis, M. L. i Schouten, A. P. (2016). The effect of mobile messaging during a conversation on impression formation and interaction quality. *Computers in Human Behavior*, 62, 562–569. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2016.04.005>
- Vangelisti, A. i Huston, T. L. (1994). Maintaining marital satisfaction and love. U D. J. Canary i L. Stafford (ur.), *Communication and relational maintenance* (pp. 165–186). Academic Press.
- Vejmelka, L. (2020). Komunikacija među partnerima u digitalno doba: mogućnosti obiteljske medijacije. *Ljetopis socijalnog rada*, 27(2), 341-368. <https://doi.org/10.3935/ljsr.v27i2.347>

- Vejmelka, L., Strabić, N. i Jazvo, M. (2017). Online aktivnosti i rizična ponašanja adolescenata u virtualnom okruženju. *Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja*, 26(1), 59-78. <https://doi.org/10.5559/di.26.1.04>
- Ventura, L. (2025). *The Impact of Economic Stress on Marital Satisfaction*. [Doktorski rad]. 6524. Liberty University, School of Behavioral Sciences. <https://digitalcommons.liberty.edu/doctoral/6524>
- Verma, S., Kumar, R. i Yadav, S. K. (2019). The determinants of phubbing behaviour: a millennials perspective. *International Journal of Innovative Technology and Exploring Engineering (IJITEE)*, 8(125), 806–812. <https://doi.org/10.35940/ijitee.L1184.10812519>
- Video Games Europe. (2024). *All about Video Games*. Europe Key Facts 2023 Report. Dostupno na https://www.videogameseurope.eu/wp-content/uploads/2024/09/Video-Games-Europe-2023-Key-Facts-Report_FINAL.pdf pristupljeno 20. 3. 2025.
- Wang, X. i Zhao, K. (2022). Partner Phubbing and Marital Satisfaction: The Mediating Roles of Marital Interaction and Marital Conflict. *Social Science Computer Review*, 41(4), 1126-1139. <https://doi.org/10.1177/08944393211072231>
- Wang, X., Zhao, F. i Lei, L. (2021). Partner phubbing and relationship satisfaction: Self-esteem and marital status as moderators. *Current Psychology*, 40(7), 3365–3375. <https://doi.org/10.1007/s12144-019-00275-0>
- Ward, P. J., Lundberg, N. R., Zabriskie, R. B. i Berrett, K. (2009). Measuring marital satisfaction: A comparison of the Revised Dyadic Adjustment Scale and the Satisfaction with Married Life Scale. *Marriage and Family Review*, 45(4), 412-429. <https://doi.org/10.1080/01494920902828219>
- Webster, K. A. (2022). *Pornography use and its effect on marital quality* (Doktorski rad). Liberty University.
- Wéry, A. i Billieux, J. (2017). Problematic cybersex: Conceptualization, assessment, and treatment. *Addictive Behaviors*, 64, 238–246. <https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2015.11.007>
- Whisman, M. A., Gilmour, A. L. i Salinger, J. M. (2018). Marital satisfaction and mortality in the United States adult population. *Health Psychology*, 37(11), 1041–1044. <https://doi.org/10.1037/hea0000677>
- Whitton, S. W., Rhoades, G. K. i Whisman, M. A. (2014). Fluctuation in Relationship Quality Over Time and Individual Well-Being: Main, Mediated, and Moderated Effects. *Personality & social psychology bulletin*, 40(7), 858–871. <https://doi.org/10.1177/0146167214528988>
- Whitty, M. T. (2003). Pushing the wrong buttons: men's and women's attitudes toward online and offline infidelity. *Cyberpsychology & behavior : the impact of the Internet, multimedia and virtual reality on behavior and society*, 6(6), 569–579. <https://doi.org/10.1089/109493103322725342>
- Willoughby, B. J. i Dover, C. R. (2024). Context Matters: Moderating Effects in the Associations between Pornography Use, Perceived Addiction, and Relationship Well-being. *The Journal of Sex Research*, 61(1), 37–50. <https://doi.org/10.1080/00224499.2022.2148155>
- Xiang, C., Jiang, Y., Peng, K. i Liu, X. (2023). Technoference and Relationship Satisfaction: A Moderated Mediation Model. *Psychological Development and Education*, 39(1), 48-57. <https://doi.org/10.16187/j.cnki.issn1001-4918.2023.01.06>
- Xie, J., Luo, Y. i Chen, Z. (2023). Relationship between Partner Phubbing and Parent-Adolescent Relationship Quality: A Family-Based Study. *International journal of environmental research and public health*, 20(1), 304. <https://doi.org/10.3390/ijerph20010304>

- Yam F. C. (2023). The Relationship Between Partner Phubbing and Life Satisfaction: The Mediating Role of Relationship Satisfaction and Perceived Romantic Relationship Quality. *Psychological reports*, 126(1), 303–331. <https://doi.org/10.1177/00332941221144611>
- Yan, Z., Yu, S. i Lin, W. (2024). Parents' perceived social support and children's mental health: the chain mediating role of parental marital quality and parent–child relationships. *Curr Psychol* 43, 4198–4210. <https://doi.org/10.1007/s12144-023-04625-x>
- Yee, N. (2006). The demographics, motivations and derived experiences of users of Massively-Multiuser Online Graphical Environments. *PRESENCE: Teleoperators and Virtual Environments*, 15(3), 309-329. <https://doi.org/10.1162/pres.15.3.309>
- Yurchisin, J., Watchravesringkan, K. i McCabe, D. B. (2005). An exploration of identity re-creation in the context of internet dating. *Social Behavior and Personality*, 33(8), 735–750. <https://doi.org/10.2224/sbp.2005.33.8.735>
- Zhang, L. i Jung, E. H. (2022). The more engaging, the more enjoyable? Age matters in predicting perceived enjoyment with different Facebook activities. *Frontiers in Psychology*, 13, 994337. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.994337>
- Zhao, S. (2005). The Digital Self: Through the Looking Glass of Telecopresent Others. *Symbolic Interaction*, 28(3), 387–405. <https://doi.org/10.1525/si.2005.28.3.387>
- Zhao, X., Lynch, J. G., Jr. i Chen, Q. (2010). Reconsidering Baron and Kenny: Myths and truths about mediation analysis. *Journal of Consumer Research*, 37(2), 197–206. <https://doi.org/10.1086/651257>
- Zheng, S., Duan, Y. i Ward, M. R. (2019). The effect of broadband internet on divorce in China. *Technological Forecasting and Social Change*, 139, 99–114. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2018.07.038>
- Zhu, J., Liu, M., Shu, X., Xiang, S., Jiang, Y. i Li, Y. (2022). The moderating effect of marital conflict on the relationship between social avoidance and socio-emotional functioning among young children in suburban China. *Front. Psychol*, 13, 1009528. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.1009528>

Životopis autorice

Roberta Matković (rođ. Cindrić) rođena je u Ogulinu 21. rujna 1978. godine. Osnovnoškolsko i srednjoškolsko obrazovanje završila je u Ogulinu 1997. godine. Iste godine upisuje studij sociologije na Filozofskom fakultetu (FF) Sveučilišta u Zagrebu, gdje je diplomirala 2005. godine. Od 2006. godine zaposlena je u Nastavnom zavodu za javno zdravstvo Splitsko – dalmatinske županije, u Služba za mentalno zdravlje te trenutno obnaša dužnost Voditeljice odsjeka za istraživanje, prikupljanje i analizu podataka.

Od početka istraživačkog rada do danas bila je članica istraživačkih timova na nekoliko domaćih, nacionalnih i međunarodnih znanstveno-istraživačkih projekata „DeShame“ o online seksualnom uznemiravanju koje vodi Centar za nestalu i zlostavljanu djecu/ Centar za sigurniji Internet. Do sada je bila voditeljica dvadeset regionalnih i lokalnih istraživanja, najčešće među djecom i mladima na temu rizičnih ponašanja (konzumacija alkohola, cigareta, marihuane, kockanje i sl.), digitalnih ponašanja, vršnjačkog i elektroničkog nasilja te mentalnog zdravlja. Bila je koordinator terenskog nacionalnog „Istraživanja o uporabi sredstava ovisnosti u općoj populaciji Republike Hrvatske“ 2019. i 2023. godine za područje Splitsko – dalmatinske županije. Kontinuirano je sudjelovala u preventivnim aktivnostima promicanja zaštitnih čimbenika kod učenika, u stručnom osposobljavanju stručnjaka kao i u senzibilizaciji šire javnosti o javnozdravstvenim problemima. Suautorica je većeg broja znanstvenih radova objavljenih u međunarodnim i domaćim časopisima, zbornicima radova i poglavlja u knjigama. Aktivno je sudjelovala na međunarodnim i domaćim konferencijama. Dobitnica je nagrade za najbolju poster prezentaciju na Kongresu školske i adolescente medicine održanog u Londonu 2013. godine. Aktivno je sudjelovala kao dio tima u provedbi europskih međunarodnih projekata Interreg Adrion i Horizon. Bila je dio organizacijskog i znanstvenog odbora 35th FICE International World Congress “Shaping tomorrow's care for children and youth: Quality and innovation in alternative care” održanog u Splitu 2024. godine.

Godine 2019. upisala je poslijediplomski sveučilišni doktorski studij Prevenijska znanost i studij invaliditeta, program Prevenijska znanost na Edukacijsko - rehabilitacijskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Objavljeni radovi

- Fragkiadaki, S., Kontaxopoulou, D., Stanitsa, E., Angelopoulou, E., Pavlou, D., Šemrov, D., Colnar, S., Lustrek, M., Blažica, B., Vučica, I., Matković, R., Vukojevic, K., Jelicic, A., Guzzi, P. H., Martinović, V., Medina, A. P., Piccoli, G., Menon, M., Kozetinac, S., Miljković, M., Kiskini, C., Kokorotsikos, T., Zilidou, V., Radević, I., Papatriantafyllou, J., Thireos, E., Tsouros, A., Dimovski, V. i Papageorgiou, S. G. (2023). How Well Did the Healthcare System Respond to the Healthcare Needs of Older People with and without Dementia during the COVID-19 Pandemic? The Perception of Healthcare Providers and Older People from the SI4CARE Project in the ADRION Region. *Geriatrics*, 8(1), 21. <https://doi.org/10.3390/geriatrics8010021>
- Gallo, A., Fregola, S., Menon, M., Talarico, F., Fragkiadaki, S., Kontaxopoulou, D., Vukojevic, K., Matijaca, D., Miljkovic, M., Kožetinac, S., Merola, A., Dimovski, V., Kejar, A., Radevic, I., Stevovic, D., Martinovic, V., Matesan, K., Matkovic, R., Piccoli, G., Esposito, F., Mayera, N., Pedace, E., Semrov, D., Guzzi, P. H. i the SI4CARE Partners Members. (2023). Using Smart Devices for Monitoring Elderly Patients in Rural Areas of Calabria after COVID-19 Vaccination: Experiences within the SI4CARE Project. *COVID*, 3(2), 124-130. <https://doi.org/10.3390/covid3020007>
- Gallo, A., Fregola, S., Menon, M., Talarico, F., Fragkiadaki, S., Kontaxopoulou, D., Stanitsa, E., Vukojevic, K., Matijaca, D., Milikovic, M., Kozetinac, S., Merola, A., Dimovski, V., Kežžar, A., Radevic, I., Stevovic, D., Martinovic, V., Matesan, K., Matkovic, R., Piccoli, G., Sodano, E., Gigliotti, A., Mayera, N., Pedace, E., Semrov, D. i Guzzi, P. H. (2023). Using Smart Wearable Devices for Supporting Patients affected by Dementia in rural areas of Calabria. *Preprints*. <https://doi.org/10.20944/preprints202301.0427.v2>
- Gallo, A., Fregola, S., Menon, M., Talarico, F., Fragkiadaki, S., Kontaxopoulou, D., Vukojevic, K., Matijaca, D., Milikovic, M., Kozetinac, S., Merola, A., Dimovski, V., Kežžar, A., Radevic, I., Stevovic, D., Martinovic, V., Matesan, K., Matkovic, R., Piccoli, G., Sodano, E., Gigliotti, A., Mayera, N., Pedace, E., Semrov, D. i Guzzi, P. H. (2023). The SI4CARE Project: Using Wearable Devices for Assisting People with Dementia in Calabria. *Preprints*. <https://doi.org/10.20944/preprints202301.0427.v1>
- Glavaš, J., Rumboldt, M., Karin, Ž., Matković, R., Bilić-Kirin, V., Buljan, V., Obelić-Babok, T. i Aljinović, J. (2023). Impact of Physical Activity on Adolescent Idiopathic Scoliosis. *Life*, 13(5), 1180. <https://doi.org/10.3390/life13051180>
- Glavaš, J., Rumboldt, M., Karin, Ž., Matković, R., Kresina, S., Dragaš-Zubalj, N. i Aljinović, J. (2023). The role of school medicine in the early detection and management of adolescent idiopathic scoliosis. *Wiener klinische Wochenschrift*, 135(11-12), 273–281. <https://doi.org/10.1007/s00508-022-02092-1>
- Grbović, E., Matković, R. i Vejmelka, L. (u tisku). Montenegro. U J.S. Hong, R. Thornberg, V.J. Llorent, & Z. Han (Eds.), *Bullying of children and adolescents: A global perspective*. Edward Elgar Publishing, Ltd.
- Karin, Ž., Matković, R., Matijaca, D., Guzzi, P. H., Angelopoulou, E., Kiskini, C., Stevović, D., Martinović, V., Luštrek, M. i Vukojević, K. (2024). Bridging the Gap: A Comparative Analysis of Healthcare Quality Perceptions Between the Older People and Healthcare Providers. *Gerontology and Geriatric Medicine*, 10. <https://doi.org/10.1177/23337214241280047>

- Matković, R. (2026). Rizična ponašanja djece i mladih: Mogu li snage i poteškoće u ponašanju opisati konzumaciju duhana, alkohola i marihuane? *Paediatrica Croatica*, 70(Suppl. 3), 134–143. <https://doi.org/10.13112/pc.1230>
- Matković, R. i Vejmelka, L. (2022). Online aktivnosti, e-učenje i roditeljska uloga kod osnovnoškolaca za vrijeme pandemije COVID-19. *Medijske studije*, 13(25), 3-26. <https://doi.org/10.20901/ms.13.25.1>
- Matković, R. i Vejmelka, L. (2026). Beyond screen time: Stress, loneliness, emotional competence and problematic internet use in adolescence. *Healthcare*, 14, 986. <https://doi.org/10.3390/healthcare14080986>
- Matković, R., Löw Maštruko, A. i Narić, S. (2025). Can partners' common strategies for the digital environment reduce the negative effect of Internet use on intimate relationship quality?. *Ljetopis socijalnog rada*, 32(1), 71-96. <https://doi.org/10.3935/ljsr.v32i1.630>
- Matković, R., Petak, A. i Ključević, Ž. (2021). Odnos navika konzumacije alkohola i percepcije roditeljskih ponašanja kod adolescenata Splitsko-dalmatinske županije. *Kriminologija & socijalna integracija*, 29(1), 105-144. <https://doi.org/10.31299/ksi.29.1.5>
- Matković, R., Vejmelka, L. i Grbović, E. (u tisku). Bosnia and Herzegovina. U J.S. Hong, R. Thornberg, V.J. Llorent, & Z. Han (Eds.), *Bullying of children and adolescents: A global perspective*. Edward Elgar Publishing, Ltd.
- Matković, R., Vejmelka, L. i Ključević, Ž. (2020). Use of security settings on social networks of elementary and high school students in the Split-Dalmatia County. U S. Karolj (ur.), *43rd International Convention on Information, Communication and Electronic Technology (MIPRO)*, (pp. 1476-1481). Croatian Society for Information, Communication and Electronic Technology – MIPRO. <https://doi.org/10.23919/MIPRO48935.2020.9245249>
- Matković, R., Vejmelka, L. i Ključević, Ž. (2021). Impact of COVID 19 on the Use of Social Networks Security Settings of Elementary and High School Students in the Split-Dalmatia County. U S. Karolj (ur.), *44th International Convention on Information, Communication and Electronic Technology (MIPRO)*, (pp. 1476-1482). Croatian Society for Information, Communication and Electronic Technology – MIPRO. <https://doi.org/10.23919/MIPRO52101.2021.9597179>
- Matković, R., Vejmelka, L. i Ramljak, T. (2025). Parenting mediation and monitoring: how family structure shapes responses to children's online sexual harassment. *International Journal of Child, Youth and Family Studies*, 16(2-3), 96-117. <https://doi.org/10.18357/ijcyfs162-3202522517>
- Narić, S., Matković, R. i Petak, A. (2025). Enhancing learning and memory through neurofeedback training: A literature review and case study. U *EDULEARN25 Proceedings*, 7649-7654. <https://doi.org/10.21125/edulearn.2025.1886>
- Narić, S., Matković, R., Löw, A., Lotar Rihtarić, M. i Marušić, K. (2023). Development and validation of The Phubbing Scale – partner and self-assessment in Croatia. U T. Novak (ur.), *ERFCOON 2023: Conference Proceedings*, Vol. 1, (pp. 247-262). University of Zagreb Faculty of Education and Rehabilitation Sciences. <https://repozitorij.erf.unizg.hr/islandora/object/erf%3A1483/datastream/FILE0/view>
- Pakšić, I., Matković, R. i Vejmelka, L. (2025). Satisfaction with the School Environment and Involvement in Peer Violence and Cyberbullying in Croatian Vocational High School. *Interdisciplinary description of complex systems*, 23(2), 130-146. <https://doi.org/10.7906/indecs.23.2.6>

- Petak, A., Narić, S. i Matković, R. (2021). Stavovi prema osobama s poteškoćama mentalnog zdravlja. *Ljetopis socijalnog rada*, 28(1), 181-203. <https://doi.org/10.3935/ljsr.v28i1.391>
- Petak, A., Narić, S. i Matković, R. (2022). Pregled istraživanja stavova, ponašanja i znanja nastavnika o internaliziranim poremećajima učenika. *Odgojno-obrazovne teme*, 5(2), 27-52. <https://doi.org/10.53577/ooot.5.2.2>
- Petak, A., Narić, S., & Matković, R. (2026). Perseverative Thinking: The Link Between Emotional Regulation and Mental Health. *Youth*, 6(2), 53. <https://doi.org/10.3390/youth6020053>
- Ramljak, T., Matković, R. i Vejmelka, L. (2025). Preventing online sexual harassment: Adapting educational workshops for high schools. U *EDULEARN25 Proceedings*, 3272-3281. <https://doi.org/10.21125/edulearn.2025.0864>
- Ramljak, T., Vejmelka, L. i Matković, R. (2025). Adolescent Roles and Reactions to Online Sexual Harassment: Insights from a Croatian deSHAME Study. *Psychology International*, 7(1), 26. <https://doi.org/10.3390/psycholint7010026>
- Ramljak, T., Vejmelka, L., Matković R. i M. Rajter, M. (2025). Exploited Online: Sending Self-Generated Sexual Material and Sextortion of Children in Croatia and Serbia. U S. Karolj (ur.), *48th International Convention on Information, Communication and Electronic Technology (MIPRO)*, (pp. 1659–1662). Croatian Society for Information, Communication and Electronic Technology – MIPRO. <https://doi.org/10.1109/MIPRO65660.2025.11131998>
- Ramljak, T., Vejmelka, L., Matković, R. i Rajter, M. (2025). Exploited online: Sending self-generated sexual material and sextortion of children in Croatia and Serbia. <https://doi.org/10.1109/MIPRO65660.2025.11131998>
- Vejmelka, L. i Matković, R. (2021). Online Interactions and Problematic Internet Use of Croatian Students during the COVID-19 Pandemic. *Information*, 12(10), 399. <https://doi.org/10.3390/info12100399>
- Vejmelka, L., Matković, R. i Rajter, M. (2022). Cyberbullying in COVID-19 Pandemic Decreases? Research of Internet Habits of Croatian Adolescents. *Information*, 13(12), 586. <https://doi.org/10.3390/info13120586>
- Vejmelka, L., Matković, R. i Grbović, E. (u tisku). Croatia. U J.S. Hong, R. Thornberg, V.J. Llorent, & Z. Han (Eds.), *Bullying of children and adolescents: A global perspective*. Edward Elgar Publishing, Ltd.
- Vejmelka, L., Matković, R. i Kovačić Borkovic, D. (2020). Online at risk! Online activities of children in dormitories: Experiences in a Croatian county. *International Journal of Child, Youth and Family Studies*, 11(4.1), 54-79. <https://doi.org/10.18357/ijcyfs114202019938>
- Vejmelka, L., Matković, R., Rajter, M. i Ramljak, T. (2023). DeShame Croatia: Student reactions and consequences of online sexual harassment in high schools. U S. Karolj (ur.), *46th MIPRO ICT and Electronics Convention*, (pp- 1501–1507). Croatian Society for Information, Communication and Electronic Technology – MIPRO. <https://doi.org/10.23919/MIPRO57284.2023.10159905>
- Vejmelka, L., Matković, R., Škorić, J., Ramljak, T. i Jurinić, J. (2022). Child participation in research preparation: Experience of deSHAME Croatia and deSHAME Serbia. U S. Karolj (ur.), *45th Jubilee International Convention on Information, Communication and Electronic Technology (MIPRO)*, (pp. 1270-1277). Croatian Society for Information: Communication and Electronic Technology – MIPRO. <https://doi.org/10.23919/MIPRO55190.2022.9803411>